

วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม

Phimoldhamma Research Institute Journal

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2565)

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน
- ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม
- ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา ปรัชญา การศึกษา รัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์
2. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัย ด้านอิสานศึกษา ด้านสันติศึกษา และด้านวิปัสสนาศึกษา
3. เพื่อเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการและผลงานวิจัยของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป

การพิจารณาคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-blind peer review)

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. พระราชปรีดีติกวี, ศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ สนั่นนารี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

มาริสสา ไสวงาม

กองบรรณาธิการ

1. พระครูปริยัติธรรมวงศ์, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระมหาโยธิน โยธิโก, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ศาสตราจารย์ ดร.กนกพร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.พรอัมรินทร์ พรหมเกิด	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. รองศาสตราจารย์ ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
9. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
10. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ทองดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิน ทองปัน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชญ์ อนันต์ธีระกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภูวัฒน์ โพธิ์สาน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสง แสนบุตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรัช เรืองแสน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้จัดการวารสาร

สาริกา ไสวงาม

ออกแบบปก

สาริกา ไสวงาม

จำนวนพิมพ์

500 เล่ม

เจ้าของ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
อาคาร 100 ปี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) เลขที่ 30 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 0-4328-3546-7 (ต่อ 114) โทรสาร 0-4328-3399

<http://www.ojs.mcu.ac.th/index.php/kkjin/>

E-mail: phimoldhamma.prij@gmail.com

พิมพ์ที่

เอมี ก๊อบบี้ เซนเตอร์ 88/27 ถนนเหล่านาดี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร. 0-4330-6845 แฟกซ์ 0-4330-6845

E-mail: emmy_emma_emem@hotmail.com

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสารสถาบันวิจัยฟิลิปปิน (Peer Review)

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2565)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

1. พระครูปลัดบุญช่วย โชติวีโส, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย ฮวดศรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิน ทองปั้น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัส ลีกา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. อาจารย์ ดร.สุธิพงษ์ สวัสดิ์ทา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ แสงเงิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อำพล บุคดาสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
4. พระเมธาวิเชียร, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
5. รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อินทนนท์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ประโยชน์ ส่งกลิ่น	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ นาคุณทอง	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
9. รองศาสตราจารย์ ดร.พูนสุข อุดม	มหาวิทยาลัยทักษิณ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ฝาเจริญ	วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิลักษณ์ ขยันกิจ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเผ่า	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนสิการ เสงสุวรรณ	สถาบันภาษาไทยสิรินธร
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ พรหมดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ วัฒนะ	วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
19. อาจารย์ ดร.ศศิพัชร จำปา	มหาวิทยาลัยศิลปากร

บรรณาธิการแถลง

วารสารสถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา และการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ของผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และบุคลากรปฏิบัติการวิชาชีพ ในสถาบันอุดมศึกษาทุกระดับ รวมถึงนักวิชาการจากองค์กรต่างๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และนักวิชาการอิสระที่ต้องการนำเสนอผลการศึกษาทั้งในเชิงทฤษฎีและการสะท้อนองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามสภาพจริงที่สามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้พัฒนาในด้านต่างๆ ได้ วารสารสถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรมฉบับนี้ เป็นปีที่ 9 ฉบับที่ 2 ประกอบด้วย บทความวิจัย 15 บทความ และบทความวิชาการ 2 บทความ

ขอขอบพระคุณผู้สนับสนุนบทความและผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาพิจารณาอ่านบทความและให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาทางวิชาการ ทำให้วารสารสถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรมสามารถดำรงคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการ สามารถนำไปสู่การพัฒนาจิตใจและสังคมในระดับชาติและระดับนานาชาติ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ สันนาริ)

สารบัญ

บรรณาธิการแถลง

บทความวิจัย: Research Article

- สภาพปัญหาของการเรียนรู้ภาษาบาลีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

Problem Condition of Learning Pali Language in the Department of Social Study Subject, Religion and Culture of Students: Case Study in Secondary Schools, Muang District, Chiang Rai Province

1

ชาญชัย ฤทธิร่วม, โกมินทร์ วังอ่อน และวิกรม บุญนุ่น

Chanchai Rittiruum, Gomin Wang-on and Vikrom Boonnun

- ผลของโปรแกรมพุทธสนทนาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี

Effects of Buddhist Dialogue Program to Self Directed Learning Ability of Students Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Kanchanaburi Province

15

พระดำรงพล ธีรสฐิโธ (สนั่นวงศ์), วิชชุดา จิตฺติโชติรัตน และกมลลาศ ภูวนาธิพงศ์

Phra Damrongpol Thirasaddho (Sananwong), Witchuda Titichoatrattana and Kamalas Phoowachanathipong

- การพัฒนาความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพ ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

The Development of Printed Media Design Ability and Learning Achievement on Professional Media Design Principles Using Demonstrational Teaching Method Combined with Online Lessons of Higher Vocational

Certificate Students

27

กัณติชา แพงโสดา และสมทรง สิทธิ

Kunticha Paengsoda and Somsong Sitti

- ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสตูล ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

Selection factors affecting the management of child development centers under the sub-district administrative organization in Satun Province according to the National Early Childhood Development Center Standards 39

นุไรณี เศรษฐสุข, โสภนา สุดสมบุญ และเก็จกนก เอื้อวงศ์

Nurainee Sattasook, Sopana Sudsomboon and Ketkanok Urwongse
- พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอนาด้าง จังหวัดเลย

People's of Election Behavior of Members of the Provincial Administrative Organization in Nduang District, Loei Province 53

พระมหาสิทธิพงษ์ สุจิณฺณธมฺโม (อู่แสนสุข), สุรพล พรหมกุล และชาญชัย ฮวดศรี

Phramaha Sitthiphong Sujinnathammo (Aunsaensuk), Suraphon Promgun and Chanchai Huatsri
- การพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1

The Development of Speaking Skills Using Collaborative Learning Management with G.I Technique Combined with Multimedia of the 1st Year Vocational Certificate Students 67

กตติยาภรณ์ เหมทัย และไชยวัฒน์ ชุ่มนาเสียว

Kittiyaporn Hemuthai and Chaivat Chumnasiao
- บทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

The role of Local Government Organization in Promoting Tourism in Phrapradaeng District Samut Prakan Province 83

ธัญย์ลิตา บุตรจินดาเวศย์ และสุกิจ ชัยมุสิก

Tansita Butjindaves and Sukit Chaimusik
- การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4

The Development of 4th Grade Students' English Pronunciation Capacity through the Phonics Instruction 107

ปรีสุทธิ์ บุษบา และแสงสุรีย์ ดวงคำน้อย

Parisuth Bussaba and Sangsuree Duangkamnoi

- การมีอยู่ของผีปู่ตาบ้านโนนตุ่นตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น
The Existence of the Grandfather Ghost, Ban Non Tun, Muang Kao Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province 113

พระกมลฤทธิ ภารสาร, สุวิน ทองปั้น, จักรพรรณ วงศ์พรวัฒน์,
 พระเทพปวรเมธี และพระโสภณพัฒนบัณฑิต
 Phra Kamonrit Phrasarn, Suwin Thongpan, Chakkapan Wongpornpavan,
 Phra Theppavaramethi and Phra Sophonphatthanapundit
- การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4
 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์
Learning Management for Civic Divic Duty Course in Accordance with the Integrated Democratic way by Iddhipada 4 of Secondary School Students Don chanwittayakhom School, Kalasin Province 125

พระจักรพงษ์ คุณวีโร (ภูอุทา) และปานจิตร สุกุมลย์
 Phra Chakkaphong Khuniwiro (Phoouatar) and Panjitr Sukumal
- พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอสว่างซ่ง จังหวัดเลย
Political Behavior of the Democratic Elderly in Wang Saphung District, Loei Province 137

พระณัฐวุฒิ วรราชพัฒน์ (นาคม), สุรพล พรหมกุล และชาญชัย ฮวดศรี
 Phra Natthawut Worawutthano (Nakhom), Suraphon Promgun and Chanchai Huatsri
- การประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถ 10 ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนในชุมชน
 หมู่บ้านบุษม ตำบลบุษม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
An Application of the Principle of the Tenfold Wholesome Courses of Action for Reducing the Youths' Aggressive Behavior in the Community of Buhome Village, Buhome Sub-district, Chiang Khan District, Loei Province 155

พระดำรงค์ สุ่มงคโล (อติสุขมงคล)
 Phra Damrong Sumungkalo (Atisumongkol)
- การศึกษาวิเคราะห์การปกครองแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราช
Analytical Study of Dhamma Vijaya Governance of King Ashoka the Great 163

พระใบฎีกาเดชา กุศลจิตโต (สังวาลวงศ์) และสุกิจ ชัยมุสิก
 Phrabaidika Decha Kusajitto (Sangwanwong) and Sukit Chaimusik

- ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
**Selected Factors Affecting the Organizational Commitment of Teachers
in School under the Secondary Educational Service Area Office Surat Thani
Chumphon** 173
วรวัจน์ สารทวีล, โสภนา สุดสมบุญ และกุลชลี จงเจริญ
Vorawat Santawin, Sopana Sudsomboon and Khunchalee Chongcharoen
- แม่สะเอง: ความสัมพันธ์ของพิธีกรรม ความเชื่อ และนาฏกรรม
Mae Sa Eng: The Relationship of Rituals, Beliefs and Performance 191
ศิริรัตน์ ไชยจิตามงคล, ชนัย วรรณะลี และอัศวิทย์ เรืองรอง
Sirirat Chaisiwamongkhon, Chanai Wannalee and Akhawit Ruengrong

บทความวิชาการ: Academic Article

- การวางรากฐานแก่เยาวชนไทยแบบการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของไทย
ให้ก้าวหน้าและยั่งยืน
**Laying the Foundation for Thai Youth with participative Development
for Progressive and Sustainable Thai Democracy** 207
พระครูวินัยธร วรชาติ ทะสา และพระมหาไถยน้อย ญาณเมธี (สลาปลิงห์)
Phrakhru Winaithorn Worrachat Thasa
and Phramaha Thainoi Yanamethi (Salangsing)
- จิตสัมบูรณ์ตามทัศนะเฮเกิล
The Absolutemind in Hegel's View 221
พระรักเกียรติพงษ์ อินเปื่อย และจักรพรรณ วงศ์พรพวัน
Phra Rakkietpong Inpeuy and Chakkapan Wongpornpavan

ภาคผนวก:

- กระบวนการพิจารณาบทความ 237
- แนะนำสำหรับผู้ตีพิมพ์บทความ 238

สภาพปัญหาของการเรียนรู้ภาษาบาลีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย*

Problem Condition of Learning Pali Language in the Department of
Social Study Subject, Religion and Culture of Students: Case Study
in Secondary Schools, Muang District, Chiang Rai Province

ชาญชัย ฤทธิร่วม, โกมินทร์ วังอ่อน และวิกรม บุญนุ่น
Chanchai Rittiruum, Gomin Wang-on and Vikrom Boonnun
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Chiang Rai Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: wi_chan_cru@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาของการเรียนรู้ภาษาบาลีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาบาลีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีพื้นที่การวิจัยคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 333 คน ใช้วิธีสุ่มเลือกโดยการกำหนดสัดส่วนตามจำนวนประชากรในโรงเรียน และกลุ่มประชากรที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถาม และการประชุมกลุ่มย่อย การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าร้อยละ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนส่วนหนึ่งประสบปัญหาในด้านการอ่านภาษาบาลีที่ปรากฏอยู่ในตำราเรียน และการฟังภาษาบาลีจากการสื่อสารของครูผู้สอน รวมทั้งจากแหล่งความรู้อื่นที่เข้าถึงได้ มีค่าร้อยละระหว่าง

*ได้รับบทความ: 24 มีนาคม, 2565; แก้ไขบทความ: 1 มิถุนายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 23 สิงหาคม 2565

Received: March 24, 2022; Revised: June 1, 2022; Accepted: August 23, 2022

21.4-23.5 และยังประสบปัญหาเมื่อมีโอกาสนำไปใช้เพื่อการสื่อสารกับสังคม การพูด อธิบายความหมายของภาษาบาลีที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและสิ่งที่ได้พบเจอในสังคม

2. แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาบาลีในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้น ต้องเน้นการพัฒนาทั้งตัวผู้สอนและผู้เรียนไปด้วยกัน คือ 1) การปรับวิธีการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายมากขึ้น โดยการอธิบายแยกศัพท์ตามหลักไวยากรณ์พร้อมยกตัวอย่างประกอบ 2) การใช้วิธีการสอนใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การเรียนรู้ด้วยวิธีการคิดเชื่อมโยงเหตุการณ์ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับกับหลักธรรมเพื่อสร้างข้อสรุปที่ดี 3) การจัดนิทรรศการบูรณาการภาษาบาลีในหลักธรรม แนวคำสอน และการปฏิบัติที่สามารถถ่ายทอดในเชิงศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ และ 4) การเรียนรู้ภาษาบาลีกับผู้รู้ ปรากฏการณ์ศาสนา

คำสำคัญ: ปัญหาของการเรียนรู้; ภาษาบาลี; นักเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study problem conditions and characteristics of learning Pali language in department of social study subject, religion and culture of students in secondary schools, Muang district, Chiang Rai and 2) province and to suggest the ways to improve and promote teaching and learning Pali language in department of social study subject, religion and culture of students in secondary schools. The research was qualitative and quantitative. The school for this research was secondary school Muang district, Chiang Rai province. The sample group was consisted of 333 lower secondary school students using a random sampling method by determining the proportions according to the school population and 9 teachers chosen specifically from department of social study subject, religion and culture. The research instruments were questionnaires and small group meeting. Data analysis was based on mean, content analysis and descriptive writing.

The result of this research as follows:

1. Some students had some problems to read Pali appearing in the text as well as to listen to Pali from communication of their teachers or other sources that students could find. The mean of their problems to understand Pali was 21.4-23.5 and some students had some problems to communicate, to read, to write, to speak and explain

the meaning of Pali in the society properly.

2. The ways to improve and promote teaching and studying Pali in the department of the first department of religion, moral and ethics and department of social study subject, religion and culture for secondary school students emphasising teachers and students through the process of participating and learning together were 1) teachers had to adjust the method to explain for the students by analysis Pali vocabularies from the roots according to grammar and gave them examples 2) teachers had to use new methods appropriate to students such as encouraging students to connect events or news to the Buddha's teaching for the good conclusion. 3) exhibitions for doctrines and the way to follow the Buddha's doctrines should be held in the form of creative art for learning and 4) learning Pali and discuss it with scholars in Buddhism.

Keywords: Problems of learning; Pali language; Students in secondary schools

1. บทนำ

ภาษาบาลีเป็นภาษาปรากฏตโบราณที่มีวิวัฒนาการมาจากภาษาพระเวท เมื่อแรกเริ่มประกาศพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าทรงใช้ภาษาบาลีในการแสดงพระธรรมเทศนาแก่ชนชาวมคธ ภาษาบาลีจึงเป็นพุทธพจน์ที่ทำให้คนเข้าถึงรสพระธรรมอันศักดิ์สิทธิ์ (พระมหาประสิทธิ์ ญาณปทีโป และอดุลย์ คนแรง, 2558, หน้า 7) และภาษาบาลีอาจถูกจัดได้ว่าเป็นภาษาที่สองหรือภาษาที่สามที่ปรากฏใช้อยู่ในสังคมประเทศไทย อันเกี่ยวเนื่องกับเป็นสังคมชาวพุทธที่มีพระสงฆ์นำภาษาบาลีมาใช้ในการสื่อสารคำสอนในพระพุทธศาสนา ให้ความรู้แก่ชาวบ้าน หรือผู้ใคร่สนใจเรียนรู้ทั้งในด้านพระปริยัติธรรม เปรียญธรรม ทั้งเพศบรรพชิตและเพศฆราวาส ทำให้คณะสงฆ์มหาวิทยาลัยสงฆ์และสำนักเรียนต่างๆ จัดให้มีการศึกษาทั้งพระปริยัติธรรมแผนกบาลี แผนกธรรม และแผนกสามัญศึกษา

ในขณะเดียวกันหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม ภาษาบาลีเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ควบคู่กับหลักศาสนาพุทธ และศีลธรรมทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยครูผู้สอนจัดแผนการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งในส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับศาสนา หลักธรรม คำสอน และแนวปฏิบัติต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ปรากฏมีอยู่ของภาษาบาลี ทั้งที่เป็นคำศัพท์ภาษาบาลีคำโดดและภาษาบาลีคำควบได้แก่ องค์ประกอบของพุทธศาสนา มูลเหตุการณเกิดศาสนา ศาสดา หลักธรรมอันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา หลักธรรมที่สำคัญ อาทิ ไตรลักษณ์ ไตรสิกขา โอวาท อิทธิบาท 4 สังหัตถ์ 4 พรหมวิหาร 4 สาราณียธรรม 6 ทิศ 6 อบายมุข 6

หลักการสร้างตนเป็นคนดี หลักธรรมในการปกครอง หลักธรรมในการดำรงชีวิตและการทำความดี พิธีกรรม และวันสำคัญของศาสนาพุทธ พุทธศาสนสุภาษิต และการฝึกสวดมนต์และแผ่เมตตา เป็นต้นการสอนให้นักเรียนได้ฝึกอ่าน พุทธ เขียน และฟังที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์เกิดสมรรถนะในการใช้ภาษาบาลีเบื้องต้นที่ใช้งานได้กับการรับรู้ การสื่อสาร การอธิบายความหมาย พรรณนาความ การต่อยอดในระดับที่สูงขึ้น และส่งผลให้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของหลักความเป็นจริงตามแนวทางพระพุทธศาสนาได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

ภาษาบาลีปรากฏอยู่และสอดแทรกในเนื้อหาการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น ทำให้คณะผู้วิจัยตระหนักถึงการเรียนรู้ภาษาบาลีที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ว่าสมรรถนะวิสัยทางภาษาการสื่อสารที่ใช้ภาษาบาลีเบื้องต้น ด้านการอ่าน การเขียน การพูด และการฟังนั้นสะท้อนถึงปัญหาของการเรียนรู้ของนักเรียนมากนักน้อยเพียงใดแนวทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและเพิ่มความสามารถของครูผู้สอนที่จะส่งผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นควรดำเนินการอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการเรียนรู้ภาษาบาลีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาบาลีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้พื้นที่การวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีขั้นตอนการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาของการเรียนรู้ภาษาบาลีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระดับชั้นที่ 1-3 รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,822 คน จากจำนวน 9 โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของทาโรยามาเน (Yamane, 1973) ความเชื่อมั่นที่ 95% และยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 333 คน สุ่มเลือกโดยการกำหนดสัดส่วนตามจำนวนประชากรในแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการเรียนรู้ภาษาบาลีที่ปรากฏอยู่ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม กลุ่มสาระศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม ด้านความสามารถ

ในการใช้ภาษาบาลี การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และผลสำเร็จของการนำไปใช้ในชั้นเรียนและสังคม โดยใช้การแปลความสมรรถนะวิสัยทางภาษาระดับที่ใช้งานได้กับการสื่อสารทั่วไป หมายถึง ผลรวมความสามารถตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาบาลี ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการจัดประชุมกลุ่มย่อยกับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง โดยนำข้อสรุปจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มาเสนอ ให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วร่วมกันเสนอแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาบาลีที่ ปรากฏอยู่ และสอดแทรกในเนื้อหาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทสังคม พัฒนาการเรียนรู้และเข้าใจ ภาษาบาลีของเด็กนักเรียน รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

การวิจัยนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าร้อยละ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาการตีความให้ สอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา และการทำข้อสรุปเชื่อมโยงอย่างสมเหตุผลแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบและเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ตามประเด็นศึกษาดังนี้

1. สภาพปัญหาของการเรียนรู้ภาษาบาลีในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 1 ค่าร้อยละความสามารถในการเรียนรู้ภาษาบาลีของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สะท้อนถึง ปัญหาการเรียนรู้ (n = 333)

ความสามารถในการเรียนรู้ภาษาบาลี	ระดับความสามารถในการเรียนรู้ภาษาบาลี				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการอ่าน					
- ความสามารถในการอ่านภาษาบาลีในตำราเรียนของโรงเรียน	27.3	26.2	23.5	15.0	8.0
- ความสามารถในการอ่านภาษาบาลีในเอกสารทั่วไป	33.1	28.9	20.9	9.1	8.0
2. ด้านการเขียน					
- ความสามารถในการเขียนภาษาบาลีในตำราเรียน	39.3	28.2	23.0	9.5	-

ความสามารถในการเรียนรู้ภาษาบาลี	ระดับความสามารถในการเรียนรู้ภาษาบาลี				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- ความสามารถในการเขียนภาษาบาลีเพื่อการสื่อสาร	38.3	28.9	25.7	7.1	-
3. ด้านการพูด					
- ความสามารถในการพูดภาษาบาลีเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน	42.6	25.1	24.3	8.0	-
- ความสามารถในการพูดภาษาบาลีในสถานที่ทั่วไป	35.8	23.5	22.5	9.1	9.1
4. ด้านการฟัง					
- ความสามารถในการฟังภาษาบาลีจากการสื่อสารของครู	28.9	25.7	21.9	12.8	10.7
- ความสามารถในการฟังภาษาบาลีจากแหล่งอื่นๆ ทั่วไป	30.5	24.1	24.1	12.8	8.5

ตารางที่ 1 ความสามารถในการเรียนรู้ภาษาบาลีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการอ่าน การเขียน การพูด และการฟังที่สะท้อนถึงปัญหาการเรียนรู้ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า ส่วนมากนักเรียนมีระดับการเรียนรู้ด้านการเขียนและด้านการพูดภาษาบาลีที่ดี คือ ความสามารถในการเขียนภาษาบาลีที่ปรากฏอยู่ในตำราเรียน ตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.5 ความสามารถในการเขียนภาษาบาลีเพื่อการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 92.9 ความสามารถในการพูดภาษาบาลีเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.0 และความสามารถในการพูดภาษาบาลีในสถานที่ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 81.8 รองลงมามากกว่าครึ่งนักเรียนมีระดับการเรียนรู้ด้านการอ่านที่ดีเช่นกัน คือ ความสามารถในการอ่านภาษาบาลีในตำราเรียนของโรงเรียนตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.0 และความสามารถในการอ่านภาษาบาลีจากเอกสารทั่วไปที่ปรากฏอยู่ในสถานที่สำคัญต่างๆ เช่น ป้ายสุภาษิตในวัด ปรัชญาของโรงเรียน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 82.9 และถัดมามากกว่าครึ่งเช่นกันนักเรียนมีระดับการเรียนรู้ด้านการฟัง คือ การฟังภาษาบาลีจากการสื่อสารของครูผู้สอน ตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.5 และความสามารถในการฟังภาษาบาลีจากแหล่งอื่นๆ เช่น ในวัด สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 78.60

ในขณะที่นักเรียนส่วนหนึ่งประสบปัญหาในการอ่านภาษาบาลีในตำราเรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยถึงระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.0 และประสบปัญหาในการอ่านภาษาบาลีจากเอกสารทั่วไปที่ปรากฏอยู่ในสถานที่สำคัญต่างๆ เช่น ป้ายสุภาสิตในวัด ปรัชญาของโรงเรียน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 17.1 และส่วนหนึ่งประสบปัญหาในการฟังภาษาบาลีจากการสื่อสารของครูผู้สอน อยู่ในระดับน้อยถึงระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.5 และความสามารถในการฟังภาษาบาลีจากแหล่งอื่นๆ เช่น ในวัดสถานที่ที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 21.4

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละความสำเร็จและสมรรถนะในการใช้ภาษาบาลีของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สะท้อนถึงปัญหาของการเรียนรู้ (n = 333)

ความสำเร็จและสมรรถนะในการใช้ภาษาบาลี	ระดับความสามารถในการเรียนรู้ภาษาบาลี				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การสื่อสารกับคนในสังคมได้					
- ความสามารถในการอ่านภาษาบาลีให้คนอื่นฯ นอกชั้นเรียนฟังได้	45.0	25.0	23.0	7.0	-
- ความสามารถในการพูดภาษาบาลีให้คนอื่นฯ นอกชั้นเรียนฟังได้	50.1	20.5	20.3	9.1	-
- อธิบายความหมายของภาษาบาลีให้คนอื่นฯ นอกชั้นเรียนฟังได้	50.2	25.4	24.4	-	-
2. ความสามารถสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียนได้					
- ความสามารถในการอ่านภาษาบาลีให้เพื่อนในชั้นเรียนฟังได้	33.7	23.5	23.5	10.2	9.1
- ความสามารถในการพูดภาษาบาลีให้เพื่อนในชั้นเรียนฟังได้	35.8	24.1	21.4	9.6	9.1
- อธิบายความหมายของภาษาบาลีให้เพื่อนในชั้นเรียนฟังได้	25.8	23.0	22.5	9.6	9.1
3. การเขียนภาษาบาลีเพื่อการสื่อสารได้					
- ความสามารถในการเขียนภาษาบาลีให้คนอื่นฯ นอกชั้นเรียนอ่านได้	34.8	26.1	23.0	9.1	7.0
- ความสามารถในการเขียนภาษาบาลีให้เพื่อนในชั้นเรียนอ่านได้	35.1	25.8	19.8	11.8	7.5

ความสำเร็จและสมรรถนะในการใช้ภาษาบาลี	ระดับความสามารถในการเรียนรู้ภาษาบาลี				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. สามารถนำเอาองค์ความรู้ไปต่อยอดกับการเรียนในชั้นที่สูงขึ้นได้	31.0	27.5	22.0	10.5	9.0
5. ความสามารถในการนำภาษาบาลีไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน					
- ความสามารถในการอธิบายสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการอ่านภาษาบาลี	33.2	23.0	20.8	14.4	8.6
- ความสามารถในการอธิบายภาษาบาลีที่พบเจอในสังคม	33.7	23.0	21.9	14.4	7.0

ตารางที่ 2 ความสำเร็จและสมรรถนะในการใช้ภาษาบาลีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการสื่อสารกับคนในสังคม กับเพื่อนในชั้นเรียน การเขียนเพื่อการสื่อสาร การต่อยอดและปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองที่สะท้อนถึงปัญหาในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า ส่วนมากนักเรียนมีระดับการสื่อสารกับคนในสังคมได้ดี คือ สามารถอ่านและพูดภาษาบาลีให้คนอื่น ๆ นอกชั้นเรียนได้ ตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.0 และ 90.9 ตามลำดับ รองลงมามากกว่าครึ่งนักเรียนมีระดับความสามารถในการเขียนภาษาบาลีเพื่อการสื่อสารให้คนอื่น ๆ นอกชั้นเรียนและเพื่อนในชั้นเรียนได้อ่าน ตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.9 และ 80.7 ตามลำดับ และถัดมามากกว่าครึ่งเช่นกัน นักเรียนมีระดับความสามารถในการสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียน เกี่ยวกับการอ่านภาษาบาลี การพูดภาษาบาลี และการอธิบายความหมายภาษาบาลีให้เพื่อนในชั้นเรียนฟังได้ ตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.7 และร้อยละ 81.3 เท่ากัน ตามลำดับ

ในขณะที่นักเรียนส่วนหนึ่งประสบปัญหาในการเขียนภาษาบาลีให้เพื่อนในชั้นเรียนได้อ่าน คิดเป็นร้อยละ 19.3 และประสบปัญหาในการเขียนภาษาบาลีให้คนอื่น ๆ นอกชั้นเรียนอ่านได้ คิดเป็นร้อยละ 16.1 และส่วนหนึ่งประสบปัญหาในการอ่านภาษาบาลีให้เพื่อนในชั้นเรียนฟังได้ คิดเป็นร้อยละ 19.3 และประสบปัญหาในการพูดและอธิบายความหมายของภาษาบาลีให้เพื่อนในชั้นเรียนฟังได้นั้น คิดเป็นร้อยละ 18.7 เท่ากัน

ส่วนความสามารถนำเอาองค์ความรู้ไปต่อยอดกับการเรียนในชั้นที่สูงขึ้นได้ ตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.5 และความสามารถในการนำภาษาบาลีไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการอธิบายสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการอ่านภาษาบาลี และที่พบเจอในสังคม ตั้งแต่ระดับปานกลาง

ถึงระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.0 และ 78.6 ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาบาลีในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากผลการศึกษาให้ข้อค้นพบถึง ปัญหาการเรียนรู้นักเรียนในการใช้ภาษาบาลีทั้งทางด้านการอ่าน การเขียน การพูด และการฟัง จึงมี ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาบาลีในโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

- 1) ครูผู้สอนต้องปรับกระบวนการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายมากขึ้น โดยการอธิบายด้วยการแยกศัพท์ตามหลักไวยากรณ์พร้อมยกตัวอย่างที่นักเรียนสนใจมาอธิบายให้เห็นภาพมากขึ้น
- 2) การใช้วิธีการสอนใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การเรียนรู้ด้วยวิธีการคิดเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ต่างๆ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับกับ หลักธรรมหรือพุทธศาสนสุภาษิตเพื่อสร้างข้อสรุปที่ดี
- 3) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าพบพูดคุยในประเด็น ที่ไม่เข้าใจ และการเล่านิทานในหนังสือพระธรรมบทหรือชาดกจะช่วยให้เข้าใจสื่อความหมายยิ่งขึ้น
- 4) ครู ผู้สอนควรอ่านออกเสียงให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียน เพราะภาษาบาลีเวลาอ่านต้องออกเสียงให้ถูกต้องตาม อักษรพยัญชนะ
- 5) นอกจากสอนในห้องเรียนแล้วควรพาลงพื้นที่ภาคสนามตามวัดหรือสถานที่ที่มีคำศัพท์ ภาษาบาลี ปรากฏอยู่ตามต้นไม้ ตามป้ายต่างและในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ควรเชิญผู้รู้ นักปราชญ์ ศาสนาของชุมชนท้องถิ่น ที่ชำนาญทางด้านภาษาบาลีมาพรรณนาเรื่องราวในอดีตที่มีความสำคัญต่อพุทธ ศาสนาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้มีศรัทธา ความเชื่ออยากเรียนรู้ภาษาบาลี และเข้าใจประวัติศาสตร์พระพุทธ ศาสนา
- 6) กิจกรรมการสอนที่มีสิ่งกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ เช่น สร้างกิจกรรมเป็นละครคำศัพท์ภาษาบาลี ในบทเรียน มอบงานให้ไปหาข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบสอหดแทรกคำศัพท์ ภาษาบาลี หรือการจัดนิทรรศการบูรณาการภาษาบาลีในหลักธรรม คำสอนและแนวปฏิบัติของพระพุทธ ศาสนาที่ถ่ายทอดออกมาในรูปของศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ และ
- 7) สถานที่เรียนควรให้เหมาะสม กับการเรียนการสอนภาษาบาลีจัดให้เป็นพื้นที่หนึ่งของการจัดการเรียนการสอน เพราะภาษาบาลีเป็น หมวดที่จัดอยู่ในสาระศาสนา วัฒนธรรม จึงควรให้แก่การเคารพ เพราะมีวัตถุ สัญลักษณ์ของศาสนาอยู่ เช่น พระพุทธรูป รูปเคารพ และหนังสือพระไตรปิฎก เป็นต้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้พบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งประสบปัญหาในด้านการอ่านภาษาบาลีที่ปรากฏอยู่และสอหดแทรกในเนื้อหาการเรียนรู้นี้ในตำราเรียน ทั้งที่เป็นคำศัพท์ภาษาบาลีคำโดด และคำควบภาษาไทย ที่สื่อความหมายทางสังคมในหลักการพุทธศาสนาให้ผู้เรียนเรียนรู้และทำความเข้าใจ ซึ่งเป็นความแตกต่างระหว่างภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง ดังที่ มณีรัตน์ เอกโยคยะ (2558, หน้า 223) พบว่า องค์ประกอบในกระบวนการอ่านที่มีความแตกต่างกันระหว่างภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุปสรรคและปัญหาในการอ่านภาษาที่สอง ในขณะที่ฟาฏินา วงศ์เลขา (2553) ชี้ว่าปัจจัยหลักประการที่

สะท้อนถึงปัญหาของผลสัมฤทธิ์ทางภาษาของเด็กไทยมาจากข้อจำกัดเกี่ยวกับปริมาณความรู้ด้านคำศัพท์ และ Tang (1997, หน้า 249-301) ซึ่งเชื่อว่าจวบจนเมื่อความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ ในภาษาที่สองพัฒนาได้ถึงระดับที่เหมาะสม ผู้อ่านจะประสบความสำเร็จในการอ่านสารในภาษาที่สองได้ และอย่างไร Akamatsu (1998) ยังถือว่าอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของความสำเร็จในการอ่านนั้นคือ ความรู้ด้านคำศัพท์ของผู้อ่านภาษาที่สอง โดยเฉพาะในระยะเริ่มต้นอาจทำให้ผู้อ่านไม่สามารถใช้ความ สอดคล้องระหว่างตัวอักษรและเสียงมาช่วยสนับสนุนการอ่านได้

อีกทั้ง ปริมาณการอ่านค่อนข้างจะมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับความสามารถจำคำศัพท์และ โครงสร้างทางไวยากรณ์ต่างๆ ได้เร็วและแม่นยำขึ้น ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีโดยทั่วไปคนเรามักอ่านสารใน ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่มากกว่าอ่านสารในภาษาที่สอง และปริมาณการอ่านในภาษาที่สองของผู้อ่าน มักจะน้อยกว่าปริมาณการอ่านสารในภาษาที่หนึ่งของเจ้าของภาษา (Grabe, 2010, pp. 88-89) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนการอ่านที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเพิ่มปริมาณการอ่านสารน่าจะเป็นปัจจัยที่ สำคัญประการหนึ่งในการช่วยพัฒนาทักษะการอ่านภาษาที่สองของเด็กไทยได้ (มณีนรัตน์ เอกโยคยะ, 2558, หน้า 227)

ในบริบทการอ่าน แรงจูงใจสำหรับการอ่านระหว่างผู้อ่านภาษาที่หนึ่งและผู้อ่านภาษาที่สองอาจ แตกต่างกันมาก ผู้เรียนภาษาที่สองส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะอ่านสารในภาษาที่สองเพื่อประโยชน์ทางการ ศึกษาหรือวิชาการเป็นหลัก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นการอ่านโดยได้รับมอบหมายจากครูอันเป็นแรง จูงใจภายนอก ในขณะที่แรงจูงใจจากภายในเพื่อที่จะอ่านซึ่งเกิดขึ้นจากการค้นพบคุณค่าของการอ่านภาษา ที่สองก็เป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการอ่านของผู้เรียน (Takase, 2007, pp. 1-18) ดังนั้น แนวทางที่น่าสนใจประการหนึ่งน่าจะมาจากการเพิ่มตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจภายในให้ผู้อ่านมีความ ต้องการหรือมีความสนใจที่จะอ่านสารในภาษาที่สองด้วยตนเอง

ส่วนปัญหาการฟังภาษาบาลีจากการสื่อสารของครูผู้สอนนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Brown (1994) อันมีสาเหตุเกิดจากผู้ฟังไม่คุ้นเคยกับภาษาที่สอง เช่น เสียงพยัญชนะ เสียงสระบางตัวที่ทำให้ผู้ฟัง ไม่เข้าใจและถอดความหมายไม่ได้ รวมถึงความไม่สนใจหรือตระหนักในการเรียน และสอดคล้องกับ จุไรรัตน์ สวัสดิ์, เสน่ห์ สวัสดิ์ และวชิ พวงมณี (2559, หน้า 303) เกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษซึ่งเป็น ภาษาที่สองนั้น ควรสร้างความคุ้นเคยสำเนียงเจ้าของภาษา และอีกสาเหตุหนึ่ง ซึ่ง ปิยธิดา สุปัติ (2562, หน้า 64) ศึกษาพบว่า เนื่องจากสำเนียงของภาษาที่สองไม่มีความคล้ายคลึงกับภาษาที่ผู้เรียนใช้ โดยเฉพาะ ความแตกต่างของความสั้นยาวของเสียง การใช้วรรณยุกต์กำกับในการออกเสียง จึงทำให้ผู้เรียนไม่คุ้นเคย

ในสิ่งที่ได้ฟังและไม่ได้ฝึกฝนความต่างของภาษาเท่าที่ควร จึงเป็นสาเหตุทำให้ผู้เรียนพบปัญหาในการฟัง

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการควรมีแนวทางการเพิ่มจุดเน้นและตัวชี้วัดด้านการอ่านและการฟังภาษาบาลีที่ปรากฏอยู่และสอดแทรกในเนื้อหาการเรียนรู้ในตำราเรียนที่นำไปสู่ความสำเร็จต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและครูผู้สอนที่จะต้องขยายหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้สามารถใช้ภาษาบาลีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมเพียงพอ

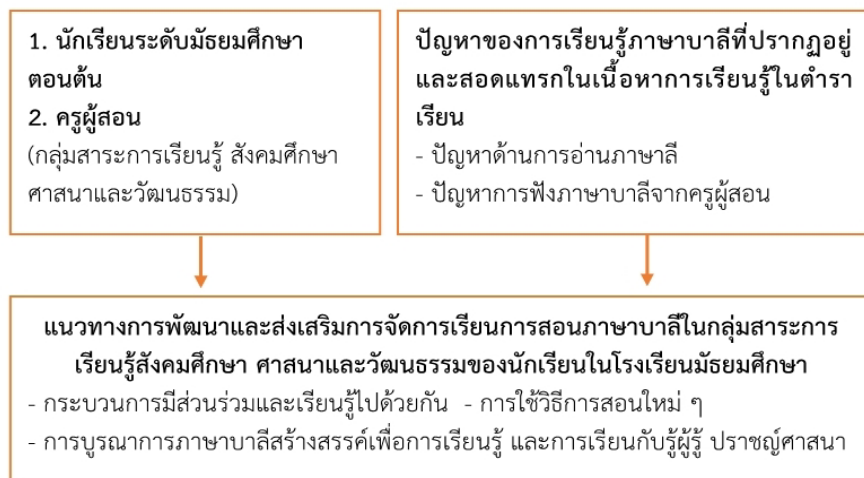
2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาควรสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้การใช้ภาษาบาลีทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อสร้างประสบการณ์และพัฒนาสมรรถนะในการใช้ภาษาบาลี ด้านการอ่าน ด้านการพูด ด้านการฟัง และด้านการเขียนที่เป็นจุดเริ่มต้นของการทำความเข้าใจความจริงทางสังคมอันประเสริฐตามหลักการของพระพุทธศาสนาที่ใช้ภาษาบาลีเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้

2.2 การพัฒนาทั้งตัวผู้สอนและผู้เรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมและเรียนรู้ไปด้วยกัน ด้วยการปรับกระบวนการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายมากขึ้น การใช้วิธีการสอนใหม่ๆ การจัดนิทรรศการบูรณาการภาษาบาลีสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ และการเรียนกับรู้ผู้รู้ ปราชญ์ศาสนา อันจะเป็นการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาบาลีในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

สมรรถนะวิสัยทางภาษาการสื่อสารของการเรียนรู้ภาษาบาลีที่ปรากฏอยู่และสอดแทรกในเนื้อหาการเรียนรู้ในตำราเรียน สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม กลุ่มสาระศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏพบปัญหาด้านการอ่าน และการฟัง อันเนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและความสามารถของครูผู้สอน ทั้งนี้คงต้องคำนึงถึงแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนใหม่ๆ การบูรณาการการเรียนรู้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนกับสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่สนองตอบต่อการพัฒนาการเรียนรู้ตามวัยของนักเรียน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- จุไรรัตน์ สวัสดิ์, เสน่ห์ สวัสดิ์ และวชิ พวงมณี. (2559). ศึกษาปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวต่างประเทศของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านน่าน. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9 ราชมงคลสร้างสรรค์กับนวัตกรรมที่ยั่งยืนสู่ประเทศไทย 4.0, 8-9 สิงหาคม 2559, หน้า 303-311. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.
- ปิยธิดา สุปัติ. (2562). ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษ กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองม่วง จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาประสิทธิ์ ญาณปปทีโป และอดุลย์ คนแรง. (2558). บาลีภาษาของพระพุทธศาสนาเถรวาท. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 1(1), 7-15.
- ฟาฏินา วงศ์เลขา. (2553). กลไกขับเคลื่อนการศึกษาก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. เดลินิวส์, 2 มีนาคม, 15.
- มณีรัตน์ เอกโยคยะ. (2558). ความแตกต่างระหว่างการอ่านภาษาที่หนึ่งและการอ่านภาษาที่สองและผลกระตบต่อการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ. ภาษาปริทัศน์, 30, 233-250.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Akamatsu, N. (1998). L1 and L2 Reading: The Orthographic effects of Japanese on reading in English. *Language, Culture and Curriculum*, 11(1), 9-27.

Brown, G., & Yule. G. (1983). *Teaching the spoken language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Grabe, W. (2010). *Reading in a second language, in Kaplan, R.B. (Ed.).* (2nd ed.). Oxford: Oxford University Press.

Takase, A. (2007). Japanese high school students' motivation for extensive L2 reading. *Reading in a Foreign Language*, 19, 1-18.

Tang, H. (1997). The relationship between reading comprehension processes in L1 and L2. *Reading Psychology: An International Quarterly*, 18, 249-301.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper and Row Publications.

ผลของโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้
แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดกาญจนบุรี*

Effects of Buddhist Dialogue Program to Self Directed Learning
Ability of Students Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Kanchanaburi Province

พระตำรงพล ธีรสัทโธ (สนั่นวงศ์), วิชชุดา ฐิติโชติรัตนา และกมลาศ ภูวนาธิพวงศ์
Phra Damrongpol Thirasaddho (Sananwong), Witchuda Titichoatrattana
and Kamalas Phoowachanathipong
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: damrongpolt@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดสุนทรียสนทนาร่วมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง 2) พัฒนาโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนา และ 3) ศึกษาผลของโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เครื่องมือที่ใช้คือโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาที่พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง และแบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.983 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตสาขาพระพุทธศาสนา ชั้นปีที่ 2 จำนวน 40 รูป/คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบภายในกลุ่มโดยใช้สถิติ Pairedt- test เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโดยใช้สถิติ Independent t- test

*ได้รับบทความ: 20 พฤษภาคม, 2565; แก้ไขบทความ: 23 สิงหาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 23 สิงหาคม 2565
Received: May 20, 2022; Revised: August 23, 2022; Accepted: August 23, 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวคิดสุนทรียสนทนาพร้อมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า แนวคิดนี้ทำให้นิสิตเกิดการฟังอย่างมีสติ ฟังด้วยโยนิโสมนสิการ ไม่ตัดสินผู้อื่น ใช้วิธีการพูดที่เกิดประโยชน์ มาใช้ในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ซึ่งเน้นตัวผู้เรียนให้วางแผนในการเรียนรู้ ประเมินการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน และช่วยแก้ปัญหาในการเรียนรู้ ส่งผลให้ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียนสูงขึ้น
2. การพัฒนาโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนา พบว่า โปรแกรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน แบ่งเป็น กิจกรรมย่อย 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) พุทธกัลยาณมิตตตา 2) พุทธปจฺฉา 3) พุทธสติ 4) พุทธสัมปชัญญะ 5) พุทธสนทนา 6) พุทธสนทนา 7) พุทธวิสันนา
3. ผลของโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้นำตนเองตามแนวพุทธจิตวิทยาเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สุนทรียสนทนา; โปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนา; การเรียนรู้แบบนำตนเอง

Abstract

The objectives of this study consisted of 1) to study the concepts of Buddhist Dialogue with Buddhaddhamma and self-direct learning; 2) to develop the Buddhist Dialogue Program; and 3) to study the effects of the Buddhist Dialogue Program on the self-direct learning of students of Kanchanaburi Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The study was quasi-experimental research using the Self-direct Learning Development Buddhist Dialogue Program and questionnaire of self-direct learning with the confidence value of 0.983 to collect data from the sample group consisted of 40 students in the 2nd year majoring in Buddhism divided into experimental and control groups of 20 students each. The intra-group comparative data was analyzed using Pairedt- test and Independent t-test.

The result was as follows:

1. Regarding the concepts of Buddhist Dialogue with Buddhaddhamma and self-direct learning it found that this concept encouraged students to listen consciously with Yonisomasikara, unjudgement of others, using helpful speaking methods in self-direct

learning with an emphasis on students to know how to plan and to carry out self-assessment resulted in higher self-directed learning ability.

2. With regard to the development of the Buddhist Dialogue Program it found that the program was divided into 7 events including 1) Buddhist good friendship, 2) Buddhist questions, 3) Buddhist mindfulness, 4) Buddhist comprehension, 5) Buddhist dialogue, 6) Buddhist dialogue, and 7) Buddhist answers.

3. In respect to the effects of the Buddhist Dialogue Program on the self-directed learning of students of Kanchanaburi Mahachulalongkornrajavidyalaya University it found that after the experiment the experimental group had a mean score of self-directed learning based on Buddhist Psychology was higher than the control group at a statistically significant level of .05.

Keywords: Dialogue; Buddhist Dialogue Program; Self-directed Learning

1. บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้ประกาศปรับระบบการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์วิธีการเรียนการสอน รูปแบบนี้อาจทำให้เกิดช่องว่างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ของเนื้อหาบทเรียนระหว่างผู้เรียนและผู้สอนลดน้อยลงไปถึงส่งผลต่อความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนของผู้เรียนวิธีการตรวจสอบความเข้าใจการเรียน การสั่งสมระเบียบวินัย การมีสมาธิในการเรียน อาจไม่ได้คุณภาพเท่าเทียมกับการเรียนในชั้นเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี ได้ดำเนินการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ (New Normal) พบว่า นิสิตส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ตยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้งนิสิตมีความแตกต่างและหลากหลายทั้งด้านอายุและวุฒิภาวะระหว่างที่เรียนเกิดปัญหาทางการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ซึ่งอาจทำให้นิสิตเรียนรู้และเข้าใจในบทเรียนได้น้อย เกิดความวิตกกังวลในการเรียน สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องการการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย

จากที่กล่าวมามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี จึงมีแนวคิดนำการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) ซึ่งแนวทางหนึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพปัจจุบัน เนื่องจากเป็นการเรียนที่ช่วยให้บุคคลมีการริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนมีการเรียนที่ดี สามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าการเรียนการสอนตามปกติ การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงถือว่าเป็นการเรียนรู้ที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดกับนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นการ

สื่อสารที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีอิสระในด้านการเรียน มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนรู้และความเหมาะสมกับโลกยุคใหม่ โดยใช้ กระบวนการสนทนา (Dialogue) (โสฬส ศิริไสย์, 2549, หน้า 1) ซึ่งเป็นกระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ในการสร้างให้เกิดการสร้างสรรค์ทางความคิด เป็นการแลกเปลี่ยนทั้งความรู้สึก องค์ความรู้ภายในตัวบุคคล เป็นกระบวนการที่นำความรู้แฝง (Tacit Knowledge) ทำให้ปรากฏขึ้น รวมถึงการพัฒนาทักษะการตั้งคำถาม การนำเสนอความคิด การฟังและการไตร่ตรอง ความคิดอย่างลุ่มลึก อยู่ในภาวะอิสระที่ทำให้เกิดบรรยากาศการแลกเปลี่ยนแบ่งปัน ความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจทั้งตนเองและบุคคลอื่นภายในกลุ่มอย่างแท้จริง เครื่องมือเชิงปฏิบัติให้เกิดกลุ่มการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยพัฒนาทักษะด้านการซักถาม การนำเสนอความคิด การฟัง และการไตร่ตรอง ความคิด ซึ่งนิสัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพูดคุยกันภายในกลุ่ม เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ หรือเพื่อถ่ายทอดความรู้ระหว่างกัน มีความลุ่มลึกต่อการทำความเข้าใจทั้งตนเองและผู้อื่น ไม่ตัดสินใจทันทีทำให้มีการไตร่ตรองความคิดในตัวบุคคล ทำให้เกิดกระแสไหลเวียนของความคิด ความเข้าใจระหว่างกันภายในกลุ่ม เพื่อกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศของการเรียนรู้ในตัวบุคคล และพัฒนาสู่การเรียนรู้ของกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและนำการใช้คำถามในการจัดการ เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการสนทนา สามารถสร้างการเรียนรู้ภายในตัวนักศึกษาทำให้เกิดความไว้วางใจกัน มีการรับฟังอย่างลึกซึ้งไม่ด่วนตัดสิน เปิดใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้เห็นเรื่องราวของกันทั้งสุข ทุกข์ และแรงบันดาลใจ เกิดความคิดและความรู้สึกใหม่ๆ ขึ้นมาจนค่อยๆ เปลี่ยนไปสู่คุณค่าที่มีต่อตนเองและผู้อื่น มีความไวต่อการรับรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น พัฒนาในการรู้จักตนเองและยอมรับตนเองตามที่เป็นจริง ตระหนักรู้ มีสติในการทำงานและการดำเนินชีวิตมากขึ้น สามารถสร้างสัมพันธภาพ การช่วยเหลือได้อย่างไว้วางใจ และการปฏิบัติด้วยความรักความเมตตาต่อตนเองและผู้อื่นได้

ฉะนั้น การสื่อสารจะต้องสื่อให้เหมาะสมกับระดับปัญญาที่แตกต่างกันของผู้รับสาร โดยใช้เทคนิควิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับผู้รับสาร คำสั่งสอนของพระพุทธองค์ว่าด้วยการสื่อสารในด้านการสนทนาสื่อสาร หลักการพูด การฟังการเลือกเชื่อ การวิเคราะห์บุคคล ดังที่กล่าวมาแล้วเป็นหลักการที่ล้าลึกที่สร้างสรรค์ให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพหลักคำสอนว่าด้วยการสื่อสารของพระองค์ยังครอบคลุมถึงหลักจรรยาบรรณและจริยธรรมของการสื่อสารอีกด้วย เป็นหลักการสื่อสารที่ช่วยให้บุคคลมีความสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืนกับบุคคลอื่นๆ และเป็นหลักการสื่อสารที่ช่วยให้สังคมทุกระดับทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติและโลก คงไว้ซึ่งสันติสุข (ชญาณันท์ อัครธรรมานนท์ และประทีป พิชทองหลาง, 2561, หน้า 268)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำการสื่อสารแบบสนทนาที่นำมาบูรณาการตามแนวทางของพุทธศาสนา เพื่อทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ ซึ่งนิสัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อ

ตนเองต่อสังคมและสภาพแวดล้อม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในตัวบุคคล และพัฒนาสู่การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านกระบวนการพุทธสุนทรียสนทนา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดสุนทรียสนทณาร่วมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อพัฒนาโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนา
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทั้งที่เป็นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539 ภาษาไทยและอรรถกถา และจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ งานวิจัย ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดสุนทรียสนทณาร่วมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการเรียนรู้แบบนำตนเอง
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรีศรีโพธิ์บุปผ์ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 อยู่ระหว่างศึกษาในปีการศึกษา 2564 (วันที่ 1 มกราคม 2564-31 ธันวาคม 2564) จำนวน 70 รูป/คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ G* power ได้กลุ่มตัวอย่าง 40 รูป/คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 20 รูป/คน ได้เข้าร่วมการทดลองโปรแกรมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองตามแนวพุทธสุนทรียสนทนา และกลุ่มควบคุมจำนวน 20 รูป/คน ไม่ได้เข้าร่วมการทดลองโปรแกรมฯ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำการพัฒนาแบบวัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยพัฒนาจากแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยพัฒนาแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยพัฒนาจากผศ.ดร. แสงเดือน เจริญนิม และคณะ มีองค์ประกอบ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ด้านมโนคติของตนเองด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ด้านความรักในการเรียนรู้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมองอนาคตในแง่ดี และความสามารถในการใช้ทักษะการ

ศึกษาหาความรู้และทักษะแก้ปัญหาลักษณะแบบวัดชุดนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert five rating Scale) ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ที่ 0.99 และ 2) ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย 7 กิจกรรม ได้แก่ (1) พุทธกัลยาณมิตตตา (2) พุทธปจฺฉา (3) พุทธสติ (4) พุทธสัมปชัญญะ (5) พุทธสนทนา (6) พุทธสนทนา (7) พุทธวิสัชนา และมีผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมของโปรแกรม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาแนวคิดทางพุทธจิตวิทยา แนวคิดทางตะวันตกและใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยจัดกลุ่ม เรียบเรียงข้อมูล จัดลำดับ และสังเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษา 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าความถี่ และค่าร้อยละ (2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบก่อน-หลังการอบรม ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) (3) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติค่าความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง ใช้สถิติ t-test แบบ Independent T-test สำหรับเปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนและหลังการทดลอง ใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Samples t-test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 84)

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดสุนทรียสนทนามาร่วมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้วิจัยทำการศึกษารอบแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาประเด็นความสำคัญเกี่ยวกับการพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยทำการศึกษา สุนทรียสนทนาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองพบว่า สุนทรียสนทนา เป็นการสนทนาอย่างมีรูปแบบและหลักการที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับตน เป็นการสนทนาให้เกิดความเข้าใจของบุคคลในวงสนทนา จึงเน้นการฟังที่การฟังเราเรียกว่าการฟังอย่างลึกซึ้งและเน้นกติกาทางด้านความคิด คือห้อยแขวน (Suspension) ละวางตัวตน

สุนทรียสนทนาในพระพุทธศาสนาเป็นการฟังอย่างมีสติ ฟังด้วยโยนิโสมนสิการคือ การฟังอย่างมีอย่างไม่ตัดสินผู้อื่น และห้อยแขวนการตัดสิน การเรียนรู้แบบนำตนเองคือ การศึกษาหาความรู้ด้วย

ตนเองหรือเรียนเป็นกลุ่ม โดยมีการศึกษาค้นคว้าร่วมกันหรือศึกษาค้นคว้าที่ผู้ศึกษาต้องการศึกษาไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีเป้าหมายเดียวกัน ดังคำพูดที่ว่า การศึกษาที่ให้ประสิทธิภาพจะต้องมีคำว่า “ใช้” และ “ชอบ”

2. พัฒนาโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัย ตำรา บทความวิชาการ กับพุทธสุนทรียสนทนาและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง จากนั้นได้สร้างโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล จำแนกเป็นกิจกรรมย่อย 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) พุทธกัลยาณมิตรตา 2) พุทธบุจฉา 3) พุทธสติ 4) พุทธสัมปชัญญะ 5) พุทธสนทนา 6) พุทธสนทนา 7) พุทธวิสาขนา เพื่อให้ผู้เข้ารับการทดลองเกิดการคิดอย่างมีเหตุผลและฟังอย่างมีเหตุผลสอดคล้องกับหลักธรรมของโยนิโสมนสิการ มีเหตุผล และมีการปลูกเร้าโยนิโสมนสิการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เล่าเรียน

3. ผลของโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี ผลการเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตกลุ่มทดลองผู้เข้าร่วมกิจกรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีมากกว่ากลุ่มควบคุม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตกลุ่มทดลองผู้เข้าร่วมกิจกรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง	กลุ่ม	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
	กลุ่มทดลอง	3.91	0.43		
	กลุ่มควบคุม	2.21	0.52	11.102	.000***

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตกลุ่มทดลองผู้เข้าร่วมกิจกรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า นิสิตมีระดับความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตกลุ่มทดลองผู้เข้าร่วมกิจกรรมก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง	กลุ่ม	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
	ก่อนทดลอง	2.28	0.64	-13.379	.000**
	หลังทดลอง	3.91	0.43		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 พบว่า ผลการใช้โปรแกรมโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตผู้เข้าร่วมกิจกรรมก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า นิสิตมีระดับความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวคิดสุนทรียสนทนาย่วมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการเรียนรู้แบบนำตนเอง สุนทรียสนทนาเป็นการสร้างพื้นที่ของความเข้าใจ ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นไปได้ใหม่ ซึ่งมีบทบาทสำคัญแก้ปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดทางการสื่อสารที่สังคมเผชิญอยู่ การดำเนินการของ dialogue เป็นการฟังอย่างลึกซึ้ง ฟังให้ได้ยิน ความเป็นอิสระ และผ่อนคลาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาพิชณุสญญเมธ, พระศรีสิทธิมนี และวีรกาญจน์ กนกกุลเมธ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สุนทรียสนทนาในพระพุทธศาสนากับสุนทรียสนทนาเชิงสร้างสรรค์ในสังคมไทยการนำหลักสัมมาวาจามาใช้ในสุนทรียสนทนาต้องมีปียาวจา คือ มีวาจาเป็นที่รักสร้างสรรค์ให้เกิดความกลมเกลียว ความรัก และสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่ เป็นประโยชน์เหมาะสม ถูกกาลเทศะ เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น วิธีการที่จะพูดให้เป็นปียาวจานั้น จะต้องพูดโดยยึดถือหลักเกณฑ์ ๖ ประการจากการพูดเท็จ ๖ ประการจากการพูดส่อเสียด ๖ ประการจากการพูดคำหยาบ ๖ ประการจากการพูดเพ้อเจ้อ เนื่องจากวาตะสุนทรียสนทนาตามหลักพุทธสันติวิธีย่อมสมานไมตรีต่อบุคคล ให้เกิดผลสัมฤทธิ์สู่เป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้การคุมสติ ทำหน้าที่กลายณมิตรกับคู่สนทนาให้ความสำคัญกับความรู้สึกภายในของแต่ละฝ่ายเป็นสิ่งสำคัญ โดยยึดหลักธรรมพรหมวิหาร 4 เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ถ้าใจมีกรุณา ก็จะพูดกับเขาดี คิดกับเขาดีโดยจะต้องมีการฝึกปฏิบัติ เมตตากรุณาจึงจะเกิด ต้องเจริญกรรมฐาน รักษาศีลข้อที่ 4 และยึดหลักสัมมาวาจา

2. การพัฒนาโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนา ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัย ตำรา บทความวิชาการ กับพุทธสุนทรียสนทนาและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

จากนั้นได้สร้างโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล จำแนกเป็นกิจกรรมย่อย 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) พุทธกัลยาณมิตรตา 2) พุทธบุจฉา 3) พุทธสติ 4) พุทธสัมปชัญญะ 5) พุทธสนทนา 6) พุทธสนทนา 7) พุทธวิชิชา เพื่อให้ผู้เข้ารับการทดลองเกิดการคิดอย่างมีเหตุผลและฟังอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับหลักธรรมของโยนิโสมนสิการ มีเหตุผล และมีการปลูกเร้าโยนิโสมนสิการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เล่าเรียน และผู้เข้ารับการศึกษอาบธรรม (สุนน อมรวิวัฒน์, 2542, หน้า 159-160) สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาสุเทพ สุทธิญาณ (ธนิกกุล) (2561) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยาของพระสงฆ์ด้านการเยียวยาจิตใจผู้ป่วย พบว่า ด้านคุณลักษณะของพระสงฆ์ในการให้การปรึกษาแนวพุทธ โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยาของพระสงฆ์ จะชวนให้พระสงฆ์ผู้ให้การปรึกษากลับมาสังเกตกาย ใจ ตนเองอยู่เสมอ ไม่ว่าจะคิด จะทำ จะพูด การกระทำนั้นๆ ทำได้ด้วยความตั้งใจ การมีสติอยู่กับบุคคลตรงหน้า เปิดพื้นที่รับฟังบุคคลตรงหน้า ซึ่งช่วยให้พระสงฆ์ผู้ให้การปรึกษาได้ย้อนกลับมามองตนเอง และมีได้คาดหวังผลลัพธ์จากการสนทนา การฟังที่ลึกซึ้งและมีประสิทธิภาพเพื่อจะชวนกันมาสู่ความเป็นสัมมาทิฐิและย่อมส่งผลถึงพฤติกรรมด้านภายในที่ถูกรับและดำรงอยู่ด้วยความรักเมตตาเข้าใจให้เห็นและเข้าใจผู้อื่น ด้านความเข้าใจในหลักการบรรเทาทุกข์ทางใจ การนำอริยสัจ 4 ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มาเป็นหัวใจหลักหรือกระบวนการหลักในการใช้บรรเทาทุกข์ทางจิตใจของผู้ป่วย พระสงฆ์ผู้ให้การปรึกษาเองก็ต้องเรียนรู้เพื่อจะได้แนะนำไปสู่กระบวนการให้ผู้ป่วยได้เรียนรู้ยอมรับในความทุกข์ของตนซึ่งสามารถนำมาปรับเปลี่ยนด้วยสภาวะธรรมองค์ธรรมอื่นๆ การสร้างกำลังใจและความสุขสงบให้ใจตัวเองเมื่อเผชิญความทุกข์ด้านทักษะการให้การปรึกษาแนวพุทธ การใช้ทักษะให้ถูกต้องกับขั้นตอนกระบวนการการให้การปรึกษา ทำให้สามารถสรุปเรื่องราวต่างๆ ที่ได้ร่วมกันคิด พิจารณา ทวนซ้ำเพื่อความชัดเจนของปัญหา และการเข้าใจปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง รวมทั้งยังทำให้ผู้ป่วยได้เห็นภาพรวมเกี่ยวกับปัญหาหรือความทุกข์ของตนเองได้ชัดเจนขึ้นและการสรุปยังเป็นการย้ำประเด็นสำคัญๆ ซึ่งจะส่งผลต่อกระบวนการคิดของผู้ป่วยด้วย การให้กำลังใจอาจทำให้ผู้ป่วยรู้สึกว่ามีปัญหาหรือความทุกข์ไม่ใช่เรื่องแปลก ซึ่งคนโดยทั่วไปก็สามารถมีได้ด้านกระบวนการการให้การปรึกษาแนวพุทธ พบว่ากระบวนการให้การปรึกษาแนวพุทธที่เป็นไปอย่างมีขั้นตอน สามารถช่วยให้พระสงฆ์ผู้ให้การปรึกษาและผู้ป่วยสามารถดำเนินกิจกรรมไปพร้อมกันได้และช่วยให้การดำเนินการให้การปรึกษาง่ายขึ้น พระสงฆ์ผู้ให้การปรึกษาต้องช่วยปรับให้ทั้งสองฝ่ายดำเนินอยู่ในขั้นตอนเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อมิให้การปรึกษาเกิดความวุ่นวาย สับสน ช่วยให้กระบวนการการปรึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพในส่วนของการวิจัยเชิงทดลอง สรุปผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับ ลำดับ และค่า p-value ในการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยการพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยาของ

พระสงฆ์ด้านการเยียวยาจิตใจผู้ป่วยของผู้ป่วย เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังการทดลองพบว่าหลังการทดลองค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นแตกต่างจากช่วงก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และระยะติดตามผล 15 วัน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า ทุกด้านเพิ่มขึ้นแตกต่างจากช่วงหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติยกเว้นด้านความเข้าใจในหลักการบรรเทาทุกข์ทางใจ พบว่า หลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

3. ผลของโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า นิสิตมีระดับความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และใช้แบบประเมินโดยดัดแปลงมาจากแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลงานของแสงเดือน เจริญนิม และคณะ (2555) สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภัทรา ภักดีศรี (2555) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยสุนทรียสนทนาสำหรับพยาบาลวิชาชีพในแผนกผู้ป่วยในพิเศษ โรงพยาบาลชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ลักษณะการเรียนรู้ของคนไทยในกลุ่มตัวอย่างเริ่มต้นการเรียนรู้จาก หลายทาง ได้แก่ อ่านหนังสือ ดูงาน เข้าไปอยู่ด้วย ฟัง สังเกต สอบถาม หลังจากนั้นกลุ่มตัวอย่างทำการคิด วิเคราะห์ ลองทำและประเมินผล คุณสมบัติของผู้เรียนรู้ด้วยตนเองคือ ต้องเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด วิเคราะห์ เป็นนักปฏิบัติและเป็นนักประเมินผล รวมทั้งเป็นคนมีความพยายาม ตั้งใจจริง เมื่อมีปัญหาในการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้วิธีการคิดและลองทำด้วยตนเองก่อน หากทำไม่ได้จะสอบถามผู้รู้ แหล่งข้อมูลในการเรียนรู้คือ การทดลองทำด้วยตนเอง ผู้รู้ หนังสือ เพื่อน และการดูงาน สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองคือ บุคลิกภาพของพ่อแม่หรือบุคคลอยู่ใกล้ชิด วิธีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณลักษณะตามต้องการ และวิธีการสอนแบบอธิบายอาจเป็นการพัฒนาคุณลักษณะการฟัง และการยอมรับ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองมีได้เกิดขึ้นกับทุกคน แต่พัฒนาให้เกิดขึ้นได้โดยการจัดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ (ทำงาน) และรับผิดชอบด้วยตนเอง

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า การจัดโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดกาญจนบุรี ส่งผลต่อการเรียนของนิสิตในทางที่ดีขึ้น ดังนั้น ทางวิทยาลัยสงฆ์สามารถนำประยุกต์ไปใช้ในการเรียนตามปกติ และการเรียนแบบออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 จัดให้มีกิจกรรม พุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิต อย่างครอบคลุมและทั่วถึง

2.2 พัฒนานิสิตให้มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะในการการเรียนรู้แบบนำตนเองผ่านโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิต

2.3 ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิต เป็นการต่อยอดองค์ความรู้จากกิจกรรมเป็นงานวิจัยเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาในวงกว้าง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาถึงผลโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองกับกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษากลุ่มอื่น เช่น เยาวชนทั้งระดับประถม และมัธยมศึกษา เป็นต้น

3.2 ควรมีการศึกษาผลโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อมิติการใช้ชีวิตการศึกษาในมิติอื่น เช่น การจัดการความเครียด การจัดการความรู้ เป็นต้น

3.3 ควรมีการศึกษาผลโปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนาต่อกลุ่มคนอื่นกลุ่มอื่นในสังคม เช่น ผู้สูงอายุ กลุ่มคนในวัยทำงาน และปัญหาต่างหรือประเด็นที่น่าสนใจ เช่น ความเครียด การสร้างแรงบันดาลใจ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 พุทธสุนทรียสนทนา องค์ประกอบที่ 2 โปรแกรมพุทธสุนทรียสนทนา องค์ประกอบที่ 3 ผลของโปรแกรม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ชญาณันันท์ อัครธรรมานนท์ และประทีป พิชทองกลาง. (2561). การสื่อสารธรรมเพื่อการพัฒนาสังคม
เชิงสร้างสรรค์. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(ฉบับพิเศษ), 268-271.
- พระมหาพิชณฺ์ สยญเมโธ, พระศรีสิทธิมนี และวีรกาญจน์ กนกกมลเสศ. (2563). สุนทรียสนทนาในพระพุทธ
ศาสนากับสุนทรียสนทนาเชิงสร้างสรรค์ในสังคมไทย. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 5(2), 249-261.
- พระมหาสุเทพ สุทธิญาโณ (ธนิกกุล). (2561). *โปรแกรมพัฒนสมรรถนะการปรึกษาแนวพุทธจิตวิทยา
ของพระสงฆ์ด้านการเยียวยาจิตใจผู้ป่วย*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.
- สุภัทรา ภักดีศรี. (2555). *การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วย สุนทรียสนทนา
สำหรับพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์*. (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร
มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2542). *การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*.
- แสงเดือน เจริญนิม และคณะ. (2555). *ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. (รายงานการวิจัย).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โสฬส ศิริไสย์. (2549). Dialogue มิติใหม่ของเวทีชาวบ้าน. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 25(2), 38-49.

การพัฒนาความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง หลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพ ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับ
บทเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง*

The Development of Printed Media Design Ability and Learning
Achievement on Professional Media Design Principles Using
Demonstrational Teaching Method Combined with Online Lessons
of Higher Vocational Certificate Students

กัณฑ์ชา แพงโสดา และสมทรง สิทธิ

Kunticha Paengsoda and Somsong Sitti

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, Kai.kunticha@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ของนักศึกษา
ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ให้มีคะแนน
ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนทั้งหมด 2) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนเรื่อง การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ
70 ของจำนวนทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 สาขาการโรงแรม
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
วิทยาลัยอาชีวศึกษาการท่องเที่ยวและการโรงแรมขอนแก่น การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งการทดลอง
(Quasi-Experimental Research Design) ดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียว มีการทดสอบหลังเรียน
(One Group Post Test Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เครื่องมือที่ใช้ในการ
ทดลอง ประกอบด้วย บทเรียนออนไลน์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการสอนแบบสาธิต ร่วมกับบท

*ได้รับบทความ: 11 พฤษภาคม, 2565; แก้ไขบทความ: 6 มิถุนายน, 2565; ตอรับตีพิมพ์: 23 สิงหาคม 2565

เรียนออนไลน์ จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบทดสอบ อัตนัย จำนวน 5 ข้อ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ของนักศึกษา หลังเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิต ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 78.00 และมีนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของจำนวนทั้งหมด
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 76.00 และมีนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของจำนวนทั้งหมด

คำสำคัญ: ทักษะปฏิบัติ

Abstract

The objectives of this research were; 1) to develop the ability to design printed media of the 1st year students of Higher Vocational Certificate with a demonstration teaching method together with online lessons, to have a passing score of more than 70 % and more than 70% of total students passed the criteria, 2) to develop learning achievement on printed media design to have a passing score of more than 70 % and more than 70% of total students passed the criteria. The sample group consisted of 15 1st year higher vocational certificate students in Hotel Management program in the 2nd semester of academic year 2021, Khon Kaen Tourism and Hotel Vocational College under the Office of Khon Kaen Vocational Education, using purposive sampling method. This research was quasi-experimental research design. A single group experiment was conducted. There was a One Group Post Test Design. The research tools were divided into 2 groups: 1. The experimental tools consisted of 1) online lessons, 2) learning management plan using the demonstrational teaching method together with 6 online lessons plans, with the total number of 12 hours. 2. Tools used for data collection consisted of, 1) 5 items of subjective, 2) learning achievement test with the total number of 4 choices, 30 items. The statistics used in the data analysis comprised arithmetic mean, standard deviation and percentage.

The research results were found that:

1. An average score of printed media ability of higher vocational certificate students after learning with demonstrational teaching method together with online lessons was rated at 78.00%, and 14 students passed the criteria of 70% or 93.33% of total students.

2. An average score of learning achievement on Professional Media Design Principles of higher vocational certificate students after learning with demonstrational teaching method together with online lessons was rated at 76.00%, and 12 students passed criteria of 70%, or 80.00% of total students.

Keywords: Demonstrational Teaching Method; Online Lessons; Printed Media Design Ability; Learning Achievement

1. บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดำเนินการพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 เป็นหลักสูตรหลังมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าอนุปริญญา ที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และเพื่อยกระดับการศึกษาวิชาชีพของบุคคลให้สูงขึ้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12, 2560-2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2560-2579) เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติตลอดจนยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ โดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับฝีมือ รวมทั้ง คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกระบบและวิธีการเรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ ตามความสนใจและโอกาสของตนส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบันสถานศึกษา หน่วยงานสถานประกอบการและองค์กรต่างๆ ทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น และระดับชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2563)

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว เรื่องหลัก การออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพ ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากมีลักษณะเนื้อหาและความ สามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ที่ยากในการอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจได้ ซึ่งต้องใช้หลักการศึกษาข้อมูล (identify) ร่างแบบจั่ว (preliminary) ร่างแบบหยาบ (refinement) ร่างแบบละเอียดที่สมบูรณ์ (analyze)

จัดทำต้นฉบับงานออกแบบสิ่งพิมพ์หรือกราฟิก (decide) งานพิมพ์สำเร็จ หรือขึ้นการนำไปใช้ (implement) การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่สุดในกระบวนการสร้างสรรค์สิ่งพิมพ์ให้ปรากฏต่อผู้รับสาร เพราะในขั้นตอนนี้จะรวมส่วนประกอบในการนำเสนอรูปแบบและเนื้อหา ชนิดของภาพประกอบแบบตัวอักษรชนิดกระดาษและเทคนิคการพิมพ์ต่างๆ เข้ามาดำเนินการโดยไม่ให้ละเอียดหรือละทิ้งส่วนใดให้หลุดหายไปจากแนวคิดที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์สามารถแบ่งได้เป็น 6 ขั้นตอน (ปราโมทย์ แสงพลสิทธิ์, 2540)

นักศึกษาส่วนใหญ่ยังออกแบบงานสื่อสิ่งพิมพ์ไม่เป็น ซึ่งสภาพปัญหาของนักศึกษา จากข้อมูลพบว่า นักศึกษาขาดความสามารถการปฏิบัติงานในแต่ละเนื้อหาที่ถูกต้อง เป็นผลทำให้เมื่อครูซักถามในประเด็นหรือเนื้อหาที่สำคัญของการเรียนแต่ละครั้ง นักศึกษาไม่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง ไม่สามารถออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ได้ ผลการทดสอบก่อนเรียนเรื่องหลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพของนักศึกษา สาขาการโรงแรม ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ขาดความสามารถการออกแบบงานสื่อสิ่งพิมพ์ ขาดลำดับขั้นตอนในการออกแบบงานสื่อสิ่งพิมพ์ ส่งผลให้ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ปีการศึกษา 2563 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยไม่ถึงเกณฑ์ที่วิทยาลัยฯ กำหนดไว้คือร้อยละ 45.87-56.60 ตามลำดับ (วิทยาลัยอาชีวศึกษาการท่องเที่ยวและการโรงแรมขอนแก่น, 2563) จึงควรพัฒนาผู้เรียนในเรื่องหลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพ เพื่อให้ นักศึกษาพัฒนาความสามารถการออกแบบงานสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งต้องใช้หลักการศึกษาค้นคว้า (identify) ร่างแบบจั่ว (preliminary) ร่างแบบขยาย (refinement) ร่างแบบละเอียด (analyze) จัดทำต้นฉบับงานออกแบบสิ่งพิมพ์หรือกราฟิก (decide) งานพิมพ์สำเร็จหรือขึ้นการนำไปใช้ (implement) เรียนรู้หรือวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นไปตามหลักการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของผู้เรียน โดยครูช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าและการเรียนรู้ของตนเองได้ สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะคณิตศาสตร์ การปกครอง หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิด รวมถึงยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และการสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนเรียนรู้เข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการร่วมมือ 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และ

เทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อและความรู้ด้านเทคโนโลยี 3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และ ความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) และภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility) (วิจารณ์ พานิช, 2555)

จากปัญหาที่พบ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะแก้ไขปัญหการจัดการจัดการการเรียนรู้ด้วยการใช้ในการเรียนรู้อารมณ์ การทำงานการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม ครูควรเปลี่ยนบทบาทและพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กโดยวิธีการสอนแบบต่างๆ โดยจะต้องคำนึงถึงมาตรฐานคุณภาพการจัดการเรียนรู้และบูรณาการการจัดการเรียนการสอน เพื่อจัดการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตในเรื่องที่แปลกใหม่ น่าสนใจ จะเน้นให้นักเรียนเห็นกระบวนการอย่างชัดเจน โดยมีส่วนร่วมในการสาธิต ตั้งคำถามซึ่งช่วยในการสอนแบบสาธิตได้ผลดียิ่งขึ้นข้อดีของการสอนแบบสาธิต 1) นักเรียนมองเห็นตัวอย่างแบบอย่าง ขั้นตอนของการปฏิบัติทำให้เข้าใจลึกซึ้งมีเหตุผล 2) ประหยัดเวลาของครูและนักเรียนเพราะเห็นตัวอย่างชัดเจน 3) ประหยัดวัสดุ 4) การสาธิตให้ดูแล้วปฏิบัติย่อมปลอดภัย (ชูศรี สนิทประชากร, 2534)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบสาธิต ร่วมกับบทเรียนออนไลน์คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ให้ผู้เรียนสังเกตดู แล้วให้ผู้เรียนซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตการณ์สาธิต วิธีการสอนแบบสาธิตเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนทั้งชั้นได้เห็นการปฏิบัติจริงด้วยตาตนเองทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องหรือการปฏิบัตินั้นชัดเจนขึ้น การนำเทคนิควิธีสอนร่วมกับสื่อหลายๆ ประเภทมาใช้ร่วมกันทั้งวัสดุอุปกรณ์วิธีการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนการสอน ดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพของนักศึกษาสาขาการโรงแรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ของนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด

2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิต ร่วมกับบทเรียนออนไลน์ของนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งการทดลอง (Quasi-experimental Research Design) แบบกลุ่มเดียววัดผลหลังทดลอง (The One-Shot Case Study Design)

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 สาขาการโรงแรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คนที่กำลังศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาการท่องเที่ยวและการโรงแรม ขอนแก่น สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) บทเรียนออนไลน์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.37) 2) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเรื่อง หลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพ จำนวน 6 แผน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.94$, S.D. = 0.22) 3) แบบทดสอบวัดความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นแบบทดสอบอัตนัย ตรวจให้คะแนนด้วยเกณฑ์การให้คะแนน เป็นแบบรูบรีค จำนวน 5 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.45-0.75 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.30-0.60 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.684) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง (P) 0.65-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.60 และค่าความเชื่อมั่น KR-20 ทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ทำความเข้าใจกับนักศึกษาเกี่ยวกับวิธีเรียนด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่จะใช้ในการเรียนวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวเรื่อง หลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพ 2) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง หลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ 3) เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน ทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) นำผลการทดลองทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) วิเคราะห์ความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ของนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 4) วิเคราะห์ผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ของ นักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักศึกษาผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 70 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หลัก การออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพ ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ของนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ความสามารถในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหลัง เรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ มีผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวัดความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์

จำนวน นักเรียน	คะแนน				คะแนนเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวนนักเรียนที่ผ่าน เกณฑ์การประเมิน	
	เต็ม	ผ่านเกณฑ์	สูงสุด	ต่ำสุด	ทั้งหมด	ร้อยละ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
15	20	14	18	12	15.6	78.00	1.50	14	93.33

จากตารางที่ 1 ผลการวัดความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.6 คิดเป็นร้อยละ 78.00 และมีนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของ จำนวนนักศึกษาทั้งหมด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพของนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลังเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ มีผลดังตาราง ที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จำนวน นักเรียน	คะแนน				คะแนนเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวนนักเรียนที่ผ่าน เกณฑ์การประเมิน	
	เต็ม	ผ่านเกณฑ์	สูงสุด	ต่ำสุด	ทั้งหมด	ร้อยละ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
15	30	21	27	16	22.80	76.00	3.12	12	80.00

จากตารางที่ 2 ผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.80 คิดเป็นร้อยละ 76.00 และมีนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพ ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จากการสรุปผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความสามารถในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.6 คิดเป็นร้อยละ 78.00 และมีนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ จะช่วยพัฒนาความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ และสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ยังส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พัฒนาความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีในระหว่างเรียน โดยเห็นได้จากในขณะดำเนินการเรียน นักศึกษาจะการทำงานด้วยการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ หรือใช้ในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์บทเรียนออนไลน์ ในชีวิตประจำวัน มีความเชื่อมั่นในตนเองต่อการใช้เทคโนโลยี ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า การสอนด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ การสาธิตในเรื่องที่แปลกใหม่ น่าสนใจ จะเน้นให้นักเรียนเห็นกระบวนการอย่างชัดเจน โดยมีส่วนร่วมในการสาธิต ตั้งคำถาม ซึ่งช่วยในการสอนแบบสาธิตได้ผลดียิ่งขึ้น (ชูศรี สนิทประชากร, 2534) เทคนิคการสาธิตพัฒนาให้นักศึกษามีความสามารถในการการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ แล้วนำสื่อการสอนที่สร้างขึ้นไปใช้ประโยชน์ในการสอนร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการสอนได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับคูรูเบเคคค และแอลตินพูลลัค (Kurubacak & Altinpulluk, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของตะวัน คำบก (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนออนไลน์เรื่องผลกระทบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ วิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานอาชีพ การวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 พบว่า มีค่าเฉลี่ย 22.80 คิดเป็นร้อยละ 76.00 และมีจำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธี

การสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ช่วยให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพ ช่วยให้นักศึกษา เรียนรู้ได้ดี เรียนง่ายขึ้น จึงทำให้เขาสามารถทำคะแนนได้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจารุวรรณ พูลธรรม และกิตติ พูลธรรม (2559) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบสาธิต เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะทางการปฏิบัติในเรื่องการใช้งานออสซิลโลสโคป ระดับปริญญาตรีสาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบสาธิตในเรื่องการใช้งานออสซิลโลสโคป คิดเป็นร้อยละ 89.76 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะการปฏิบัติของนักศึกษา สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ชั้นปีที่ 2 เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบสาธิตในเรื่องการใช้งานออสซิลโลสโคป คิดเป็นร้อยละ 90.65 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเพื่อการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอน หมวดีวิชาสมรณะวิชาชีพ กลุ่มสมรณะวิชาชีพพื้นฐาน กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้หลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถส่งเสริมพัฒนาความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และต้องเตรียมในเรื่องของเนื้อหาที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ระยะเวลาสำหรับการจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมโดยเฉพาะในขั้นสาธิตควรเพิ่มเวลาให้มากกว่านี้เพื่อสร้างความรู้ความคงทนให้แก่นักศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

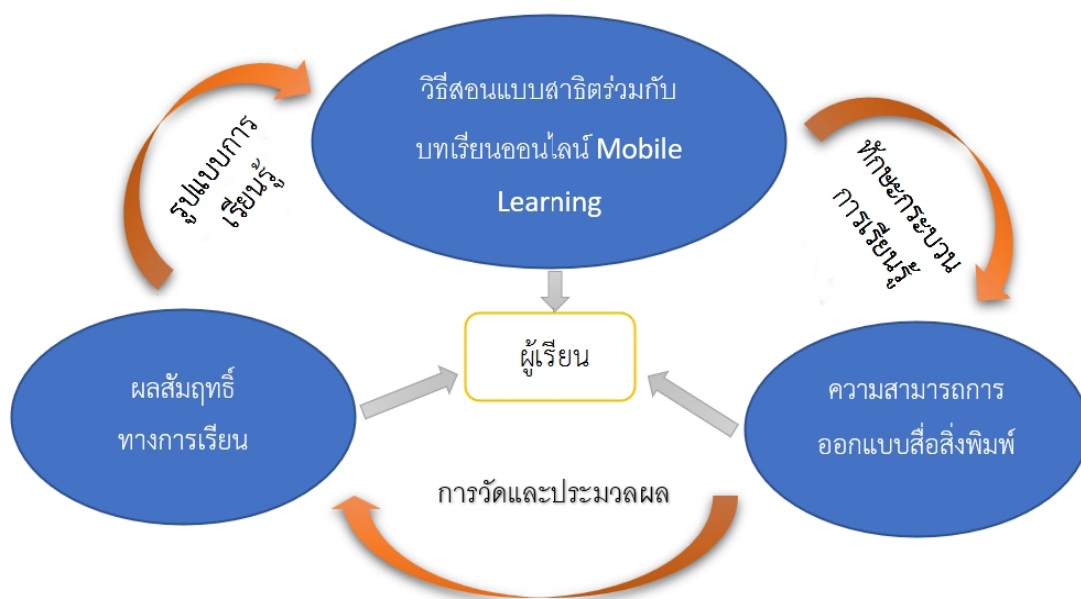
2.1 ควรนำวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ไปใช้พัฒนาความสามารถและกระบวนการปฏิบัติงานทางด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความสามารถในการเขียนโปรแกรมความสามารถด้านเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถที่เชื่อมโยงกันและเพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.2 ควรมีศึกษาความสามารถทางสาขาวิชาชีพอื่นๆ ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักการออกแบบสื่ออย่างมืออาชีพ ด้วยวิธีการสอนแบบสาธิตร่วมกับบทเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ได้องค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ได้ผลจริง พร้อมทั้งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและสามารถให้ผู้เรียนมีความสร้างสรรค์พัฒนาความสามารถได้ดีขึ้น สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้ 1) ขั้นตอนการสร้างบทเรียนออนไลน์ด้วยโปรแกรม vidinoti ตามกระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์สามารถแบ่งได้เป็น 6 ขั้นตอน (ปราโมทย์ แสงพลสิทธิ์, 2540) 2) ประโยชน์ของบทเรียนออนไลน์ (อุทุมพร แก้วทา, 2558) 3) ขั้นตอนของการสอนโดยใช้การสาธิต (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2546) 4) การวัดและประเมินผลโดยใช้แนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) 5) สามารถนำความรู้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานด้านการเรียนการสอนได้ในอนาคต ตามแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

จารุวรรณ ทูลธรรม และกิตติ ทูลธรรม. (2559). การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบสาธิตเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะทางการปฏิบัติในเรื่องการใช้งานออสซิลโลสโคป ระดับปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตขอนแก่น. วารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคม, 3(2), 45-54.

- ชูศรี สนิทประชากร. (2534). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- ตะวัน คำบก. (2563). *การพัฒนาบทเรียนออนไลน์เรื่อง ผลกระทบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ วิชา คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานอาชีพ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.)*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ปราโมทย์ แสงพลสิทธิ์. (2540). *การออกแบบนิเทศศิลป์ 1 หนังสือคณะกรรมการศิลปกรรมศาสตร์: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. (2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2563). *ท่องเที่ยว วิทยาลัยอาชีวศึกษาการท่องเที่ยวและการโรงแรมขอนแก่น*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560-2579). *แผนการศึกษาแห่งชาติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ตาตา พับลิเคชั่น จำกัด.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทุมพร แก้วทา. (2558). *การพัฒนาบทเรียนผ่านสมาร์ตโฟนตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาเว็บไซต์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. เข้าถึงได้จาก <http://www.repository.rmUTT.ac.th/dspace/handle/123456789/2666>
- Kurubacak, G., & Altinpulluk, H. (2017). *Mobile Technologies and Augmented Reality in Open Education*. Pennsylvania: Information Science Reference.

ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล
ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ*

Selection Factors Affecting the Management of Child Development
Centers under the Sub-District Administrative Organization in Satun
Province According to the National Early Childhood Development
Center Standards

นูไรนี เศรษฐสุข, โสภนา สุดสมบุญ และเก็จกนก เอื้อวงศ์

Nurainee Sattasook, Sopana Sudsomboon and Ketkanok Urwongse

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: nunena12@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ 2) ระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และ 4) ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูและผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล จำนวน 184 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

*ได้รับบทความ: 4 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 29 สิงหาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 31 สิงหาคม 2565

Received: March 4, 2022; Revised: August 29, 2022; Accepted: August 31, 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในระดับปานกลางถึงสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. วัฒนธรรมองค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ลักษณะโครงสร้างองค์กร และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดยทั้ง 4 ปัจจัยร่วมกันบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ร้อยละ 65.1

คำสำคัญ: ปัจจัยคัดสรร; การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the selection factors related to management of child development center under the Sub-District Administrative Organization in Satun Province according to the National Early Childhood Development Center; 2) the level of management of child development centers; 3) the relationship between selection factors related to the management and the management of child development centers; and 4) the selection factors affecting the management of child development centers. The research sample consisted of 184 teachers and child caregivers in the child development center under the Sub-district Administrative Organization in Satun Province, all of whom were obtained by the Taro Yamane's formula and stratified random sampling based on child development center size. The employed research instrument was questionnaire. The statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficients, and stepwise multiple regression analysis.

The research results were as follows:

1. The overall and each factors of selection factors related to the management of child development center were at the high level.

2. The overall and each aspect of the management of the Child Development Center were at the high level.

3. All selection factors were positively correlated with the management of child development centers at moderate to high levels at the .05 level statistically significant.

4. The organization culture, the information technology and communication, the organizational structure, and the academic leadership of administrators were affecting the management of child development centers under the Tambon Administrative Organization in Satun Province according to the National Early Childhood Development Center Standards. These factors were significant predictors of the management of the Childhood Development Center Standards and they could explain 65.1% of the variance ($p = .05$).

Keywords: Selection Factors; Management of Child Development Centers

1. บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมทางสังคมเป็นการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะการเริ่มต้นศึกษาในเด็กปฐมวัยที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ ต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดประสบการณ์ การอบรมเลี้ยงดู เพื่อวางรากฐานการพัฒนาอย่างเป็นระบบก่อนเข้ารับการศึกษาระดับที่สูงขึ้น โดยมุ่งเน้นพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปประเทศไทย เป็นการพัฒนาค้นไทยในยุคศตวรรษที่ 21 ให้มีวินัย ใฝ่รู้ มีทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งมีจริยธรรมคุณธรรม ซึ่งการที่จะจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐาน มีการบริหารจัดการที่ดีจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยการบริหารต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานมีมาตรฐาน

การจัดการศึกษาในระดับก่อนปฐมวัยมีความสำคัญมากในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นรากฐานที่มีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของคนตลอดชีวิตเพราะเด็กที่มีสุขภาพดี และมีการพัฒนาการที่เหมาะสมกับช่วงวัยสามารถเรียนรู้เพิ่มพูนทักษะตามศักยภาพของตนเอง ทั้งนี้การจัดการศึกษาสำหรับปฐมวัยจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคม บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ครู/ผู้ดูแลเด็ก โรงเรียน และองค์กรทุกระดับ โดยเฉพาะการองค์กรระดับท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการจัดการศึกษาระดับก่อนปฐมวัย ซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) มาตรา 18 (1) ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยจัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดประสบการณ์ การอบรมเลี้ยงดูกุลบุตร กุลธิดาของประชาชนตั้งแต่แรกเกิด เพื่อวางรากฐานการพัฒนาคนอย่างเป็นระบบก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งหวังให้มีการเตรียมความพร้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพและทัดเทียมกับอารยประเทศ โดยกำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาปฐมวัยไว้ว่าจะต้องมีการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา และลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงมีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยของเด็กตามวัยและสามารถเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างภาคภูมิใจและสมวัย ซึ่งในปัจจุบันการบริหารจัดการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ดำเนินการตามมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรฐานด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และมาตรฐานด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดสตูลภายใต้สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลมีรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 รูปแบบคือ องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นเอง และได้รับการถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งส่งผลให้แต่ละแห่งมีสภาพการบริหารจัดการที่แตกต่างกันไปเนื่องจากความแตกต่างของบริบทของพื้นที่ สภาพแวดล้อม และสภาพเศรษฐกิจ รวมถึงนโยบายในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งนี้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดสตูลส่วนใหญ่มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ อย่างไรก็ตามมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งที่ได้รับผลการประเมินด้านการบริหารจัดการในระดับต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากหลายปัจจัย ซึ่งจากการศึกษาในเบื้องต้นพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาระดับก่อนปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านโครงสร้างองค์กรด้านวัฒนธรรมองค์การ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
4. เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู และผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล จำนวน 350 คน กลุ่มตัวอย่างที่จำนวน 184 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ เกี่ยวกับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างองค์กรปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร มีความเที่ยงเท่ากับ .91 .81 .92 และ .81 ตามลำดับ และแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติมีความเที่ยงเท่ากับ .94

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับครูและผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล จำนวน 184 คน ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบเอกสาร หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามไปส่งมอบให้ผู้อำนวยการกองการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน ภายใน 1 สัปดาห์ เมื่อครบกำหนดผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 184 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อได้แบบสอบถามมาแล้วจะนำผลที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปตามขั้นตอนดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และร้อยละ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน แล้วนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ และ 5) ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

4. สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ปัจจัยคัดสรร	M	S.D.	ระดับ
1. ลักษณะโครงสร้างองค์กร (X_1)	4.23	0.40	มาก
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_2)	4.41	0.43	มาก
3. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (X_3)	4.19	0.39	มาก
4. วัฒนธรรมองค์กร (X_4)	4.37	0.41	มาก
รวม	4.23	0.40	มาก

2. การบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ การบริหารจัดการบุคลากรและการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	M	S.D.	ระดับ
1. การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ	4.31	0.40	มาก
2. การบริหารจัดการบุคลากร	4.26	0.37	มาก

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	M	S.D.	ระดับ
3. การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย	4.25	0.40	มาก
4. การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้	4.29	0.43	มาก
5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน	4.33	0.45	มาก
รวม	4.30	0.34	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติพบว่าทั้ง 4 ปัจจัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (Y) ในระดับปานกลางถึงสูง ($r = .642$ ถึง $.760$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เรียงตามลำดับ ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร (X_4) ($r = .760$) ลักษณะโครงสร้างองค์กร (X_1) ($r = .687$) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (X_3) ($r = .662$) และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_2) ($r = .642$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ตัวแปร	(X_1)	(X_2)	(X_3)	(X_4)	Y
(X_1)	1.00				
(X_2)	.674**	1.00			
(X_3)	.685**	.563**	1.00		
(X_4)	.689**	.654**	.642**	1.00	
Y	.687**	.642**	.662**	.760**	1.00

* p-value < .05

4. ปัจจัยคัดสรรทั้ง 4 ปัจจัยส่งผลต่อการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_4) สามารถทำนายผลการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ร้อยละ 57.5 เมื่อเพิ่มปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (X_3) ช่วยทำนายการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 62.5 เมื่อเพิ่มปัจจัย

ด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร (X_1) ช่วยทำนายนายการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 64.3 และเมื่อเพิ่มปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_2) ช่วยทำนายนายการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 65.1 ดังนั้น ทั้ง 4 ปัจจัยร่วมกันทำนายนายการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติได้ร้อยละ 65.1 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูลตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ตัวแปรทำนาย	R	R ²	Adjusted R ²	Std.Error	F	P
(X_4)	.760	.577	.575	.23549	248.74	.000
(X_4), (X_3)	.793	.629	.625	.22130	153.391	.000
(X_4), (X_3), (X_1)	.806	.649	.643	.21587	110.871	.000
(X_4), (X_3), (X_1), (X_2)	.811	.658	.651	.21356	86.192	.000

* p-value < .05

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พบว่า ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับมากไปน้อย ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร ลักษณะโครงสร้างองค์กร และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในกลุ่มทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีการสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอและครอบคลุม รวมถึงครูและบุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้หรือทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างเพียงพอ ทำให้การจัดประสบการณ์ให้เด็กหรือการบริหารจัดการยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประกอบกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรไม่สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงไม่สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดเตรียมสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสมและพอเพียง สอดคล้องยุทธศักดิ์ ไชยสีหา (2556) ที่พบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสารเป็นปัจจัยบริหารที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาอยู่ในลำดับสุดท้ายในขณะที่

ที่สรุปต์ บุญเกษม (2560) ที่พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กในลำดับสุดท้าย

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยและการบริหารบุคลากรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในสองลำดับสุดท้ายและมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะการเตรียมพร้อมสำหรับภัยพิบัติทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบโดยเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างชัดเจนทั้งในเชิงปฏิบัติและเชิงหลักการ รวมทั้งผู้บริหารระดับสูงยังไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาทั้งที่เป็นภัยธรรมชาติและภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ นอกจากนี้ ยังไม่มีการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบต่างๆ ที่เป็นมาตรฐานการจัดการศึกษาที่สำคัญที่กำหนดโดยต้นสังกัดซึ่งไม่สอดคล้องกับกุสุมา ศรีละพันธ์ (2555) ที่พบว่า คุณภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม และความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับการถ่ายโอนมาจากหน่วยงานอื่น และยังคงใช้อาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อมเดิมในการจัดการเรียนการสอนประกอบกับบางพื้นที่ยังไม่มีมีการถ่ายโอนเสร็จสมบูรณ์ตามกฎหมาย ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถเข้าไปบริหารจัดการได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความพร้อมทั้งทางกายภาพและความปลอดภัยได้อย่างเต็มที่

ในขณะที่การบริหารบุคลากรพบว่า การกำหนดอัตรากำลังไม่สอดคล้องกับความจำเป็นในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูและผู้ดูแลเด็ก นอกเหนือจากภาระงานในตำแหน่งประจำประกอบกับครูและผู้ดูแลเด็กไม่ตระหนักและปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดซึ่งสอดคล้องกับทรรศนกร สงครินทร์ (2558) ที่พบว่า การพัฒนาบุคลากรและการทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยบริหารที่เกี่ยวข้องประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาต่ำที่สุดในกลุ่ม ซึ่งไม่สอดคล้องกับกุสุมา ศรีละพันธ์ (2555) ที่พบว่า คุณภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด

3. จากสมมติฐานข้อ 1 ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูล ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ อยู่ในระดับปานกลางถึงสูง โดยเฉพาะวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงว่า ถ้าหากครูและผู้ดูแล

เด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะทำให้สามารถบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับขวัญใจ สุตรัก (2553) ซึ่งพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีค่านิยมร่วมกันกับประสิทธิผลของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับยุทธศักดิ์ ไชยสีหา (2556) ที่พบว่าวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลอยู่ในระดับสูง รวมถึง Chanly Hong (2016) ที่พบว่า ความสามารถพัฒนาทัศนคติทางบวก และความสามารถในการปรับตัวมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการจัดการศึกษาในระดับมาก

4. จากสมมติฐานข้อ 2 ปัจจัยคัดสรรอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูลตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พบว่า ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดยเฉพาะวัฒนธรรมองค์กร เป็นปัจจัยที่สำคัญมากกว่าปัจจัยอื่นๆ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูและบุคลากรเด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะทำให้สามารถบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากวัฒนธรรมองค์กรเปรียบเสมือนวิถีปฏิบัติ การทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจกันในระบบทีม ที่มุ่งเน้น การทำงานที่วางเป้าหมายร่วมกัน และร่วมแรงร่วมใจส่งผลต่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การดำเนินงานหรือแนวทางสำหรับการดำเนินงานที่จำเป็นสำหรับสมาชิกในองค์กรที่สามารถรับรู้และเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับค่านิยมหรือบรรทัดฐานที่ทุกคนต้องถือปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้องค์กรมีแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันส่งผลต่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับเบญจมาภรณ์ เครือสุวรรณ (2557) ที่ได้สรุปว่าวัฒนธรรมองค์กร เป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมทั้งที่เห็นโดยการแสดงออกชัดเจนและพฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจ ซึ่งทำให้บุคคลแตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม รวมทั้งสิ่งที่บุคคลสร้างขึ้น รวมถึงประเพณี ความคิดและคุณค่าต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับยุวดี ประทุม (2560) ที่พบว่าวัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษา โดยร่วมกันทำนายได้ 60.2% นอกจากนี้ ยุทธศักดิ์ ไชยสีหา (2556) ที่พบว่าวัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยที่ร่วมกันทำนายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลได้ถึง 69.20% รวมถึงขวัญใจ สุตรัก (2553) ที่พบว่า การมีค่านิยมร่วมกันเป็นปัจจัยร่วมกันทำนายประสิทธิผลของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ถึง 90.8% อาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารครูและบุคลากรที่ดูแลรับผิดชอบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับ

ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าเป็นสิ่งที่รับรู้และปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งแสดงออกมาเป็นแบบแผนในการปฏิบัติงาน การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับการเห็นคุณค่าของการพัฒนาตนเอง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นพฤติกรรมหรือสิ่งที่สร้างขึ้นร่วมกันเพื่อนำองค์กรไปสู่ความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว และความยั่งยืนขององค์กร ประกอบด้วย ปัจจัยหลายๆ อย่าง อาทิ ทักษะคน ค่านิยม หรือแม้กระทั่งความเชื่อที่จะช่วยสร้างเป้าหมายองค์กรให้ทุกคนมองเห็นเป็นภาพเดียวกัน ทั้งยังเป็นตัวกำหนดวิธีการทำงานให้เป็นไปตามกลยุทธ์ขององค์กร

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

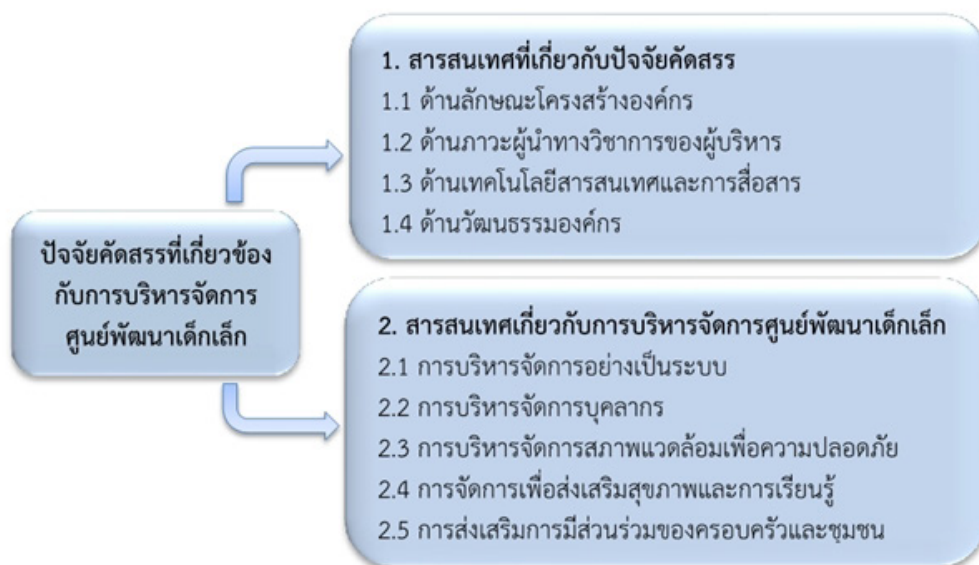
องค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนครูและผู้ดูแลเด็กให้สามารถพัฒนาศักยภาพทักษะด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน และการปฏิบัติงานอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

นักวิจัยควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และควรศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้เกิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการทำวิจัยครั้งนี้ ได้สารสนเทศเกี่ยวกับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสตูลตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการสร้าง ปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา ศรีละพันธ์. (2555). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา. (การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ขวัญใจ สุตริก. (2553). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ทรศนกร สงครินทร์. (2558). ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 5(3), 53-61.
- เบญจมาภรณ์ เครือสุวรรณ. (2557). วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ยุทธศักดิ์ ไชยสีหา. (2556). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 7(1), 140-150.
- ยุวดี ประทุม. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สรคุปต์ บุญเกษม. (2560). ปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 11(1), 217-230.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน.
- Chanly, Hong. (2016). *Administrative factors affecting the effectiveness of secondary schools in the PrasatSombor district Kampong Thom Province Cambodia*. (Master of Education). Chachoengsao: Rajabhat Rajanagarindra University.

พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอนาด้าง จังหวัดเลย*

People's of Election Behavior of Members of the Provincial Administrative Organization in Naduang District, Loei Province

พระมหาสิทธิพงษ์ สุจินฺตมโหม (อุ้นแสนสุข), สุรพล พรหมกุล และชาญชัย ฮวดศรี
Phramaha Sitthiphong Sujinnathammo (Aunsaensuk), Suraphon Promgun
and Chanchai Huatsri
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: sittipong7415296@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรม 2) เปรียบเทียบระดับพฤติกรรม และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาด้าง จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรในเขตอำเภอนาด้าง จังหวัดเลย จำนวน 377 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นายอำเภอนาด้าง ปลัดอำเภอ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เขตอำเภอนาด้าง นายกเทศมนตรีเทศบาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน และอดีตข้าราชการครู จำนวน 12 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ และวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาด้าง จังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมาคือ ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง และด้านการเลือกตั้งตามหลักสังเกตเหตุ ส่วนด้านที่มีค่าน้อยกว่าด้านอื่นคือ ด้านการตัดสินใจเลือกตั้ง ตามลำดับ

*ได้รับบทความ: 21 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 28 พฤษภาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 31 สิงหาคม 2565

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาด้าง จังหวัดเลย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า ประชาชนควรใช้สิทธิเลือกตั้งโดยเสรี เลือกคนที่มีความสามารถไปเป็นตัวแทนของตน ก่อนตัดสินใจเลือกตั้ง ควรพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครให้รอบด้าน เช่น แนวคิด นโยบาย การพัฒนาชุมชน สังคม การเสียสละเพื่อส่วนรวมอย่างเสมอภาค มีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา เป็นต้น

คำสำคัญ: พฤติกรรมเลือกตั้ง; สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of the behaviors in the election of the provincial administrative organization members of the people in Na Duang District, Loei Province; 2) to compare the level of the behaviors in the election of the provincial administrative organization members of the people in Na Duang District, Loei Province; 3) to study recommendation for promoting the behaviors in the election of the provincial administrative organization members of the people in Na Duang District, Loei Province. The sample group used in the study consisted of 377 participants and 12 key informants. The data collection tools were questionnaires and interview forms. Therefore, the data was analyzed using social science software packages and contextual content analysis.

The result was as follows:

1. The overall level of the behaviors in the election of the provincial administrative organization members of the people in Na Duang District, Loei Province was at a high level. The aspect with the highest mean was the use of voting rights, followed by voting, election according to the Saṅgahavattthu Dhammas. The aspect that has a lower mean than the other is election decisions.

2. The comparison of the behaviors in the election of the provincial administrative organization members of the people in Na Duang District, Loei Province found that people

of different sexes had indifferent behaviors of the election. People of different ages, education, occupations, and incomes had different behaviors in the election with a statistical significance level of 0.05.

3. The recommendation for promoting the behaviors in the election of the provincial administrative organization members was that people should exercise their right to vote freely and choose good people who can represent them before deciding to vote. The applicants' qualifications should be carefully considered in ideas, policies, community, society development, equal sacrifice for the common good and direct communication, etc.

Keywords: Electoral Behavior; Member of the Provincial Administrative Organization Council

1. บทนำ

ประเทศไทยนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ถือเป็นปฐมฤกษ์ในการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการของประเทศตัวเองทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่อำนาจอธิปไตยอันเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยประชาชนจะใช้อำนาจออกกฎหมายผ่านรัฐสภาใช้อำนาจบริหารผ่านรัฐบาล และใช้อำนาจตุลาการผ่านศาล จนทำให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองในอุดมคติของหลายๆ ประเทศ (ภูสิทธิ์ ชันติกุล, 2553, หน้า 1)

การเลือกตั้ง เป็นกระบวนการแสวงหาเจตนารมณ์ร่วมของประชาชนหรือเป็นเครื่องมือที่จะทำให้เสียงข้างมากของประชาชนปรากฏขึ้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันเป็นระบบตัวแทนประชาชนจะต้องเลือกผู้ที่ได้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งไปเป็นตัวแทนของตนในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง ในทางทฤษฎีจึงถือว่าผู้ที่เป็นตัวแทนได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติหน้าที่ตามเจตนารมณ์ของปวงชน การเลือกตั้งจึงเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงหลักอำนาจสูงสุดของปวงชนในทางปฏิบัติ ดังนั้น การเลือกตั้งจึงเป็นวิถีชีวิตแบบหนึ่งของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งนั้นยึดหลักการพื้นฐานที่จะให้ประชาชนสามารถแสดงเจตนารมณ์ที่แท้จริงได้ โดยการจัดให้มีการลงคะแนนลับปลอดจากการคุกคาม ไม่มีการจำกัดสิทธิ์โดยใช้ผิว เพศ ฐานะ และทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการลงคะแนนเสียง (ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง และคณะ, 2556, หน้า 1)

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ถือเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยกับประชาชน

โดยให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกิจของท้องถิ่นและเกิดความสำนึกในสิทธิหน้าที่ของตนเองที่มีต่อชุมชน หน้าที่พลเมือง อันจะนำไปสู่การปกครองตนเองในที่สุด จึงกล่าวได้ว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดโดยมีตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรที่เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะทำภารกิจเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ตรงตามเป้าหมาย รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากที่สุด (โกวิทย์ พวงงาม และคณะ, 2547, หน้า 34)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในเขตอำเภอนาดวง จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2563 ที่ผ่านมา พบว่า มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 4 คน แสดงให้เห็นถึงความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และมีการต่อสู้อย่างดุเดือดระหว่างผู้สมัครในช่วงหาเสียงเลือกตั้ง มีการใส่ร้ายป้ายสีคู่ต่อสู้ เพื่อชักนำประชาชนให้เชื่อมั่นศรัทธาตัวเองและอาจได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในที่สุด ในขณะที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีจำนวน 20,399 คน ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน 12,492 คน คิดเป็น 61 % ไม่มาใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน 7,907 คน คิดเป็น 39 % ซึ่งยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอนว่าเป็นเพราะอะไร ประชาชนจำนวน 39 % จึงไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอาจเป็นจุดอ่อนของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ที่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกตัวแทน เพื่อเข้าไปทำหน้าที่แทนตน แต่ยังไม่ได้แสดงออกถึงสิทธิของตัวเอง (สำนักทะเบียนอำเภอนาดวง, ข้อมูลผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด, ข้อมูลวันที่ 26 มีนาคม 2564)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดวง จังหวัดเลยนั้นเป็นอย่างไร มีพฤติกรรมที่สนับสนุนระบอบการปกครองตามแบบประชาธิปไตยด้วยการเลือกตั้งเป็นอย่างไรบ้าง อีกทั้งยังศึกษาข้อเสนอแนะพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนว่าเป็นอย่างไร อันจะนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมของประชาชนให้เกิดการแสดงออกอย่างถูกต้องในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดวง จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดวง จังหวัดเลย
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดวง จังหวัดเลย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

หาความเชื่อมั่นเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่นำมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.920 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างได้จริง (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 120)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอนาดัง จังหวัดเลย จำนวน 20,399 คน วิธีการได้มาของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรจากตำราสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan เมื่อเทียบกับตารางที่ 20,000-29,999 คน (สุพล พรหมกุล, 2554, หน้า 80) และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 377 คน โดยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยวิธีการแบ่งเลือกตามตำบลในเขตอำเภอนาดัง จังหวัดเลย จึงได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน ประกอบด้วย 1) นายอำเภอนาดัง 2) ปลัดอำเภอ 3) ส.อบจ. เขตอำเภอนาดัง 4) นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาดอกคำ 5) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอาด 6) กำนันตำบลนาดัง 7) กำนันตำบลท่าสะอาด 8) ผู้ใหญ่บ้านน้ำสวยภักดี 9) ผู้ใหญ่บ้านท่าสะอาด 10) หัวหน้าชุมชนนาดัง 11) อดีตข้าราชการครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดของพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดัง จังหวัดเลย” โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามเกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดัง จังหวัดเลย โดยได้กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องปริมาณความคิดเห็นว่าตรงกับตนเองเพียงระดับเดียวจาก 5 ระดับ (Rating Scale) ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 41 ข้อ

แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ผู้วิจัยทำการแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดัง จังหวัดเลยจำนวน 4 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) โดยสถิติ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายถึงพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาด้าง จังหวัดเลยและการเลือกตั้งตามหลักสังคหวัตถุ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาด้าง จังหวัดเลย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและตามหลักสังคหวัตถุ สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นสามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ตามลำดับ

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาด้าง จังหวัดเลยสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 377 คน จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 56.20 มีอายุอยู่ที่ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 มีการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 27.32 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.20 มีรายได้ 5,001-10,000 บาท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 31.80

2. ระดับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาด้าง จังหวัดเลย พบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาด้าง จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมาคือ ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง และด้านการเลือกตั้งตามหลักสังคหวัตถุ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นคือ ด้านการตัดสินใจเลือกตั้ง ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาด้าง จังหวัดเลย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิก

สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพและ รายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนใน อำเภอนาดูน จังหวัดเลย ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับพฤติกรรมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอนาดูน จังหวัดเลย ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า ระดับพฤติกรรมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดูน จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการใช้สิทธิ เลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง และด้านการเลือกตั้งตามหลักสัณฐานวัตถุ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นคือ ด้านการตัดสินใจเลือกตั้ง ตามลำดับ

1.1 ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน จังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดูน จังหวัดเลย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การใช้สิทธิ เลือกตั้งเป็นกระบวนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียม กันไม่ว่าจะยากดีมีจนก็สามารถออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างเสรี สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชภาดา ธนโรตม (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสนุก สิงห์มาตร (2559) ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบ การแสดงออกทางการเมืองของประชาชน ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง พบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดูน จังหวัดเลย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การไปใช้ สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน้าที่ของประชาชน ประชาชนกลัวเสียสิทธิบาง ประการทางการเมือง การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะทำให้ได้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ ดีมีศักยภาพสามารถนำการพัฒนาไปสู่ชุมชนหรือสังคมได้ ไปเลือกผู้สมัครมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลัก โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน สอดคล้องกับงานวิจัยของนุกูล ชื่นพัก, วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล และจิราพร พลอดนัย (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ในตำบลเขาพระ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า พฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลเขาพระ อำเภอ

รัตภูมิ จังหวัดสงขลา มีความคิดเห็นด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชปภาดา ธนวโรดม (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาล นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการเลือกตั้งตามหลักสังคหัตถุ พบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดำ จังหวัดเลย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนได้นำหลักสังคหัตถุมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพราะหลักธรรมดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อสังคม สามารถประยุกต์ให้เข้ากับระบบการเลือกตั้งได้ เพื่อให้การเลือกตั้งมีความบริสุทธิ์มากยิ่งขึ้น และเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุนทร ธมมธโร (บุญคง) (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนวัดหนองสนมให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ด้านปิยวาจา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนหนองสนมพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะเสมอ พูดให้กำลังใจเพื่อนบ้านไม่ตำหนิ ด้านอติจริยา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนในชุมชนเป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือชุมชนอื่นๆ ได้ตลอดเวลา ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ แบ่งปันความรู้ให้แก่เยาวชนในชุมชน คอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน และด้านสมานัตตตา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขัดแย้งกับงานวิจัยของพระธรรพร คุณสมปนโน และคณะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชน บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านทาน อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านปิยวาจา อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านอติจริยา อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการตัดสินใจเลือกตั้ง พบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดำ จังหวัดเลย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง จากแผนนโยบาย ตลอดถึงยุทธศาสตร์แนวคิดในการพัฒนาสังคม ต้องการความเจริญที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชน จึงไปเลือกตั้งเพราะต้องการตัวแทนที่ดีมีคุณภาพ เข้าไปทำหน้าที่แทนตน สอดคล้องกับงานวิจัยของนุกูล ชื่นพัก, วรลักษณ์ สลิตศิริวิมล และจิราพร ปลอดภัย (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยในตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า พฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลเขาพระ มีความคิดเห็นด้านการระยะเวลาการตัดสินใจเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสนุก สิงห์มาตร

(2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับการวิจัยของสุรพล พรหมกุล (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2557 ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้านคุณลักษณะของหวัคะแนน และด้านคุณสมบัติผู้สมัคร อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาดัง จังหวัดเลย พบว่า ประชาชนในอำเภอนาดังที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอกันในทางกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่แบ่งชั้นวรรณะในเรื่องของถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ สภาพทางกายหรือสุขภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชปภาดา ธนวิโรดม (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของบุศรา โพธิสุข (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลการศึกษาการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนในอำเภอนาดังที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีช่วงอายุต่างกัน เช่น 18-25 ปี 26-35 ปี 36-45 ปี และ 46 ปีขึ้นไป ย่อมมีประสบการณ์ในการเลือกตั้งต่างกันไป ผู้ที่มีอายุมากกว่าย่อมมีประสบการณ์มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย จึงส่งผลให้การแสดงออกด้านพฤติกรรมการเลือกตั้งมากกว่า สอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาสกลิต์ สุทธิมน, สุรพล พรหมกุล และปรัชญา มีโนทองมหาศาล (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล พรหมกุล (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2557 ในจังหวัดขอนแก่นพบว่า ปัจจัยทางการเมืองกับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2557 ปัจจัยส่วนบุคคลคือ อายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2557 ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า

ประชาชนในอำเภอดำรงที่มีการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การศึกษาสูง ผ่านการเรียนรู้มาเยอะกว่า ด้วยการเรียนรู้จากทฤษฎี จากการปฏิบัติ การสัมผัสกับเหตุการณ์จริง การศึกษาปานกลาง ผ่านการเรียนรู้มาระดับหนึ่ง ทำให้การปฏิบัติ การสัมผัสกับเหตุการณ์จริงมีน้อยกว่าการศึกษาสูง ส่วนการศึกษาต่ำ ผ่านการเรียนรู้มาบ้าง จึงทำให้การแสดงทางพฤติกรรมการเลือกตั้งนั้นแตกต่างกันออกไป สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะรัตน์ สนแจ้ง (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีประชาชน กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562 พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ ศรีพระจันทร์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ศึกษาเฉพาะอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนในอำเภอดำรงที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า อาชีพมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นประกอบอาชีพอะไร ล้วนมีความสำคัญทั้งสิ้น แต่การให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างประกอบกันนั่นคือ อาชีพใดที่เอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งได้ง่าย โดยการค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองหรือสอบถามจากเพื่อนร่วมงาน อาชีพนั้นก็ทำให้สะดวกต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมการเลือกตั้ง สอดคล้องกับการวิจัยของสุรพล พรหมกุล (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2557 ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ อาชีพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2557 ในจังหวัดขอนแก่น สอดคล้องกับงานวิจัยของพนัธิทิพา อัครธีรณัย (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครนายก: ศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ. 2559 พบว่า อาชีพของประชาชนชาวจังหวัดนครนายกมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครนายก พบว่า ประชาชนในอำเภอดำรงที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า รายได้คือปัจจัยหนึ่งในการดำเนินชีวิต การมีรายได้เพียงพอจะทำให้การดำเนินชีวิตสะดวกขึ้น แต่เมื่อประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่างกันตามอาชีพ ก็อาจ

ทำให้มีความสนใจทางการเมืองในมุมมองที่หลากหลายต่างกันไป สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล พรหมกุล (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2557 ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ รายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2557 ในจังหวัดขอนแก่น สอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ ศรีพระจันทร์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ศึกษาเฉพาะอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานของรัฐควรมีการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งผ่านสื่อที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เช่น หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน/เสียงตามสาย เพื่อประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง

1.2 หน่วยงานของรัฐควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเลือกตั้งเพื่อป้องกันทุจริต

1.3 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรจัดทำช่องทางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้ง ให้ประชาชนรับทราบอย่างรวดเร็ว

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรประกาศประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารการเลือกตั้ง ให้ประชาชนได้ทราบถึงข้อดี การเลือกตั้ง และเมื่อไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีข้อเสียอย่างไร

2.2 ควรเสนอแนะรูปแบบการตัดสินใจให้ประชาชนได้รับทราบว่าควรตัดสินใจสรรหาบุคคลกรเข้ามาทำหน้าที่ ต้องพิจารณาจากนโยบายที่มีความเป็นรูปธรรม และแผนยุทธศาสตร์ต่างๆ

2.3 ควรเสนอแนะให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยสุจริต ทำตามกฎหมายระเบียบของ คณะกรรมการเลือกตั้ง ที่สำคัญต้องไม่ซื้อสิทธิขายเสียง

2.4 ประชาชนควรนำหลักพุทธธรรมมาประกอบกับการเลือกตั้ง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัด

3.2 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3.3 ควรทำการศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในลักษณะเดียวกันในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอนาด่าง จังหวัดเลย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม อลงกรณ์ อรรคแสง. (2547). มิติใหม่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น: ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- นุกูล ชื่นฟัก วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล จิราพร ปลอตนุ้ย. (2561). พฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยในตำบลเขาพระ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา. การประชุมวิชาการระดับชาตินานาชาติ ครั้งที่ 9 พลวัตการศึกษายุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล, 20 กรกฎาคม 2561, หน้า 1741-1753. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นุชปาดา ธนวิโรตม. (2557). พฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- บุศรา โพธิสุข. (2558). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน: ศึกษากรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปิยะรัตน์ สนแจ้ง. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณี ประชาชนกรุงเทพมหานคร*. (การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- พระธรรพร คุณสมปนโน และคณะ. (2561). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของ ประชาชนบ้านคิลา ตำบลคิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. (รายงานการวิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาสถิต สุทธิมน, สุรพล พรหมกุล และปรัชญา มีโนนทองมหาศาล. (2564). พฤติกรรมการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 1. *วารสาร มจร อุบล ประิทธิรศน์*, 6(2), 405-148.
- พระสุนทร ธมมธโร (บุญคง). (2560). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัด ระยอง*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.
- พันธ์ทิพา อัครธีรนัย. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด นครนายก: ศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- ไพฑูรย์ โพธิสว่าง และวิเชียร ต้นศิริคงคล. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้นำ ทางการเมืองของประเทศไทย*. (รายงานการวิจัย). ชลบุรี: คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภูสิทธิ์ ขันติกุล. (2553). *รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สนุก สิงห์มาตร. (2559). *รูปแบบการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.
- สุรพล พรหมกุล. (2554). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- _____. (2559). พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2557 ในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 15(3), 103-118.

การพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I
ร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1*
The Development of Speaking Skills Using Collaborative Learning
Management with G.I Technique Combined with Multimedia of
the 1st Year Vocational Certificate Students

กฤติยาภรณ์ เหมทัย และไชยวัฒน์ ชุ่มนาเลียว

Kittiyaporn Hemuthai and Chaivat Chumnasiao

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: joekittiyaporn4738@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการพูดโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม โดยผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มและมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 แผนกช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี กลุ่ม 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เป็นการวิจัยทดลองแบบ One Group Post-test Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม จำนวน 6 แผน 2) แบบประเมินทักษะการพูด ซึ่งประเมินทักษะการพูด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกเสียง และด้านบุคลิกภาพ จำนวนทั้งหมด 8 ข้อ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสาระการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านประโยชน์ของรายวิชา ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และด้านครูผู้สอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ

*ได้รับบทความ: 17 พฤษภาคม, 2565; แก้ไขบทความ: 28 มิถุนายน, 2565; ตอรับตีพิมพ์: 23 สิงหาคม 2565

Received: May 17, 2022; Revised: June 28, 2022; Accepted: August 23, 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.39 คิดเป็นร้อยละ 78.48 และมีจำนวนของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.26)

คำสำคัญ: ทักษะการพูด; การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I; สื่อประสม; ความพึงพอใจ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop speaking skills using collaborative learning management with G.I technique combined with multimedia by passing the criteria of 70% of full score and the number of students passed the criteria were not less than 70%, 2) to study satisfaction of the 1st year vocational certificate students towards learning management using collaborative learning management with G.I technique combined with multimedia. The sample group used in this research included group 1 of the 1st year vocational certificate, Department of Mechanical Power Technology, 2nd semester of the academic year 2021, using Simple Radom Sampling table. This research was an experimental research using One Group Post-test Design. 1) 6 learning management plans using collaborative learning management with G.I technique combined with multimedia, 2) speaking skills assessment form in by speaking skills assessment in 3 different occasions: content, pronunciation, and personality, with the total number of 8 items, 3) satisfaction assessment form of the 1st year vocational certificate students towards learning management using collaborative learning management with G.I technique combined with multimedia, with the total number of 20 items, by assessment in 5 aspects as follows: subject matter on learning and teaching activities, usefulness of the subject, teaching media, teaching and learning measurement and evaluation teachers. The data were analyzed comprised basic statistics such as mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), and percentage.

The research results were as follows:

1. The results of the development of speaking skills using collaborative learning management with G.I technique combined with multimedia were found that an average

grade point of students was 31.39, or 78.48%, and 16 students passed the criteria of 70%, 80%, which was higher than the specified criteria.

2. Assessment of students' satisfaction towards collaborative learning management with G.I technique combined with multimedia was rated at the highest level ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.26).

Keywords: Speaking Skills; Collaborative Learning Management with G.I Technique; Multimedia; Satisfaction

1. บทนำ

การจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา เป็นกระบวนการเรียนการสอนเพื่อการผลิตและพัฒนา กำลังคนระดับแรงงานกึ่งฝีมือ ระดับแรงงานฝีมือ ระดับช่างเทคนิคและระดับเทคโนโลยี เพื่อให้บุคคลที่มีความรู้ มีทักษะในวิชาชีพพื้นฐานและวิชาชีพเฉพาะทาง พร้อมทั้งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถ ประกอบอาชีพ สร้างผลผลิตและรายได้เกิดการพัฒนาอาชีพอย่างมั่นคงและ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาวิชาชีพ เพื่อสนองตอบแนวทางการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา, 2562) หลักสูตรการอาชีวศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนา กำลังคนแต่ละระดับให้มีสมรรถนะ มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพ ได้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระ เป็นหลักสูตรที่มีความ ยืดหยุ่น มุ่งเน้นสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพและความชำนาญเฉพาะด้านของสถานประกอบการ โครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วย 3 หมวดวิชา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้ 1) หมวดวิชาทักษะ ชีวิต 2) หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ 3) หมวดวิชาเลือกเสรี ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการอาชีวศึกษานี้ เน้นการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในวิชาการ ที่สัมพันธ์กับวิชาชีพในการวางแผน แก้ปัญหาและดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา, 2546) สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนและเต็ม ตามศักยภาพ และมาตรา 24 ยังได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้สถานศึกษาต้องจัด เนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อ

ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2521, หน้า 5-6)

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการของตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562) ซึ่งกลุ่มวิชาภาษาไทย จัดอยู่ในหมวดวิชาทักษะชีวิต เป็นกลุ่มวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่เห็นคุณค่าของตนเองและการพัฒนาตน มีความใฝ่รู้และแสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่มีความสามารถในการใช้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการจัดการ มีทักษะในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ รวมถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักงาน, 2546) ซึ่งในรายวิชาภาษาไทยนั้นผู้เรียนจะต้องแสดงสมรรถนะความรู้เกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาไทยในการฟัง การดู การพูด การอ่านและการเขียน วิเคราะห์ประเมินค่าสารจากการฟัง การดูและการอ่านตามหลักการ พูดติดต่อกิจธุระและในโอกาสต่างๆ ตามหลักการและมารยาทของสังคม เขียนข้อความเพื่อติดต่อกิจธุระ สรุป อธิบาย บรรยายและกรอกข้อมูลตามหลักการ เขียนรายงานเชิงวิชาการ และโครงการตามหลักการได้ จะเห็นได้ว่าวิชาภาษาไทยในหลักสูตรอาชีวจะเน้นการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากการสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์เพราะจะต้องมีการถ่ายทอดความคิดความรู้สึกความต้องการตลอดจนอารมณ์ต่างๆ ให้แก่กันและกัน มนุษย์ยังใช้ภาษาเป็นเครื่องมือนำทางสู่การเรียนรู้ต่างๆ รอบตัวตลอดจนได้เรียนรู้อดีตและแนวทางในอนาคต

นอกจากนี้ มนุษย์ได้ใช้ภาษาเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาอาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้า (ปรมะ สตะเวทิน, 2538) นอกจากภาษาจะมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมากแล้ว ยังเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ช่วยในการเรียนรู้พัฒนาความคิดของมนุษย์ ถ่ายทอดวัฒนธรรมและการประกอบอาชีพ เสริมสร้างความสามัคคีของคนในชาติเพราะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารกันเองภายในประเทศ เปรียบเสมือนการแสดงเอกลักษณ์ของคนประเทศนั้นๆ รวมถึงประเทศไทยก็มีภาษาเป็นของตัวเอง กระทรวงศึกษาธิการกล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรค่าแก่การเรียนรู้อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป การใช้ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน จนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารทางการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช

2562 ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ที่มีปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและประกอบอาชีพ มีทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา ทักษะด้านสุขภาวะและความปลอดภัย ตลอดจนทักษะการจัดการ สามารถสร้างอาชีพและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562)

องค์ประกอบในการสื่อสาร ประกอบด้วย ทักษะภาษา 4 ทักษะคือ ทักษะการพูด ทักษะการฟัง ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน ในกระบวนการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นทักษะการพูดมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง การพูดมีความสำคัญและมีบทบาทมากในชีวิตประจำวัน เพราะทักษะการพูดมีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพทางธุรกิจรวมทั้งความจำเป็นที่ต้องส่งเสริมและฝึกทักษะการพูดไว้ กล่าวได้ว่าการพูดเป็นประตูสู่ความสำเร็จต่อการประกอบอาชีพ การพูดมีความสำคัญต่อบุคคลมากทั้งในด้านการสื่อสารในชีวิตประจำวันและในการประกอบอาชีพตลอดถึงการประกอบธุรกิจต่างๆ บุคคลที่พูดดีมีสมรรถภาพในการพูด มักจะประสบความสำเร็จในการทำงาน การพูดจึงเป็นทักษะสำคัญที่นักเรียนจะต้องศึกษาและฝึกทักษะการพูด เนื่องจากการพูดที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในงานอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา แต่จากการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยที่ผ่านมาพบว่านักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับความสามารถในการพูด โดยส่วนใหญ่นักเรียนมีคุณลักษณะที่ต้องแก้ไขปรับปรุงคือนักเรียนจะมีความกลัว ขี้อาย ไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ประหม่า พูดเสียงเบา ตื่นเต้นมาก ดังที่พ่อนเปรมพันธุ์ (2542) กล่าวถึงปัญหาด้านการพูดว่า ปัญหาการพูดเกิดจากนักเรียนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การออกเสียงควบกล้ำ เสียง ร, ล ไม่ชัดเจน” สอดคล้องกับไพบูลย์ ดวงจันทร์ (2542) ที่กล่าวว่าในปัจจุบันการออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำและออกเสียง ร /r/ ล /l/ ปะปนกันจนทำให้เกิดความสับสนและทำลายเสียงพยัญชนะที่สำคัญ การออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำบางคนขาดความระมัดระวัง ขาดการฝึกฝน ทั้งปัญหาการพูดเกิดจากการที่ไม่มีห้องปฏิบัติการ เวลาในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ หรือจำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นมากเกินไปทำให้ครูผู้สอนดูแลไม่ทั่วถึง และนักเรียนขาดความสนใจไม่มีความกระตือรือร้นในการค้นหาข้อมูล ขาดข้อมูลในการพูดและไม่ได้เตรียมตัวก่อนการพูด อรรถพร ปิณฑน์ โอวาท (2540, หน้า 95) ได้กล่าวถึงปัญหาการพูดของนักเรียนว่า นักเรียนไม่มีโอกาสฝึกฝนการพูดเท่าที่ควรมีเพียงจำนวนน้อยที่มีโอกาสได้ฝึกฝน เนื่องจากการสอนทักษะการพูดของครูจะใช้การสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่เมื่อนักเรียนมีโอกาสดูฝึกฝนน้อยจึงไม่กล้าพูด กลัว อายวิตกกังวล ประหม่า ตื่นเต้น พูดเสียงเบา ไม่มั่นใจในลักษณะเดียวกันคือนักเรียนกลัว อายไม่กล้าพูดไม่กล้าแสดงออก ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นปรากฏให้เห็นจากคะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนจากแบบประเมินทางการพูด ในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ใน 1 ปีการศึกษาที่ผ่านมาของวิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี ที่มีอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหลักการและเหตุผลดังกล่าว จึงได้นำรูปแบบการสอนโดยเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการพูด วิชาภาษาไทยพื้นฐาน ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี หลักสูตร พุทธศักราช 2562 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถในการเรียนแตกต่างกัน มีการสืบเสาะแสวงหาข้อมูลร่วมกันเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความสนุกสนานในการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มร่วมมือ นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ เรียนรู้อย่างมีอิสระ ทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ ซึ่งทิศนา ขัมมณี (2548) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค G.I ว่านักเรียนแต่ละคนจะได้แสดงความสามารถของตนในการแสวงหาความรู้ นักเรียนแต่ละคนจะได้ถ่ายทอดความรู้หรือวิธีการทำงานให้เพื่อนนักเรียนเข้าใจด้วย สมาชิกทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น อภิปรายซักถามจนเข้าใจในทุกเรื่อง สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545) ได้กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่มไว้ว่า เป็นการฝึกวิธีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีระบบระเบียบ ทำให้ได้เรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบของเทคนิคกลุ่มสืบค้น (G.I) นี้ John Dewey เป็นผู้คิดค้นขึ้น และต่อมา Shlomo และ Yael Sharan และ Rachel Hertz-Lazarowitz ได้นำมาศึกษาวิจัยเพิ่มเติม และจัดรูปแบบให้มีความเหมาะสมและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการสอนในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน รหัสวิชา 20000-1101 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ประเภทวิชาสมรรถนะแกนกลาง จึงมุ่งเห็นว่าการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม จะเป็นอีกวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการพูดให้ดีขึ้นและช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการพูดสูงขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำงานวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ G.I ร่วมกับสื่อประสมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี ให้มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไปและมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบหนึ่งกลุ่มโดยทำแบบทดสอบหลังเรียน (One-Group Posttest Design)

1. ประชากร นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 แผนกช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี จำนวน 8 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน รวม 160 คน และกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 แผนกช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี กลุ่ม 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Radom Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง 2) แบบประเมินทักษะการพูด เป็นมาตราส่วน 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 8 ข้อ โดยพิจารณาใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Scoring Rubric ซึ่งประเมินทักษะการพูด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกเสียง และด้านบุคลิกภาพ จำนวนทั้งหมด 8 ข้อ ในรายการประเมิน ความถูกต้องของข้อมูล การเรียบเรียงเนื้อหาสาระและการลำดับเรื่องราวในการพูด การใช้ภาษา ถ้อยคำ และการแสดงอารมณ์ในการพูด การออกเสียงควบกล้ำ และจังหวะในการพูด การออกเสียงคำควบกล้ำและจังหวะในการพูด ความคล่องแคล่ว การพูด การใช้น้ำเสียง ลีลาท่าทางในการพูด การแสดงบุคลิกภาพ ในการพูด 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม เป็นมาตรา 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ วัด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสาระการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านประโยชน์ของรายวิชา ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยลงมือปฏิบัติการสอนด้วยตนเอง ดังนี้ 1) ปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสร้างความเข้าใจบทบาทครูและนักเรียน ชี้แจงจุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีการวัดผล 2) ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ภายในระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง 3) ทดสอบความสามารถทักษะการพูด ด้วยแบบประเมินการพูด จำนวน 8 ข้อ 4) นำแบบประเมินความพึงพอใจให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อ จำนวน 20 ข้อ 5) นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างดำเนินการปฏิบัติการและหลังจากการปฏิบัติการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ในภาพรวม พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.39 คิดเป็นร้อยละ 78.48

และมีจำนวนของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.39)

4. สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ในภาพรวมพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.39 คิดเป็นร้อยละ 78.48 และมีจำนวนของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ทั้ง 3 ด้าน

ทักษะการพูด				
รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ
1. ด้านเนื้อหา	15	11.98	1.14	79.83
2. ด้านการออกเสียง	15	11.50	1.04	76.67
3. ด้านบุคลิกภาพ	10	7.92	0.67	79.17
เฉลี่ยรวม	40	31.39	2.69	78.48

จากตารางที่ 1 พบว่า เมื่อพิจารณาผลการประเมินทักษะการพูดในโอกาสต่างๆ เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 1 ด้านเนื้อหา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม พบว่าในภาพรวมนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.98 คิดเป็นร้อยละ 79.83 ด้านที่ 2 ด้านการออกเสียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม พบว่าในภาพรวมนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.50 คิดเป็นร้อยละ 76.67 และด้านที่ 3 ด้านบุคลิกภาพ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม พบว่าในภาพรวมนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.92 คิดเป็นร้อยละ 79.17 โดยสรุปเป็นผลการประเมินทักษะการพูด ได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1

จำนวน นักเรียน	คะแนน รวม	คะแนน			จำนวนนักเรียนที่ผ่าน เกณฑ์		จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่าน เกณฑ์	
		$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
20	40	31.39	2.69	78.48	16	80.00	4	20.00

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.26) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาคความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม จำนวน 5 ด้าน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านสาระการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.73	0.60	มากที่สุด
2. ด้านประโยชน์ของรายวิชา	4.75	0.34	มากที่สุด
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.50	0.37	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	4.48	0.34	มาก
5. ด้านครูผู้สอน	4.85	0.29	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.66	0.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 พบว่า ภาพรวมผลการประเมินความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.26) พิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่ 1) ด้านสาระการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.57) ด้านที่ 2) ด้านประโยชน์ของรายวิชา มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.31) ด้านที่ 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.37) ด้านที่ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.54) และด้านที่ 5) ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ในภาพรวมพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.39 คิดเป็นร้อยละ 78.48 และมีจำนวนของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของผู้เรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของทักษะการพูด พบว่าด้านที่มีคะแนนสูงสุดคือ ด้านที่ 1 ด้านเนื้อหา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.98 คิดเป็นร้อยละ 79.83 รองลงมาคือด้านที่ 3 ด้านบุคลิกภาพ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.92 คิดเป็นร้อยละ 79.17 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านที่ 2 ด้านการออกเสียงมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.50 คิดเป็นร้อยละ 76.67

แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการและขั้นตอนการสอน แบบประเมินทักษะการพูด และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ได้ผ่านการแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องและประเมินความถูกต้องเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น จดจำเนื้อหาที่เรียนได้ง่ายมากขึ้น เมื่อนักเรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างถูกต้อง นักเรียนก็จะมีอาการกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าสื่อสารมากยิ่งขึ้น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสมยังทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการศึกษาค้นคว้า การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สร้างความรับผิดชอบให้นักเรียนต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีทักษะการวางแผนและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยกระชับความสัมพันธ์และสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1994, p.5; อ้างถึงใน นิติยา ชังคมานนท์, 2544, หน้า 18) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการสอนที่จัดประสบการณ์การ

เรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก โดยสมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันทางด้านเพศเชื้อชาติ ความสามารถทางการเรียน ฯลฯ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันรับผิดชอบการทำงานของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มร่วมกัน และสอดคล้องกับนิตยา ชังคมานนท์ (2544) ที่ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคจีไอ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันในรายวิชา 503 สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม จำนวน 83 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 43 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้เทคนิคจีไอ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีทักษะการทำงานร่วมกันหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยอ้างอิงในขั้นตอนการสอนของ Slavin (1995) นำมาออกแบบเป็น 6 ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดหัวและจัดกลุ่มนักเรียน ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน ขั้นที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า ขั้นที่ 4 เตรียมการนำเสนอ ขั้นที่ 5 นำเสนอข้อมูล และขั้นที่ 6 ประเมินผลรายบุคคล โดยได้นำสื่อประสมไปใช้ในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งจะเป็นการสร้างความสนใจ ดึงดูดความสนใจนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานจากการฟัง ดู ตัวอย่างการพูด ซึ่งสื่อประสมนั้นนอกจากจะทำให้ นักเรียนเกิดความสนใจและความสนุกสนานแล้ว ยังส่งผลให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียน พร้อมทั้งจะเรียนรู้ต่อไป สอดคล้องกับจิตกรลดา วิวัฒน์เจริญวงศ์ (2555) ที่มีการใช้สื่อประกอบการสอนที่มีคุณภาพ นักเรียนจึงจะเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้มีสิ่งใหม่เกิดขึ้นได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิการ์ ภูมิสายตร (2553) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนควบลำ โดยใช้ชุดสื่อประสมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดสื่อประสมทักษะการเขียนควบลำมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.78/83.13 สูงกว่าเกณฑ์ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดสื่อประสม ทักษะการเขียน ค่าควบลำเท่ากับ 0.72 แสดงว่า ชุดสื่อประสม ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 72.64 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดสื่อประสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อได้นำเอาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I มาผนวกร่วมกับสื่อผสม จะทำให้นักเรียนมีความสนใจ ตื่นเต้น เกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้นในเวลาที่กำหนด และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองและเกิดทักษะการวางแผนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลกันและกันทำให้เข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ซึ่งในการจัดการเรียนรู้นี้ครูจะมีบทบาทเป็นผู้ที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำและให้ความช่วยเหลือนักเรียน เมื่อนักเรียนเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งถูกต้องแล้วนักเรียนก็จะมีคามมั่นใจ กล้าที่จะสื่อสารและแสดงออกมาซึ่งจะส่งผลต่อทักษะการพูดที่

ดีขึ้น และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นต่อไป

2. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.26) พิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่ 1) ด้านสาระการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.57) ด้านที่ 2) ด้านประโยชน์ของรายวิชา มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.31) ด้านที่ 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.51) ด้านที่ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.51) ด้านที่ 5) ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อประสมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ สนุกสนาน และทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว ซึ่งนักเรียนแสดงออกถึงความชอบใจ โดยแสดงพฤติกรรมออกมาให้เห็น เช่น การปรบมือ การหัวเราะ การตั้งใจดู หรือการชี้ชวนกันดูสื่อประสมที่ครูได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อประสมในการจัดการเรียนรู้เมื่อผนวกรวมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ที่เน้นให้นักเรียนสืบค้นแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและนำมาแลกเปลี่ยนภายในกลุ่มนั้น จะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็ว เกิดความสนใจในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นในการร่วมทำกิจกรรม สิ่งนี้จะแสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม สอดคล้อง Jongeling and Lock (2003; อ้างถึงใน คณิชา ลำภาศาล, 2561) ได้ศึกษาการใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค GI ผู้วิจัยได้ทำการใช้โปรแกรมการเรียนนี้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนพยาบาลจำนวน 69 คน ที่ได้ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนฤดูร้อนในวิชาวิธีการวิจัย โดย จุดประสงค์ในการศึกษารั้งนี้คือ 1) เพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการเรียนมากขึ้น 2) เพื่อให้นักเรียนเกิดการร่วมมือกันเรียนในกลุ่ม 3) เพื่อให้นักเรียนได้ควบคุมและวางแผนการเรียนด้วยตนเอง 4) เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของตัวนักศึกษาและพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงาน และ 5) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้วิธีการเรียน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันแต่นักเรียนรายงานว่าจะชอบที่จะเรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค G.I. มากกว่าการเรียนแบบปกติ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 การพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาอื่นๆ ได้ และปรับสาระการเรียนรู้ สร้างกิจกรรม

ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม สามารถนำไปบูรณาการให้เข้ากับบริบทของรายวิชาและบริบทของโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.3 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I ร่วมกับสื่อประสม สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมได้ เพราะเป็นเทคนิคการสอนที่ช่วยพัฒนาให้นักเรียนสามารถเข้าถึงความรู้และทักษะได้เป็นอย่างดี และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ในระยะเวลาสั้น

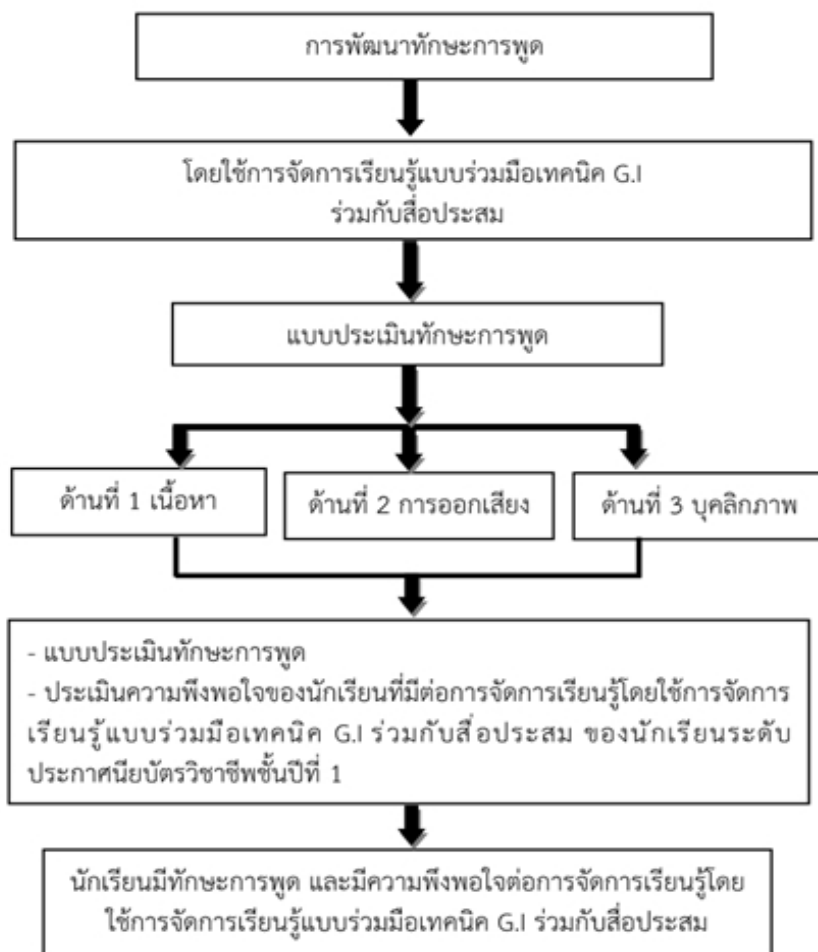
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I กับการสอนแบบอื่นๆ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาทักษะการพูดให้มีระดับที่สูงขึ้น

2.2 ควรเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค G.I กับรูปแบบการสอนอื่นๆ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยในครั้งนี้คือ การนำเอาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Group Investigation (G.I) มาผนวกร่วมกับสื่อผสม จะทำให้นักเรียนมีความสนใจ ตื่นเต้น เกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้นในเวลาที่จำกัด การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Group Investigation (G.I) นั้น ยังกระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเกิดทักษะการวางแผน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลกันและกันทำให้เข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ภูมิสายตร. (2553). การพัฒนาทักษะการเขียนคำควบกล้ำ โดยใช้ชุดสื่อประสม กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2521). หลักสูตรใหม่. เอกสารแนะนำหลักสูตรฉบับปรับปรุง.
กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ:
กรมการศาสนา.

- คณิชา ลำภาศาล. (2561). *การศึกษามลัทธิทางการเรียนวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เรื่อง การตอบสนองต่อสิ่งเร้าของพืชและสัตว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสลับคัน (G.I).* (วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิตรลดา วิวัฒน์เจริญวงศ์. (2555). *ผลของการใช้เทคนิคการทดสอบย่อยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันในรายวิชา ส 503 สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สุโขทัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิตนา แชนณี. (2548). *ศาสตร์การสอน.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- นิตยา ชังคมานนท์. (2544). *การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจีโอที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันในรายวิชา ส.503 สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม.* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สุโขทัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพบูลย์ ดวงจันทร์. (2542). *การใช้ภาษา.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พื่อน เปรมพันธุ์. (2542). *ศาสตร์แห่งการใช้ภาษาไทย.* กาญจนบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด.* กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง.* กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- _____. (2546). *หลักการทฤษฎีและนโยบายการปฏิรูปการอาชีวศึกษาและผลการดำเนินงานการปฏิรูปการอาชีวศึกษา 2546.* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อรรณณ ปิรันธน์โอวาท. (2540). *การพูดเพื่อธุรกิจ.* กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1991). *Learning together and alone.* Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning: theory research and practice.* (2nd ed.). Boston: Allyn and Bacon.

บทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*
The role of Local Government Organization in Promoting Tourism
in Phrapradaeng District Samut Prakan Province

ธัญลิตา บุตรจินดาเวศย์ และสุกิจ ชัยมุสิก

Tansita Butjindaves and Sukit Chaimusik

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: tansitaves@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) เปรียบเทียบบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และ 3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรขององค์กรปกครองท้องถิ่นในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 196 คน และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าที (t-test) สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และสถิติเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของเชฟเฟ่ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านสังคมวัฒนธรรมและความมั่นคง ด้านสภาพแวดล้อมทาง

*ได้รับบทความ: 18 พฤษภาคม, 2565; แก้ไขบทความ: 22 สิงหาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 24 สิงหาคม 2565

กายภาพ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ

2. บุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. มีแนวทางส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ คือ ชุมชนท้องถิ่นควรส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดให้ชุมชนเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือถึงปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยยังคงอนุรักษ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และมีการจัดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: บทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่น; การส่งเสริมการท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study 2) compare the role of local government organizations in tourism promotion and 3) to study the way to promote the role of local government organizations in tourism promotion in PhraPradaeng District, Samut Prakan Province. There was mixed method research. The samples used in research were 196 personnel in local government organizations in PhraPradaeng District Samut Prakan Province and to in-depth interview with 6 key informants by using of questionnaire and interview form. The statistics used were Frequency distribution, Percentage, Mean ($\bar{x}$), Standard Deviation (S.D.), and hypothesis testing as t-test and F-test or One way ANOVA and qualitative data analysis was taken by descriptions.

The research results were found that:

1. The role of local government organizations in tourism promotion in PhraPradaeng District, Samut Prakan Province is at a high level. When considering each aspect, it was found that every aspect is at a high level. Sorted in order of average from highest to lowest as aspect of natural resources and the environment, aspect of social culture and security, aspect of physical environment and aspect of the promotion of facilities, respectively

2. Personnel with gender, age, education level and different work experiences are opinions on the role of local governments in promoting tourism PhraPradaeng District Samut Prakan Province as a whole were significantly different at the 0.05 level.

3. There are the way to promote the role of local government organizations in tourism promotion PhraPradaeng District Samut Prakan Province as communities has made tourist promotion more valued about the environment, has arranged for the community to attend a meeting to discuss environmental problems, has preserved a sustainable tourist destination and has arranged of tourist attractions that are safe and sufficient for tourists.

Keywords: The role of Local Government Organization; Promoting Tourism

1. บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจุบันมีหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น บทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวก็เช่นกันถือเป็นบทบาทหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสามารถดึงความได้เปรียบของทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือในชุมชนมาพัฒนาส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มเป็นแหล่งสร้างรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นได้ สร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น การริเริ่มและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าดำรงรักษาจุดขายหรือประทับใจประกอบกิจการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของด้านสังคม สนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาติ สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น รักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ในด้านเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้แก่ประเทศในรูปของเงินตราต่างประเทศ การกระจายรายได้และสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ประชาชน ด้านการเมือง เสริมสัมพันธภาพอันดีและความเข้าใจของมวลมนุษยชาติอันจะนำไปสู่สันติภาพของโลก และส่งเสริมให้นานาประเทศรู้จักประเทศไทยมากยิ่งขึ้น (สถาบันพระปกเกล้า, 2552, หน้า 6)

ดังนั้น บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว อำนาจหน้าที่ดำเนินการพัฒนาระบบ รูปแบบ และโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดทำประสานและบูรณาการแผนพัฒนาท้องถิ่นและวางระบบในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินการจัดทำ แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดแนวทางและจัดทำมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงาน

และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าการลงทุน เมื่อประเทศประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการอื่นๆ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้วยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุนการจ้างงานและการกระจายรายได้ สู่ท้องถิ่นโดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาทรวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศจากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาทเช่นเดียวกัน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬากรมการท่องเที่ยว, 2564, หน้า 1)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่นได้เป็นกอบเป็นกำก็จริง แต่การริเริ่มและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าอย่างเป็นพลวัตและมีความยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการดำรงรักษาจุดขายหรือระดับประคองกิจการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นประเด็นปัญหาสำคัญหรือเป็นโจทย์ใหญ่ที่ท้าทายผู้บริหารหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ไม่น้อย นอกจากนี้ ในบางกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่สามารถค้นหาโอกาสหรือมองไม่เห็นช่องทางในการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งๆ ที่มีความได้เปรียบของทุนทางทรัพยากรธรรมชาติหรือมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เหนือกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ในจังหวัดสมุทรปราการนั้นได้มีการส่งเสริมพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ผ่านมานั้น ทำให้สมุทรปราการเป็นจังหวัดที่รองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร

การท่องเที่ยวต้องผ่านกระบวนการจัดการและพัฒนาองค์ประกอบทุกอย่างที่เกี่ยวข้องโดยหน่วยงานสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องใช้องค์ความรู้จากศาสตร์ต่างๆ ในเชิงบูรณาการทั้งด้านกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การตลาด การเกษตร การจัดการ จิตวิทยา ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญ ก่อให้เกิดรายได้ที่กระจายไปสู่ท้องถิ่นเป็นการสร้างอาชีพ และเสริมอาชีพจากอาชีพ สร้างสันติภาพสัมพันธไมตรีและความเข้าใจอันดีที่ทำให้มนุษย์ต่างสังคมได้พบปะทำความรู้จักและเข้าใจกันเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา จังหวัดสมุทรปราการต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน
3. เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในองค์กรปกครองท้องถิ่นในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 196 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และทำการทดลองใช้แล้ววิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (cronbach) ได้ค่าเท่ากับ .9752) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analyzed) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติทดสอบค่าที (t-test) สถิติการทดสอบค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA หรือ F-test) และสถิติวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่
2. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่าวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์และจดบันทึก

4. สรุปผลการวิจัย

1. บุคลากรมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.71$) ด้านสังคมวัฒนธรรมและความมั่นคง ($\bar{x} = 4.69$) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ($\bar{x} = 4.62$) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x} = 4.58$) ตามลำดับ ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

บทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.62	0.51	มาก
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.58	0.54	มาก
3. ด้านสังคมวัฒนธรรมและความมั่นคง	4.69	0.46	มาก
4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.71	0.57	มาก
รวม	4.67	0.51	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการของบุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่า 1) บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ 2) บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ 3) บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ 4) บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐาน ที่ตั้งไว้

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นควรจัดให้ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวที่มีอากาศที่บริสุทธิ์ มีการดูแลและรักษาแหล่งน้ำ ปราศจากขยะมีความสะอาดเรียบร้อย ร่วมมือกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อม จัดให้มีผลิตภัณฑ์หรือสินค้าให้มีความหลากหลาย ในบริเวณพื้นที่ๆ ปล่อยว่าง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีการผลิตสินค้าพื้นบ้านมาจำหน่าย และเป็นการต่อยอดผลิตภัณฑ์ OTOP ดูแลถนนทางเดิน บริเวณรอบสถานที่ท่องเที่ยว มีความสะอาดเรียบร้อย แหล่งท่องเที่ยวยังคงอนุรักษ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีการสร้างทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามเป็นธรรมชาติ 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นควรมีนโยบายการโฆษณาประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวทางสื่อต่างๆ มีป้ายบอกระยะทางแก่นักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน มีการจัดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย และเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีการจัดทำป้ายเพื่ออำนวยความสะดวกและแสดงที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวอย่างชัดเจน มีการจัดการด้านสาธารณูปโภค ไฟฟ้าส่องสว่าง และน้ำประปาที่เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว 3) ด้านสังคมวัฒนธรรมและความมั่นคง พบว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นควรมีการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชนในชุมชน ได้มีการจัดให้ชุมชนเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือถึงปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น มีการจัดทำแผนงานหรือโครงการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับชุมชน มีการนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นมาใช้เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรม พัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้มีความพร้อมในการบริการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชนต่อไป 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นควรส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การให้การศึกษาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำทรัพยากรของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีการฟื้นฟูสืบทอดวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ทำให้เกิดความรักหวงแหนและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมแก่ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนหาแนวทางในการรักษาการลดอัตราการเสื่อมสูญและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาเชื่อมโยงกับแนวคิด นำมาอภิปรายผลในครั้งนี้ มีหลายประเด็นด้วยกัน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. บทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บทบาทขององค์กร

ปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถแก้ไขปัญหาให้แก่ชุมชนได้ เพราะเป็นการสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ความสำเร็จดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องจากปัจจัยนักท่องเที่ยว มีการนำแนวทางในการปฏิบัติปรับปรุงและต่อยอดการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ให้คงอยู่ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และคงไว้ซึ่งการอนุรักษ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตลอดไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของรัตเกล้า เปรมประสิทธิ์ (2559, หน้า 127-149) ที่ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนจากการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ พบว่า ปัจจุบัน อปท. เป้าหมายส่วนใหญ่เข้าไปมีบทบาทในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ การเข้าไปมีบทบาทของอปท. ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแห่งชาติดำเนินการส่งเสริมกลุ่มอาชีพและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว โดยสนับสนุนงบประมาณ การอบรมความรู้ การศึกษาดูงาน การสร้างตลาดสินค้าชุมชนเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างกิจกรรมให้กับเส้นทางท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ การสนับสนุนสิ่งก่อสร้างเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวภายในบริเวณอุทยานแห่งชาติและการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ และยังสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของนางทิพย์ชญา พจน์ลงศิลป์ รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางยอ ที่กล่าวว่า ควรจัดให้ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวที่มีอากาศที่บริสุทธิ์ มีการดูแลและรักษาแหล่งน้ำที่ปราศจากขยะ และการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนท้องถิ่นเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

เมื่อพิจารณาในรายด้านแต่ละข้อ สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้ 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีการสร้างทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามเป็นธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวยังคงอนุรักษ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จัดให้ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวที่มีอากาศที่บริสุทธิ์ มีการดูแลแหล่งน้ำ ปราศจากขยะผลิตภัณฑ์หรือสินค้ามีความหลากหลาย 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสร้างทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามเป็นธรรมชาติ ยังคงอนุรักษ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จัดให้ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวที่มีอากาศที่บริสุทธิ์ มีการดูแลแหล่งน้ำ ปราศจากขยะผลิตภัณฑ์หรือสินค้ามีความหลากหลาย เช่น สินค้า OTOP และของที่ระลึก 3) ด้านสังคมวัฒนธรรมและความมั่นคง พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดให้ชุมชนเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือถึงปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน และมีการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติให้มีความพร้อมในการบริการการท่องเที่ยว 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหาร

ส่วนตำบลได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนท้องถิ่นเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น กระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำทรัพยากรของชุมชนนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า 1) บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของโชติ บดีรัฐ (2563, หน้า 3-16) ที่ทำการวิจัยเรื่องบทบาทการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตพื้นที่ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตพื้นที่ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 2) บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของราณี อมรินทร์รัตน์ (2561, หน้า 86) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวชุมชน: กรณีศึกษาชุมชน 6 แห่งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความต้องการในผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของรัมภาภัก ฤกษ์วีระวัฒนา (2562, หน้า 42) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เยี่ยมชม ณ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เกาะเกร็ด นนทบุรี พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันทำให้ความพึงพอใจแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .008 4) บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี พลดาหาญ และพิชิต พระพินิจ (2562, หน้า 47) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย พบว่า ผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาในการประกอบการแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรปรับปรุงการสร้างความทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามเป็นธรรมชาติ

1.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมเชิงศาสนา เชิงประวัติศาสตร์ เชิงนิเวศ และเชิงสุขภาพ

1.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการประชุมในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจภาคการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม

1.4 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรกระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำทรัพยากรของชุมชนนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว ประชาชน และผู้ประกอบการเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพระประแดงให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอนาคต

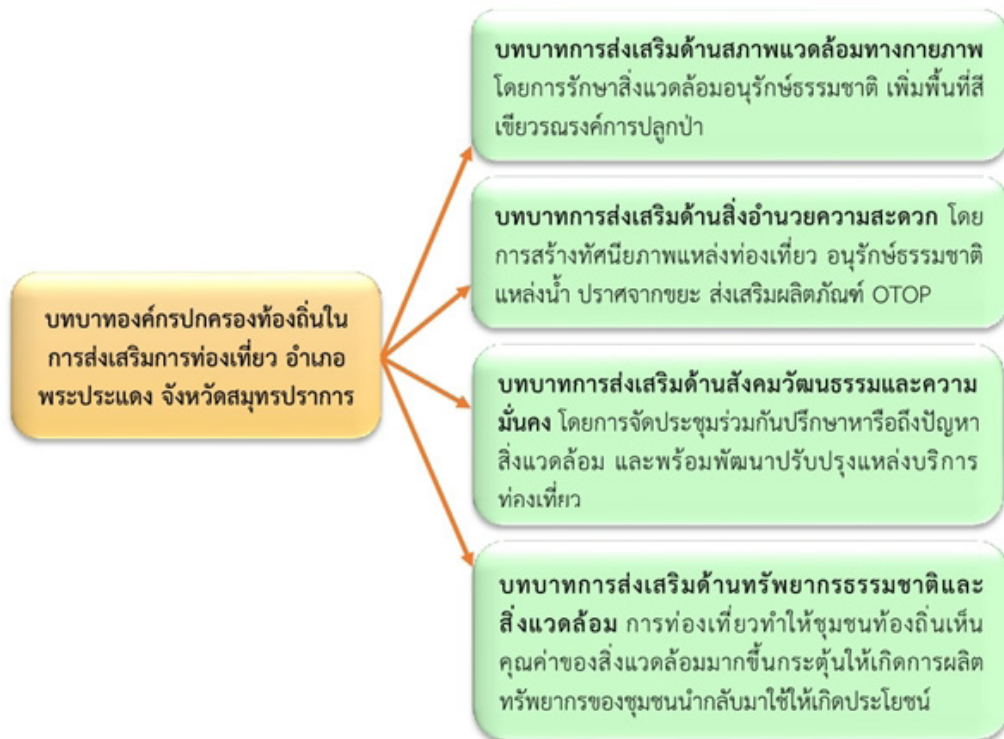
2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยเรื่องบทบาทขององค์การปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ สรุปได้ว่า บทบาทขององค์การปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถแก้ไขปัญหาให้แก่ชุมชนได้ เพราะเป็นการสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ความสำเร็จดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องจากปัจจัยนักท่องเที่ยว มีการนำแนวทางในการปฏิบัติปรับปรุงและต่อยอดการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ให้คงอยู่ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และคงไว้ซึ่งการอนุรักษ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตลอดไป ตลอดจนกระแสการส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ของภาครัฐ ที่สร้างความต้องการในการท่องเที่ยวของภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนเกษตรดั้งเดิมแบบยกท้องร่อง ซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์ของภาครัฐและตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ การมีผู้นำอย่างเป็นทางการที่ดำรงตำแหน่งนายก อบต. ตลอดจนปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงสามารถขยายผลการท่องเที่ยวไปเชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง เช่น ด้านคมนาคม สาธารณูปโภคต่างๆ

การรื้อฟื้นวัฒนธรรมประเพณีแสดงดังรูปภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว. (2564). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของประเทศ พ.ศ.2560-2564*. กรุงเทพฯ: พีดับบลิว ปรีนติ้ง.
- โชติ บดีรัฐ. (2563). บทธาทการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตพื้นที่ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารกระแสวัฒนธรรม*, 21(39), 3-16.
- ปราณี พลดาหาญ และพิชิต พระพินิจ. (2559). ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 11(37), 47-65.
- รัตเกล้า เปรมประสิทธิ์. (2559). บทธาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนจากการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 12(2), 127-149.

- รัมภาภัก ฤกษ์วีระวัฒนา. (2562). การศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เยี่ยมเยือน ณ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เกาะเกร็ด นนทบุรี. *วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา*, 1(2), 42-52.
- ราณี อมรินทร์รัตน์. (2561). การศึกษาเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวชุมชน: กรณีศึกษาชุมชน 6 แห่งในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 13(2), 86-94.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2552). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ
โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*
The Development of 4th Grade Students' English Pronunciation
Capacity through the Phonics Instruction

ปรีสุทธิ์ บุษบา และแสงสุรีย์ ดวงคำน้อย

Parisuth Bussaba and Sangsuree Duangkamnoi

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: iParisuth@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ให้มีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ของจำนวนนักเรียน ทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 37 คน โรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้มาโดยการการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง 2) แบบวัดความสามารถด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ จำนวน 60 ข้อ 3) แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ สถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

*ได้รับบทความ: 10 พฤษภาคม, 2565; แก้ไขบทความ: 25 พฤษภาคม, 2022; ตอรับตีพิมพ์: 26 สิงหาคม 2565

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 52.37 คะแนน จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.29 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.72 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.60 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ: การอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ; การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์

Abstract

The objectives of this study were: 1) to develop 4th grade students' English pronunciation capacity through the phonics instruction so that they made a mean achievement score of 75% or better, and that 75% of the group passed the mean score criterion of 75% and 2) to develop 4th grade students' learning achievement in English through the phonics instruction so that they made a mean achievement score of 75% or better, and that 75% of the group passed the mean criterion of 75%. The samples consisted of 37 fourth grade students in classroom No. 4/1 at Kalasin St. Joseph School, under The Private Education Promotion Board, The Kalasin Provincial Education Office. The students were randomly selected during the second semester of the 2021 academic year. Research instruments included 1) 8 lesson plans which took 16 instructional periods to finish, 2) a 60-item English Pronunciation Capacity Test and 3) a 20-item multiple-choice test on learning achievement in English. The statistic used for data analysis were mean, percentage, and standard deviation.

The research results were as follows:

1. The students made a mean achievement score of 52.37 or 87.29% of the full marks in English pronunciation capacity which clearly passed the prescribed criterion.
2. The students made a mean learning achievement score of 16.72 or 83.60% of the full marks in English which is in accordance with the prescribed criterion.

Keywords: English Pronunciation; Phonics Instructional Management

1. บทนำ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เล็งเห็นว่า ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ ความบันเทิง ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ได้ง่าย กว้างขวางขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต จากใจความสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการกล่าวมานั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศทุกช่วงชั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสาระพื้นฐานที่จำเป็นต้องเรียน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ โดยกระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นที่จะพัฒนาความสามารถของผู้เรียนทั้ง 4 ทักษะคือ การฟัง พูด อ่าน และ เขียน เพื่อที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะทั้ง 4 ด้าน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2565) จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษในการพัฒนาคนในประเทศ โดยกำหนดมาตรฐานหลักสูตรตามระดับช่วงชั้น และมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยกำหนดให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษา และการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างเข้มข้น ตามข้อตกลงของ AEC เพื่อรองรับการทำงานของอาเซียนได้ตามข้อตกลงฯ และสามารถนำไปต่อยอด ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเป็นภาษาทาง คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีได้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาอังกฤษเป็นการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จึงได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรแกนกลางการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงได้มีการกำหนดคุณภาพผู้เรียนไว้ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 2 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ผู้เรียนต้องปฏิบัติตามคำสั่ง พูดหรือเขียนโต้ตอบในการสื่อสารระหว่างบุคคล สามารถค้นคว้า รวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้อื่น และมีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการ ฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตามหัวเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม

เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย และลมฟ้าอากาศ ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 1,050-1,200 คำ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ในสังคมโลกปัจจุบันประชาชนในทุกประเทศจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การท่องเที่ยวและในด้านอื่นๆ โดยในการสื่อสารนั้นจะใช้ภาษาอังกฤษเป็นตัวกลางในการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการทำงานในประชาคมอาเซียน ดังนั้นกฎบัตรอาเซียนข้อ 34 ที่บัญญัติว่า “The Working language of ASEAN shall be English” ดังนั้น ในวงการการศึกษาจึงมีการตื่นตัวในการเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเนื่องจากภาษาอังกฤษเป็น “ภาษากลาง” ในการสื่อสารระหว่าง 10 ประเทศอาเซียน หลายฝ่ายจึงออกมาแสดงความเป็นห่วงกับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทย เพราะเมื่อดูจากผลสำรวจของสำนักต่างๆ จะเห็นได้ชัดว่า ภาษาอังกฤษของคนไทยนั้น เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศไทยอยู่ใน “ระดับต่ำมาก” ที่อันดับ 89 และอยู่รองอันดับสุดท้ายในอาเซียน ซึ่งพบว่าคนไทยมีความสามารถอยู่ที่ 52.50% และหญิงไทย 52.13% ซึ่งเมื่อ 2562 ประเทศไทย เคยอยู่อยู่อันดับที่ 74 ของโลก (EF Education First, 2020)

ในการเรียนภาษาใดๆ ก็ตาม ในทุกภาษามีองค์ประกอบหลักคือ คำศัพท์ ไวยากรณ์ และเสียง โดยในการเรียนภาษานั้น สิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจภาษาได้ดียิ่งขึ้น คือ ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจโครงสร้างของภาษาและการรู้ความหมายของคำศัพท์ (Long and Richards, 1987) และในการเริ่มเรียนภาษา การรู้ความหมายของคำนั้นๆ การออกเสียงคำศัพท์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องตระหนักและออกเสียงให้ถูกหลักตั้งแต่แรกเพื่อไม่ให้เกิดการสับสนและออกเสียงผิด สำหรับเด็กไทย ปัญหาที่พบอย่างมากในการเรียนภาษาต่างประเทศคือการออกเสียงคำศัพท์ เนื่องจากภาษาต่างประเทศนั้นมีระบบเสียงที่แตกต่างจากระบบเสียงในภาษาไทย ทั้งนี้ ปัญหาการเรียนรู้อังกฤษของเด็กไทยไม่ใช่เพียงแต่การออกเสียงเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการไม่เข้าใจความหมายคำศัพท์ เนื่องจากการขาดความสามารถในการเชื่อมโยงตัวอักษรและเสียง ทำให้ไม่สามารถเข้าใจเสียงที่ไม่คุ้นเคยหรือออกเสียงผิด ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ส่งผลทำให้ไม่รู้และไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่ได้ออกเสียงไป ประการแรกคือ เสียงบางเสียงในภาษาอังกฤษ ไม่ปรากฏอยู่ในภาษาไทย เช่น /v/, /z/ การอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษผิดเกิดขึ้นเนื่องจาก นักเรียนบางคนไม่สามารถเรียนรู้การออกเสียงได้ เนื่องจากขาดความเข้าใจในเรื่องการเชื่อมโยงตัวอักษรและเสียงที่ไม่คุ้นเคย หรืออ่านออกเสียงผิดและยังไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่ออกเสียงนั้นอีกด้วย ดังนั้นนอกจากการสอนให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงได้ถูกต้องแล้ว การเข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่ออกเสียงก็เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นด้วยเช่นกัน

ในการเรียนรู้อังกฤษนั้น หากไม่มีความรู้ไวยากรณ์จะทำให้สื่อสารได้น้อยมาก แต่หากไม่รู้คำศัพท์ จะไม่สามารถสื่อความหมายได้เลย (Wilkins, 1972) ซึ่งจากความข้างต้นจะสังเกตได้ว่า การเรียนภาษาที่

สองนั้น จะต้องมีความรู้ด้านคำศัพท์ที่เพียงพอเพื่อที่จะได้สามารถใช้ในการสื่อสารได้แม้จะมีความรู้ด้านไวยากรณ์ที่จำกัด ในทางตรงกันข้าม หากผู้เรียนไม่มีความรู้ด้านคำศัพท์เลย ผู้เรียนก็จะไม่สามารถเข้าใจและสื่อสารอะไรได้เลย การเรียนรู้เกี่ยวกับคำศัพท์จึงมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจาก คำศัพท์จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ เข้าใจเนื้อหาข้อมูลและมากไปกว่านั้น การรู้คำศัพท์จะช่วยให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษ สามารถเรียนรู้ เข้าใจและสามารถนำไปใช้ในการสนทนาในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นการเรียนรู้ศัพท์จึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ในทุกภาษาเป็นอย่างมาก นอกจากนั้น การพัฒนาความรู้เรื่องคำศัพท์นั้นจะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนภาษาต้องหมั่นฝึกฝนและพัฒนาตนเองเสมอ เพราะผู้เรียนที่มีความเชื่อว่า การรู้คำศัพท์จำนวนมากนั้น ถือเป็นสิ่งที่แสดงถึงการพัฒนาทางด้านภาษาของตนเอง (Jordan R.R., 1997) จากความสำคัญของการเรียนรู้คำศัพท์ที่กล่าวมาข้างต้น ครูผู้สอนควรมุ่งเน้นการสอนคำศัพท์เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในประโยคพื้นฐานต่างๆ ได้ ทั้งนี้ ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษนั้นจะได้ผลดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความรู้คำศัพท์ที่มากพอเพื่อใช้ในการสื่อสาร ตอบข้อความที่ฟังหรืออ่านได้ และยังสามารถเขียนประโยคเพื่อสื่อความหมายได้

โรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์ เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนปฏิบัติงานอยู่ ประสบปัญหาด้านการอ่านและรู้คำศัพท์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีเหตุและปัจจัยหลายประการเกี่ยวข้อง เช่น ครูผู้สอนไม่มีสื่อการสอนที่หลากหลาย ครูผู้สอนไม่มีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจให้ผู้เรียนจดจำ สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมไปถึงทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเนื่องจาก ผู้เรียนคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยากและไม่น่าสนใจ ปัจจัยดังกล่าวทำให้นักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านและเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษในระดับต่ำ (ฝ่ายวิชาการโรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์, 2563)

การสอนเพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์เป็นวิธีการสอนแบบหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและตัวอักษรได้อย่างถูกต้อง การสอนรูปแบบโฟนิกส์นั้นมีประสิทธิภาพที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถรู้จักคำศัพท์ได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากผู้เรียนจะสามารถแยกเสียงและรวมเสียงในการอ่านคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย (Twinkl, 2564) และเนื่องจากในการศึกษาไทย สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีการใช้ภาษาไทยเป็นสื่อในการสอน และผู้เรียนไม่มีโอกาสที่จะได้สื่อสารกับเจ้าของภาษาโดยตรง จึงทำให้เกิดปัญหาด้านการออกเสียงในการสื่อสาร เช่น จะพูดว่า “mine” แต่ไม่ออกเสียง /n/ ในตำแหน่งท้ายพยางค์ อาจจะให้ผู้ฟังฟังเป็น “my” ได้ อีกหนึ่งปัญหาหลักในการออกเสียงคือปัญหาด้ายไวยากรณ์ เช่น จะพูดว่า “I talked to the phone with my mom yesterday.” แต่ไม่ออกเสียง /ed/ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงกาล (Tense) ในอดีต จึงทำให้ประโยคนี้ เป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ เป็นต้น หลังจากที่ได้รู้ถึงการแยกเสียงและรวมเสียงคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย การเรียนรู้คำศัพท์แบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำคำศัพท์ได้ดีกว่าการเรียนรู้คำศัพท์จากการเดาความหมายจากบริบท เนื่องจากการ

ออกเสียงคำศัพท์นั้น ผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์ทั้งเสียงและตัวอักษรทั้งหมด ซึ่งแตกต่างจากการวิเคราะห์จากตัวอักษรเพียงอย่างเดียว ซึ่งในงานวิจัยของปรียา โนแก้วและประนุท สุขศรี (2548) ได้กล่าวว่า ถึงแม้ผู้เรียนจะเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการออกเสียงตามทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติ ผู้เรียนอาจจะไม่สามารถจำแนกเสียงได้อย่างถูกต้อง อาจเกิดการผิดพลาดหรือผิดพลาดจากการออกเสียงนั้น ในการออกเสียงของผู้เรียนชาวไทยนั้น ส่วนมากมักจะใช้เสียงที่ตนคุ้นเคยและใกล้เคียงกับเสียงที่มีอยู่ในภาษาแม่มาใช้แทนเสียงในภาษาอังกฤษ เช่น การใช้ “ร” ในภาษาไทยแทนเสียง “r” ในภาษาอังกฤษตัวอย่างคำศัพท์ เช่น rain, rice, right แต่ผู้เรียนอาจจะออกเสียงจาก rain เป็น lain จาก rice เป็น lice และจาก right เป็น light โดยเปลี่ยนจากการออกเสียง /r/ เป็น /l/ แทน

จากการศึกษาปัญหาและความสำคัญของการออกเสียงภาษาอังกฤษที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จำเป็นที่จะใช้รูปแบบการสอนแบบโฟนิกส์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน เพื่อที่จะพัฒนาการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษของผู้เรียน รวมไปถึงการพัฒนาการรู้ความหมายคำศัพท์และการสะกดคำศัพท์อย่างถูกต้อง เพื่อที่การพัฒนาเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเกิดความรู้ ความเข้าใจและความมั่นใจในการนำภาษาอังกฤษไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง ในการจัดการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์นั้น ผู้วิจัยได้ปรับการสอนจากแบบเรียนจอลลี่โฟนิกส์ (Jolly Phonics) ซึ่งมีขั้นตอนการสอนอยู่ทั้งหมด 8 ขั้นตอน โดยทั้ง 8 ขั้นตอนนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษ รู้ความหมายคำศัพท์ และสะกดคำศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไปและนักเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด
2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป และนักเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แผนการวิจัยเป็นแบบหนึ่งกลุ่มโดยทำแบบทดสอบหลังเรียน (One-Group Posttest Design)

1. ประชากรนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์ จำนวน 6 ห้อง รวม 205 คน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ของโรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์

จำนวน 37 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง 2) แบบวัดความสามารถด้านการอ่านออกเสียง ภาษาอังกฤษ จำนวน 3 ชุด ทุกชุด ประกอบด้วย แบบทดสอบการอ่านออกเสียงจำนวน 15 ข้อ 15 คะแนน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการรู้ความหมายและสะกดคำศัพท์ (Pictation) จำนวน 5 ข้อ 5 คะแนน รวม 20 คะแนน และแบบทดสอบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนแบบโฟนิกส์ศึกษาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาอังกฤษ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) และออกแบบหน่วยการเรียนรู้

4. ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ จำนวน 8 แผน โดยการสร้างแผนการเรียนรู้แต่ละเนื้อหา อ้างอิงการสร้างจากแบบเรียนของ Jolly Phonics โดยแบ่งตาม 7 กลุ่มเสียง โดยผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การจัดหน่วยการเรียนรู้

ชั่วโมงที่	แผนที่	สาระ	จำนวนชั่วโมง
1	1	การออกเสียงพยัญชนะทั้ง 42 เสียง	1
2-3	2	การออกเสียง /s/, /a/, /t/, /i/, /p/, /n/	2
4-5	3	การออกเสียง /c/, /k/, /e/, /h/, /r/, /m/, /d/	2
ทดสอบย่อย			
6-7	4	การออกเสียง /g/, /o/, /u/, /U/, /f/, /b/	2
8-9	5	การออกเสียง /ai/, /j/, /oa/, /ie/, /ee/, /or/	2
ทดสอบย่อย			
10-11	6	การออกเสียง /z/, /w/, /ng/, /v/, /oo/	2
12-13	7	การออกเสียง /y/, /x/, /ch/, /sh/, /th/	2

ชั่วโมงที่	แผนที่	สาระ	จำนวนชั่วโมง
14-15	8	การออกเสียง /qu/, /ou/, /oi/, /ue/, /er/, /ar/	2
ทดสอบย่อย			
ทดสอบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ			1
รวมทั้งหมด			16

5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสม ด้านกิจกรรม เวลา เนื้อหา วิธีการ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงจากข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอนและด้านเนื้อหา จำนวน 3 คน โดยพิจารณาใช้เกณฑ์การประเมินแบบมาตราส่วนค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยค่าเฉลี่ยของการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมมีค่าเท่ากับ 4.48 ซึ่งมีความเหมาะสมมาก

7. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ไปใช้ในการศึกษาวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย แบบวัดความสามารถ ด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 ชุดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยทุกชุดประกอบด้วย 1) แบบทดสอบการอ่านออกเสียง 15 ข้อ 15 คะแนน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการรู้ความหมายและสะกดคำศัพท์ (Pictation) จำนวน 5 ข้อ 5 คะแนนรวม 20 คะแนน ประกอบด้วย 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนแบบโฟนิกส์ 2) ศึกษาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 3) วิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 4) กำหนดโครงสร้างของแบบวัดความสามารถด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 3 ด้านคือ อ่านออกเสียงได้ถูกต้อง การสะกดคำศัพท์และรู้ความหมายคำศัพท์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์

ตารางที่ 2 โครงสร้างของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ

ด้าน	ทักษะ	จำนวนข้อที่สร้างขึ้น	จำนวนข้อที่ใช้จริง
การอ่านออกเสียง	1. The students are able to speak, and read the sentences	20	2

ด้าน	ทักษะ	จำนวนข้อที่สร้างขึ้น	จำนวนข้อที่ใช้จริง
	2. The students are able to classify each sound of 42 letter sounds and read the given words	40	30
การรู้ความหมาย และสะกดคำศัพท์	3. The students are able to identify, spell and write the given vocabulary	15	15
รวม		75	60

8. นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมเพื่อปรับปรุงแก้ไข

9. นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item-objective congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน (สมนึก ภัทธรณี, 2544) ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

โดยผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องและใช้ได้

10. นำผลการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ จากผู้เชี่ยวชาญและข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

11. จัดทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษโดยแบ่งข้อสอบชุดละ 20 ข้อจำนวน 3 ชุด รวม 60 ข้อ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

12. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) ศึกษาตัวชี้วัด จุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา หลักการทฤษฎีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 2) สร้างแบบทดสอบวัดผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามแนวคิดของ Bloom (1976) ประกอบด้วย ด้านความรู้ ความเข้าใจ การประยุกต์ และการวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 โครงสร้างของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ

แผนที่	ชื่อหน่วย	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์	จำนวนข้อที่สร้างขึ้น	จำนวนข้อที่ใช้จริง
1	Travel - 42 Letter Sounds	1. The 42 letter sounds in English 2. The 7 groups of letter sounds	1. The students are able to understand the 42 letter sounds (K)	2	1
2	Phonics group 1 - s, a, t, i, p, n	1. What sounds are in the phonics group 1 2. How to pronounce sounds s, a, t, i, p 3. The s, a, t, i, p sounds vocabulary	1. The students are able to classify each sound of s, a, t, i, p, n (K)	4	2
3	Phonics group 2 - c, k, e, r, h, m, d	1. What sounds are in the phonics group 2 2. How to pronounce sounds c, k, e, r, h, m, d 3. Sentence: Do you want some...?	1. The students are able to classify each sound of c, k, e, r, h, m, d (K)	2	1
4	Phonics group 3 - g, o, u, l, b, f	1. What sounds are in the phonics group 3 2. How to pronounce sounds g, o, u, l, b, f 2. g, o, u, l, b, f sounds vocabulary 3. Sentence: What can you at the?	1. The students are able to classify each sound of g, o, u, l, b, f (K) 2. The students are able to apply the knowledge to give the information about themselves. (P)	4 1	2 1

แผนที่	ชื่อหน่วย	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์	จำนวนข้อที่สร้างขึ้น	จำนวนข้อที่ใช้จริง
5	Phonics group 4 - ai, j, oa, ie, ee, or	1. What sounds are in the phonics group 4 2. How to pronounce sounds ai, j, oa, ie, ee, or sounds vocabulary 3. Sentence: Where do you want to go in the?	1. The students are able to classify each sound of ai, j, oa, ie, ee, or. (K)	3	1
6	Phonics group 5 - z, w, ng, v, oo, oo	1. What sounds are in the phonics group 5 2. How to pronounce sounds z, w, ng, v, oo, oo sounds vocabulary 3. Sentence: What do you do on the weekend?	1. The students are able to analyze the difference of z, w, ng, v, oo, oo sounds. (K) 3. The students are able to adapt the knowledge to give the information about themselves. (P)	4 1	2 1
7	Phonics group 6 - y, x, ch, sh, th, th	1. What sounds are in the phonics group 6 2. How to pronounce sounds y, x, ch, sh, th, th sounds vocabulary 3. Sentence: What do you do in the?	1. The students are able to analyze the difference of y, x, ch, sh, th, th sounds. (K) 3. The students are able to adapt the knowledge to give the information about themselves. (P)	4 2	2 2
8	Phonics group 7 - qu, ou, oi, ue, er, ar	1. What sounds are in the phonics group 7 2. How to pronounce sounds qu, ou, oi, ue, er, ar sounds vocabulary 3. Sentence: What is the weather like in the?	1. The students are able to analyze the difference of qu, ou, oi, ue, er, ar sounds. (K) 3. The students are able to criticize to give the information about themselves. (P)	5 3	3 2
รวม				35	20

13. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแก้ไข ให้คำแนะนำ ตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

14. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาประเมินความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item-objective congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์การให้ คะแนนดังนี้ (สมนึก ภัทธรณี, 2544)

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

โดยผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective congruence: IOC) ได้ค่าดัชนี ความสอดคล้องอยู่ที่ระหว่าง 0.67-100 ถือว่ามีความสอดคล้องและใช้ได้

15. นำข้อสอบไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out) คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน ที่เคยเรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.47-0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.20-0.60 และหาค่าความ เชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตรของ KR-20 ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น 0.71 จากนั้นเลือกจำนวนข้อ ที่มีอำนาจจำแนกและความยากง่ายเหมาะสมเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 20 ข้อ

17. นำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยลงมือปฏิบัติการสอนด้วยตนเอง ดังนี้ 1) ชี้แจง แนะนำ และให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิ กส์ให้กับผู้ร่วมวิจัย 2) ปฐมนิเทศนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความพร้อม ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ 3) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง 4) ทดสอบความสามารถด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษด้วยแบบทดสอบ ท้ายบท จำนวน 3 ชุด ชุดละ 20 ข้อรวม 60 ข้อ 60 คะแนน 5) ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา อังกฤษ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน 6) นำผลการทดสอบที่ได้ไป วิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ระหว่างดำเนินการปฏิบัติการและหลังจากการปฏิบัติการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความสามารถด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 3 ด้านคือ อ่านออกเสียงได้ถูกต้อง การสะกดคำศัพท์และรู้ความหมายคำศัพท์ จากแบบวัดความสามารถ

ด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่กำหนด ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไปและนักเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่กำหนด ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป และนักเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

4. สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป และนักเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ เป็นดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ

จำนวนนักเรียนทั้งหมด	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75	คะแนน			นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
			$\bar{x}$	ร้อยละ	S.D.	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
37	60	45	52.37	87.29	1.41	37	100	0	0

จากตารางที่ 1 พบว่า การประเมินความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบประเมิน นักเรียนทั้งหมด 37 คน มีระดับร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 52.37 คะแนน จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 87.29 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งผลสรุปเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไปและนักเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่าน ชนิดข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ รวม 20 คะแนน

ตารางที่ 2 สรุปคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์

จำนวน นักเรียน ทั้งหมด	คะแนน เต็ม	คะแนนที่ผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 75	คะแนน			นักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
			$\bar{x}$	ร้อยละ	S.D.	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
37	20	15	16.72	83.60	1.70	35	94.59	2	5.40

จากตารางที่ 2 พบว่า การสรุปผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนมีผลรวมคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 16.72 คิดเป็นร้อยละ 83.60 โดยมีนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 75 ขึ้นไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 94.59 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการพัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. พัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไปและนักเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 52.37 คิดเป็นร้อยละ 87.29 และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนในด้านการเขียนมากที่สุดคือมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 97.83 และรองลงมาคือ ความสามารถในการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 86.12 โดยในการประเมินนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 คน พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 100 หลังการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โฟนิกส์ในรูปแบบการสอนแบบสร้างคำ (Synthetic Phonics) โดยปรับรูปแบบการเรียนการสอนจากแบบเรียน Jolly Phonics ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสังเคราะห์เสียงของตัวอักษรแต่ละตัวได้อย่างถูกต้อง หลักจากนักเรียนสามารถสังเคราะห์เสียงของตัวอักษรแต่ละตัวได้ นักเรียนจะสามารถผสมเสียงของตัวอักษรแล้วจึงสามารถอ่านคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง ในการเรียนเรียนรู้คำศัพท์จากความจำที่มาจากการเรียนการอ่านคำศัพท์จากหน่วยย่อยที่สุดของเสียงหรือ graphemes จะทำให้เราสามารถแยกความแตกต่างของคำออกจากกันได้ ดังนั้นการเรียนรู้จากหน่วยย่อยที่สุดของเสียง สามารถเรียนรู้จากการสอนแบบ synthetic phonics หรือการสังเคราะห์การออกเสียง จะเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาตามมาด้วยความรู้เกี่ยวกับหน่วยเสียงและการสะกดคำแบบพยางค์และแบบหน่วยคำต่อไป (Linnea C. Ehri, 2020) ทั้งนี้ในการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัย

ได้มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อที่หลากหลายประกอบด้วย บัตรภาพ บัตรคำศัพท์ ใบความรู้ ใบงานและแบบทดสอบท้ายบทเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อที่นักเรียนจะได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง โดยผลการประเมินทักษะการอ่านภาษาอังกฤษท้ายบทเรียนทั้ง 3 ชุด พบว่า คะแนนในการทดสอบมีคะแนนเฉลี่ย 17.15, 17.81 และ 17.39 ตามลำดับ สอดคล้องกับก๊กอ พิสุทธิ์ และกัลยรัตน์ ชาววันดี (2561) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดฝึกทักษะนิสออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า 1) ชุดฝึกทักษะโฟนิกส์ออนไลน์ เพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 84.68/84.19 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7522 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะโฟนิกส์ออนไลน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดฝึกทักษะโฟนิกส์ออนไลน์อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61

2. พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป และนักเรียนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด หลังการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า ผลรวมคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 16.72 คิดเป็นร้อยละ 83.60 โดยมีนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 75 ขึ้นไป จำนวน 35 คน และมีนักเรียน 2 คนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์เป็นวิธีการเรียนการสอนอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยจะเน้นไปที่เสียงของแต่ละตัวอักษร (Letter Sound) รวมถึงความสัมพันธ์ของเสียงและตัวอักษรต่างๆ เมื่อนักเรียนรู้จักเสียงของตัวอักษรแล้ว นักเรียนก็จะสามารถใช้เสียงของพยัญชนะต่างๆ เป็นพื้นฐานในการ “ถอดรหัส” (Decode) ผ่านการประสมเสียง Letter Sound หรือที่เรียกว่า “Blending” เพื่ออ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษใหม่ๆ หรือคำที่ไม่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยการท่องจำ (Twinkl, 2021) การเรียนโฟนิกส์นั้นจะช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างถูกต้องและมีความคล่องแคล่วในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนทำให้นักเรียนมีความรู้ ความมั่นใจและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง ซึ่งในการจัดการเรียนรู้โฟนิกส์นั้นเป็นการสอนตั้งแต่เสียงตัวอักษร คือจากพื้นฐาน จึงทำให้นักเรียนทุกคนเริ่มเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจกระตือรือร้นในการเรียน มีการให้ความรู้ ทบทวน และลงมือปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับอาจารย์ ศิริรัตนศักดิ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดการสอนจอลส์โฟนิกส์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามรูปแบบจอลส์โฟนิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการใช้ชุดฝึกทักษะนิสออนไลน์สูงกว่าก่อนการใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ในการจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ ครูผู้สอนควรมีการเตรียมการวางแผนในด้านการใช้สื่ออย่างเหมาะสม ควรมีการจัดลำดับการใช้สื่อที่หลากหลายและน่าสนใจ

1.2 กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ ควรเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้นักเรียนจดจำ คั่นเคย และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องและมั่นใจ

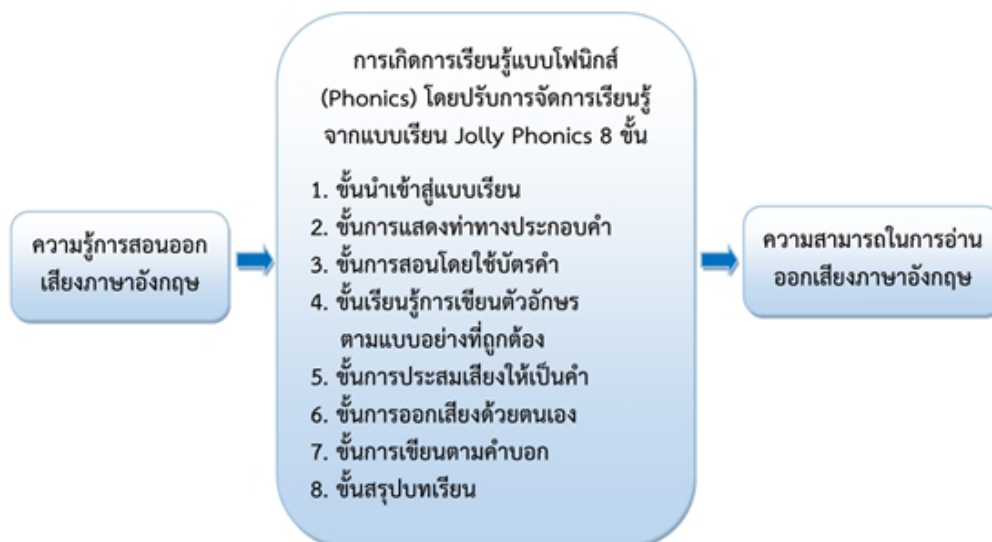
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ในเนื้อหาที่ 8 เรื่อง การออกเสียง qu, ou, oi, ue, er, ar ผู้เรียนยังเกิดการสับสนในการออกเสียง เนื่องจากการออกเสียงแบบทวิอักษร (digraph) ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการพัฒนาในเรื่องการเลือกใช้คำศัพท์ที่ผู้เรียนสามารถพบเจอได้ทั่วไปและควรเพิ่มแบบฝึกอ่านคำศัพท์ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนได้อย่างเหมาะสม

2.2 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนร้อยละ 13.69 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยควรมีการทบทวนเนื้อหาและตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนทุกเนื้อหาก่อนทำการทดสอบ โดยผู้วิจัยอาจจะสร้างข้อสอบจำลองเพื่อให้นักเรียนได้ทดลองทำก่อน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้ คือโฟนิกส์ (Phonics) ถือเป็นวิธีการเรียนการสอนอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากโฟนิกส์จะเน้นไปที่เสียงของแต่ละตัวอักษร (Letter Sound) ตลอดจนความสัมพันธ์ของเสียงและตัวอักษรต่างๆ เมื่อนักเรียนรู้จักเสียงของตัวอักษรแล้ว นักเรียนจะสามารถใช้เสียงของพยัญชนะต่างๆ เป็นพื้นฐานในการ “ถอดรหัส” (Decode) ผ่านการประสมเสียง Letter Sound หรือที่เรียกว่า “Blending” เพื่ออ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษใหม่ๆ หรือคำที่ไม่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยการท่องจำ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ก๊กอ พิสุทธิ์ และกัลยรัตน์ ชำวันดี. (2561). การพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดฝึกทักษะโฟนิกส์ออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเต่างอยพัฒนศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ฝ่ายวิชาการโรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์. (2563). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนและผลการสอบระดับชาติ ปีการศึกษา 2563. กาฬสินธุ์: โรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียา โนแก้ว และประนุท สุขศรี. (2548). ข้อมูลพื้นฐานการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). *การวัดผลการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาจารย์ ศิริรัตนศักดิ์. (2552). *กรณีศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ชุดการสอนจอลลี โฟนิคส์*. (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bloom, B. S. (1976). *Taxonomy of Education Objective, Handbook I: Cognitive Domain*. New York: David Mckay.
- EF Education First. (2017). *EF ดัชนีภาษาอังกฤษ ไทยควรเพิ่มทักษะการสื่อสาร*. เข้าถึงได้จาก <https://www.prachachat.net/education/news-84621>
- Jordan, R. R. (1997). *English for Academic Purposes: A Guide and Resource Book for Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Linnea C. E. (2020). *The Science of Learning to Read Words: A Case for Systematic Phonics Instruction*. Retrieved from <https://ila.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/rrq.334>
- Long, M. H. & Richards, J. C. (1987). *Methodology in TESOL, A Book of Readings*. New York: Newbury House.
- Twinkl. (2021). *Phonics*. Retrieved from <https://www.twinkl.co.th/teaching-wiki/phonics-foni-ks>
- Wilkins, D. A. (1972). *Linguistics in Language Teaching*. Cambridge: MFT Press.

การมีอยู่ของผีปู่ตาบ้านโนนตุนตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*

The Existence of the Grandfather Ghost, Ban Non Tun, Muang Kao Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province

พระกมลฤทธิ ภารสาร, สุวิน ทองปั้น, จักรพรรณ วงศ์พรพวัน, พระโสภณพัฒนบัณฑิต¹ และพระเทพปวรเมธี²

Phra Kamonrit Phrasarn, Suwin Thongpan, Chakkapan Wongpompavan,

Phra Sophonphatthanapundit and Phra Theppavaramethi

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น¹

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kamonrit1602@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีผีปู่ตา 2) ศึกษาสภาพผีปู่ตาบ้านโนนตุน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 3) ศึกษาการมีอยู่ของผีปู่ตาบ้านโนนตุน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตพฤติกรรม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบพิธีกรรม ชาวบ้าน และผู้มาขอพร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวคิด ทฤษฎีผีปู่ตา เป็นแนวคิดที่มีมาตั้งแต่ยุคแรกของอาณาจักรล้านช้าง ซึ่งเป็นความเชื่อเกี่ยวกับผีหรือวิญญาณที่ปกปักรักษาบ้านเมืองรักษาประชาชน สัตว์เลี้ยงให้มีความร่มเย็น มีความสุข และอยู่รอดปลอดภัยพร้อมทั้งดูแลรักษาพืชพันธุ์ธัญญาหารให้มีความอุดมสมบูรณ์ และชาวบ้านยังเชื่ออีกว่าผีปู่ตาสามารถจัดภยันตรายต่างๆ ได้

2. สภาพผีปู่ตาบ้านโนนตุนเป็นสถานะของการมีอยู่ของวิญญาณที่สถิตอยู่ที่ศาลปู่ตาบ้านโนนตุน ซึ่งชาวบ้านเรียกว่าผีปู่ตาและชาวบ้านเชื่อว่าผีปู่ตาเป็นวิญญาณที่ปกปักรักษาบ้านเมือง ชาวบ้าน สัตว์เลี้ยง

*ได้รับบทความ: 21 เมษายน, 2565; แก้ไขบทความ: 26 สิงหาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 26 สิงหาคม 2565

พิธีพืชมงคลให้อุดมสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ชาวบ้านเคารพบูชา บวงสรวงจนกลายเป็นวัฒนธรรม ประเพณีที่ชาวบ้านต้องทำทุกปี

3. การมีอยู่ของผีปู่ตาบ้านโนนตุนพบว่าเป็นวิญญาณของบรรพบุรุษที่สิงสถิตอยู่ที่ศาลปู่ตาบ้านโนนตุน ซึ่งมีอยู่ใน 3 สถานะคือ 1) ผีปู่ตามีอยู่ในฐานะวิญญาณหรือจิต 2) ผีปู่มีอยู่ในฐานะสัพพัตถ์คือ ผีปู่ตามีอำนาจสามารถให้คุณและโทษแก่มนุษย์ สัตว์เลี้ยงและพืชพันธุ์ธัญญาหารได้ 3) ผีปู่ตามีอยู่ในฐานะสัพพัตถ์คือผีปู่ตามีจิตในการรับรู้ ถ้ามีใครมากล่าวร้ายหรือขอพรท่านก็จะรับรู้

คำสำคัญ: ผีปู่ตา; ความมีอยู่ของผีปู่ตา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the concept and theory of ancestors' spirits; 2) to study the ghosts of their ancestors at Ban Non Tun, Muang Kao Sub-district, Mueang District, Khon Kaen Province; 3) to study the existence of ancestors' spirits at Ban Non Tun, Muang Kao Sub-district, Mueang District, Khon Kaen Province. This research is a qualitative research. The research tool was an in-depth interview and behavioral observation. The key informants were ritual practitioners, villagers, and people asking for blessings. Data were analyzed by descriptive methods.

The results showed that:

1. The Concept of ancestors' spirits is an idea that has existed since the early days of the Lan Xang kingdom is a belief about ghosts or spirits that protect the country, keep people, pets to be peaceful happy and safe as well as taking care of crops to have abundance And the villagers still believe that the spirit of grandfather and grandfather can eliminate various dangers.

2. The condition of existence of the Grandfather's spirit is the existence and existence of the spirit that resides in Don Grandfather's Ban Non Tun. in which the community respects and treats the spirits of their grandfathers with worship making sacrifices has become a tradition that must be done every year. Which is held in May of every year.

3. Existence of Grandfather's Spirit is the state of existence of Grandfather's spirit, which is the spirit of ancestors. The spirits of the deceased ancestors still have a love relationship with their children. Still taking care and protection for children in their own communities. The spirits exist in three positions: 1) exist in the state of spirit 2) exist

as a spirit is the spirit of grandfather as it can give you and blame for humans, pets, plants, etc. 3) exists as an omniscient is the ghost of Grandfather according to the intellect or mind to perceive. If someone speaks badly, you will know.

Keywords: Ancestors' spirits; Existence of ancestors' spirits

1. บทนำ

มนุษย์มีความเชื่อที่แตกต่างกันไปตามโลกทัศน์ของตนเองจึงทำให้มีความเชื่อมากมาย แต่หากแบ่งความเชื่อออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ แล้ว สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มที่เชื่อว่าสรรพสิ่งเกิดจากการรวมตัวกันของสสาร เมื่อสสารรวมตัวกันทำให้เกิดสรรพสิ่ง เมื่อสสารแยกตัวกันทำให้สรรพสิ่งแตกสลาย ซึ่งกลุ่มนี้ก็คือกลุ่มวิทยาศาสตร์ ไม่เชื่อโลกหน้า ไม่มีชีวิตหลังความตาย 2) กลุ่มที่เชื่อว่าสรรพสิ่งเกิดจากจิต จิตทำให้เกิดสรรพสิ่ง ถ้าไม่มีจิตสรรพสิ่งก็ไม่มี กลุ่มนี้เชื่อว่ามีโลกหน้า มีชีวิตหลังความตาย ซึ่งเป็นโลกของจิตหรือวิญญาณ กลุ่มนี้เชื่อว่าเมื่อตายจากโลกนี้แล้วต้องไปเกิดใหม่ สำหรับการไปเกิดใหม่นั้นขึ้นอยู่กับกรรมของการกระทำของตนในชาตินี้ ถ้าทำดีก็จะได้ไปเกิดในที่ดี ถ้าทำชั่วก็ได้ไปเกิดในที่ชั่ว

ความเชื่อของคนอีสานมีคติความเชื่อตามทัศนะของกลุ่มจิตนิยม โดยเชื่อว่ามีโลกหน้าหรือโลกหลังความตาย ซึ่งเป็นไปตามหลักคำสอนพุทธศาสนา เมื่อคนตายไปแล้วก็จะไปเกิดใหม่ในโลกหน้า ซึ่งการที่จะไปเกิดในโลกหน้านั้นต้องขึ้นอยู่กับกรรมของการกระทำชาตินี้ เมื่อเป็นเช่นนี้ชาวอีสานจึงมีความเชื่อเรื่องผีปู่ตา และผีปู่ตาก็คือวิญญาณหลังความตายที่ไปเกิดใหม่ในมิติของวิญญาณหรือจิตที่มาสืบสถิตอยู่ตามต้นไม้ตามศาลจึงทำให้คนอีสานเชื่อว่าผีปู่ตามีอยู่จริง (พระอริยานุวัตรเขมาจารย์เถระ, 2536, หน้า 5) ซึ่งสอดคล้องกับหลักพุทธศาสนาในเรื่องโลก 3 คือ 1) โลกมนุษย์และสัตว์เดรัจฉาน เป็นสสาร 2) โลกอบายภูมิ เป็นโลกแห่งจิตหรือวิญญาณ ได้แก่ นรก เปรต อสุรกาย 3) โลกสวรรค์ เป็นโลกแห่งจิต ได้แก่ เทวดา พรหม เป็นต้น มนุษย์ก็จะเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสามโลกนี้ตามกรรมที่ตนเองทำ เวียนว่ายตายเกิดไปจนกว่าจะบรรลุนิพพาน ความเชื่อของคนอีสานเป็นการผสมผสานระหว่างความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อตามคติพราหมณ์ และความเชื่อพุทธศาสนา จึงทำให้คนอีสานเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือสิ่งเหนือธรรมชาติ และมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายมาเป็นค่านิยม วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต ที่มีแนวทางไปในทิศทางเดียวกันด้วยหลักจริยธรรม (หลวงวิจิตรวาทการ, 2523) คุณธรรมจริยธรรมที่เป็นบรรทัดฐานของคนอีสานที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

คติความเชื่อในการดำเนินชีวิตของชาวอีสานได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษกล่าวคือ ความเชื่อในอำนาจลี้ลับที่เหนือธรรมชาติ จึงทำให้วิถีชีวิตของคนอีสานตั้งแต่เกิดจนตายผูกพันอยู่กับสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการครองเรือน การทำมาหาเลี้ยงชีพ และความเชื่อนี้ได้รับการถ่ายทอดสืบทอดกันมาจนกลายเป็นคติความเชื่อของชุมชนและกลายเป็นประเพณีกระทำสืบสานเรื่อยมา ด้วยเหตุนี้

จึงทำให้คนอีสานมีความเชื่อเรื่องผีสาร นางไม้ เทวดามีการบูชาอ่อนนออนเพื่อหวังให้ป้องกันรักษาให้เกิดความปลอดภัยการอ่อนนออนบูชาเจ้าป่าเจ้าเขาซึ่งเชื่อกันว่ามีเทวดาอยู่ทั่วไป ให้ปกป้องรักษาเพื่อที่ตนเองจะได้ปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ มีการบูชากราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เข้าใจว่ามีอำนาจที่อยู่เหนือตนเองให้ดลบันดาลสิ่งที่ตัวเองปรารถนาบ้าง การบูชาจึงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ก่อให้เกิดความเชื่อและศาสนาที่ใครไม่ควรลบหลู่ดูหมิ่น (ประมวล พิมพ์เสน, 2540, หน้า 55)

ผีปู้ตา (ผีปู่ย่าบรรพบุรุษ) และศาลผีปู้ตากล้ากำเนิดมาพร้อมๆ กับการตั้งชุมชน หมู่บ้านโนนต้น ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อมองไปรอบๆ ชุมชนเราจะสังเกตเห็นว่าทุกหมู่บ้านในอีสานจะมีตูปผีปู้ตาหรือบ้านหลังเล็กๆ ปลูกสร้างไว้ใกล้ๆ หมู่บ้านปกติแล้วจะเลือกเอาบริเวณที่มีป่าร่มรื่นเย็นสบายไม่เข้าไปแผ้วถางบุกรุกไม่ว่าจะเป็นต้นไม้อะไรหรือไม้ที่แห้งเป็นฟืนแล้วก็เอาไม้ได้สัตว์เลี้ยงต่างๆ จะต้องไม่ปล่อยให้เข้าไปรกบวมนผีปู้ตา (ประมวล พิมพ์เสน, 2540, หน้า 55) สิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ในชีวิตประจำวันเชื่อกันว่าผีปู้ตาเป็นผีรักษาบ้านรักษาเมืองที่คอยดูแลปกป้องรักษาหมู่บ้านให้อยู่เย็นเป็นสุขชาวบ้านโนนต้นจึงเชื่อว่าผีปู้ตามีอิทธิฤทธิ์สามารถดลบันดาลให้เราได้ถ้าทำนพพอใจ จึงมีการบนบานศาลกล่าวให้ได้ตามที่เรที่ตั้งใจจะมาเลี้ยง เช่น ไปคัดเลือกทหารไม่อย่างใดใบแดง การเดินทางไปต่างถิ่นขอให้เดินทางปลอดภัย (แสง จันทร์งาม, 2544, หน้า 94) หรือสิ่งของสำคัญหายไปหรือการเจ็บป่วยเรื้อรังการที่จะซื้อบ้านใหม่ ด้วยความเชื่อในอำนาจของผีปู้ตาจึงมีการเลี้ยงปู้ตาหรือพิธีกรรมการบูชาผีปู้ตาเป็นประจำการที่จะให้เป็นความเชื่อและนับถือเรื่องผีปู้ตาที่มีเหตุผลต้องทำการวิจัยจะเกิดความสนใจใคร่รู้ถึงความเป็นมาของความเชื่อพิธีกรรมการบูชาผีปู้ตาที่มีความสัมพันธ์ต่อบ้านโนนต้นและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ควรเคารพบูชาความเชื่อ

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความมีอยู่ของผีปู้ตาบ้านโนนต้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนในพื้นที่และบุคคลที่มีความเชื่อเกี่ยวกับผีปู้ตาในการดำเนินชีวิตอย่างไม่มโน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีผีปู้ตา
2. เพื่อศึกษาสภาพผีปู้ตาบ้านโนนต้นตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาความมีอยู่ของผีปู้ตาบ้านโนนต้นตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตพฤติกรรม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบพิธีกรรม 3 คน ผู้ขอพร 5 คน และชาวบ้าน 5 คน รวมทั้งสิ้น 13 คน โดยมีเกณฑ์คัดเลือกคือ 1) เป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นจริงได้ 2) เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรม และ 3) เป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับผีปู้ตา

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตพฤติกรรม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วร่างเครื่องมือการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วนำเครื่องมือการวิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ 2) แก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเครื่องมือการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ภาษา และวิจัย 3) นำเครื่องมือการวิจัยที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อขอคำแนะนำในการแก้ไข และพิมพ์เครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิ ในประเด็นความเป็นมาของผีปู้ตา ในด้านแนวคิด ทฤษฎี การมีอยู่ของผีปู้ตาและการสืบทอดผีปู้ตา 2) ข้อมูลภาคสนาม ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตพฤติกรรม ในประเด็นความแนวคิด ความเชื่อ เกี่ยวกับการมีอยู่ของผีปู้ตา การเคารพบูชา และการบวงสรวงผีปู้ตาและการมีอยู่ของผีปู้ตา

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตพฤติกรรมแล้วนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ ตีความหมาย แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาตามหลักอุปนัยวิธี

4. สรุปผลการวิจัย

1. แนวคิด ทฤษฎีผีปู้ตา เริ่มมีมาตั้งแต่ยุคแรกของอาณาจักรล้านช้าง ซึ่งคนล้านช้างยุคแรกนับถือผีหรือวิญญาณ ชาวล้านช้างเชื่อว่าผีมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง เช่น ต้นไม้ ภูเขา แม่น้ำ บ้านเรือน ฯลฯ ชาวล้านช้างเชื่อว่าผีมีอยู่จริงในสภาพของวิญญาณหรือในภาพของจิตที่มีอยู่อีกมิติหนึ่ง เป็นมิติของนามธรรม มนุษย์ไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย ผีเป็นผู้ควบคุมสรรพสิ่ง เป็นผู้มีอำนาจและสามารถให้คุณและโทษแก่มนุษย์ สัตว์เลี้ยง และพืชพันธุ์ธัญญาหารต่างๆ ได้ และผียังสามารถปิดเป่าภัยอันตรายต่างๆ ได้ด้วยถึงแม้อาณาจักรล้านช้างจะล่มสลายไปแล้วแต่แนวคิดผีปู้ตาไม่ได้ล่มสลายไปกับอาณาจักรแต่ประการใด และแนวคิดผีปู้ตาได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน จึงทำให้คนอีสานมีการปฏิบัติต่อผีปู้ตาด้วยการเคารพ สักการบูชา และความเชื่อผีปู้ตาได้กลายมาเป็นวิถีปฏิบัติของคนอีสาน จนกระทั่งกลายมาเป็นวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของคนอีสาน ทำให้คนอีสานมีวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับผีปู้ตาตั้งแต่เกิดจนตาย ถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้จะมีความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็ตาม แต่ความเชื่อผีปู้ตายังไม่จางหายไปจากสังคมแต่อย่างใด ซึ่งชาวลาว

และชาวอีสานส่วนหนึ่งยังเชื่อว่าความเป็นไปของชีวิตและสรรพสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้น มาจากการดลบันดาลของผีसाง นางไม้ เทวดา

สำหรับปรากฏการณ์ต่างๆ ทางธรรมชาติ เช่น ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า น้ำท่วมฝนแล้ง ฯลฯ ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นเพราะอิทธิฤทธิ์ของผีที่ดลบันดาลให้เป็นไป จึงมีการบ๋า (การบน) หรือแม้แต่การเดินทางไกลไปต่างถิ่นก็ไปขอพรกับผีปู่ตาให้ตนเองเดินทางโดยปลอดภัย วัว ควาย สิ่งของต่างๆ หายคนเจ็บป่วย ก็ไปบอกให้ผีปู่ตาช่วย แม้แต่การไปเกณฑ์ทหารถ้าใครไม่ยอมถูกก็ไปบอกให้ผีช่วยที่ทำเช่นนี้เพราะชาวบ้านเชื่อในอำนาจลึกลับของผีปู่ตา และความเชื่อเหล่านี้ได้นำไปสู่การปฏิบัติด้วยการเลี้ยงผีปู่ตาและทำพิธีกรรมการบูชาผีปู่ตาเมื่อใดเกิดความทุกข์ยากเชื่อใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งและที่หาทางออกไม่ได้ ชาวบ้านจะหันไปพึ่งพาสິงที่อยู่เหนือธรรมชาติ ตามความเชื่อของแต่ละบุคคลหรือแต่ละชุมชน สิ่งหนึ่งที่อยู่กับชาวบ้านก็คือผีปู่ตา ฉะนั้นเมื่อชาวบ้านได้รับความทุกข์ใจ สิ่งที่เป็นทางออกของความทุกข์ใจคือ การบนบานต่อศาลผีปู่ตา จึงกลายเป็นเทพเจ้าที่ขลังและศักดิ์สิทธิ์ของชาวบ้าน สำหรับการประพฤติปฏิบัติต่อผีปู่ตาจะต้องสำรวมระมัดระวังคำพูดและการกระทำที่เป็นการลบหลู่โดยเด็ดขาด จนมีคำกล่าวว่ “ถ้าใครไม่เชื่ออย่าลบหลู่”

2. สภาพการมีอยู่ของผีปู่ต่าบ้านโนนต่นตำบลเมืองเก่า อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น สภาพการมีอยู่ของผีปู่ต่ามีอยู่ในสภาพของวิญญาณ เพราะว่ามนุษย์ประกอบไปด้วยร่างกายและจิตใจหรือวิญญาณ เมื่อคนตายไปส่วนที่เป็นร่างกายก็แตกสลายส่วนที่เป็นจิตหรือวิญญาณก็จะไปเกิดใหม่ในที่ต่างๆ ตามกรรมที่ตนเองกระทำไว้ในขณะที่ยังเป็นมนุษย์ ถ้าทำชั่วก็จะไปเกิดในที่ไม่ดี ได้แก่ สัตว์นรกเปรต อสุรกาย (สัตว์เหล่านี้มีอยู่ในสภาพของจิตหรือวิญญาณ) เกิดเป็นสัตว์ดิรัจฉาน ถ้าทำดีก็จะไปเกิดเป็นมนุษย์ (มีอยู่ในโลกใบนี้) เกิดเป็นเทวดา เกิดเป็นพรหม (มีอยู่ในสภาพของจิตหรือเป็นกายทิพย์) ซึ่งเป็นไปตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ที่เชื่อว่า “วิญญาณไม่แตกดับสลายไปพร้อมกับร่างกาย เมื่อร่างกายแตกสลายไปส่วนจิตหรือวิญญาณยังคงมีการสืบต่อเป็นสันตติไม่ขาดสาย” นั่นก็คือเมื่อตนเองตายจิตทั้งร่างกายเก่าไปเกิดในร่างกายใหม่ได้ตามสภาพของกรรม สำหรับผีปู่ต่าที่มีอยู่ในสภาพจิตหรือวิญญาณ นั่นก็คือวิญญาณของบรรพบุรุษที่กระทำความดีเมื่อตายไปแล้วได้ไปเกิดเป็นเทวดามีอยู่ในสภาพของกายทิพย์ที่สถิตอยู่ยู่ที่ศาลผีปู่ต่าบ้านโนนต่นทำหน้าที่คอยปกป้องรักษาบ้านเมือง ชาวบ้าน สัตว์เลี้ยงให้อยู่รอดปลอดภัย และรักษาพืชพันธุ์ธัญญาหารให้อุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านเชื่อว่าผีปู่ต่าเป็นเทพเจ้าที่มีอำนาจและศักดิ์สิทธิ์ จึงทำให้ชาวบ้านมีความยำเกรงต่อผีปู่ต่าชาวบ้านเชื่อว่าผีปู่ต่ามีอิทธิฤติสามารถบันดาลให้สิ่งต่างๆ เป็นไปได้ จึงนำไปสู่การปฏิบัติของชาวบ้านด้วยการบวงสรวง หรือการบ๋า (การบน) การกระทำนั้นประการหนึ่งเพื่อแสดงถึงการเคารพบูชา ประการที่สองเพื่อขอให้ผีปู่ต่าช่วยเหลือ เช่นการเดินทางไกลไปต่างถิ่นขอให้เดินทางโดยปลอดภัย วัว ควายหรือสิ่งของที่หายหรือมีการเจ็บป่วยเรื้อรังและแม้กระทั่งบุตรหลานในครอบครัวยไปเกณฑ์ทหารจับใบดำใบแดง ด้วยความเชื่อในอำนาจลึกลับของผีปู่ต่าจึงมีการเลี้ยงผีปู่ต่าหรือพิธีกรรม

การบูชาผีปุตตาเป็นประจําตามวิถีชาวบ้าน เมื่อเกิดความทุกข์ยากเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่หาทางออกไม่ได้ ชาวบ้านโนนตุนส่วนหนึ่งจะหันไปพึ่งพาสິงที่อยู่เหนือธรรมชาติ ตามความเชื่อของแต่ละบุคคล

3. ความมียู่ของผีปุตตาบ้านโนนตุน ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ความมียู่ของผีปุตตาบ้านโนนตุนมียู่ในสภาวะของวิญญาณ ซึ่งเป็นวิญญาณของบรรพบุรุษที่ตายไปแล้วและไปเกิดเป็นเทวดาหรือเป็นเทพซึ่งมีกายทิพย์ที่มาสิงสถิตอยู่ที่ศาลปุตตาบ้านโนนตุน จากข้อมูลการวิจัยสามารถพิสูจน์การมียู่ของผีปุตตาบ้านโนนตุนได้ดังนี้

3.1 ผีปุตตามียู่ในสภาวะของจิตหรือวิญญาณ ซึ่งวิญญาณสามารถมียู่ได้หลังความตายหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าชีวิตหลังความตาย เมื่อคนตายไปแล้ววิญญาณจะยังคงดำรงอยู่ภายหลังจากความตายของมนุษย์ นั่นก็คือดวงจิตดวงวิญญาณของคนตายจะออกจากร่างแล้วไปเกิดใหม่ตามหลักพระพุทธศาสนาเรื่องสังสารวัฏ คือ การเวียนว่ายตายเกิด ตามทาง 7 สายตามกรรมที่ตนเองทำไว้ในขณะที่เป็นมนุษย์ดังนี้ 1) ทางไปนรก ได้แก่ โทสะ 2) ทางไปเปรตและอสุรกาย ได้แก่ โลภะ 3) ทางไปดิรัจฉาน ได้แก่ โมหะ 4) ทางไปมนุษย์ ได้แก่ ศีล 5 และกุศลกรรมบถ 10 5) ทางไปสวรรค์ ได้แก่ มหากุศล 8 6) ทางไปพรหมโลก ได้แก่ สมถกรรมฐาน 7) ทางไปนิพพาน ได้แก่ วิปัสสนากรรมฐาน สำหรับผีปุตตา คือ ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษผู้ที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเมืองหรือบ้านโนนตุน เมื่อเป็นเช่นนี้ผีปุตตาจึงเป็นวิญญาณบรรพบุรุษผู้ที่ประกอบไปด้วยมหากุศล 8 เมื่อตายไปแล้วไปเกิดในทางที่ 5 คือสวรรค์ มียู่ในสภาวะของวิญญาณหรือกายทิพย์มีฐานะเป็นเทวดา และผีปุตตาต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ เมื่อผีปุตตาไปเกิดที่ใหม่ ก็จะมีผีปุตตาตนใหม่เข้ามาเกิดแทนที่ตลอดไปอย่างไม่มีมีการขาดหายชาวบ้านโนนตุนก็เชื่อว่าผีปุตตามียู่ในสภาพของดวงวิญญาณซึ่งไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 นอกจากว่าผีปุตตาต้องการให้คนใดคนหนึ่งเห็นเท่านั้นจึงจะสามารถเห็นได้ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการพิสูจน์พระเจ้าของเซ็นโรมัส ออควินัส และเป็นไปตามหลักการเวียนว่ายตายเกิดของพระพุทธศาสนา ด้วยเหตุนี้จึงสามารถยืนยันได้ว่าผีปุตตามียู่จริง

3.2 ผีปุตตามียู่ในฐานะสัพพัญญู คือผีปุตตาเป็นผู้รู้ทุกสิ่งทุกอย่าง หรือที่เรียกว่าเป็นผู้รู้ความเป็นไปของสรรพสิ่ง เป็นผู้รู้ความเป็นไปทั้งในอดีต ในปัจจุบันและในอนาคต ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผีปุตตาเป็นที่เคารพบูชาและเป็นที่พักพิงของชาวบ้านด้วยความเป็นสัพพัญญูของผีปุตตา จึงทำให้ชาวบ้านเชื่อว่าผีปุตตาเป็นเทวดาหรือเป็นเทพเจ้า เมื่อชาวบ้านมีความสงสัย ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร และไม่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับพวกเขา ชาวบ้านก็จะไปถามผีปุตตา โดยทำการเสี่ยงทาย เช่น ปีนีฟ้าฝนจะตกตมัย ข้าวปลาอาหารจะอุดมสมบูรณ์มัย จะมีเภทภัยมัย จะมีโรคภัยไข้เจ็บกับประชาชนและสัตว์เลี้ยงหรือไม่ก็จะมีภัยพิบัติที่ท่า เช่นนี้เพราะชาวบ้านเชื่อในความเป็นสัพพัญญู (ผู้หยั่งรู้ฟาดิน) ของผีปุตตาซึ่งในแต่ละปีที่ชาวบ้านก็จะทำการบวงสรวงผีปุตตา แล้วทำการเสี่ยงทายเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวบ้านว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นเมื่อคำเสี่ยงทายออกมาเป็นอย่างไรชาวบ้านจะเชื่อและปฏิบัติตามคำเสี่ยงทายนั้น แม้แต่สิ่งของหายไม่สามารถที่จะหาได้ ชาวบ้านก็จะไปถามผีปุตตาว่าสิ่งที่หายไปในนั้นจะได้คืนหรือไม่ โดยการถามผ่านร่างทรง

หรือผ่านตาจ๋า เช่น วัว ควาย หมู หมา เป็ด ไก่หายไม่สามารถที่จะหาเจอได้ก็ไปถามผีปู้ตา และผีปู้ตาก็จะบอว่าจะได้คืนหรือไม่ถ้าได้คืนก็จะบอกว่าอยู่ที่ไหน หลังจากนั้นชาวบ้านก็จะไปหาตามที่ผีปู้ตาบอก การมีสัพพัญญูของผีปู้ตาบ้านโนนตุนจึงเป็นไปตามทฤษฎีการพิสูจน์พระเจ้าของเซ็นโรมัส อีควินัสและเป็นไปตามหลักการของพระพุทธศาสนาที่ว่าเวทนาจาสามารถรับรู้สิ่งต่างๆ ได้ ด้วยเหตุนี้จึงสามารถพิสูจน์และยืนยันได้ว่าผีปู้ตามีอยู่จริงในฐานะสัพพัญญู

3.3 สัพพเดช คือผีปู้ตาเป็นผู้มีอำนาจหรือเป็นผู้มีฤทธิ์เดชในการดลบันดาลให้สรรพสิ่งเป็นไปตามที่ต้องการ สามารถให้คุณและโทษกับสรรพสิ่งได้ เพราะผีปู้ตาเป็นผู้คุมชะตากรรมของสรรพสิ่ง ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์พืชพันธุ์ธัญญาหาร โรคภัยไข้เจ็บ เภทภัยต่างๆ ชาวบ้านโนนตุนเชื่อในอำนาจหรือเป็นผู้มีฤทธิ์เดชของผีปู้ตาจึงทำให้ชาวบ้านมีความเชื่อมั่นในผีปู้ตาว่าเป็นผู้ที่คอยปกป้องรักษาหมู่บ้านโนนตุนให้อยู่เย็นเป็นสุข ชาวบ้านเชื่อในอิทธิฤทธิ์ของผีปู้ตา ว่าผีปู้ตาสามารถบันดาลสิ่งต่างๆ ให้แก่เขาได้ ความเชื่อเหล่านี้จึงนำไปสู่การปฏิบัติ เช่น ชาวบ้านร่วมกันทำพิธีบูชา บวงสรวง และบำ (บนบานศาลกล่าว) เป็นต้น จนทำให้ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับผีปู้ตาดังแต่เกิดจนตาย เช่นการเดินทางไกลไปต่างถิ่นก็จะไปบอกผีปู้ตาและขอให้ผีปู้ตาลดบันดาลให้ตนเองเดินทางโดยปลอดภัย แม้แต่สิ่งของที่หาย การเจ็บไข้ได้ป่วยก็จะไปขอให้ผีปู้ตาช่วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีการเลี้ยงผีปู้ตาหรือพิธีกรรมการบูชาผีปู้ตา และผีปู้ตาก็จะดลบันดาลให้ตามที่คนขอ ถ้าใครเชื่อและให้การเคารพบูชาผีปู้ตาก็จะให้คุณ เช่น ชาวบ้านบางคนไปบนขอให้ไม่ถูกทหาร ชาวบ้านบางคนไปบนขอให้สอบเข้าทำงานได้ ชาวบ้านบางคนไปบนขอให้สอบเข้าเรียนต่อได้ ชาวบ้านบางคนไปบนขอลูก ฯลฯ แม้แต่สิ่งของหายก็จะไปขอให้ผีปู้ตาช่วย เช่น สิ่งของข้าง ม้า วัวควายหายหาไม่เจอก็จะไปถามผีปู้ตาว่าจะได้คืนหรือไม่ผีปู้ตาก็บอกว่าถ้าได้คืนผีปู้ตาก็จะบอกว่าอยู่ที่ไหนแล้วชาวบ้านก็จะไปหาตามที่ผีปู้ตาบอก ถ้าไม่ได้คืนก็จะบอกเหตุผลว่าเพราะอะไร ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นสิ่งที่ชาวบ้านกระทำและได้ประสมมากับตนเอง ผีปู้ตาจะให้โทษต่อคนที่ไม่เชื่อหลบหลู่ บุคคลที่หลบหลู่ก็จะได้รับโทษหรือมีอันเป็นไปจะหนักหรือเบาขึ้นอยู่กับกระทำความผิดต่อผีปู้ตา เช่นได้รับอุบัติเหตุบ้างบางคนถึงกับเสียชีวิต พิกล พิการตามความหนักเบาของการหลบหลู่ บางคนก็เกิดโรคภัยไข้เจ็บรักษาไม่หายและไม่รู้สาเหตุ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ชาวบ้านโนนตุนได้ประสมมากับตนเองจึงทำให้ชาวบ้านเชื่อในอิทธิฤทธิ์ของผีปู้ตา เมื่อเป็นเช่นนี้ก็แสดงว่าผีปู้ตาบ้านโนนตุนมีอยู่ในฐานะเป็นสัพพเดชซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการพิสูจน์พระเจ้าของเซ็นโรมัส อีควินัส และเป็นไปตามหลักการของพระพุทธศาสนาที่ว่าเวทนาจาสามารถให้คุณและโทษได้ ด้วยเหตุนี้จึงสามารถยืนยันได้ว่าผีปู้ตามีสัพพเดชจริง

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวคิด ทฤษฎีผีปู้ตาเป็นแนวคิดที่มีมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรล้านช้าง ยุคแรกที่มีความเชื่อในเรื่องของวิญญาณ ผีปู้ตาเป็นวิญญาณที่คอยปกป้องดูแลรักษาหมู่บ้าน สัตว์เลี้ยง พืชพันธุ์ธัญญาหารให้

อยู่เย็นเป็นสุข จึงมีการบนบานสานกล่าวหรือมีการบำ ความศักดิ์สิทธิ์ของวิญญาณ อำนาจของวิญญาณ และวิญญาณนี้สามารถให้คุณและโทษและพิชพันธุัญญาหาร สัตว์เลี้ยงต่างๆ และมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระวิศิษฐ์ สุมน (แทบทาม) (2556) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณค่าความเชื่อในพิธีกรรมการบูชาผีปู่ตาของชาวบ้านหนองแวงโสภพระและชาวบ้านหนองแวงโคตร ตำบลหนองแวงโสภพระ อำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น ว่า ผีปู่ตาหรือศาลปู่ตาของชาวอีสานถือกำหนดมาพร้อมๆ กับการตั้งชุมชนหมู่บ้านของชาวอีสาน เมื่อเป็นเช่นนั้นจะสังเกตเห็นว่าชุมชนในอีสานจะมีตบผีปู่ตาหรือบ้านหลังเล็กๆ ที่ถูกสร้างไว้ใกล้หมู่บ้าน เชื่อกันว่า ผีปู่ตาเป็นผีรักษาหมู่บ้านรักษามือง ที่คอยปกป้องดูแลรักษาหมู่บ้านให้อยู่เย็นเป็นสุข ชาวอีสานจึงเชื่อว่าผีปู่ตามีอิทธิฤทธิ์สามารถบันดาลให้เราได้ ถ้าท่านพอใจ ดังนั้น จึงมีการบำ (การบน) ให้ได้ตามที่เราตั้งใจจะมาเลี้ยง เช่นการเดินทางไกลไปต่างถิ่นขอให้เดินทางโดยปลอดภัย วัว ควาย หรือสิ่งของที่หาย หรือมีการเจ็บป่วยเรื้อรัง ด้วยความเชื่อในอำนาจผีปู่ตาจึงมีการเลี้ยงผีปู่ตาหรือพิธีกรรมการบูชาผีปู่ตาเป็นประจำ

2. ความเชื่อ ความศรัทธาต่อผีปู่ตานำไปสู่การปฏิบัติ การประกอบพิธีกรรม เช่น การบูชา การบวงสรวง และการขอพร จนกลายมาเป็นวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาหมัดซารี มูเก็ม (2559) ได้ศึกษาประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ที่มีความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรบน พื้นที่บ้านจารย์ อำเภอสงขลา จังหวัดสุรินทร์ สรุปได้ว่า ความเชื่อเป็นเรื่องของความศรัทธาที่คนในชุมชนมีต่อสิ่งต่างๆ ที่เชื่อว่าสิ่งนั้นๆ จะสามารถบันดาลให้ตนมีความสุขหรือความทุกข์ได้ในชีวิตอันเป็นความเชื่อที่คนในชุมชนมีต่อสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ โดยเฉพาะเรื่องผี วิญญาณที่อยู่คู่กับชุมชนมาอย่างยาวนาน จนเป็นส่วนหนึ่ง ของชีวิตของคนในชุมชนสู่การกำหนดเป็นสิ่งสูงสุดที่ต้องเคารพนับถือ และการมีความเชื่อดังกล่าว ได้นำมาสู่การปฏิบัติในรูปแบบของการประกอบพิธีกรรม เพื่อการอ้อนวอน ตอรองหรือขอความช่วยเหลือจากสิ่งที่อยู่นอกเหนือธรรมชาติ โดยถูกแสดงออกมาในความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคน ทั้งด้านการทำมาหากิน ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านความเป็นอยู่

3. การมีอยู่ของผีปู่ตาบ้านโนนตุนนั้นมีอยู่ใน 3 สถานภาพ คือการมีอยู่ในฐานะจิตหรือมีอยู่ในสภาพของจิตหรือวิญญาณ มีอยู่ในฐานะของสัพพัญญู คือมีอยู่ในสภาพของการรับรู้หรือเป็นผู้รู้ทุกสิ่งทุกอย่าง และเป็นอยู่ในฐานะสัพพตศ คือเป็นอยู่มีอำนาจมีฤทธิ์ มีเดช สามารถดลบันดาลให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปได้ หรือเรียกว่าเป็นผู้ที่คุมชะตากรรมของสรรพสิ่งนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระเสกสรรค์ถาวรจิตโต (ศรีเพ็ญรัก) (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องความมีอยู่ของเจ้าปู่กงศรีบ้านหนองกงศรี อำเภอนองกงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปได้ว่า โลกของสรรพสิ่งที่เรามองไม่เห็นและจับต้องไม่ได้แต่ก็เชื่อว่ามีอยู่จริง คือ โลกวิญญาณ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับสรรพสิ่งและมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงอยู่ของโลกรมนุษย์ และสังคมวัฒนธรรม ความคิดของคนไทยอย่างแนบแน่นเจ้าปู่กงศรีเป็นผีบรรพชนของหมู่บ้านหนองกงศรี เป็นที่พึ่งทางจิตใจให้กับชาวบ้านที่เชื่อถือและยึดมั่นกันอย่างเหนียวแน่น เพราะถูกปลูกฝังใน

เรื่องความศักดิ์สิทธิ์ ทำให้สังคมเกิดความ เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักสามัคคี ถึงแม้ยุคสมัยจะเปลี่ยนแปลงไปคติความเชื่อความมีอยู่ของ เจ้าปู่กุญศรีก็จะมีอยู่จริง และชาวบ้านเชื่อว่าเจ้าปู่มีอยู่จริง ในฐานะของผู้สร้างและเป็นผู้ปกครองอำเภอหนองกุญศรี เห็นได้จาก ความเชื่อที่ว่าเจ้าปู่มีอำนาจ มีฤทธิ์มากมายไม่จำกัด สามารถทำทุกอย่างได้โดยไม่มีอะไรติดขัด หรือขัดข้องตามทฤษฎีภววิทยาบอกว่า ความมีอยู่ในจิตอย่างหนึ่งกับอีกอย่างหนึ่งคือความมีอยู่ใน ความจริงตามที่เป็นอยู่ หมายความว่าเมื่อชาวบ้านมีความเชื่ออย่างจริงจึงว่าเจ้าปู่กุญศรีมีอยู่จริงใน จิตใจแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลอะไรที่จะมาหักล้างว่าเจ้าปู่ไม่มีอยู่จริง ด้วยความเชื่อในอำนาจเจ้าปู่จึงมีการ เลี้ยงเจ้าปู่หรือพิธีกรรมการบูชาเจ้าปู่เป็นประจำ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าความมีอยู่ของผีปู่ตาบ้านโนนตุ่น เป็นสิ่งที่ดำรงและมีคุณค่าต่อชุมชน เช่น ผีปู่ตาเป็นที่พึ่งทางจิตใจของชุมชน เป็นสิ่งที่สร้างความสามัคคี เป็นสิ่งที่สร้างวัฒนธรรมประเพณีให้กับชุมชน เป็นต้น ฯลฯ ดังนั้น ชุมชนบ้านโนนตุ่นควรที่จะอนุรักษ์และสืบทอดความมีอยู่ของผีปู่ตาให้อยู่กับชุมชนต่อไปจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อให้สามารถนำไปใช้ร่วมกับชุมชนอื่นๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่ควรจะเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำในมิติที่เกิดผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชน ดังนี้

2.1 ผีปู่ตามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านโนนตุ่น ตำบลเมื่อเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2.2 ผีปู่ตามีอิทธิพลต่อการสร้างวัฒนธรรมและวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนบ้านโนนตุ่น ตำบลเมื่อเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

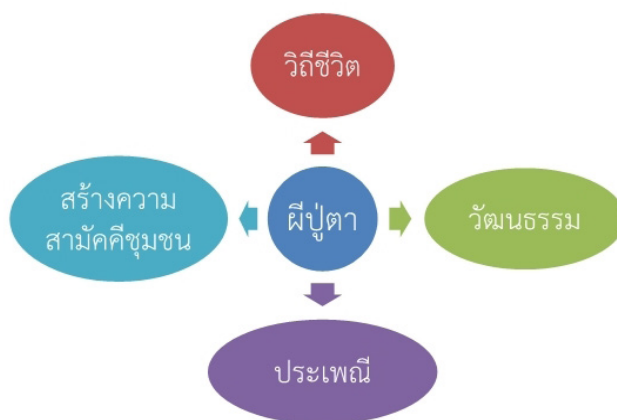
2.3 ผีปู่ตามีอิทธิพลต่อการสร้างความสามัคคีของชุมชนบ้านโนนตุ่น ตำบลเมื่อเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยเรื่อง ความมีอยู่ของผีปู่ตาบ้านโนนตุ่น ตำบลเมื่อเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย คือความเชื่อความศรัทธาต่อผีปู่ตา ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ ประสาทสัมผัสทั้งห้าและพิสูจน์ไม่ได้ทางวิทยาศาสตร์ แต่ทว่ารู้ไม่ว่าความเชื่อในสิ่งที่ลึกลับที่มองไม่เห็นกลับเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่และมีอิทธิพลต่อชุมชนบ้านโนนตุ่นเป็นอย่างมาก ซึ่งความเชื่อผีปู่ตาได้หล่อหลอมวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี สร้างความสามัคคี และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน จนทำให้ชาวบ้านโนนตุ่น

มีความผูกพันอยู่กับผีปูดตั้งแต่เกิดจนตาย สามารถเขียนออกมาเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ประมวล พิมพ์เสน. (2540). *ของดีอีสาน*. ขอนแก่น: สภาวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น.
- พระวิศิษฐ์ สุมโน (แทบทาม). (2556). *การศึกษาคุณค่าความเชื่อในพิธีกรรมการบูชาปู่ตาของชาวบ้านหนองแขวงโสกพระ และชาวบ้านหนองแขวงโคตร ตำบลหนองแขวงโสกพระ อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเสกสรร ถาวรจิตโต (ศรีเพ็ญรัก). (2564). *การวิเคราะห์ความมีอยู่ของเจ้าปู่กุงศรี บ้านหนองกุงศรี อำเภอนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอริยานุวัตรเขมาจารีเถระ. (2536). *คติความเชื่อของชาวอีสาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสง จันทร์งาม. (2544). *พุทธศาสนวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊ค.
- หลวงวิจิตรวาทการ. (2523). *ศาสนาสาทุก เปรียบเทียบศาสนา ลัทธิ และปรัชญาต่างๆ ทั่วโลก*. เล่มที่ 2 ว่าด้วยพระพุทเจ้า. กรุงเทพฯ: ลูก ส. ธรรมภักดี.
- อาหมัดซารี มูเก็ม. (2559). *ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ที่มีความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรบนพื้นที่บ้านจารย์ อำเภอลังชะ จังหวัดสุรินทร์*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการ
โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์*

Learning Management for Civic Divic Duty Course in Accordance with
the Integrated Democratic way by Iddhipada 4 of Secondary School
Students Don Chan Wittayakhom School, Kalasin Province

พระจักรพงษ์ คุณวีโร (ภูอุทา) และปาณจิตร สุขุมาลัย
Phra Chakkaphong Khuniwiro (Phoouatar) and Panjitr Sukumal
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Chakkaphongphoouatar@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 2) เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง โดยจำแนกตามเพศ อายุ และระดับชั้นที่ศึกษา และ 3) แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เป็นวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 174 คน และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และครูผู้สอน จำนวน 17 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

*ได้รับบทความ: 10 มีนาคม, 2565; แก้ไขบทความ: 27 กรกฎาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 26 สิงหาคม 2565

2. เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามเพศ อายุ และระดับชั้นการศึกษา พบว่า มีระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่ พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการเป็นพลเมืองดีและประพฤติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย การเรียนการสอนจึงมีความจำเป็นเนื่องจากทำหน้าที่ในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านความคิด สติปัญญา และการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผลการเรียน ชี้ให้เห็นสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้; วิชาหน้าที่พลเมือง; หลักอิทธิบาท 4

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the learning management of the civic duty course in accordance with the integrated democratic way by using the 4 principles. 2) Comparison of the learning management of the Citizenship Course classified by sex, age and level of study and 3) Propose an approach for learning management of citizen duty subjects according to an integrated democratic way using the 4 principles. This study was mixed-method research of quantitative and qualitative research. The samples of this study included 175 lower secondary school students, and the target group included 17 school directors, vice directors, heads of the learning area of social studies, religion and culture, and teachers. The statistics used in data analysis were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and One-Way ANOVA. The computer program was also used to interpret the obtained data.

The research results were as follows:

1. The satisfaction with the learning management in the course ‘Civic Duties’ according to the democratic way integrated with the Four Iddhipāda Dhammas of lower secondary school students at Don Chan Wittayakhom School, Kalasin Province was at a high level.

2. Based on comparing the samples' factors: gender, the levels of students' satisfaction with all four aspects of the learning management in the course ‘Civic Duties’ according to the democratic way integrated with the Four Iddhipāda Dhammas were not

different. This result denied the setypothesis. Classified by age and educational levels, the result was the same.

3. The way to promote the learning management in the course ‘Civic Duties’ according to the democratic way integrated with the Four Iddhipāda Dhammas of lower secondary school students at Don Chan Wittayakhom School, Kalasinwere as follows, to provide students with knowledge and understanding of how to be good citizens and how to behave as a good citizen following the democratic way, Teaching is essential as it serves to develop and empower learners to change behavior in terms of thinking, intelligence, and assessment of learning outcomes that emphasize classroom performance, pointing out the actual state of the learners.

Keywords: Learning Management; Civic divic duty course; Iddhipada 4

1. บทนำ

ปัจจุบันสถานภาพสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้เกิดปัญหามากมาย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 4 กำหนดความหมายของการศึกษาไว้ว่า “การศึกษา” เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้ความเจริญของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสารทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างความรู้ขึ้นจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และในมาตรา 6 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนของชาติให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลสอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 และโลกในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ. 2546 จึงได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยนำข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มาใช้เป็นกรอบและทิศทางการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้นและ

เห็นควรปรับปรุงหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ปัญหา หรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการบูรณาการกับความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานด้วยที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตามเพศ อายุ และระดับชั้นที่ศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods) แบบผสมผสานวิธีระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนดอนจานวิทยาคม อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 318 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนดอนจานวิทยาคม อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2564 โดยผู้วิจัยได้เลือกจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 174 คน โดยใช้สูตรคำนวณของเครซี & มอร์แกน (Krejcie & Morgan) กลุ่มเป้าหมายในเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และครูผู้สอนโรงเรียนดอนจานวิทยาคม จำนวน 17-21 คน ที่ทำการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) การวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาลักษณะ รูปแบบ และวิธีการเขียนแบบสอบถามจากเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา
2. รวบรวมสาระและเนื้อหาต่างๆ ที่ได้จากเอกสาร งานวิจัย แนวคิดทฤษฎี ผลการวิจัยและการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4
3. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาสร้างแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อรับคำแนะนำในการตรวจแก้ไขเนื้อหาของแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบอีกครั้งให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try out)
6. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียน จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) เป็นรายข้อโดยใช้วิธีการหาค่าร้อยละ .2 ขึ้นไป และใช้การทดสอบที (Dependent t-test) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าที่ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป ไว้เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัย แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์
7. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากแบบสอบถามทั้งฉบับที่ผ่านการคัดเลือกโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .7
8. นำแบบสอบถามเสนอกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ความเห็นชอบแล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างวิทยาเขต จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้าน โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) แทนสัญลักษณ์ด้วย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แทนสัญลักษณ์ ด้วย (S.D.) ใช้ t-test และ F-test (One way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3 ขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างเป็นรายคู่ทำการทดสอบด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

4. สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เพศของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 94 คน (คิดเป็นร้อยละ 54.00) และเป็นเพศหญิง จำนวน 46.00 คน (คิดเป็นร้อยละ 46.00) เมื่อจำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุ 13 ปี จำนวน 60 คน (คิดเป็นร้อยละ 34.50) และอายุ 15 ปี จำนวน 60 คน (คิดเป็นร้อยละ 34.50) และมีอายุ 14 ปี จำนวน 54 คน (คิดเป็นร้อยละ 31.00) เมื่อจำแนกตามระดับชั้นการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1

จำนวน 60 คน (คิดเป็นร้อยละ 34.50) และศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 60 คน (คิดเป็นร้อยละ 34.50) และศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 54 คน (คิดเป็นร้อยละ 31.00) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิธีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิธีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาตามด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้านมีระดับความพึงพอใจโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านจิตตะ คือ ความคิด ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่เรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.36) รองลงมาคือ ด้านวิริยะ คือ พากเพียรในการเรียนรู้ อดทนต่อคำสั่งสอน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.32) รองลงมาคือด้านวิมังสา คือ ใช้ปัญญาสอบสวน ไคร่ครวญหาเหตุผล มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.39) และด้านฉันทะ คือ มีใจรักใฝ่ใจที่จะเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.43) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิธีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา ดังนี้ 1) การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิธีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน 2) การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิธีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้าน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และการวิเคราะห์ความแปรปรวน การจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิธีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้านมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน 3) การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิธีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับชั้นการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และการวิเคราะห์ความแปรปรวน การจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิธีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับชั้นการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้านมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการ โดยใช้หลักอภิปาธ 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ จากผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และครูผู้สอนโรงเรียนดอนจานวิทยาคม จำนวน 17-21 คน ที่ทำการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนี้

จุดมุ่งหมาย (Objective) ในการเรียนการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอภิปาธ 4 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ดังนี้ 1) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคมได้ 2) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และเข้าใจในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้ 3) นักเรียนสามารถบอกขั้นตอนและอธิบาย หรือ วิเคราะห์ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคมและการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้ และ 4) นักเรียนสามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคมตามหลักคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และประเพณีไทยในสังคมปัจจุบันได้

การเรียนการสอน (Learning Experience) รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอภิปาธ 4 เป็นกิจกรรมที่สำคัญในกระบวนการทางการศึกษา เพราะเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ คุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่นั้น การสอนเป็นสิ่งสำคัญซึ่งจะทำหน้าที่พัฒนาและเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น โดยให้นักเรียนรู้จักการปฏิบัติตนตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติวัฒนธรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นศึกษาสาระสำคัญการถ่วงดุลอำนาจ และปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้ เพื่อให้สามารถอธิบายระบุวิเคราะห์ปฏิบัติตนและพัฒนาโดยแสดงออกและอธิบายได้ตามหลักการของพระศาสนา และพลเมืองดีของประเทศชาติ ทำให้เกิดการใฝ่เรียนรู้มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต รู้จักรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงาน มีมารยาท มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อสังคม มีความรักชาติ ศาสน์กษัตริย์ และรักความเป็นไทย

การประเมินผล (Evaluation) รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอภิปาธ 4 เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนจะต้องจัดทำอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ผลจากการประเมินจะต้องนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับติดตาม กำกับ สนับสนุน และพัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาการเรียนการสอน ดังนั้น การวัดและประเมินผลการเรียนจึงเน้นไปที่การวัดและการประเมินผลในชั้นเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การชี้ให้เห็นถึงสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน และสภาพจริงของการเรียนการสอนจากพฤติกรรมที่ผู้เรียนได้แสดงออก (Student Performance) สะท้อนให้เห็นความสามารถที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงจากการปฏิบัติ ตัดสินใจหรือ

การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง โดยพิจารณาจากคุณภาพของชิ้นงาน หรือการปฏิบัติที่เป็นผลผลิต ร่องรอยหลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าเป็นไปตามผลการเรียนรู้และจุดเน้นของรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมืองหรือไม่ ประกอบด้วยความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์การปฏิบัติตนโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ทั้งนี้เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาแล้วจะต้องบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่กำหนด

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาตามด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้านมีระดับความพึงพอใจโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านจิตตะ คือ ความคิด ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่เรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.36) รองลงมาคือ ด้านวิริยะ คือ พากเพียรในการเรียนรู้ อดทน ต่อคำสั่งสอน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.32) รองลงมาคือ ด้านวิมังสาการใช้ปัญญาสอบสวน ใคร่ครวญหาเหตุผล มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.39) และด้านฉันทะ คือ มีใจรักใฝ่ใจที่จะเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.43) ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนได้นำหลักธรรมอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ที่เกิดจากตัวครูผู้สอนในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ มีมานะอดสาหะด้วยความเพียรพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสมและบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเมย์ อำนวยพันธุ์วิไล (2555, หน้า 144) ได้ศึกษาเรื่อง วิธีการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กตามหลักอิทธิบาท 4 ของกลุ่มโรงเรียนชาลวรลักษณ์ อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อวิธีการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้าน จิตตะ และด้านวิมังสา ในภาพรวม จำแนกตามโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ด้านฉันทะ คือ มีใจรักใฝ่ใจที่จะเรียน พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.43) ทั้งนี้ เพราะครูผู้สอน ได้ส่งเสริมให้นักเรียนมี

ความรับผิดชอบต่อนักเรียนและมีจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมให้นักเรียนและได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงความสามารถ ได้เรียนในสิ่งที่ชอบ และสนใจ ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้นักเรียนมีจิตสำนึกเป็นพลเมืองดี มีความมุ่งมั่นทำงานด้วยใจรักและมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนภัทร ทวีศรี (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า พระสังฆาธิการมีความเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับประสิทธิผลมากที่สุดคือ ด้านสถานที่ให้บริการ รองลงมาคือ ด้านปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับสุดท้ายคือ ด้านการวางแผน ซึ่งอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนา โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ การศึกษาสามัญ การศึกษาแผนกธรรม และการศึกษาแผนกบาลีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนา โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระสังฆาธิการผู้มีพรรษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้าน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และการวิเคราะห์ความแปรปรวนการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้านมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐาน ทั้งนี้เพราะระดับอายุของนักเรียนอยู่ในวัยใกล้เคียงกันจึงทำให้เข้าใจและรับรู้ต่อการจัดการเรียนการสอนเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับธนภัทร ทวีศรี (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า พระสังฆาธิการมีความเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับประสิทธิผลมากที่สุดคือ ด้านสถานที่ให้บริการ รองลงมาคือ ด้านปฏิบัติงานของบุคลากร อยู่ในระดับสุดท้ายคือ ด้านการวางแผน ซึ่งอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ การศึกษาสามัญ การศึกษาแผนกธรรม และการศึกษาแผนกบาลี ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนา โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับชั้นการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และการวิเคราะห์ความแปรปรวน จัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับชั้นการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้านมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐาน ทั้งนี้เพราะระดับชั้นการศึกษาของนักเรียนไม่ห่างกันมากจึงทำให้ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยโดยครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระสมชาย อติพิพโล (พลจันทร์) (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูภูมิต่อการใช้อิทธิบาท 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ความคิดเห็นของครูภูมิต่อการใช้อิทธิบาท 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.55) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.64) รองลงมาคือ ด้านจิตตะ วิริยะ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.46) ตามลำดับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.60) ด้านวิมังสาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.50) 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อิทธิบาท 4 ในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูที่มีเพศอายุ และระยะเวลาในการทำงานแตกต่างกันมีความ คิดเห็นต่อการใช้อิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ส่วนครูที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการสัมภาษณ์ จากผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และครูผู้สอนโรงเรียนดอนจานวิทยาคม จำนวน 17-21 คน ที่ทำการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยครูผู้สอนได้กำหนดจุดมุ่งหมาย (Objective) ในการเรียนการสอนรายวิชาหน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ดังนี้ 1) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคมได้ 2) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และเข้าใจในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้

3) นักเรียนสามารถบอกขั้นตอนและอธิบาย หรือวิเคราะห์ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคมและการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้ และ 4) นักเรียนสามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคมตามหลักคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และประเพณีไทย ในสังคมปัจจุบันได้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนจะต้องจัดทำอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1.1 โรงเรียนควรส่งเสริมการนำหลักอิทธิบาท 4 โดยบูรณาการตามหลักวิถีประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ครูให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

1.2 โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยบูรณาการตามหลักวิถีประชาธิปไตยในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โรงเรียนควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปกำหนดเป็นนโยบายหรือแผนปฏิบัติในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป็นหมายของหลักสูตรต่อไป

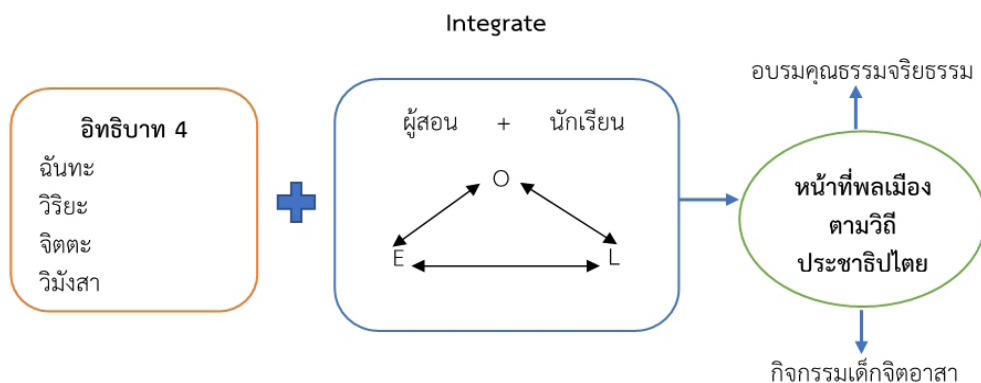
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ ในสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตามหลักวิถีประชาธิปไตย

3.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการตามหลักวิถีประชาธิปไตยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยแบบบูรณาการโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนจานวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ธนภัทร ทวีศรี. (2557). *ประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมชาย อดิพุทโธ. (2556). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้อิทธิบาท 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เมย์ อำนวยพันธ์วิไล. (2555). *วิธีการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กตามหลักอิทธิบาท 4 ของกลุ่มโรงเรียนชาวนวลักษณ์ อำเภอนวลักษณ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตย ในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย*

Political Behavior of the Democratic Elderly in Wang Saphung District, Loei Province

พระณัฐวุฒิ วรวัฑฒโน (นาคม), สุรพล พรหมกุล และชาญชัย ฮวดศรี

Phra Natthawut Worawutthano (Nakhom), Suraphon Promgun and Chanchai Huatsri

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Nattawut41230@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย 2) เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุในเขตอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย จำนวน 377 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน โดยการคำนวณด้วยการใช้สูตร Krejcie and Morgan โดยใช้สูตรจากตารางสำเร็จรูป และการใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสอบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยคือ ด้านการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง รองลงมาคือ ด้านติดตามข่าวสารทางการเมือง และด้านพฤติกรรมทางการเมืองตามหลักสังคหวัตถุ ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้านคือ ด้านการสนับสนุนพรรคการเมือง

*ได้รับบทความ: 13 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 27 มิถุนายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 29 สิงหาคม 2565

Received: March 13, 2022; Revised: June 27, 2022; Accepted: August 29, 2022

2. ผลการการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองเพิ่มขึ้น ได้รักษาสិทธิของตนเองด้วยการไปเลือกตั้งทุกครั้ง ได้ศึกษาข้อมูลพรรคการเมืองต่างๆ และ ผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยการติดตามข่าวสารทุกช่องทาง โดยได้ยึดมั่นในหลักการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางการเมือง; ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of the political behavior of the elderly under the democratic regime in Wang Saphung District, Loei Province; 2) to compare the level of the political behavior of the elderly under the democratic regime in Wang Saphung District and 3) to study the suggestion for promoting political behavior of the elderly under the democratic regime in Wang Saphung District. The sample group used in this research was 377 elderlies in Wang Saphung District. Data were analyzed using the following statistics: Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation, t-test, and one-way ANOVA. The data from the in-depth interview were analyzed by contextual content analysis.

The research results were as follows:

1. The overall level of the political behavior of the elderly under the democratic regime in Wang Saphung District was at a high level. The highest mean value was seen in the use of the right to vote, followed by political news tracking and political behavior according to the Four Saṅgahavatthu Dhamma and political participation. The aspect that had a lower mean value than other aspects was the support of political parties.

2. The comparison of the political behavior of the elderly found that the elderly with different gender, ages, occupations, and monthly incomes had different political behaviors with a statistical significance level of 0.05. The overall political behavior was no different.

3. The suggestion for promoting the political behavior of the elderly was that the activities that promote the exchange of political opinions should be organized more. The elderly should maintain their rights by going to the polls every time, and they should study the information of various political parties and candidates before voting by following the news in all channels and by adhering to the principle of peaceful coexistence in society.

Keywords: political behavior; the elderly

1. บทนำ

นับตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2575 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็นต้นมา จนกระทั่งถึงปัจจุบัน การพัฒนาการเมืองเพื่อไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ในประเทศไทยยังมียุทธศาสตร์หลายประการกล่าวคือ รัฐบาลชุดต่างๆ ซึ่งเป็นผู้นำทางการเมืองไม่ได้สร้างพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างจริงจังเป็นเพียงแต่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและโครงสร้างทางการเมืองในระบบรัฐสภาเท่านั้น ประชาชนไม่ได้เป็นผู้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจังจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นประชาธิปไตยเหมือนดังเช่น ประเทศยุโรปตะวันตก รัฐบาลอาจจะดำเนินการที่ละเมิดต่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ได้ ดังนั้น การไม่สนใจและการเพิกเฉยจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำเพราะจะยิ่งทำให้มีผู้ฉวยโอกาสแย่งชิงอำนาจกันได้ง่ายยิ่งขึ้นและทำให้ประสิทธิภาพการปกครองก็ย่อมลดลงและเสื่อมลงเป็นลำดับ การป้องกันที่สำคัญคือประชาชนทุกคนจะต้องถือเป็นสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องสนใจติดตามข่าวความเคลื่อนไหวและกระตือรือร้นที่จะมีบทบาทร่วมทางการเมือง (รัฐนันท์ เหมรัตน์, 2553, หน้า 1-2)

สำหรับสังคมไทยนั้น ผู้สูงอายุนับว่าเป็นบุคคลสำคัญในฐานะเป็นญาติผู้ใหญ่เป็นผู้มีพระคุณ ผู้ทรงภูมิปัญญา อีกทั้งยังเป็นเสาหลักของครอบครัวเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในครอบครัว ซึ่งคนไทยยึดถือให้ความเคารพผู้สูงอายุมาตั้งแต่ในอดีตสืบเนื่องมาจนเป็นวัฒนธรรมไทย ที่ถ่ายทอดกันมาอย่างยาวนาน ผู้ที่มีอายุมากที่สุดจะทำหน้าที่เปรียบเสมือนประมุขของบ้าน ดูแลทุกข์สุขของคนในครอบครัวกำหนดภาระหน้าที่อบรมสั่งสอนให้รางวัลและลงโทษแก่สมาชิกในครอบครัว ผู้อาวุโสหรือผู้สูงอายุที่สุดจึงเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องสำคัญทุกเรื่อง สมาชิกในครอบครัวให้ความยำเกรงและเคารพเชื่อฟังผู้สูงอายุมักทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางความสัมพันธ์ของบุคคลต่างๆ ในครัวเรือนหรือแม้แต่กรณีพิพาทกันในครัวเรือนผู้สูงอายุจะได้รับการยอมรับให้มีสถานภาพและบทบาทในการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยและตัดสิน กรณีพิพาทต่างๆ เหล่านั้น นอกจากนี้ ผู้สูงอายุมักทำหน้าที่เป็นเสมือนผู้ให้ความรู้และอบรมสั่งสอนสมาชิกครอบครัวในด้านต่างๆ ไม่

ว่าจะเป็นความรู้ทางวิชาการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดึงดูดใจให้แก่สมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดี รวมทั้งเป็นแหล่งรวมจิตใจของคนในครอบครัวอีกด้วย (สุทธิชัย จิตะพันธุ์กุล, 2545)

ในระดับภูมิภาคและระดับจังหวัด พบว่า อำเภอวังสะพุงเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดเลยและเป็นอำเภอที่จำนวนประชากรที่มากเป็นอันดับ 2 ของจังหวัดเลย รองลำดับจากอำเภอเมืองมีประชากรทั้งหมด 112,176 คน แยกประชากรที่เป็นผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 21,157 คน ซึ่งในอดีต พบว่าผู้สูงอายุในอำเภอวังสะพุงมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม โดยมีชมรมผู้สูงอายุที่ร่วมกันก่อตั้งเมื่อการรวมกลุ่มเริ่มเข้มแข็งทำให้กลายเป็นแกนหลักในการนำชุมชนเข้าร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง อันจะเป็นการส่งเสริมการรวมตัว และสร้างความเข้มแข็งทางสังคมในการพบปะรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคมหลังจากการเกษียณอายุจากการทำงานโดยใช้ความรู้ความสามารถ การเข้าร่วมสนับสนุนกับพรรคการเมืองที่ตนชื่นชอบ เป็นผู้นำในการรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งทางการเมือง แต่ในขณะเดียวกันก็มีการใส่ร้ายป้ายสีพรรคที่ตนไม่ชอบทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทช่วงที่มีการเลือกตั้งส่งผลให้บทบาททางสังคมของผู้สูงอายุบางกลุ่มลดน้อยไปด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา พฤติกรรมการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยเน้นศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การสนับสนุนพรรคการเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมือง พฤติกรรมการเมืองตามหลักสังคหวัตถุและข้อเสนอแนะการส่งเสริมพฤติกรรมการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำเสนอแนะผู้เสนอผู้เกี่ยวข้องอันจะนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมการเมืองของผู้สูงอายุให้เป็นไปตามครรลองของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
3. ศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมพฤติกรรมการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ประชากรที่มีรายชื่อตามทะเบียนของอำเภอวังสะพุง มีประชากรทั้งหมด 112,176 คน แยกประชากรที่เป็นผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 21,157 คน โดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Krejcie and Morgan โดยใช้สูตรจากตารางสำเร็จรูป ผู้วิจัยดูช่องตารางจำนวนประชากรที่ 20,000-29,999 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 377 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) และใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยเลือกจากผู้สูงอายุที่มีรายชื่อตามทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่ในอำเภอวังสะพุงจังหวัดเลย และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่องพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ตอนที่ 2 สอบถามที่ถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยได้กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ทำเครื่องหมาย (v) ลงในช่องปริมาณความคิดเห็นที่ผู้ตอบเห็นว่าตรงกับตนเองเพียงระดับเดียวจาก 5 ระดับ (Rating Scale) ทั้ง 5 ด้าน จำนวน 48 ข้อ 2) แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วยชื่อ นามสกุล ตำแหน่ง ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย จำนวน 5 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาสำหรับอธิบายลักษณะสำคัญทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติอนุมาน สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ตามลำดับความสำคัญ

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 57.80 มีอายุอยู่ที่ 60-65 ปี มีจำนวน 209 คนคิดเป็นร้อยละ 55.40 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 81.70 ประกอบอาชีพเกษตรกร มีจำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 70.30 มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท มีจำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 64.20

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

2.1 วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ด้านการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ($\bar{x} = 3.78$) รองลงมาคือ ด้านติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{x} = 3.63$) และด้านพฤติกรรมทางการเมืองตามหลักสังคหวัตถุ ($\bar{x} = 3.62$) ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{x} = 3.49$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน คือ ด้านการสนับสนุนพรรคการเมือง ($\bar{x} = 3.09$)

2.2 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบ 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 2) ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3) ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 4) ผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 5) ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ผลการศึกษา	
		ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย	/	
อายุ		/	
การศึกษา			/
อาชีพ		/	
รายได้		/	

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุมีความเข้าใจพฤติกรรมทางการเมืองเป็นอย่างดี เพราะผู้สูงอายุได้ผ่านรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน และเข้าใจรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองของประเทศ จึงทำให้ผู้สูงอายุมีบทบาททางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เมื่อหน่วยงานของรัฐได้จัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการประชาชนที่มีจิตอาสา ซึ่งประชาชนที่เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ในด้านการเมือง สังคมหรือชุมชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญภา เว็บบ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุ จังหวัดนครนายก พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุ จังหวัดนครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระเสียด ปัญญาโร (ชาย) (2554) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

1. พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พบว่า

1.1 ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุมีความเข้าใจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างดี ให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคมนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีการติดต่อสื่อสารกับบุคคล

อื่นในสังคม ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกันใกล้เคียงกันหรือต่างวัย ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมของผู้สูงอายุยังจะเป็นเงื่อนไขสำคัญในการช่วยส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสในการถ่ายทอดศักยภาพที่มีอยู่ของตนเอง รวมทั้งการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ภูมิปัญญา และทักษะร่วมกับบุคคลอื่น โดยจะเป็นการก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ต่อทั้งตัวผู้สูงอายุเองและครอบครัว ชุมชน สังคม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระเสีอด ปญญธโร (ชาย) (2554) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิณี ธาณิรัตน์ และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า สำหรับค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุใน เขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งพบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุมีความเข้าใจในพฤติกรรมทางการเมือง และการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเป็นกฎหมายขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทั่วไป ควรปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและยังเป็นการแสดงออกให้เห็นอีกว่า ผู้สูงอายุเข้าใจถึงระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยดีมากทีเดียว ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระเสีอด ปญญธโร (ชาย) (2554) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการเลือกตั้งโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิณี ธาณิรัตน์ และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการออกเสียงทางการเมืองโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการสนับสนุนพรรคการเมืองพบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุมีความเข้าใจในพฤติกรรมทางการเมือง การสนับสนุนทางการเมืองกลุ่มต่างๆ ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องโดยการสนับสนุนทางการเมืองเป็นการกระทำที่เกี่ยวพัน การเกี่ยวพันในทางบวกจะมีขึ้นเมื่อระบบการเมืองตอบสนองความต้องการของคนกลุ่มนั้น ซึ่งการสนับสนุนทางการเมืองอาจอยู่หลายรูปแบบ เช่น การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากผู้สนับสนุนในพื้นที่ การสนับสนุนจากบุคคลในระดับสูง การสนับสนุนจากเพื่อนนักการเมือง การสนับสนุนจากสื่อมวลชนหรือการสนับสนุนจากผู้สนับสนุนทางการเมืองหรือผู้อุปถัมภ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญภา เวีบบ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วม

ทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุ จังหวัดนครนายก พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุ จังหวัดนครนายก ในด้านการร่วมรณรงค์ทางการเมือง/การสนับสนุนพรรคการเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิณี ธาณิรัตน์ และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

1.4 ด้านติดตามข่าวสารทางการเมืองพบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุมีความเข้าใจในพฤติกรรมทางการเมือง โดยสื่อช่องทางต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเสียงตามสาย สื่อโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ทุกวันนี้ล้วนแล้วแต่มีความทันสมัย ผู้สูงอายุยังสามารถแยกแยะระหว่าง ข่าวเท็จจริง ได้อย่างถูกต้อง ผู้สูงอายุมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และติดตามข่าวสาร บ้านเมืองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาบ้านเมืองในขณะที่เกิดเหตุการณ์วิกฤต หรือเหตุการณ์ไม่สงบเรียบร้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิณี ธาณิรัตน์ พร้อมคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านความสนใจทางการเมืองโดยรวม อยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยกานดา บุญนิธิ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ระดับการรับข่าวสารการเมืองของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับน้อย

1.5 ด้านพฤติกรรมทางการเมืองตามหลักสังคหวัตถุพบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุมีพื้นฐานในเรื่องของความเข้าใจในหลักธรรม ส่งผลทำให้รูปแบบการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุเหล่านั้นเกิดเป็นตัวอย่างที่ดี และยังมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตมาอย่างยาวนานส่งผลทำให้เกิดความเข้าใจ ของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ผู้สูงอายุยังเป็นที่ปรึกษาที่ดีเมื่อมีปัญหา และยังเป็น ผู้สอนที่ดีให้กับคนรุ่นหลังอีกด้วยในบางครั้ง การที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนต้องกำหนดนโยบายหรือ จัดกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมต้องปรึกษาผู้สูงอายุในพื้นที่อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุนทร ธรรมวโร (บุญคง) (2560) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูประภัศร์ธรรมาภิรักษ์ (จันทเขียว) (2561) ได้วิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตาม หลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตาม

หลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พบว่า

2.1 ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุไม่ว่าจะมีเพศใดก็ตามต่างก็มีทัศนคติหรือความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพสังคมและการอยู่อาศัยที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิณี ธาณิรัตน์ และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้สูงอายุที่มี เพศต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยกานดา บุญนิธิ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุแตกต่างกัน

2.2 ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินชีวิตและการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในเขตอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย มีลักษณะที่เรียบง่ายและติดต่อพูดคุยกันแบบไม่เป็นทางการ โดยใช้ช่วงเวลาที่ไปทำบุญ พิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีหรือวัฒนธรรมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยกานดา บุญนิธิ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระเสียด ปญญาโร (ชาย) (2554) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุที่ผ่านเรื่องราวในการดำเนินชีวิตมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน และผ่านการปกครองมาหลายยุคหลายสมัยส่งผลให้การศึกษาไม่ค่อยเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจและผู้สูงอายุส่วนมากในอำเภอวังสะพุงไม่ค่อยได้รับการศึกษาในระดับที่สูงมากนักหากเปรียบเทียบกับช่วงชั้นอายุอื่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิณี ธาณิรัตน์ และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยกานดา บุญนิธิ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษา

ต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุแตกต่างกัน

2.4 ผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกันล้วนมีสังคมที่แตกต่างกัน สังคมเหล่านั้นส่งผลต่อแนวคิด การดำเนินชีวิต วัฒนธรรมในการเข้าสังคมที่ต่างกันและยังส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิณี ธาณิรัตน์ และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระเสียด ปัญญาโร (ชาย) (2554) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

2.5 ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุส่วนมากในอำเภอวังสะพุงที่มีรายได้หลักจากเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อเดือน รายได้จากการรับจ้าง ซึ่งในปัจจุบันเงินเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเป็นอย่างมากและยังผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวยังต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากในการจะนำไปรักษาตัวเองส่งผลให้แนวคิดของผู้สูงอายุที่มีรายได้ได้น้อยและรายได้มากแตกต่างกัน มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ชุมชน สังคมที่ต่างกันออกไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิณี ธาณิรัตน์ และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระเสียด ปัญญาโร (ชาย) (2554) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อที่มีความใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากที่สุด เช่น หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน/เสียงตามสาย เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางการเมือง

1.2 หน่วยงานภาครัฐควรจัดให้ความรู้กับผู้สูงอายุทราบถึงรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

2.1 ควรนำผลการศึกษานี้ไปเป็นข้อมูลในการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุเห็นถึงความสำคัญ

ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

2.2 ควรนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบอบประชาธิปไตย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

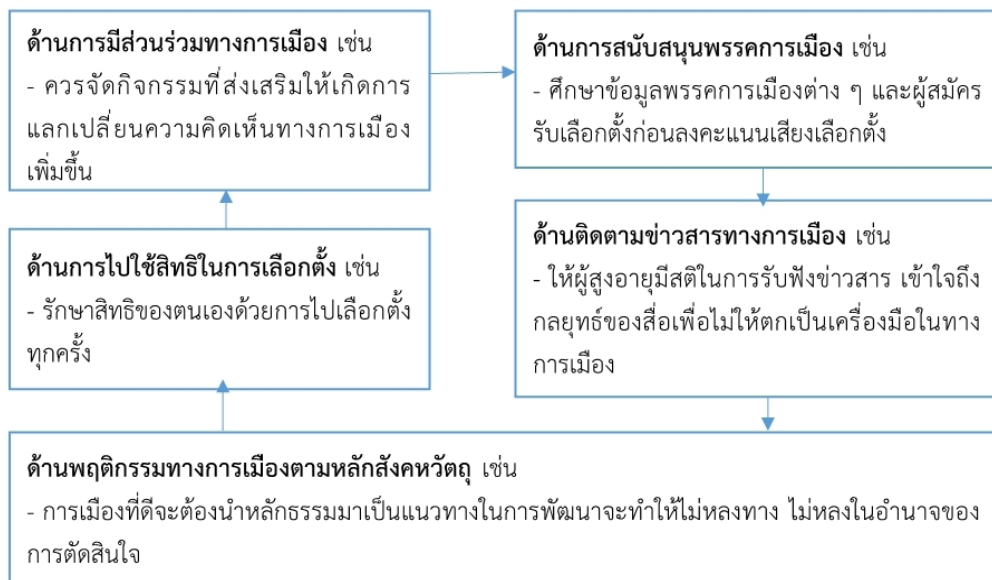
3.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตย ทั้งหน่วยงานของรัฐและประชาชนทั่วไป

3.2 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในช่วงชั้นอื่น ที่อาจมีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

3.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในประเทศ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุตามระบอบประชาธิปไตยในอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ตามแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ปิยกานดา บุญนิธิ. (2552). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุจังหวัดปราจีนบุรี*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูประกาศธรรมาภิรักษ์ (จันเจียด). (2561). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังกัด 4 ในสถานศึกษา* ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง). (2560). *การประยุกต์ใช้หลักสังกัด 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเสือด ปญญาโร(ชาย). (2554). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เพ็ญนภา เว็บบ. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุจังหวัดนครนายก*. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(3), 91-107.
- รัฐนันท์ เหมรัตน์. (2553). *พฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิสุทธิณี ธาณิรัตน์ และคณะ. (2564). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 4(3), 29-31.
- สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. (2554). *ผู้สูงอายุในประเทศไทย รายงานการทบทวนความรู้และสถานการณ์ในปัจจุบันตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางนโยบายและการวิจัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การประยุกต์ใช้หลักคุณธรรมบถ 10 ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าว
ของเยาวชนในชุมชนหมู่บ้านบุสม ตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย^{*}
An Application of the Principle of the Tenfold Wholesome Courses
of Action for Reducing the Youths' Aggressive Behavior in the
Community of Buhome Village, Buhome Sub-district,
Chiang Khan District, Loei Province

พระดำรงค์ สุ่มงคโล (อธิสมงคโล)

Phra Damrong Sumungkalo (Atisumongkol)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nong Khai Campus, Thailand

E-mail: phradamrong29@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักคุณธรรมบถ 10 ในคัมภีร์พระไตรปิฎกทางพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาความก้าวร้าวของเยาวชนในหมู่บ้านบุสม ตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และ 3) การประยุกต์ใช้หลักคุณธรรมบถ 10 ในการลดความก้าวร้าวของเยาวชนในหมู่บ้านบุสม ตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูลเอกสาร และการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยพรรณนาวิธี

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสัมภาษณ์ข้อมูลของพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป และเยาวชนในหมู่บ้านบุสม ตำบลบุสม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายกรรม ด้านวจีกรรม ด้านมโนกรรม จะเห็นได้ว่าทุกคนนั้นมีความเข้าใจและการศึกษาในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา คือ หลักคุณธรรมบถ 10 แตกต่างกันไป

^{*}ได้รับบทความ: 19 พฤษภาคม 2565; แก้ไขบทความ: 4 สิงหาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 30 สิงหาคม 2565

Received: May 19, 2022; Revised: August 4, 2022; Accepted: August 30, 2022

2. สภาพปัญหา พบว่า ด้านครอบครัวความเป็นอยู่ ด้านชุมชน ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อมในพื้นที่ และเยาวชนชุมชนบ้านบุหม มีแนวทางการประพฤติปฏิบัติในการหาวิธีแก้ปัญหาหรือการละเว้นการทำให้บาปในแนวคิดของตน ซึ่งก็มีส่วนน้อยในกลุ่มเยาวชนที่จะรู้จักหลักกุศลกรรมบถ 10 ส่วนมากจะรู้ในเรื่องของการรักษาศีล 5 บางส่วนก็นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาใช้ในการรู้จักให้อภัย

3. การประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถ 10 พบว่า ใช้หลักธรรมพุทธศาสนาเข้ามาช่วย คือการเมตตา รักใคร่ปรองดองกันแบบครอบครัว ประพฤติปฏิบัติจิตใจตนห่างไกลจากความชั่วร้าย จงเป็นผู้ไม่มีเวร ไม่มีความมุ่งร้ายต่อกัน ก็จะทำให้เรามีความสุข

คำสำคัญ: การประยุกต์; กุศลกรรมบถ 10; พฤติกรรม; เยาวชน

Abstract

The purposes of this research are; 1) to study the Tenfold Wholesome Course of Action in Tipitaka scripture in Theravada Buddhism 2) to study the present situation of problems related with the youths' aggressive behaviors in the Buhom community of the village ,Buhom Sub-district, Chiang Kan District, Loei Province and 3) to apply the Tenfold Wholesome Courses of Action in reducing the youths' aggressive behaviors of Buhom Village, Buhom Sub-district, Chaing Kan District, Loei Province. This research is the qualitative research by collecting the data from the documents and interviewing the key informants and to analyze the data by using the descriptive analysis.

The result was as follows:

1. The results of research are found that to interview the data of the Sangha, community, general people and youths in the Buhom village, Buhom Sub-district, Chiang Kan District, Loei Province in three aspects, that is, physical, verbal and spiritual action can be seen that everybody can understand and study the Buddhist doctrine, that is, the Tenfold Wholesome Courses of Action in differently.

2. Due to various situations of problems such as aspect of family, community, society and environment and the youths in the Buhom village, it must have the way of practice in searching for the way of solving the problems or abstaining from the evil in one's thought that has the less thought in the youths' group who knows the principle of the Tenfold Wholesome Courses of Action. Most of them only knows how to preserve the Five Precepts.

3. Some apply the principle of the Buddhist teaching for use for excuse and apply the Buddhist teaching for assistance, that is, the principle of loving-kindness for creating the harmony just like the family model and to keep their own mind from the evil. So they must not have the revenge and to have the bad intention for each other and then it must make us happy.

Keywords: Application; the Tenfold Wholesome Courses of Action; behavior; youths

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีหลักธรรมคำสอนในการนำมาประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีและมีแนวทางการปฏิบัติหลายอย่าง เช่น หลักกุศลกรรมบถ 10 เป็นต้น (พระธรรมโกศาจารย์, 2554, หน้า 113) กุศลกรรมบถ 10 ประการนั้น เป็นความดีทั้งหมด จะเห็นได้ว่า พระธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงตลอด 45 พรรษา มีความละเอียดลึกซึ้ง เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้ที่ได้ ศึกษาและมีความเข้าใจไปตามลำดับอย่างแท้จริง เพราะทุกส่วนของคำสอนที่พระองค์ทรงแสดงนั้น เป็นเครื่องเตือนเพื่อความเป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิต เพื่อความประพฤติที่ดีงามทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจขณะที่มีความประพฤติที่เรียบร้อยดีงาม งดเว้นจากทุจริตประการต่างๆ ไม่ทำบาป อกุศลกรรมบถ 10 ประการ มีการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม เป็นต้น ตั้งจิตไว้ชอบในกุศลกรรมบถ 10 ประการ มีการงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ (พระอธิการประมวล อธิปญโญ (จันทระประทีป), 2563, หน้า 32-44) ความสำคัญของหลักกุศลกรรมบถ โดยความหมายหลักกุศลกรรมบถนั้นคือ หลักของศีลสิกขาส่วนหนึ่ง ถือว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนามนุษย์ในปัจจุบัน เพราะว่าเป็นหลักช่วยให้มนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วอาศัยอยู่ในสังคมนี้ได้ได้อย่างเป็นสุข สามารถช่วยลดปัญหาของประเทศชาติได้จำนวนมาก ตลอดจนเป็นเหตุให้โลกนี้ได้รับความสงบสุขเพราะว่า ในหลักของกุศลกรรมบถ 10 ประการนั้น ครอบคลุมการพัฒนามนุษย์ให้ดีขึ้นทั้ง 3 ทวาร คือ กาย วาจา และใจ เมื่อมนุษย์ได้พัฒนาทั้งกาย วาจา และใจ ไปในทางที่เป็นกุศลคือดีได้แล้ว ย่อมเป็นอุปการะต่อการใช้ชีวิตในสังคมอันดับแรก ย่อมเป็นการทำให้ตนเป็นคนดี พร้อมทั้งยังปฏิบัติต่อบรรพชานด้วยความดี เมื่อทุกคนเป็นคนดีประพฤติปฏิบัติดีต่อกันเป็นจำนวนมาก สังคมที่อยู่ก็เป็นสังคมของคนดี สังคมของคนดีหลายๆ สังคมรวมกันใหญ่ขึ้นเป็นระดับประเทศ ประเทศก็กลายเป็นประเทศที่มีประชากรเป็นคนดี เมื่อแต่ละประเทศมีแต่ประชากรที่เป็นคนดีมีศีลธรรม โลกใบนี้ย่อมเต็มไปด้วยคนดี

บ้านบูน และ Wikimapia (ม.ป.ป., หน้า 1) บ้านบูน หมู่ที่ 1 ตำบลบูน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เป็นหมู่บ้านทำการเกษตร ปลูกไม้ผลเป็นหลัก ปลูกพืชหมุนเวียนตามโครงการพระราชดำรินในช่วงที่แม่น้ำโขงลดลง เช่น การปลูกมะเขือ พริก ถั่วดำ ถั่วลิสง มีรายได้ตลอดปี ทำเศรษฐกิจพอเพียง (เหลือกินนำไปขาย) มีตลาดกลาง สถาบันการเงินของหมู่บ้าน สนับสนุนโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและ

สหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาเชียงคาน พื้นที่ชุมชนหมู่บ้านบุดมและชุมชนแห่งการแก้ปัญหาหลายพื้นที่ด้วยกัน การแก้ปัญหาในชุมชนจะมุ่งสู่ความเป็นชุมชนวิถีพุทธ นำหลักธรรมพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน อาทิเช่น หมู่บ้านบุดม ตำบลบุดม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เป็นพื้นที่ ที่จะทำการวิจัย ซึ่งเป็นตัวอย่างชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเอง ได้มีการขับเคลื่อนชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการจัดทำแผนแก้ปัญหาชุมชนเป็นไปอย่างระบบ มีกระบวนการจัดทำแผนชุมชน และได้รับการนำไปใช้ประโยชน์จากส่วนท้องถิ่น มีการรวบรวมข้อมูลระดับชุมชน การวิเคราะห์ การจัดทำแผนระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และการสรุปอย่างเป็นระบบ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษาเพื่อเด็กและผู้มีความต้องการพิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (ม.ป.ป., หน้า 2) สภาพปัญหาเยาวชนในปัจจุบัน สถานการณ์และปัญหาของเด็กและเยาวชนขณะนี้กำลังเผชิญกับความเสี่ยงมากมาย อันเกิดจากสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม อันตรายที่ล้อมรอบตัวเด็ก เด็กและเยาวชนจำนวนมากซึมซับพฤติกรรมความรุนแรง สื่อลามกอนาจาร เสพยาเสพติด มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อยู่ในแหล่งมั่วสุม และอื่นๆ จนพฤติกรรมเหล่านี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตร่วมสมัยของเด็กและเยาวชนที่เติบโตขึ้นทุกวัน ในโครงการศึกษาวิจัยศักยภาพท้องถิ่น ในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ผู้วิจัยพบว่าประเด็นการแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมก้าวร้าวในชุมชน ยังขาดความเชื่อมโยงในการนำหลักธรรมพุทธศาสนาไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาชุมชนอย่างจริงจัง จึงมีความสนใจที่จะถ่ายทอดและนำเสนอการแก้ปัญหาในชุมชนว่าจะสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนได้อย่างไร และค้นหารูปแบบหรือแนวทางแก้ไขใน กิจกรรมที่จะให้ชุมชนนำหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาใช้ได้จริง เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์แบบในการแก้ปัญหาและส่งเสริมวิถีชีวิตให้มีแนวทางการแก้ไขปัญหามิใช่เพียงแต่อย่างแท้จริงจากชั้นพื้นฐานไปถึงขั้นสูงสุด ในมิติและองค์ความรู้ตามแนวทางพระพุทธศาสนา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักกุศลกรรมบถ 10 ในคัมภีร์พระไตรปิฎกทางพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาความก้าวร้าวของเยาวชนในหมู่บ้านบุดม ตำบลบุดม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
3. เพื่อการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถ 10 ในการลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของเยาวชนในหมู่บ้านบุดม ตำบลบุดม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูล

เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยพรรณนาวิธี

ผู้ให้ข้อมูล ถือเป็นข้อมูลหลักสำหรับการศึกษา เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือคนในหมู่บ้านบุดม ที่เข้าร่วมการให้ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยเป็นการคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์ชุมชนในหมู่บ้านบุดม ตำบลบุดม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยแบ่งตามลำดับ เพื่อที่จะให้ทราบผลของการวิจัยและตอบคำถามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ตรงตามประเด็น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Select) กลุ่มเป้าหมายมีดังนี้ 1) พระสังฆาธิการ 2) ผู้นำชุมชน 3) ประชาชนทั่วไป 4) เยาวชนเลือกกลุ่มผู้ที่ศึกษามาเป็นตัวแทน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีวิธีการออกเอกสารขออนุญาตในการขอข้อมูลสอบถามถึงพฤติกรรมความเป็นอยู่ของหมู่บ้านบุดม ตำบลบุดม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยและศึกษาเรื่องความรู้สึกต่อนโยบายหลักยุทธศาสตร์ 10 ทั้งด้านบวกและด้านลบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ และลักษณะของเครื่องมือมีกล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม และเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ใช้วิธีสร้างชุดคำถาม เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งจะสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแบบอย่างที่น่าหลักธรรมพระพุทธศาสนาใช้ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าว ในชุมชนหมู่บ้านบุดม ตำบลบุดม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยสร้างชุดคำถามเพื่อหาข้อมูลในเรื่องพฤติกรรมและแนวคิด ทศนคติแนวทางรูปแบบการใช้หลักธรรม ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำการสัมภาษณ์เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยรวบรวมแบบสอบถามที่นำไปสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยมี 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลสัมภาษณ์เกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลตอนที่ 2 ข้อมูลสัมภาษณ์การประยุกต์ใช้หลักยุทธศาสตร์ 10 ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าว ตอนที่ 3 ข้อมูลสัมภาษณ์ด้านกายกรรม ตอนที่ 4 ข้อมูลสัมภาษณ์ด้านจริกรรม ตอนที่ 5 ข้อมูลสัมภาษณ์ด้านนวัตกรรมรวม 5 ตอน มีทั้งหมด 15 ข้อ แบ่งเป็น 25 ชุด เป็นข้อมูลเพื่อมาตรวจสอบและดำเนินการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คือการลงพื้นที่คือ บ้านบุดม ตำบลบุดม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์งานวิจัย 1) วิเคราะห์หลักยุทธศาสตร์ 10 ในคัมภีร์พระไตรปิฎกทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ว่ามีความเป็นมาและความสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ 2) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาความก้าวร้าวของเยาวชนในหมู่บ้านบุดม ตำบลบุดม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ว่าควรนำหลักธรรมไปใช้แก้ปัญหาพฤติกรรมความก้าวร้าวของเยาวชนให้เกิดผลในการวิจัย 3) วิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักยุทธศาสตร์ 10 ในการลดความก้าวร้าวของเยาวชนใน

หมู่บ้านบุสม ตำบลบุสม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย ว่าเกิดประโยชน์และเป็นแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อสามารถนำไปต่อยอดในการดำเนินชีวิตต่อไป

4. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องกุศลกรรมบถในพระพุทธศาสนา ทำให้ทราบว่า กุศลกรรมบถนั้นคืออะไร ซึ่งคำว่า กุศลนั้น เป็นสภาวะที่เกิดขึ้นในจิตใจและมีผลต่อบุคลิกภาพและแสดงผลนั้นออกมาจากภายนอก กล่าวคือ เมื่อเราสร้างกุศลใดๆ ก็ตาม สิ่งแรกที่เราสัมผัสคือความสบายใจความรู้สึกดังกล่าวเป็นสิ่งที่สัมผัสได้ด้วยตนเอง โดยมีใจเป็นต้นและโดยตามความหมายนั้น กุศลแปลตามศัพท์ว่า ฉลาด ชำนาญ สบาย เกื้อกูล ดีงาม เป็นบุญ ส่วนคำว่า กรรมบถ แปลว่า ทางแห่งกรรม หมายถึง ทางนำสัตว์ให้ไปสู่สุคติ และทุกดีเป็นหลักธรรม ที่มุ่งแสดงให้เห็นถึงวิธีสร้างกรรมหรือความประพฤติที่จัดเป็นกรรมทั้งที่เป็นกรรมชั่วและกรรมดี ดังนั้น คำว่า กุศลกรรมบถ จึงแปลว่าทางแห่งความดีอันเป็นทางนำไปสู่ความเจริญหรือสุคติ กุศลกรรมบถสามารถ นำมาเป็นแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเคยชินในชีวิตประจำวันได้โดยใช้หลักการ ปฏิบัติอย่างเป็นประจำ ต่อเนื่องจนเป็นนิสัย หรือแม้เพียงกระทำเพียงครั้งเดียวแต่ระลึกนึกถึงความดี ที่กระทำนั้นๆ อยู่เสมอๆ เป็นเหตุให้เกิดความสุขในปัจจุบันและเป็นผลส่งผลให้เกิดในภพภูมิสุคติในภพ หน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักของ กรรมให้ผลตามลำดับคือ อานิสงส์กรรม ซึ่งเป็นจุดเด่นของวิทยานิพนธ์ เล่มนี้และสามารถเป็นแนวทาง พัฒนาชีวิตให้มีความสุขในปัจจุบันและอนาคต โดยกุศลกรรมบถนั้น สามารถพัฒนาชีวิตได้ 3 ระดับคือใน ระดับต้นคือ ปัจจุบันในขณะที่มีชีวิตอยู่ ระดับกลาง คือหลังจากสิ้นชีวิตและไปสู่ภพภูมิที่ดี และระดับสุดคือ เป็นปัจจัยให้ถึงการดับทุกข์คือพระนิพพาน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา

สภาพปัญหาที่มีในเยาวชนบ้านบุสมนั้น ส่วนมากมาจากสาเหตุการขาดความเข้าใจในหลักธรรม คือ หลักกุศลกรรมบถ 10 ทั้ง 3 ด้าน คือ กาย เว้นจากการฆ่าสัตว์หรือเบียดเบียนชีวิตกัน เว้นจากการ ลักทรัพย์หรือถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมยให้ เคารพในกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของ ผู้อื่น เว้นจากการประพฤติดีกในกาม ส่วนวาจา เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการ พูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อเหลวไหลไม่ได้เรื่อง และใจเว้นจากการคิดโลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็น ของตน เว้นจากการคิดพยาบาทปองร้ายผู้อื่น เห็นตามชอบคลองธรรม เช่น เห็นว่า ด้วยทำดีต้องได้ดีทำ ชั่วต้องได้ชั่วนั้นเอง ทำให้เยาวชนนั้นมีพฤติกรรมก้าวร้าวในครอบครัว ชุมชนและสังคม ไม่เชื่อฟังคำสอน ของพ่อแม่ เป็นคนดื้อรั้น ไม่มีความสำรวมเรียบร้อย ไม่เคารพพ่อแม่ หรือครูอาจารย์เพราะสาเหตุขาดการ ดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว เช่น ครอบครัว เพื่อน ครู และชุมชนสังคม จึงเป็นปัญหาในกลุ่มเยาวชน บ้านบุสม ตำบลบุสม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลยในปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นส่วนมากจะเป็นตัวบุคคล เพราะคนเราล้วนต่างกันสภาพ กาย จิตใจต่างกัน หากเยาวชนมีการศึกษาในหลักธรรมคำสอนในพระพุทธ ศาสนาให้เข้าใจแจ่มแจ้งแล้ว ก็จะสามารถนำหลักธรรมนั้นมาดำเนินใช้ในชีวิตประจำวันได้ และช่วยในการ

ลดพฤติกรรมที่ไม่ดีกับครอบครัว เพื่อน ชุมชนและสังคม จากสภาพปัญหาของเยาวชนบ้านบุษมนั้นพบว่า เยาวชนนั้นยังขาดการดูแลที่จริงจังและขาดจริยธรรมที่มีในหลักคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท หากเรานำหลักธรรมเข้ามาช่วยในการดำเนินชีวิตและเสริมในด้านชุมชนวิถีพุทธ ก็จะช่วยลดสภาพปัญหาเหล่านี้ได้อย่างมีความสุข ทั้งตนเองและชุมชนในสังคม และแนวทางวิธีแก้สภาพปัญหาเยาวชนในส่วนของเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ล้วนมีวิธีการแตกต่างกันไป แต่ผู้วิจัยก็ยังให้ความสำคัญกับพุทธวิธี เพราะหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธนั้นมีมากมายหลากหลาย ในการนำมาใช้การแก้ปัญหาต่างๆ ให้เกิดความสงบสุขทั้งบุคคล ชุมชนและสังคมในด้านการดำเนินชีวิต

จากข้อมูลของพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป และเยาวชนในหมู่บ้านบุษม ตำบลบุษม อำเภอยะรัง จังหวัดเลย พบว่าทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายกรรม ด้านวจีกรรม ด้านมโนกรรม จะเห็นได้ว่าทุกคนนั้นมีความเข้าใจและการศึกษาในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา คือ หลักกุศลกรรมบถ 10 แตกต่างกันไป เนื่องด้วยสภาพปัญหาทางด้านต่างๆ เช่น ด้านครอบครัวความเป็นอยู่ ด้านชุมชน ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อมในพื้นที่ แต่ทุกคนในชุมชนบ้านบุษมก็มีในบางส่วนที่พอเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ใช้ดำเนินชีวิตประจำคือ การรักษาศีล 5 เข้าวัดทุกวันพระ เพราะชุมชนบ้านบุษมนั้นเป็นชาวสวน ชาวไร่โดยส่วนมาก จึงมีเวลาที่ต้องจำกัดในการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในทำนองคลองธรรม และหลักกุศลกรรมบถ 10 ก็เป็นอีกทางหนึ่งที่สามารถช่วยในด้านของกาย วาจา จิตใจที่เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวันให้ดีขึ้นของคนในชุมชนหมู่บ้านบุษมสืบต่อไป

เยาวชนชุมชนบ้านบุษมมีแนวทางการประพฤติปฏิบัติในการหาวิธีแก้ปัญหาหรือการละเว้นการทำบาปในแนวคิดของตน ซึ่งก็มีส่วนน้อยในกลุ่มเยาวชนที่ที่จะรู้จักหลักกุศลกรรมบถ 10 ส่วนมากจะรู้ในเรื่องของการรักษาศีล 5 เพราะไม่ค่อยได้ศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาให้เข้าใจอย่างจริงจัง แต่ก็มี การเข้าวัดรักษาศีลธรรมพัฒนาตัวเองให้เป็นที่รักของครอบครัวและชุมชนสังคม มีความระมัดระวังในการพูดจากับครอบครัวและคนอื่นและไม่กล่าวร้ายคนอื่น รู้สิ่งใดจริงพูดสิ่งนั้น ไม่รู้บอกไม่รู้ ไม่เห็นบอกไม่เห็น จึงจะมีความจริงในการพูดจา ในส่วนนี้เยาวชนก็จะเน้นไปทางการรักษาศีล 5 เหมือนกันส่วนมาก บางส่วนก็นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาใช้ในการรู้จักให้อภัย ใช้หลักธรรมพุทธศาสนาช่วย คือ การเมตตา รักใคร่ปรองดองกันแบบครอบครัว ประพฤติปฏิบัติจิตใจตนห่างไกลจากความชั่วร้าย จึงเป็นผู้ไม่มีเวร ไม่มี ความมุ่งร้ายต่อกัน ก็จะทำให้เรามีความสุข และเข้าวัดรักษาศีล 5 เพื่อเป็นแนวทางการทำความดีเว้นจากความชั่ว ทำให้จิตใจเราเป็นสุข

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องกุศลกรรมบถในพระพุทธศาสนา ทำให้ทราบว่า กุศลกรรมบถนั้นคืออะไร ซึ่งคำว่า กุศล นั้นเป็นสภาวะที่เกิดขึ้นในจิตใจและมีผลต่อบุคลิกภาพและแสดงผลนั้นออกมาจากภายนอก กล่าว

คือเมื่อเราสร้างกุศลใดๆ ก็ตาม สิ่งแรกที่รู้สึกคือความสบายใจความรู้สึกดังกล่าวเป็นสิ่งที่ สัมผัสได้ด้วยตนเองโดยมีเจตนาดีและโดยตามความหมายนั้น กุศลแปลตามศัพท์ว่า ฉลาด ชำนาญ สบาย เกื้อกูล ดีงาม เป็นบุญ ส่วนคำว่า กรรมบถ แปลว่า ทางแห่งกรรม หมายถึงทางนำสัตว์ให้ไปสู่สุคติ และทุกดีเป็น หลักธรรมที่มุ่งแสดงให้เห็นถึงวิธีสร้างกรรมหรือความประพฤติที่จัดเป็นกรรมทั้งที่เป็นกรรมชั่วและกรรมดี ดังนั้นคำว่า กุศลกรรมบถ จึงแปลว่า ทางแห่งความดีอันเป็นทางนำไปสู่ ความเจริญหรือสุคติ สอดคล้องกับพระมหาพรสวรค์ กิตติวิโร จันโปรด (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักกุศลกรรมบถ 10 ประการ ได้กล่าวถึงการพัฒนาคนุชย์ตามหลักกุศลกรรมบถ 10 ประการมีความหมายและความสำคัญเป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมการพัฒนามนุษย์ให้ดี ทั้ง 3 ทาง คือ ทางกาย วาจา และใจ เมื่อนุชย์ได้พัฒนา ทั้ง กาย วาจา และใจในทางที่ดีแล้ว ย่อมมีแนวทางในการใช้ชีวิตในสังคม ด้วยการทำให้ตนเป็นคนดี พร้อมทั้งยังปฏิบัติต่อคนรอบข้างด้วยความดี ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงฟื้นฟูและปรับปรุงทั้งตนเอง และสังคมรอบข้างให้ดีขึ้น ความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์มีเป้าหมายเพื่อเป็นการแก้ปัญหาคนุชย์ โดยมีหลักการปฏิบัติ

จากการศึกษาสภาพปัญหาที่มีในเยาวชนบ้านบูนนั้นส่วนมากมาจากสาเหตุการขาดความเข้าใจในหลักธรรม คือ หลักกุศลกรรมบถ 10 ทั้ง 3 ด้าน คือ กาย เว้นจากการฆ่าสัตว์หรือเบียดเบียนชีวิตกัน เว้นจากการลักทรัพย์หรือถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมยให้ เคารพในกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่น เว้นจากการประพฤติดิฉันในกาม ส่วนวาจา เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อเหลวไหลไม่ได้เรื่อง และใจเว้นจากการคิดโลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน เว้นจากการคิดพยาบาทปองร้ายผู้อื่น เห็นตามชอบคลองธรรม เช่น เห็นว่าด้วยทำดีต้องได้ดีทำชั่วต้องได้ชั่วนั่นเอง ทำให้เยาวชนนั้นมีพฤติกรรมก้าวร้าวในครอบครัว ชุมชนและสังคม ไม่เชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่ เป็นคนดื้อรั้น ไม่มีความสำรวมเรียบร้อย ไม่เคารพพ่อแม่หรือครูอาจารย์เพราะสาเหตุขาดการดูแลเอาใจใส่จากรอบข้าง เช่น ครอบครัว เพื่อน ครู และชุมชนสังคม จึงเป็นปัญหาในกลุ่มเยาวชนบ้านบูน ตำบลบูน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นส่วนมากจะเป็นตัวบุคคล เพราะคนเราล้วนต่างกันสภาพ กาย จิตใจต่างกัน หากเยาวชนมีการศึกษาในหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาให้เข้าใจแจ่มแจ้งแล้ว ก็จะสามารถนำหลักธรรมนั้นมาดำเนินใช้ในชีวิตประจำวันได้ และช่วยในการลดพฤติกรรมที่ไม่ดีกับครอบครัว เพื่อน ชุมชนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับพระอธิการสุพิศ ทรงจิตร, สุทัศน์ ประทุมแก้ว และพระกัญจน์ แสงรุ่ง (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบำบัด และลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติด: กรณีศึกษา วัดโนนสูงวนาราม ตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ สภาพปัญหาของเยาวชน ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว แต่ในปัจจุบันปัญหาเศรษฐกิจทำให้วิธีการดำเนินชีวิตของพ่อแม่วิธีการเลี้ยงดูถูกเปลี่ยนแปลงไป พ่อแม่ต้องช่วยกันทำงานหาเงินเพื่อสร้างรายได้ให้เพียงพอกับรายจ่ายของครอบครัว ภาวะความเครียด

จึงตามมาเมื่อรายได้ไม่พอค่าใช้จ่าย ก่อให้เกิดปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูที่ขาดระเบียบวินัย ไม่เสมอต้นเสมอปลาย ขาดการติดตามสอดส่องความประพฤติของลูกที่เหมาะสม ครอบครัวแตกแยกขาดความรักความอบอุ่น ต่างได้รับแบบอย่างจากครอบครัว พ่อแม่หรือญาติพี่น้องในบ้านเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ถูกจับกุมดำเนินคดีในข้อหาเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นปัจจัยที่จะทำให้เยาวชนมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่ายด้วยมองเป็นเรื่องธรรมดาไม่ได้ผิดอะไรผู้ใหญ่ทำได้เด็กก็ย่อมทำได้เช่นเดียวกัน

จากข้อมูลของพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป และเยาวชนในหมู่บ้านบุดม ตำบลบุดม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดยะลา พบว่าทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายกรรม ด้านวจีกรรม ด้านมโนกรรม จะเห็นได้ว่าทุกคนนั้นมีความเข้าใจและการศึกษาในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา คือ หลักกุศลกรรมบถ 10 แตกต่างกันไป เนื่องด้วยสภาพปัญหาทางด้านต่างๆ เช่น ด้านครอบครัวความเป็นอยู่ ด้านชุมชน ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อมในพื้นที่ แต่ทุกคนในชุมชนบ้านบุดมก็มีในบางส่วนที่พอเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ใช้ดำเนินชีวิตประจำคือ การรักษาศีล 5 เข้าวัดทุกวันพระ เพราะชุมชนบ้านบุดมนั้นเป็นชาวสวน ชาวไร่โดยส่วนมาก จึงมีเวลาที่ต้องจำกัดในการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในทำนองคลองธรรม และหลักกุศลกรรมบถ 10 ก็เป็นอีกทางหนึ่งที่สามารถช่วยในด้านของกาย วาจา จิตใจที่เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวันให้ดีขึ้น ได้ของคนในชุมชนหมู่บ้านบุดมสืบต่อไป และสอดคล้องกับพระมหาบุญจิตร กนตสีโล คำมา (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาวิธีการแก้ปัญหาศีลธรรมของเยาวชนตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ ว่า หากบุคคลจะสอนคนอื่นให้ดีขึ้น ตนก็ต้องเป็นครูหรือแบบอย่างที่ดีด้วยเช่นกัน ดังความตอนหนึ่งว่า นักเรียน นักศึกษาจะไม่สามารถพัฒนาตนให้เจริญก้าวหน้าทางสติปัญญาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องได้ หากขาดผู้นำหรือแบบอย่างที่ดี ดังนั้นบุคคลผู้อยู่ในฐานะเป็นครูหรือผู้สั่งสอนคนอื่นให้เป็นคนดี จะต้องเป็นกัลยาณมิตรที่ดีด้วย ทั้งให้การอบรมในทางที่ถูกต้องดีงาม ไม่หวังความรู้ ยกย่องให้เกียรติ จึงควรเป็นแบบอย่างแก่สังคมและคนอื่นได้ รวมลงในไตรสิกขาเป็นหลักการพัฒนากาย วาจา จิต และปัญญา ซึ่งสามารถพัฒนามนุษย์ได้ทุก ระดับชั้นระดับสังคม

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การที่เยาวชนจะปฏิบัติกุศลกรรมบถ 10 ลดพฤติกรรมก้าวร้าวได้นั้นเป็นเรื่องที่สามารถปฏิบัติให้เป็นจริงได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรมีกิจกรรมจัดฝึกอบรมหรือมีโครงการบ่มเพาะ ส่งเสริม สนับสนุนให้เยาวชนทำความดีเป็นประจำ โดยใช้หลักการทำความดีบ่อยๆ จนเป็นนิสัย (อาจิณณกรรม) เป็นการลดพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างต่อเนื่องในทางที่ดี เพื่อให้เยาวชนที่ทำดีทางกาย วาจา และใจมีอยู่ในสังคมให้มีจำนวนมากๆ

1.2 ตัวเยาวชนเองควรปฏิบัติให้มีกุศลกรรมบถ 10 ประการ ทั้งกุศลกายกรรม กุศลวจีกรรม กุศลมโนกรรม มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นประจำให้เกิดเป็นความเคยชิน เป็นการลดพฤติกรรมความก้าวร้าวโดย มีหลักวิธี 3 ประการเป็นแนวปฏิบัติ

1.3 การนำหลักธรรมที่เป็นแนวเดียวกันกับกุศลกรรมบถทั้ง 10 ข้อมาปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแก่สถานการณ์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่องนี้จำกัดด้วยเรื่องเวลา ผู้วิจัยจึงเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ศึกษาวิเคราะห์กุศลกรรมบถทางกายเพื่อเป็นเหตุให้เกิดในกามาวจรกุศล

2.2 ศึกษาวิเคราะห์หอกุศลกรรมบถเป็นเหตุให้สู่ทุคติภูมิ

2.3 ศึกษาวิเคราะห์เรื่องกุศลกรรมบถทางวาจาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในสังคมปัจจุบัน

2.4 ศึกษาความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเยาวชนที่ส่งผลต่อการเมือง เศรษฐกิจ สังคมไทยในยุคปัจจุบัน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ทางวิจัยการประยุกต์ใช้หลักกุศลกรรมบถ 10 ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนในชุมชนหมู่บ้านบุดม ตำบลบุดม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1. หลักกุศลกรรมบถ 10 ด้านกายกรรม การประพฤติชอบทางกาย

1.1 เยาวชนให้ความสำคัญกับความเมตตากรุณา และการรักษาศีล 5

1.2 เยาวชนรู้สึกยินดีเมื่อได้ทำความดี

1.3 พ่อแม่ควรปลูกฝังหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาในเรื่องการไม่ใช้ความรุนแรงต่อ

2. หลักกุศลกรรมบถ 10 ด้านวจีกรรมการประพฤติชอบทางวาจา

2.1 ชี้แจงให้เห็นผลดีและผลเสียของคำพูดที่ดีและไม่ดี

2.2 ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้เยาวชนได้เห็นเป็นตัวอย่าง

2.3 ให้ส่งเสริม ยกย่องชมเชยเยาวชนที่มีวาจาเรียบร้อย

3. หลักกุศลกรรมบถ 10 ด้านมโนกรรม การประพฤติชอบทางใจ

3.1 ควรจัดให้มีกิจกรรมเจริญสติสมาธิภาวนาเพื่อพัฒนาจิตใจ

3.2 จัดให้มีกิจกรรม คิดดี พูดดี ทำแต่สิ่งที่ดีให้กับตนเองและผู้อื่น

3.3 ชี้แจงผลกระทบของการทำตามกิเลสและไม่รู้จักหักห้ามใจ

3.4 จัดให้มีกิจกรรมเข้าค่ายธรรมและอบรมศีลธรรมต่างๆในชุมชน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- บ้านบุชม และ Wikimapia. (ม.ป.ป.). บ้านบุชม. เข้าถึงจาก <http://wikimapia.org/6751580/>
- พระธรรมโกศาจารย์. (2554). *พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- พระมหาบุญจิตร กนต์สีโล (คำมา). (2550). *ศึกษาวิธีการแก้ปัญหาศีลธรรมของเยาวชนตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพรสวรรค์ กิตติวโร (จันโปรด). (2554). *ศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักกุศลกรรมบถ 10 ประการ*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการประมวล อธิปัญญา (จันทระประทักษ์) และคณะ. (2563). *หลักกุศลกรรมบถ 10 กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 7(3), 32-44.

พระอธิการสุพิศ ทรงจิตร, สุทัศน์ ประทุมแก้ว และพระกัญจน์ แสงรุ่ง. (2562). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบำบัดและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติด: กรณีศึกษา วัดโนนสูงวนาราม ตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญจังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์*, 4(2), 47-62.

ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษาเพื่อเด็กและผู้มีความต้องการพิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ม.ป.ป.). *สถานการณ์และปัญหาของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษาเพื่อเด็กและผู้มีความต้องการพิเศษ.

การศึกษาวิเคราะห์การปกครองแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราช*

Analytical Study of Dhamma Vijaya Governance of King Ashoka the Great

พระใบฎีกาเดชา กุสลจิตฺโต (สังวาลวงศ์) และสุกิจ ชัยมุสิก

Phrabaidika Decha Kusalajitto (Sangwanwong) and Sukit Chaimusik

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: decha197311@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการปกครองของพระเจ้าอโศกมหาราช 2) ศึกษาการปกครองแบบธรรมวิชัย และ 3) วิเคราะห์คุณค่าและประโยชน์การปกครองแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสารที่มีปรากฏในพระไตรปิฎก อรรถกถาฎีกา ตำรา งานเขียนทางวิชาการทางพระพุทธศาสนา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. พระเจ้าอโศกมหาราชทรงนำหลักการปกครองและแนวคิดทางพระพุทธศาสนามาใช้เป็นกุศโลบายในการปกครอง เพื่อสร้างความชอบธรรมและดำรงไว้ซึ่งอำนาจในการปกครองให้มีเสถียรภาพมากที่สุด โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวคิดหลักในการปกครองบ้านเมือง มุ่งเน้นหลักปฏิบัติ โดยนำหลักธรรมดังกล่าวลงสู่การปฏิบัติ เผยแผ่ สั่งสอนประชาชนทั่วไป
2. พระเจ้าอโศกมหาราชทรงปกครองบ้านเมืองโดยหลักธรรมวิชัย เป็นหลักการปกครองปกครองอาณาประชาราษฎร์ประดุจพ่อปกครองลูก หรือทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรม สร้างศิลาจารึกสื่อสารเสริมธรรม แดลงเรื่องที่เป็นนโยบายของรัฐในทางธรรมที่จะให้ผู้บริหารปกครองท้องถิ่นนำไปสั่งสอนประชาชน แต่งตั้งธรรมมาทนายเป็นทูตแห่งธรรมในการเผยแผ่พระธรรม โดยพระองค์ก็เสด็จธรรมยาตราไปยังพุทธสถานทุกแห่ง เพื่อศึกษาและปฏิบัติธรรม

*ได้รับบทความ: 23 พฤษภาคม 2565; แก้ไขบทความ: 29 สิงหาคม 2565; ตอปรับตีพิมพ์: 30 สิงหาคม 2565

Received: May 23, 2022; Revised: August 29, 2022; Accepted: August 30, 2022

3. คุณค่าและประโยชน์การปกครองตามแบบธรรมวิชัย คือพระเจ้าอโศกมหาราชทรงใช้ระบอบการปกครองโน้มเอียงไปทางด้านปิตาธิปไตย คือ ทรงปกครองประดุจพ่อปกครองลูกและพระองค์ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม สนับสนุนให้ศึกษาสืบค้น และเผยแผ่พระธรรมด้วยพระองค์เอง ก่อให้เกิดเป็นราชประเพณีที่กษัตริย์ทุกพระองค์ทรงเจริญรอยตาม

คำสำคัญ: การปกครอง; ธรรมวิชัย; พระเจ้าอโศกมหาราช

Abstract

The objectives of this research were to analytical study of Dhamma vijaya governance and to analyze the values and benefits of the Dhamma vijaya governance of King Asoka the Great. There was a qualitative research by using of a documentary research that appears in the Tripitaka, commentary, supreme supplications, textbooks and academic writings on Buddhism and analyze descriptive data.

The result was as follows:

1. King Asoka the Great adopted the principles of governance and Buddhist concepts as a means of governing to create legitimacy and maintain the power and stability of governance. By relying on the principles of Buddhism as the main idea of governing the country focus on practice by bringing the aforementioned principles into practice, propagating and teaching the general public.

2. King Asoka the Great ruled the country by Using of Dhamma Vijaya principle for governance. Ruling the People as fathers ruling their children or ruling the land with righteousness. Build a stone inscription for communication to enhance the Dharma as state's policy to allow local administrative administrators to teach the people. To appointed an ambassador of Dharma in propagating the Dharma and going to all Buddhist places for study and practice Dharma.

3. The values and benefits of Dhamma Vijaya governance as King Asoka the Great adopted the principles of governance towards the patriarchy, which was to rule the people's kingdom like a father and son and ruled the land with righteousness and supported people to educate investigated and propagated Dhamma by himself which gave rise to a royal tradition which every king has followed in his footsteps.

Keywords: Dhamma Vijaya; governance; King Ashoka the Great

1. บทนำ

พระเจ้าอโศกมหาราชเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าพินทุसार แห่งราชวงศ์โมริยะ พระมารดานามว่า สิริธรรม พระเจ้าอโศก มีพระโอรสและธิดา 11 พระองค์ทรงมีพระชนม์อยู่ในราวพ.ศ. 218-260 เดิมทรงเป็นอุปราชอยู่ที่กรุงอุชเชนี แคว้นวัชชี พระเจ้าอโศกมหาราชเป็นพระราชนัดดาของพระเจ้าจันทรคุปต์ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์เมารยะ ซึ่งเข้าครอบครองแคว้นมคธที่มีนครปาฏลิบุตรเป็นเมืองหลวง ในราวพุทธศตวรรษที่ 3 ภายหลังการแผ่อำนาจเข้ามาของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์แห่งอาณาจักรกรีก-มาซิโดเนีย ชาวอินเดียต้องการที่จะรวมจักรพรรดิของตนเข้าเป็นหนึ่งเดียว ดังนั้น จึงมีการสถาปนาราชวงศ์เมารยะหรือโมริยะขึ้น กษัตริย์ที่สำคัญที่สุดในราชวงศ์นี้คือ พระเจ้าอโศก ซึ่งทรงรวมอินเดียเกือบทั้งหมดไว้ภายใต้การปกครองของพระองค์ ต่อมาพระองค์ได้อุปถัมภ์พุทธศาสนาเถรวาท (เช็ค ดิงซานชาลี, 2556) หลังสมัยพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชบุกรุกอินเดีย พระองค์มีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา พระนามของพระเจ้าอโศกมหาราชในศิลาจารึก เรียกว่า “เทวานัมปิยทัสสี” แปลว่า กษัตริย์ผู้เป็นที่รักใคร่ของเทพเจ้า ก่อนหน้านั้น พระเจ้าอโศกมหาราช ผู้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยได้ชื่อว่าเป็น “ทรราช” แต่ทรงกลับพระทัยได้หันเสียก่อน โลกจึงเรียกขานพระองค์เสียใหม่ว่าเป็น “มหาราช” ดังนั้น พระสมัญญานามของพระองค์ก็ทรงเปลี่ยนไปด้วย กล่าวคือ ทรงเปลี่ยนจาก “จันธาโสกราช” (อโศกหิมิฟ) มาเป็น “ธรรมาโสกราช” (อโศกผู้ทรงธรรม) จากการถูกขนานนามว่า จันธาโสกราช (อโศกผู้ดุร้าย) มาเป็นธรรมาโสกราช (อโศกผู้ทรงธรรม) พระเจ้าอโศกมหาราช เมื่อทรงกลับพระทัยมานับถือพระพุทธศาสนาเป็นที่พึงที่ระลึก เพราะทรงเล็งเห็นความไร้สาระของ “สงครามวิชัย” คือ การมีชัยโดยสงครามอย่างชัดเจนแล้ว จึงทรงเปลี่ยนแนวนโยบายในการบริหารแผ่นดินเสียใหม่จากสงครามวิชัยมาเป็น “ธรรมวิชัย” กล่าวคือ การมีชัยโดยธรรม ซึ่งในรัชสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช พระองค์ทรงนำกองทัพนครมาตราไปทั่วราชอาณาจักร ทรงชนะจิตใจของประชาชนด้วยการปกครองแผ่นดินโดยธรรม เมื่อเสด็จไปจาริกธรรมที่ไคยก็ได้้นำเอาเสาหินทรายขนาดใหญ่ที่แกะสลักไว้อย่างงดงามไปประดิษฐานไว้ในสถานที่สำคัญในพระพุทธศาสนาทุกแห่งอีกด้วย (บริษัท พาโนรามา เวิลด์ไวด์ จำกัด, 2549)

สาเหตุที่พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงเลื่อมใสในพุทธศาสนา “วันหนึ่งพระองค์ทรงทอดพระเนตรผ่านสี่หับญชร (หน้าต่าง) ทรงเห็นสามแฉกนัยรูปร่างหนึ่งนามว่า “นิโครธ” เดินบิณฑบาตด้วยอาการสำรวมผ่านลานพระราชวัง ทรงเกิดความเอ็นดูเยี่ยงบุตรขึ้นมาทันที จึงให้คนไปนิมนต์สามแฉกรูปนั้นขึ้นมาสันทนา และทรงขอให้สามแฉกแสดงธรรมให้ฟัง “ความประมาทเป็นทางไม่ตาย ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย คนที่ประมาทถึงมีชีวิตอยู่ ก็เปรียบเสมือนคนตายแล้ว” ทำให้พระองค์ได้สติและปัญญาที่จะเปลี่ยนพระหฤทัยของพระองค์ที่ชื่นชอบการสงครามมาสู่การเผยแผ่ธรรม การเปลี่ยนพระทัยของพระองค์ทำให้พระองค์ได้ประกาศยกเลิกการประหารชีวิต โดยมีพระกระแสรับสั่งให้สรรพสัตว์ได้รับการปกป้องคุ้มครองแลรักษา แม้แต่ในโรงครัวของพระราชวัง พระองค์ยังมีกระแสรับสั่งอนุญาตให้ฆ่าเฉพาะนกยูง

สองตัว เนื้อหนึ่งตัว เนื้อก็ไม่ถูกฆ่าฆ่าเสมอ และในอนาคตเนื้อเหล่านี้จะไม่ถูกฆ่าอีกต่อไป พระองค์มีพระกระแสรับสั่งให้ปลูกต้นไม้ สมุนไพร ตามรายทางเพื่อให้ผู้คนและสัตว์ได้พึ่งพิง พระองค์ทรงทำนุบำรุงพุทธศาสนา เช่น ทรงสร้างวัด วิหาร พระสถูป พระเจดีย์ หลักศิลาจารึก มหาวิทยาลัยนาถันทา พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์พระองค์แรกที่ทรงผนวชขณะที่ยังทรงครองราชย์อยู่ และเลิกการแผ่อำนาจในการปกครองมาใช้หลักพุทธธรรม (ธรรมราชา) ปกครอง นอกจากนี้พระเจ้าอโศกฯ ยังส่งสมณะทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยแบ่งเป็น 9 สาย สายที่ 8 มาเผยแผ่ที่ สุวรรณภูมิ โดยเฉพาะโสณะและพระอุตระ เป็นสมณทูต และพระองค์เป็นผู้จัดการสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ 3 ณ วัดอโศการาม เมืองปาฏลิบุตร ต่อมาก็ทรงโปรดเกล้าให้สร้างบ่อน้ำ ที่พักคนเดินทาง โรงพยาบาล และปลูกต้นไม้ เพื่อจัดสาธารณูปโภคและสาธารณะตามหลักพุทธธรรม ต่อมาก็ทรงโปรดเกล้าให้สร้างบ่อน้ำ ที่พักคนเดินทาง โรงพยาบาล และปลูกต้นไม้ เพื่อจัดสาธารณูปโภคและสาธารณะ ตามหลักพุทธธรรมต่อจากนั้นก็เสด็จไปพบสังฆเวไนยสถาน 4 แห่งเป็นผู้แรก และทรงสถาปนาให้เป็นสถานที่สักการบูชาของพุทธศาสนิกชนในเวลาต่อมา นับว่าพระองค์เป็นอัครศาสนูปถัมภ์พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม คำถามที่น่าสงสัยของผู้ศึกษาประวัติพระเจ้าอโศกมหาราช ก็คือว่าพระองค์ทรงเปลี่ยนพระทัยในตอนไหน ที่ไหนและเมื่อไร ซึ่งยังเป็นข้อถกเถียงกันในแวดวงวิชาการ

จากจารึกอโศก และคัมภีร์ลังกา ฉบับภาษาบาลี สามารถบ่งชี้ได้ว่า พระเจ้าอโศกมหาราชทรงเป็นพระมหากษัตริย์อีกพระองค์ที่มีบทบาทสำคัญโดดเด่น เมื่อทรงกลับพระทัยมานับถือพระพุทธศาสนา สี่ปีหลังจากทรงราชาภิเษก ส่วนคัมภีร์สันสกฤตไม่ได้ระบุแน่ชัด แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องราวของพระเจ้าอโศกมหาราชในตอนแรกเหมือนกันในแง่ที่ว่าทรงเป็นผู้โหดร้ายทารุณอำมหิต เรื่องราวดังกล่าวนี้นักวิชาการทางพุทธศาสนาพยายามจะอธิบายเพื่อชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงพระทัยของพระองค์ก่อนเข้ามานับถือพระพุทธศาสนาอันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่เชิงอิทธิฤทธิ์ และในทางวิชาการต่างก็เห็นด้วยกับการสลดพระทัยในสงครามแคว้นกาลิงคะซึ่งมีพระองค์เป็นต้นเหตุ อย่างไรก็ตาม เจมส์ เอ็ม เมคไพล์ กล่าวถึงจุดเปลี่ยนที่พระเจ้าอโศกที่พระองค์ต้องการเปลี่ยนพระทัยมานานแล้ว เป็นไปได้ว่าคำสอนของสาวกของพระพุทธเจ้าได้ทำให้พระองค์ประทับใจมากกว่าที่พระองค์เข้าใจด้วยพระองค์เองและเข้าใจหลักธรรมด้วยพระองค์เอง นั่นเป็นจุดเปลี่ยนพระทัยเกิดขึ้นเป็นที่พึงที่ระลึก เพราะทรงเล็งเห็นความไร้สาระของ “สงครามวิชัย” คือ การมีชัยโดยสงครามอย่างชัดเจนแล้ว จึงทรงเปลี่ยนแนวนโยบายในการบริหารแผ่นดินเสียใหม่จากสงครามวิชัยมาเป็น “ธรรมวิชัย” กล่าวคือ การมีชัยโดยธรรม ซึ่งในรัชสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช พระองค์ทรงนำกองทัพนครมาตราไปทั่วราชอาณาจักร ทรงชนะจิตใจของประชาชนด้วยการปกครองแผ่นดินโดยธรรม เมื่อเสด็จไปจาริกธรรมที่ใดก็ยังได้นำเอาเสาหินทรายขนาดใหญ่ที่แกะสลักไว้อย่างงดงามไปประดิษฐานไว้ในสถานที่สำคัญในพระพุทธศาสนาทุกแห่งอีกด้วย (บริษัท พาโนรามา เวิลด์ไวด์ จำกัด, 2549)

จากเหตุผลดังกล่าวเบื้องต้นทำให้ผู้วิจัยมีแรงจูงใจสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์ การปกครองแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราช” ซึ่งพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่สมัย พุทธกาล และเป็นพระมหากษัตริย์ที่โดดเด่นกว่าพระมหากษัตริย์อื่นๆ พระองค์ทรงมีบทบาทในฐานะที่ พระองค์ทรงเป็นอุปาสกท่านหนึ่งที่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยมุ่งศึกษาพระราชประวัติของพระองค์ บทบาทของพระองค์จากจารึกอโศกและวิเคราะห์การปกครองแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราช จากจารึกอโศกเพื่อนำแบบอย่างอันดีงามของพระองค์ มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์ต่อ ตนเองต่อผู้อื่น และสามารถนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปกครองของพระเจ้าอโศกมหาราช
2. เพื่อศึกษาการปกครองแบบธรรมวิชัย
3. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าและประโยชน์การปกครองตามแบบธรรมวิชัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสารที่มีปรากฏในพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ตำรา งานเขียนทางวิชาการทางพระพุทธศาสนา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยมี กระบวนการดังนี้

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) สืบค้นข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) โดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลจากหลักฐานสำคัญ คือ พระไตรปิฎก อรรถกถา พร้อมทั้ง คัมภีร์อื่นๆ ทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับงานวิจัย 2) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) เป็นการสืบค้นเอกสาร (Review Literature) โดยศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลจาก แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตำรา งานวิจัย เว็บไซต์ วารสาร และงานเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องที่เป็นที่ยอมรับ ในวงวิชาการเพื่อนำมาวิเคราะห์ 3) นำข้อมูลที่ได้จัดหมวดหมู่ เรียบเรียงตามความสำคัญของเนื้อหา เพื่อนำมาวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับปัญหาที่ต้องการทราบ เรียบเรียง และนำเสนอผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จัดหมวดหมู่ตามขอบเขตของเนื้อหาที่วิจัย นำมาเพื่อ วิเคราะห์ หาปัญหาของการวิจัย โดยแบ่งลำดับการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาข้อมูลการปกครองที่ รวบรวมมาได้จากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือพระไตรปิฎกภาษาไทย 2) ศึกษาข้อมูลการ ปกครองที่รวบรวมได้จากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) คือ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา พระสูตร

การสรุปผลและนำเสนอผลการวิจัย 1) นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเภทของการปกครองที่ปรากฏใน พระไตรปิฎกมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 2) ศึกษาวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้ง

ไว้ที่เกี่ยวกับการปกครองที่ปรากฏในพระไตรปิฎก 3) การสรุปผลและนำเสนอวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลและนำเสนอในแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

4. สรุปผลการวิจัย

1. การปกครองของพระเจ้าอโศกมหาราช จากจารึกโองการพระเจ้าอโศกมหาราช ไม่มีแผนใดระบุถึงวิธีการปกครองของพระองค์ในระดับราชสำนักไม่บอกว่าทรงแบ่งงานเป็นกระทรวง-กรมอย่างไร นอกจากจะสันนิษฐานว่า คงเป็นแบบจตุสดมภ์และจตุรงคเสนา ม้า รถ คช พล มีการกล่าวถึง คณะมนตรีแต่ไม่ระบุตำแหน่งงานไม่กล่าวถึงการกำหนดชั้นข้าราชการ แต่อาจใช้ระบบอัสวศักดิ์ คือ เกียรติศักดิ์ตามจำนวนม้าสำหรับเสนาทหาร ไม่กล่าวถึงระบบตอบแทนข้าราชการและระบบกฎหมายระบบศาลและราชทัณฑ์ แต่จารึกกล่าวถึงการลดหย่อนผ่อนโทษการอภัยโทษ การลงโทษแก่ผู้ทำสังฆเภท การระบุตำแหน่งข้าราชการหลายตำแหน่ง ไม่เพียงพอที่จะให้เห็นภาพการจัดการปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้ แต่มีการระบุการปกครองในบางแคว้นที่มีพระบรมวงศ์ไปปกครอง ถ้าจะตั้งชื่อระบอบการปกครองของพระเจ้าอโศกมหาราชว่าเป็นแบบ “ธรรมาธิปไตย” ก็คงไม่ถนัดนัก เพราะธรรมาธิปไตยไม่ใช่ระบอบการปกครองและไม่ได้ใช้ธรรมะเป็นหลักกฎหมายและการจัดระบบการบริหารและการลงโทษผู้ฝ่าฝืน คงจะเรียกได้แต่เพียงว่าพระองค์เป็น “พระมหาธรรมราชา” ในความหมายที่ว่า พระองค์ดำรงอยู่ในธรรม เช่น ทรงพยายามไม่เสวยเนื้อสัตว์ทรงอดทนและให้อภัยแก่ผู้กระทำต่อพระองค์และทรงสั่งสอนธรรมะ และกวาดล้างให้ข้าราชการบริหารพระญาติวงศ์ ประพฤติธรรมสั่งสอนธรรมโดยทั่วกัน

การปกครองของพระเจ้าอโศกมหาราช พบว่า บทบาทการปกครองตามแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราชเกี่ยวกับการปกครองบ้านเมือง ต้องมีคุณสมบัติของการเป็นผู้นำที่ดี จะต้องอาศัยธรรมเป็นหลักในการปกครอง สร้างบุคคลให้มีธรรมราชาในจิตใจ มีภาวะผู้นำทางการเมืองกับความเป็นธรรมราชามุ่งเน้นพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมือง คือ มุ่งพัฒนาตน ได้แก่ พัฒนาตัวของตัวเอง โดยใช้หลักแห่งความเข้าใจ และการมีฐานแห่งความเป็นธรรมที่สถิตอยู่ในใจ เป็นต้น มุ่งพัฒนาผู้ใต้การปกครอง คือด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ และด้านสติปัญญา พัฒนาองค์กรของสังคมโดยยึดกรอบศีลธรรมเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันก็กำหนดกฎหมายเป็นเครื่องส่งเสริมสนับสนุนศีลธรรม โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวคิดหลักในการปกครองบ้านเมือง มุ่งเน้นหลักปฏิบัติ โดยนำหลักธรรมดังกล่าวลงสู่การปฏิบัติเผยแพร่ สั่งสอน ประชาชนทั่วไป

2. การปกครองแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราช พระเจ้าอโศกมหาราชทรงปกครองบ้านเมืองโดยธรรมโดยใช้หลักพรหมวิหารธรรม 4 ไม่ขาดและไม่ทำลาย เป็นตัวอย่างแก่ผู้นำบริษัทและเจ้าขุนมูลนายทั้งสมัยโบราณกาลและสมัยปัจจุบันอย่างยิ่ง เป็นมหาราชในอุดมคติ พระองค์ทรงใช้หลัก“ธรรมราชา”คือการปกครองบ้านเมืองโดยธรรม “ธรรมวิชัย” เป็นหลักการปกครอง พระมหากษัตริย์

ต่างเมืองต่างประเทศทั้งสมัยอดีตจนสมัยปัจจุบันได้กระทำตามจนบ้านเมืองของตนเจริญรุ่งเรือง ทรงปกครองอาณาประชาราษฎร์ประดุจ พ่อปกครองลูก หรือทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรม ส่งเสริมกิจการสาธารณูปการ สวัสดิการสังคม ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การจัดบริการสาธารณประโยชน์และสังคมสงเคราะห์ สร้างศิลาจารึกสื่อสารเสริมธรรม ประกาศหลักการแห่งเสรีภาพ แดงเรื่องที่เป็นนโยบายของรัฐในทางธรรม ที่จะให้ผู้บริหารปกครองท้องถิ่นนำไปสั่งสอนประชาชน แต่งตั้งธรรมหาอำมาตย์เป็นทูตแห่งธรรมในการเผยแผ่ พระธรรม โดยพระองค์ก็เสด็จธรรมยาตราไปยัง พุทธสถานทุกแห่ง เพื่อศึกษาและปฏิบัติธรรม ดังนั้น สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้ ความหมายและความสำคัญของการปกครองแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราชความหมายของการปกครองแบบธรรมวิชัย พบว่า ธรรมวิชัยในงานวิจัยนี้ หมายถึง หลักธรรมที่ทรงยึดมั่นในการชนะ ทางด้านจิตใจ เป็นชัยชนะอันสูงสุด เป็นชัยชนะแห่งธรรมซึ่งเป็นต้นแบบของการเมืองใหม่ที่ใช้ธรรมนำหน้าอย่างแท้จริง ที่สามารถเข้าถึงวิถีแห่งสันติ อหิงสา ชันติธรรม และความสงบสุข โดยที่พระองค์ทรงบริหารราชการแผ่นดินภายใต้นโยบายธรรมวิชัย

ความสำคัญของ ธรรมวิชัยสรุปได้ว่า ความสำคัญของการปกครองแบบธรรมวิชัย คือ หลักแห่งธรรมวิชัย อันหมายถึง การชนะทางด้านจิตใจ ซึ่งเราถือว่า เป็นชัยชนะชนิดสูงสุด ธรรมวิชัยหรืออีกนัยหนึ่งคือชัยชนะแห่งธรรมเท่านั้น ที่จะสามารถยังความสุขอันแท้จริง ให้เกิดขึ้นได้ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะเตือนใจให้ลูกหลานตลอดจนเหลนของเรา ได้ตระหนักถึงความจริง ในข้อนี้ เราจึงจัดให้มีการจารึกแผ่นศิลานี้ขึ้น ขอเพื่อนมนุษย์ผู้ร่วมเกิดร่วมตายทั้งหลายจงอย่าได้มีการเอาชนะกัน ด้วยวิธีอื่นใดนอกไปเสียจากการเอาชนะกันด้วยธรรม ขอให้ท่านพึงสำเหนียกว่า ธรรมวิชัย หรือชัยชนะแห่งธรรมเท่านั้น ที่เป็นชัยชนะอันแน่นแท้ถาวร ธรรมวิชัย ช่วยเราได้ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า” (พระพรหมคุณาภรณ์, 2552)

จากธรรมวิชัยที่เป็นการชนะด้วยสงคราม ซึ่งอย่างดีที่สุดคือธรรมวิชัย ตามความหมายของอรรถศาสตร์ อันหมายถึง การรบชนะอย่างมีธรรม ที่เมื่อชนะแล้วไม่ทำการทารุณโหดร้าย เพียงให้ยอมอยู่ใต้อำนาจ พระเจ้าอโศกมหาราชเปลี่ยนมาหาธรรมวิชัยตามความหมายของจกัณฐกัณฐสูตร อันหมายถึง ชัยชนะด้วยธรรม คือ การทำความดีสร้างสรรค์ประโยชน์สุข (พระพรหมคุณาภรณ์, 2554)

อนึ่ง ไม่ปรากฏจากจารึกเหล่านี้ว่า ทรงปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบสามัคคีธรรมดังปรากฏในสมัยพุทธกาลหลายแคว้น เช่น แคว้นวัชชีของกษัตริย์ลิจฉวีและศากยะ เพราะไม่ได้กล่าวถึง การมีสภาและการตัดสินใจร่วมกัน ทั้งไม่ได้กล่าวถึงอภิธานิยธรรม 7 กลับปรากฏว่าทรงเป็นพระราชที่ปกครองโดยเด็ดขาด จึงทรงใช้ระบอบประชาธิปไตยเต็มที่แต่เอนไปทางด้านปิตาธิปไตย และไม่ทรงนับพระองค์เป็นเทพเจ้า อย่างฟาโรห์ไอยคุปต์ หรือกษัตริย์เขมร กษัตริย์ญี่ปุ่น หรือสมมติเทพราชของไทย ทรงให้จารึกพระนามว่า “ปิยทัสสี” ซึ่งอาจจะแปลได้ว่า เป็นผู้ที่เห็นแล้วเป็นที่รัก หรือมีทัศนที่รักประชาชนและอธิบายว่า ทรง “เป็นที่รักแห่งทวยเทพ” ซึ่งเป็นการกล่าวตามหลักทางพุทธว่า เมื่อบุคคลเพียรปฏิบัติธรรมอย่างดีแล้วเทพยดาก็จะมาคุ้มครองรักษานั้นเอง ส่วนในทัศนะของพระพุทธศาสนา สังคม และการเมือง

จะเห็นได้ว่า ระบอบประชาธิปไตยนั้น หลักสำคัญที่จะทำให้ประชาธิปไตยเป็นประชาธิปไตยนั้น เราจะต้องมีความเคารพในความเป็นธรรม ในเหตุผล ในเมตตาธรรม ศรัทธาในมนุษยชาติ และความเคารพในเกียรติภูมิของมนุษย์ (จ่านงค์ ทองประเสริฐ, 2535)

พระราชจริยาวัตรของพระเจ้าอโศกมหาราช (พระมหากุณฑิย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี), 2018) ด้านรัฐประศาสน์นโยบาย พระองค์ทรงถือหลัก “ธรรมวิชัย” มุ่งเอาชนะจิตใจประชาชนโดยธรรม หรือเรียกอีกอย่างว่า “ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม” ทรงส่งเสริมกิจการสาธารณูปการ ประชาสงเคราะห์สวัสดิการสังคม และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง ทำให้ชมพูทวีปในสมัยของพระองค์เป็นบ่อเกิดแห่งอารยธรรมแผ่ไพศาลทั่วไป ซึ่งพระราชจริยาวัตรของพระเจ้าอโศกมหาราชนั้น แสดงถึงพระราชประสงค์ของพระองค์ที่มีต่อประชาชน หลักธรรมที่ทรงเห็นว่าเหมาะสมที่จะแนะนำให้ประชาชนและข้าราชการนำไปปฏิบัติและพระราชกรณียกิจ ที่ทรงปฏิบัติให้เป็นตัวอย่าง (สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (ส. ศิวรักษ์), 2537) กล่าวโดย

1. ด้านการปกครองประเทศ ดังนี้ 1) การปกครองแบบบิดากับบุตร โดยทรงอยู่ในฐานะ “พ่อ” ประชาชนเป็น “ลูก” ของพระองค์มีความรักความเมตตาและความยุติธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญ ข้าราชการที่คอยดูแลต่างพระเนตรพระกรรณเปรียบเสมือนพี่เลี้ยงของประชาชน 2) ถือประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก เน้นความยุติธรรมไม่ลำเอียง ถูกเป็นถูก ผิดเป็นผิด ข้าราชการต้องเป็นผู้ “บำบัดทุกข์บำรุงสุข” แท้จริง ดำเนินการให้เกิดความถูกต้องยุติธรรมทั่วไป 3) การจัดให้มีเจ้าหน้าที่สอนธรรมแก่ประชาชน คอยดูแลแนะนำประชาชนในทางความประพฤติและการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึง และวางระบบราชการคึกคักเป็นขั้นๆ 4) การจัดบริการสาธารณประโยชน์ และสังคมสงเคราะห์ เช่น บ่อน้ำที่พสกนิกรเดินทางปลุกสวนสวนป่า ตั้งโอสถศาลา โรงพยาบาลสำหรับคนและสัตว์

2. ด้านการปฏิบัติธรรม ดังนี้ 1) เน้นทางการบริจาคแบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยทรัพย์สินและสิ่งของ แต่ทรงย้าธรรมทานค่อนข้างมาก เพราะทรงเห็นว่าการให้ความรู้ความเข้าใจในทางด้านความประพฤติ และการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญที่สุด 2) การคุ้มครองสัตว์ จงดเว้นจากการเบียดเบียนสัตว์ โดยเฉพาะให้เลิกการฆ่าสัตว์บูชายัญอย่างเด็ดขาด พระองค์เองก็ทรงงดการเสวยเนื้อสัตว์ โดยค่อยๆ ลดการฆ่าสัตว์เป็นอาหารลงตามลำดับจนไม่มีการฆ่า และไม่มีการเสวยเนื้อสัตว์ต่อไป 3) ให้ระงับการสนุกสนานบันเทิงมัวเมา แห่เล่นมั่วสุม รื่นเริงหันมาใส่ใจในกิจกรรมทางการปฏิบัติธรรมและเจริญปัญญา พระองค์ทรงทำเป็นตัวอย่างเช่นกัน คือ ทรงงดการล่าสัตว์ เปลี่ยนมาเป็น “ธรรมยาตรา” จาริกแสวงบุญไปยังปูชนียสถานต่างๆ คือ สถานที่พระพุทธรูปเจ้าประสูติ ตรัสรู้ทรงแสดง ปฐมเทศนา เสด็จดับขันธปรินิพพาน ทรงเยี่ยมเยียนราษฎรตามชนบทต่างๆ และแนะนำให้พวกเขาปฏิบัติธรรมแทนการประกอบพิธีกรรมมงคลต่างๆ 4) เน้นการปฏิบัติธรรมทางสังคม คือ ให้ทำหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคมอย่างถูกต้องดีงามเช่น เป็นบุตรธิดาให้เคารพเชื่อฟังบิดามารดา เป็นศิษย์ให้เคารพเชื่อฟังครูอาจารย์ เป็นนายจ้างให้เอาใจ

ใส่ดูแลทาสและกรรมกร เป็นต้น และ 5) เน้นเสรีภาพในการนับถือศาสนา และความสามัคคีปรองดอง เอื้อเฟื้อ นับถือกันระหว่างศาสนาต่างๆ ไม่ด่าบริภาษคำสอนของศาสนาอื่น หรือวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ศาสนิกนับถือของศาสนาอื่นและตรัสสอนว่า ให้ศาสนิกของศาสนาปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาของตนอย่างเคร่งครัด ในขณะเดียวกัน มิให้ดูถูกดูหมิ่นหรือเบียดเบียนศาสนาอื่น

3. คุณค่าและประโยชน์การปกครองตามแบบธรรมวิชัย สำหรับคุณค่าและประโยชน์การปกครองตามแบบธรรมวิชัย พบว่า พระองค์ทรงใช้ระบอบประชาธิปไตยเต็มที่ แต่เอนไปทางด้านปิตาธิปไตย คือ ทรงปกครองอาณาประชาราษฎร์ประดุจพ่อปกครองลูก และพระองค์ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม ทรงส่งเสริมกิจการสาธารณูปการ สวัสดิการ สังคม และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การจัดบริการสาธารณประโยชน์ และสังคมสงเคราะห์ เช่น บ่อน้ำ ที่พักคนเดินทาง ปลุกสวน สวนป่า ตั้งโอสถศาลา หรืออาโรคยาศาลา โรงพยาบาล สำหรับคนและสัตว์ทรงให้ขุดบ่อน้ำ ปลุกต้นไม้ สร้างถนนหนทาง เชื่อมต่อให้กว้างขวางทั่วถึง สร้างที่พักคนเดินทาง สร้างอ่างเก็บน้ำ สร้างสถานพยาบาลคนและสัตว์ ให้การศึกษาแก่ประชาชน ทำศิลาจารึกประกาศธรรม แกล้งเรื่องที่เป็นนโยบายของรัฐในทางธรรม ที่จะให้ผู้บริหารปกครอง ท้องถิ่นนำไปสั่งสอนประชาชน ด้วยการไม่เช่นฆ่าล้างผลาญสังหารเพื่อนมนุษย์ ตั้งตนอยู่ในธรรม ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยการสร้างวัด แต่ตั้งธรรมมหาอำมาตย์เป็นทูตแห่งธรรมในการเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอน โดยพระองค์ก็เสด็จ “ธรรมยาตรา” ไปยังพุทธสถานทุกหนทุกแห่งเพื่อศึกษา สืบค้น และเผยแผ่พระธรรมด้วยพระองค์เอง โดยมีข้าราชการบริพาร มุขมนตรี และประชาชนจำนวนมากโดยเสด็จกันเป็นขบวนใหญ่อย่างเอิกเกริกอย่างเป็นทางการ ซึ่งก่อให้เกิดเป็นราชประเพณีที่กษัตริย์ฝ่ายพุทธทุกพระองค์ทรงเจริญรอยตามการปกครองแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราช พบว่า 1) บทบาทด้านทาน ทรัพย์และอำนาจเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ทำความดีงามและประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน ตลอดจนให้การอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา พระเจ้าอโศกมหาราชทรงโปรดให้สร้างอารามวิหารไว้เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จำนวน 84,000 แห่ง และจารึก 2) บทบาทด้านเปยยวัชชะ มีการปรารภการทำสังคายนา ครั้งที่ 3 พระโมคคัลลีบุตรติสสะเถระเป็นประธาน ประชุมทำกันที่โศกราช พระเจ้าอโศกมหาราชทรงอุปถัมภ์และปรารภการส่งพระธรรมทูตไปเผยแผ่ยังต่างประเทศ 3) บทบาทด้านอัตถจริยา ความเป็นธรรมราชาของพระเจ้าอโศกมหาราช ทรงนำหลักธรรมวิชัยเป็นนโยบายการปกครองของรัฐ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยหลักเมตตาธรรมต่อทุกคน 4) บทบาทด้านสมานัตตตา ทรงอุทิศชีวิตเพื่อพระพุทธศาสนา ยึดพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ตั้งอยู่ในธรรมจักรพรรดิราช ทรงปฏิบัติบูชา “ธรรมบูชา” เป็นแบบอย่าง เลิกการถือมงคลโชคลาง ตี้นข้าว แต่โปรดให้นำหลักธรรมเป็นแนวทางการปฏิบัติแทน

หลักธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราช คือ การเอาชนะโดยธรรม ไม่ต้องใช้อาวุธไม่ต้องใช้ศาสตรา เมื่อพระเจ้าอโศกมหาราชเปลี่ยนมานับถือพระพุทธศาสนาแล้ว ทรงตั้งมั่นอยู่ในความไม่ประมาท พร้อมเปลี่ยนนโยบายใหม่ จากการเอาชนะด้วยสงครามแล้ว มาสู่ธรรมวิชัย คือเอาชนะด้วยธรรม เอาชนะ

ใจกันด้วยความดี ทรงได้นำหลักธรรมมาปฏิบัติตาม และทรงนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารบ้านเมือง จนทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ และมีความสุขอันได้แก่เลิกบูชายัญหันไปแบ่งปันแก่คนที่ทุกข์ยาก พร้อมการให้อภัยต่อกัน ไม่ประมาณในการดำเนินชีวิตพระเจ้าอโศกหาราชทรงเอาพระทัยใส่จริงจังมากในการประกาศเผยแผ่ธรรม ทรงเน้นการเอาใจใส่กัน เห็นใจกัน และปฏิบัติต่อกันโดยชอบโดยเฉพาอย่างยิ่ง จุดเน้นในการหันมาสู่ธรรมของพระองค์ได้แก่ การมีอิหิงสา หลักเมตตาธรรมในพรหมวิหาร 4

การนำพัฒนาการหลักธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราชที่มีอิทธิพลต่อพระมหากษัตริย์ไทยคือพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงตั้งมั่นอยู่ในความไม่ประมาท ให้อภัย มีเมตตาพร้อมมีสติคอยควบคุมอกุศลไม่ให้เกิดขึ้น หลักธรรมปรากฏในธรรมวิชัย ที่แทรกซึมเข้าไปสู่ขบวนการคิดวิเคราะห์ในแต่ละพระองค์ให้ออกมาในรูปธรรม เช่น บำรุงอุปถัมภ์การสร้างวัด ทำสังคายนาพระไตรปิฎก คำสอนในแผ่นหินแผ่นศิลา ต่อมาจารึกคำสอนลงในหนังสือ เอกสารต่างๆ และหลักธรรมวิชัยมีอิทธิพลอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านจิตใจ พระมหากษัตริย์ไทย ทรงเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามหลักธรรมพร้อมเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้ประชาชนเข้าถึงหลักของการปฏิบัติเพื่อจะได้มีเกาะกำบังด้านจิตใจไม่ให้ความโลภ โกรธ หลง เข้ามาได้ ดังนั้น การพัฒนาหลักธรรมวิชัยจึงมีอิทธิพลโดยนำมาพัฒนาปกครองบ้านเมืองและพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองทุกยุคสมัย ได้แบบอย่างจากหลักธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราชทำให้เกิดอิทธิพลทางด้านบรรพตคุณธรรมยิ่งขึ้นและด้านจิตใจมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความสุข สงบ และความเจริญรุ่งเรืองสืบมา

จากการศึกษาคุณค่าและประโยชน์การปกครองตามแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราชพบว่า พระเจ้าอโศกทรงยึดหลักการและวิธีการเผยแผ่ธรรมในการปกครอง ถือเป็นปรัชญาพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบของหลักการปกครองแบบธรรมวิชัย ในการปกครองบ้านเมือง และวิธีการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา คือ

1. ผู้นำหลักธรรมไปเผยแผ่ในการปกครอง หมายถึง พระเจ้าอโศก
2. ส่วนหลักธรรม หมายถึง การนำเอาหลักธรรมวิชัย ที่เป็นปรัชญาพื้นฐานในการแก้ปัญหาชีวิตที่พระเจ้าอโศกนำมาเผยแผ่สั่งสอน

3. ประชาชน หมายถึง ประชาชนทั่วไป ข้าราชการบริพาร พร้อมกันนี้พระองค์ยังได้ทรงอุปถัมภ์การทำตีสังคายนาและการส่งสมณะทูตไปประกาศพระศาสนา โดยเลือกพระสงฆ์ที่มีจริยวัตรงามในประกาศคำสอน พระองค์ปฏิบัติธรรมทรงเน้นเรื่องการให้ทานและเป้าหมายสำคัญของพระองค์ คือการสอนธรรมการปฏิบัติธรรม และพระเจ้าอโศกมหาราช ทรงเป็นแบบอย่างอันดีงาม ให้กับผู้ปกครอง ผู้นำผู้บริหารหน่วยงานต่างๆ ที่จะได้ประพฤติปฏิบัติแบบอย่างพระองค์ ผู้ปกครองควรใช้นโยบายธรรมวิชัยตามอย่างพระองค์ในการปกครองประชาชนหรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตน โดยปกครองแบบบิดากับบุตรเป็นพี่เลี้ยง หรือมีพี่เลี้ยงคอยดูแลประชาชน ถือประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักในการปกครอง มีความ

ยุติธรรมไม่ลำเอียง มีความบริสุทธิ์โปร่งใสฉับไวในการทำงาน ช่วยสั่งสอนให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงกันอย่างเสมอภาคกัน จัดให้มีการช่วยสังคมสงเคราะห์ประชาชน เช่น จัดสร้างโรงพยาบาลสำหรับประชาชนและสัตว์ ขุดบ่อน้ำ ปลูกต้นไม้ ทำสวน สร้างศาลาพักสำหรับคนเดินทาง โดยจัดทำอย่างทั่วถึงกัน ผู้ปกครองที่ปฏิบัติตามนโยบายธรรมวิชัยของพระองค์ ย่อมเป็นผู้ปกครองที่ดียิ่ง เป็นผู้ปกครองที่สังคมต้องการให้มาพัฒนาประเทศบ้านเมืองหรือหน่วยงานต่างๆ เพราะว่าเป็นผู้ปกครองที่ปกครองโดยธรรม มีความยุติธรรม ใช้นโยบายธรรมวิชัยในการปกครอง ผู้ปกครองเช่นนี้ย่อมทำให้บ้านเมืองมีแต่สันติความสงบสุขร่มเย็น พระเจ้าอโศกมหาราชทรงเป็นแบบอย่างอันดีงาม ให้กับคฤหัสถ์ผู้อยู่ครองเรือนทั้งหลายได้ประพฤติตามแบบอย่างพระองค์ ด้วยการให้ทาน ทั้งวัตถุทาน ธรรมทาน และอภัยทาน โดยเฉพาะธรรมทานที่พระองค์ทรงสรรเสริญว่า เป็นการให้ที่ยิ่งใหญ่กว่าการให้อื่นๆ และให้มีจิตเมตตากรุณาต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย ให้การคุ้มครองและดูแลสรรพสัตว์ทั้งหลาย ถ้าเป็นการเกี่ยวก็เกี่ยวข้องมีธรรมหรือเกี่ยวนมัสการบูชาสังเวชนียสถานทั้ง 4 หรือเกี่ยวจาริกบุญต่างๆ ให้มีการปฏิบัติธรรมและแนะนำสั่งสอนผู้อื่นให้ปฏิบัติตามตนด้วย รู้จักสร้างสัมพันธอันดีงามต่อทุกคน เช่น เชื้อฟงบิดามารดา เคารพคุณครูบาอาจารย์ เป็นต้น ให้มีความสามัคคีซึ่งกันและกันในทุกคน ทุกชาติ ทุกศาสนา ก็ให้มีความสามัคคีกัน เพราะว่าความสามัคคีนี้นำมาซึ่งความสุข และก่อให้เกิดความสันติ คือความสงบร่มเย็นและเป็นสุขตลอดกาลนาน คฤหัสถ์ที่ประพฤติปฏิบัติธรรมตามแบบอย่างพระองค์ย่อมจะเป็นคฤหัสถ์ที่สังคมต้องการให้อยู่ร่วมงานด้วย คฤหัสถ์ที่ประพฤติธรรมเช่นนี้ หากอยู่ในครอบครัวใด ครอบครัวนั้นก็มีแต่ความสุขความเจริญรุ่งเรือง หากอยู่ในโรงเรียนนั้นก็มีแต่ความสุข หากอยู่ในประเทศใด ประเทศนั้นก็มีแต่ความสุข หากอยู่ในสังคมใดๆ ก็ตาม ก็ทำให้สังคมนั้นๆ มีความร่มเย็นเป็นสุข พระเจ้าอโศกมหาราชทรงเป็นแบบอย่างอันดีงามให้กับพุทธศาสนิกชนทุกคน เพื่อพุทธศาสนิกชนจะประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างพระองค์ ด้วยการปฏิบัติต่อพระสงฆ์ ปกป้องคุ้มครองพระสงฆ์ ทำ พูด คิดต่อพระสงฆ์ด้วยเมตตา อุปลัมภบำรุงพระสงฆ์ด้วยปัจจัยทั้ง 4 มีเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย อาหาร และยารักษาโรค หมั่นทำบุญทำกรรมดีด้วยวิธีต่างๆ เช่น ทำบุญด้วยการให้ปันทรัพย์สิ่งของ ทำบุญด้วยการรักษาศีลประพฤติปฏิบัติชอบ ทำบุญด้วยการฝึกจิตใจของตนให้สะอาด สว่าง และสงบ หมั่นเยี่ยมเยียนพระสงฆ์ สนทนาธรรม และฟังธรรมจากพระสงฆ์ ให้มีความเคารพยกย่องบูชาพระสงฆ์ มีศรัทธาตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวในพระพุทธานุภาพ เอาใจใส่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และช่วยทำกิจการงานพระพุทธศาสนา ด้วยการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรม และช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางขึ้น เจริญขึ้นสืบไป

5. อภิปรายผลการวิจัย

พระองค์ถือได้ว่าเป็นผู้เผยแผ่ธรรมที่เข้าใจถึงความต้องการของผู้รับ เพราะพระองค์ทรงปฏิบัติด้วยตนเองและเห็นผล ตลอดจนทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง

และผู้อื่น พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงปกครองแบบธรรมวิชัย พระองค์เป็นผู้ปกครอง เป็นนักบริหาร เป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้มีความเสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ดังนั้น ผู้ปกครองที่ปฏิบัติตามนโยบายธรรมวิชัยของพระองค์ ย่อมเป็นผู้ปกครอง ที่ดียิ่ง และเป็น ผู้ปกครองที่สังคมต้องการให้มาพัฒนาประเทศบ้านเมือง ผู้ปกครองเช่นนี้ย่อมทำให้บ้านเมืองมีแต่สันติ ความสงบสุขร่มเย็น พระเจ้าอโศกมหาราช พระองค์ถือได้ว่าเป็นผู้เผยแผ่ธรรมที่เข้าใจถึงความต้องการของ ผู้รับเพราะพระองค์ทรงปฏิบัติด้วยตนเองและเห็นผลและปรารถนาดี พร้อมทั้งมีความอุทิศหาทำงาน ด้วยความใส่ใจ จึงทำให้พระองค์เป็นแบบอย่างในการปกครอง ตลอดจนทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีประสิทธิภาพ ควรนำเอาเป็นแบบอย่างอันดีงามของพระองค์ มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงปกครองแบบธรรมวิชัย พระองค์เป็นผู้ปกครอง เป็นนักบริหาร เป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้มีความเสียสละ และพระองค์ทรงเป็นผู้เห็นประโยชน์ ส่วนรวมเป็นสำคัญ จึงควรนำมาเป็นแบบอย่างสำหรับเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้ผู้ปกครอง ผู้นำขององค์กร ทุกระดับให้มีความเสียสละและเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ เหมือนดังเช่นพระเจ้า อโศกมหาราช สนับสนุนเผยแผ่ผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณค่า เกี่ยวกับบทบาทการปกครองแบบธรรมวิชัยของ พระเจ้าอโศกมหาราชให้ได้เกิดประโยชน์ต่อไป

6. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์คุณค่าและประโยชน์การปกครองตามแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศก มหาราช พบว่า มีเรื่องที่น่าสนใจที่ควรนำมาเป็นข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 พระเจ้าอโศกมหาราช พระองค์ถือได้ว่าเป็นผู้เผยแผ่ธรรมที่เข้าใจ ถึงความต้องการของ ผู้รับ เพราะพระองค์ทรงปฏิบัติด้วยตนเองและเห็นผลและปรารถนาดี พร้อมทั้งมีความอุทิศหาทำงาน ด้วยความใส่ใจ จึงทำให้พระองค์เป็นแบบอย่างในการปกครอง ตลอดจนทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีประสิทธิภาพ ควรนำเอาเป็นแบบอย่างอันดีงามของพระองค์ มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

1.2 พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงปกครองแบบธรรมวิชัย พระองค์เป็นผู้ปกครอง เป็นนักบริหาร เป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้มีความเสียสละ และพระองค์ทรงเป็นผู้เห็นประโยชน์ส่วนรวม เป็นสำคัญ จึงควรนำมาเป็นแบบอย่างสำหรับเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้ผู้ปกครอง ผู้นำขององค์กร ทุกระดับให้มีความเสียสละและเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ เหมือนดังเช่นพระเจ้าอโศกมหาราช

1.3 สนับสนุนเผยแผ่ผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณค่า เกี่ยวกับบทบาทการปกครองแบบธรรมวิชัย ของพระเจ้าอโศกมหาราช ให้ได้เกิดประโยชน์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

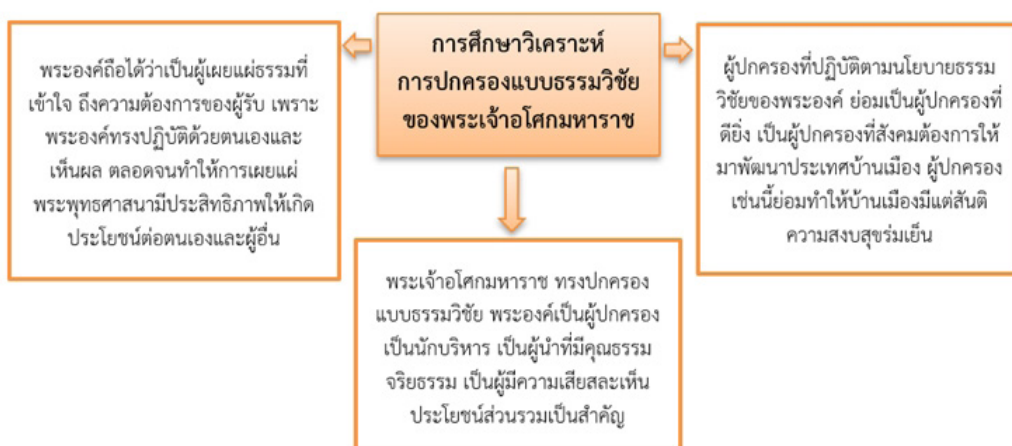
2.1 ศึกษาวิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระเจ้าอโศกมหาราช

2.2 ศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระมหากษัตริย์ หรือผู้นำอื่นๆ ที่มีต่อการปกครองและต่อพระพุทธศาสนา

2.3 ศึกษาบทบาทการปกครองแบบธรรมราชาและหลักธรรมวิชัยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระเจ้าอโศกมหาราช

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาคุณค่าและประโยชน์การปกครองตามแบบธรรมวิชัยของพระเจ้าอโศกมหาราช พบว่า พระเจ้าอโศกทรงยึดหลักการและวิธีการเผยแผ่ธรรมในการปกครอง ถือเป็นปรัชญาพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบของหลักการปกครองแบบธรรมวิชัย ในการปกครองบ้านเมือง และวิธีการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา คือ พระองค์ทรงเป็นผู้นำหลักธรรมไปเผยแผ่ในการปกครอง หมายถึง พระเจ้าอโศก ส่วนหลักธรรม หมายถึง การนำเอาหลักธรรมวิชัย ที่เป็นปรัชญาพื้นฐานในการแก้ปัญหาชีวิตที่พระเจ้าอโศกนำมาเผยแผ่สั่งสอนประชาชน หมายถึง ประชาชนทั่วไป ข้าราชการบริวาร พร้อมกันนี้พระองค์ยังได้ทรงอุปถัมภ์การทำดีสังคายนา และการส่งสมณะทูตไปประกาศพระศาสนา โดยเลือกพระสงฆ์ที่มีจริยวัตรงามในประกาศคำสอน พระองค์ปฏิบัติธรรมทรงเน้นเรื่องการให้ทานและเป่าหมายสำคัญของพระองค์ คือ การสอนธรรมการปฏิบัติธรรม และพระเจ้าอโศกมหาราช ทรงเป็นแบบอย่างอันดีงาม แสดงดังรูปภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2539). *ปรัชญาประยุกต์-อินเดีย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอช.เอ็น.กรุ๊ป.
- _____. (2539). *พระพุทธศาสนา สังคม และการเมือง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คอมแพคท์พริ้นท์.
- เช็ค ดิงซานชาลี. (2556). *สุดยอดสถานที่รำลึกถึงพระพุทธองค์ในอินเดีย-เนปาล*. นนทบุรี: พิพิธภัณฑ์.
- บริษัท พาโนรามา เวิลด์ไวด์ จำกัด. (2549). *ตามรอยพระพุทธเจ้า*. กรุงเทพฯ: แพรว.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2552). *จารีกอศอก (ธรรมจักรบนเคียวสี่ลี้) รัฐศาสตร์แห่งธรรมาธิปไตย*.
สมุทรปราการ: ผลิตัณม์.
- _____. (2554). *การปฏิบัติธรรม ฉบับที่ 36*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระมหาวิชัยวิชิตเมธี (ว.วิชิตเมธี). (2561). *อโศกมหาราช ผู้สร้างแนวความคิดการเมืองใหม่*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.vimuttayalaya.net/DharmaDaily.aspx?id=73&page=10>
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (ส. ศิวรักษ์). (2537). *ความเข้าใจในเรื่องพระเจ้าอโศก และอโศกาวทาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์ไทย-ธิเบต.

ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร*
Selected Factors Affecting the Organizational Commitment of
Teachers in School under the Secondary Educational
Service Area Office Surat Thani Chumphon

วรวัจน์ สารทวี, โสภนา สุดสมบุญ และกุลชลี จงเจริญ
Vorawat Santawin, Sopana Sudsomboon and Khunchalee Chongcharoen
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: santawin.love@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของครู 2) ระดับความผูกพันต่อองค์กรของครู 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของครู และ 4) ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน 341 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเคร์จซี่และมอร์แกน สุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของครู ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารการมอบอำนาจตามโครงสร้างองค์การ การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของบุคลากร วัฒนธรรมองค์การ ผลตอบแทน การสร้างบรรยากาศในการทำงาน และการได้รับการยอมรับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .91, .93, .92, .87, .87, .93 และ .95 ตามลำดับ และแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของครู มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

*ได้รับบทความ: 6 สิงหาคม 2565; แก้ไขบทความ: 29 สิงหาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 30 สิงหาคม 2565

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด
2. ความผูกพันต่อองค์กรของครู ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของครูมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .738
4. ปัจจัยคัดสรร 5 ปัจจัยส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาเรียงตามลำดับ ดังนี้ วัฒนธรรมองค์กร การได้รับการยอมรับนับถือ การมอบอำนาจตามโครงสร้างองค์การ ผลตอบแทน และการสร้างบรรยากาศในการทำงานโดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 59.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ปัจจัยคัดสรร; ความผูกพันต่อองค์กร

Abstract

The objectives of this research were to study 1) selected factors related the organizational commitment of teachers; 2) level of organizational commitment of teachers; 3) the relationship between selected factors related the organizational commitment of teachers in school and the organizational commitment of teachers in school; and 4) selected factors affecting the organizational commitment of teachers in school. The research sample consisted of 341 teachers in school under the Secondary Educational Service Area Office Surat Thani Chumphon, all of whom were obtained by the Krejcie and Morgan's sample size table and stratified random sampling based on school size. The employed research instrument was a questionnaire dealing with selected factors related the organizational commitment of teachers, which were the leadership of executives, the delegation of authority, the growth needs of personnel, the organizational culture, the compensation, the creating a working atmosphere, and the being respected recognition, with reliability coefficients of .91, .93, .92, .87, .87, .93 and .95, respectively, and a questionnaire dealing with the organizational commitment of teachers, with reliability coefficients of .93. The statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson is product-moment correlation, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows:

1. The overall of selected factors relevant the organizational commitment of teachers were rated at the high level, when identified by each aspect were rated between the high and the highest level.
2. The overall and each aspect of organizational commitment of teachers were rated at the highest level.
3. Selected factors related the organizational commitment of teachers in school correlated positively at the high level, which as significant at the .01 level ($r = .738$).
4. Factors affecting the organizational commitment of teachers consists of 5 factors werethe organizational culture, the being respected recognition, the delegation of authority, the compensation, and the creating a working atmosphere, respectively. These factor were significant predictors of the organizational commitment of teachers and they could explain 59.7% of the variance ($p = .01$).

Keywords: Selected factor; Organizational commitment

1. บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มตามศักยภาพทั้งทางสติปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม ซึ่งมีครูเป็นส่วนสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จ การปฏิรูปการศึกษาจึงมุ่งหมายสำคัญเกี่ยวกับผลิตครูกำหนดให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครูความรู้ความสามารถ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ระบุให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษาแก่บุคคลทุกเพศทุกวัยให้พัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะดำเนินการให้สถานศึกษาพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ดังนั้น ถ้าครูมีความผูกพันต่อสถานศึกษาก็จะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเพราะ “ความผูกพันต่อองค์กร” ก่อให้เกิดผลทางบวกในการปฏิบัติงาน (พิชญานา ยืนยาว และคณะ, 2564) ซึ่ง Allen and Meyer (1990) กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์กรเป็นลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

กับองค์การ และการนำไปสู่การตัดสินใจที่จะคงอยู่หรือลาออกจากการเป็นสมาชิกขององค์กรนั้นๆ โดยความผูกพันองค์กรแบ่งได้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความผูกพันด้านความรู้สึก (Affective commitment) 2) ความผูกพันต่อเนื่อง (Continuous commitment) 3) ความผูกพันที่เกิดจากบรรทัดฐานของสังคม (Normative commitment) ซึ่งสอดคล้องกับ Steers (1977) และ Porter and Lawler (1987) ที่ได้แบ่งองค์ประกอบด้านความผูกพันต่อองค์การเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร 2) ความเต็มอกเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำงาน 3) ความปรารถนาที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์การ

การที่ครูจะมีความผูกพันต่อสถานศึกษานั้นเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเป็นอย่างมาก ได้มีการศึกษาพบว่าปัจจัยที่จะส่งผลต่อครูให้เกิดความผูกพันต่อสถานศึกษามีหลากหลาย ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ วัฒนธรรมและค่านิยม สวัสดิการ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน การได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา บรรยากาศในการทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน และความก้าวหน้าในการทำงาน (อนงค์ศิริ โรจนโสดม, 2561; สุภาพร นิมนวล, 2562; จุไรวรรณ บินดุเหลี่ยม, 2562; Smith, Kendall and Hulin, 1969)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความผูกพันต่อองค์การของครูเพื่อนำสู่การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การของครูกับความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

4. เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 341 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970; อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษาและสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ เกี่ยวกับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเที่ยง ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการมอบอำนาจตามโครงสร้างองค์กร ด้านการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของบุคลากร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านผลตอบแทน ด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน และด้านการได้รับการยอมรับนับถือมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .91 .93 .92 .87 .87 .93 และ .95 ตามลำดับ และความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษามีค่าความเที่ยงเท่ากับ .93

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์กับครูในสถานศึกษา เก็บข้อมูลกลับมาภายใน 2 สัปดาห์ได้จำนวนทั้งสิ้น 341 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง ดังนี้

1. ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 3 ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของบุคลากร วัฒนธรรมองค์กร และภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมอบอำนาจตามโครงสร้างองค์กร การได้รับการยอมรับนับถือการสร้างบรรยากาศในการทำงาน และผลตอบแทน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานีชุมพร ในภาพรวม

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.55	0.52	มากที่สุด
2. การมอบอำนาจตามโครงสร้างองค์การ	4.49	0.54	มาก
3. การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของบุคลากร	4.65	0.48	มากที่สุด
4. วัฒนธรรมองค์การ	4.59	0.50	มากที่สุด
5. ผลตอบแทน	4.32	0.58	มาก
6. การสร้างบรรยากาศในการทำงาน	4.41	0.57	มาก
7. การได้รับการยอมรับนับถือ	4.43	0.48	มาก
รวมเฉลี่ย	4.49	0.44	มาก

2. ความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การเต็มใจในการปฏิบัติงานความจงรักภักดีต่อองค์กร การยอมรับในเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ และความต้องการเป็นสมาชิกขององค์การ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ในภาพรวม

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การยอมรับในเป้าหมาย และค่านิยมขององค์การ	4.64	0.45	มากที่สุด
2. ความจงรักภักดีต่อองค์กร	4.69	0.44	มากที่สุด
3. ความต้องการเป็นสมาชิกขององค์การ	4.61	0.48	มากที่สุด
4. การเต็มใจในการปฏิบัติงาน	4.76	0.38	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.67	0.39	มากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับ ได้แก่ วัฒนธรรมองค์การ

(X_4) ($r = .699$) การมอบอำนาจตามโครงสร้างองค์การ (X_2) ($r = .696$) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1) ($r = .633$) การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของบุคลากร (X_3) ($r = .618$) การได้รับการยอมรับนับถือ (X_7) ($r = .614$) ผลตอบแทน (X_5) ($r = .552$) และการสร้างบรรยากาศในการทำงาน (X_6) ($r = .514$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ตัวแปร	(Y_1)	(Y_2)	(Y_3)	(Y_4)	($Y_{รวม}$)
(X_1)	.550**	.569**	.599**	.528**	.633**
(X_2)	.661**	.587**	.645**	.579**	.696**
(X_3)	.544**	.540**	.574**	.539**	.618**
(X_4)	.631**	.617**	.656**	.577**	.699**
(X_5)	.530**	.465**	.530**	.430**	.552**
(X_6)	.496**	.471**	.510**	.330**	.514**
(X_7)	.569**	.553**	.564**	.491**	.614**
($X_{รวม}$)	.680**	.648**	.696**	.590**	.738**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษา พบว่า ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานกล่าวคือมีปัจจัย 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ วัฒนธรรมองค์การ (X_4) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .312 การยอมรับนับถือ (X_7) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .288 การมอบอำนาจตามโครงสร้างองค์การ (X_2) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .361 ผลตอบแทน (X_5) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ -.189 และการสร้างบรรยากาศในการทำงาน (X_6) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .119 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์พหุ (R) เท่ากับ .776 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแก้ (Adjusted R^2) เท่ากับ .603 และทั้ง 5 ปัจจัยดังกล่าวร่วมกันทำนายความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษา

ได้ร้อยละ 59.7 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนดิบ (B) และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยคะแนนมาตรฐาน (β) ของสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาคำความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์สมการถดถอย (ES.b) และการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-values
	B	Std.error	β		
X_4	.244	.046	.312	5.303	.000
X_7	.232	.037	.288	6.345	.000
X_2	.261	.045	.361	5.866	.000
X_5	-.127	.042	-.189	-3.001	.003
X_6	.082	.035	.119	2.347	.019
a (Constant)	.154	.144	-	10.726	.000
R = .776 Std.error = .247 F = 101.738					
$R^2 = .603$ Adjusted $R^2 = .597$ a = .154					

** p < .01

จากผลการวิเคราะห์สามารถนำตัวแปรปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษามาสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\text{รูปคะแนนดิบ } Y_1' = .154 + .244(X_4) + .232(X_7) + .261(X_2) - .127(X_5) + .082(X_6)$$

$$\text{รูปคะแนนมาตรฐาน } Z_1 = .312(X_4) + .288(X_7) + .361(X_2) - .189(X_5) + .119(X_6)$$

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่ฯ มีนโยบายพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่ฯ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเข้าอบรมอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการอบรมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีและเลื่อนวิทยฐานะ โครงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์หรือระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี ยังคงมีความต้องการที่จะทำงานอยู่ในสถานศึกษาเดิม แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีครูที่มีความประสงค์จะย้ายสถานที่ทำงานออกนอกเขตพื้นที่ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 ถึง 2564 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี และมีสถานภาพโสด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow (1970; อ้างถึงใน นรา สมประสงค์, 2562, หน้า 21) ที่กล่าวว่า ความต้องการทางร่างกายที่มนุษย์ทุกคนต้องการทำงานหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความพร้อมและยังสอดคล้องกับความต้องการยอมรับนับถือเป็นความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับนับถือจากคนอื่น อีกทั้งสอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (1970; อ้างถึงใน นรา สมประสงค์, 2562, หน้า 35) ที่กล่าวว่า ความชื่นชอบต่อผลลัพธ์หรือรางวัล มีต่อผลลัพธ์ที่จะได้รับในอนาคต เช่น คนทำงานเพราะต้องการเลื่อนตำแหน่ง การได้เลื่อนตำแหน่งจะมีคุณค่าสูงสำหรับคนๆ นั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร นิ่มนวล (2562) พบว่า ปัจจัยด้านความก้าวหน้ามีความเกี่ยวข้องกับความผูกพันที่มีต่อองค์กรของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และอนงค์ศิริ โรจนโสตร (2561) พบว่า ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การมีความเกี่ยวข้องกับความผูกพันที่มีต่อองค์กรของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ปัจจัยบรรยากาศองค์การของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่ฯ มีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยการกำหนดกลยุทธ์พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลนวัตกรรมยุคใหม่ และเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะดิจิทัล และมีความเป็นมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับครูส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปีซึ่งอยู่ในวัยกระตือรือร้นพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองรวมทั้งชื่นชอบกับนโยบายด้านการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลนวัตกรรมยุคใหม่รวมทั้งครูส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่และมีสถานภาพโสด ทำให้ไม่มีภาระครอบครัวที่จะต้องดูแล ส่งผลให้การปฏิบัติงานการดำเนินงานต่างๆ ทำได้เต็มที่ และเต็มเวลาพร้อมที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับทฤษฎีความผูกพันของ Steers and Porter (1983) และ Allen, Meyer and Smith (1993) ได้กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจเป็นความรู้สึกยึดมั่นต่อองค์การความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์การ รู้สึกผูกพันต้องการคงอยู่กับองค์การ เต็มใจทุ่มเทปฏิบัติงานเพื่อองค์การ สอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์ศิริ โรจนโสตร (2561) และสุภาพร ประเสริฐชาติ และคณะ (2563) พบว่า ความผูกพันต่อองค์การของครู โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การของครูกับความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษา พบว่า วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์สูงสุดแต่ยังอยู่ในระดับ

ค่อนข้างสูง เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากมีครูที่มีประสบการณ์หรือระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลเหล่านี้ ทำงานด้วยกันเป็นระยะเวลานานมีความเข้าใจระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงานและเข้าใจเพื่อนร่วมงานทำให้เกิดการยอมรับระเบียบแบบแผนของสถานศึกษาเป็นอย่างดี นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่ฯยังมีการส่งเสริมให้จัดโครงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีกิจกรรมย่อยที่สำคัญคือกิจกรรมพี่สอนน้องเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้พี่ถ่ายทอดแนวคิดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการทำงานความเป็นอยู่ ทั้งในและนอกสถานศึกษา อีกทั้งผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันปฏิบัติตนตามคุณธรรม จริยธรรมที่ดีมีระเบียบแบบแผนค่านิยมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างเปิดเผยจริงใจก็จะสามารถสร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นกับครูได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประยงค์ เนาวบุตร (2562) และ Cook and Lafferty (1989) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นระบบที่บุคคลในองค์การยึดถือและมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน มีการตั้งเป้าหมายร่วมกัน มุ่งให้ความสำคัญกับสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล สมาชิกทุกคนในองค์การมีความเป็นกันเองเปิดเผยจริงใจ สอดคล้องกับเรื่องอุไร โตประภากร (2561) และอนงค์ศิริ โรจนโสดม (2561) พบว่า วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงถึงสูงกับความผูกพันองค์การของครู

4. ปัจจัยคัดสรรที่สามารถทำนายความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษา พบว่า มี 5 ปัจจัย โดยตัวทำนายที่สำคัญเรียงตามลำดับ ได้แก่ วัฒนธรรมองค์การ การมอบอำนาจตามโครงสร้างองค์การ การได้รับการยอมรับนับถือ การสร้างบรรยากาศในการทำงาน และผลตอบแทน โดยทั้ง 5 ตัวแปรร่วมกันทำนายความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 59.7 จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นปัจจัยที่สำคัญมากกว่าปัจจัยอื่นๆ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ผู้บริหารและครูกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกันปฏิบัติตามคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีมีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกันและมีการกำหนดและปฏิบัติตนตามค่านิยมของสถานศึกษาร่วมกันสอดคล้องกับ Cameron and Quinn (1999) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นวิถีปฏิบัติ และมีความสอดคล้องกับบุคลากรในองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเรื่องอุไร โตประภากร (2561) และอนงค์ศิริ โรจนโสดม (2561) พบว่า วัฒนธรรมองค์การ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของบุคลากร ไม่ได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครูในสถานศึกษา เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการโยกย้าย เปลี่ยนตำแหน่งบ่อยครั้งทำให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ นโยบายขาดความต่อเนื่องครูไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Maslow (1970; อ้างถึงใน นรา สมประสงค์, 2562, หน้า 21) ที่กล่าวว่ามนุษย์ต้องการความมั่นคงในการทำงานมีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องมีเสถียรภาพ

ในการปฏิบัติงาน และทฤษฎี Herzberg (1968; อ้างถึงใน นรา สมประสงค์, 2562, หน้า 31) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้ครูเกิดความรู้สึกมั่นคงในการทำงานความยั่งยืนของอาชีพหรือความมั่นคงขององค์การสอดคล้องกับงานวิจัยของจิระวัฒน์ ต้นสกุล (2558) พบว่า พฤติกรรม และกระบวนการของผู้นำในการใช้อิทธิพลหรืออำนาจที่มีอยู่อย่างถูกต้องในการจูงใจ กระตุ้น ชี้แนะ ผลักดัน อำนาจการให้บุคคลอื่นเต็มใจ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติตามที่ต้องการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับจัดโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ในการถ่ายทอดแนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติงาน ร่วมกันโดยเน้นการยกย่องชมเชยในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

1.2 สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางในการพัฒนาครูและบุคลากรที่บรรจุใหม่อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะระบบพี่เลี้ยงหรือพี่สอนน้องเพื่อก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์การที่ดีต่อไป

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเข้ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสำคัญและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา

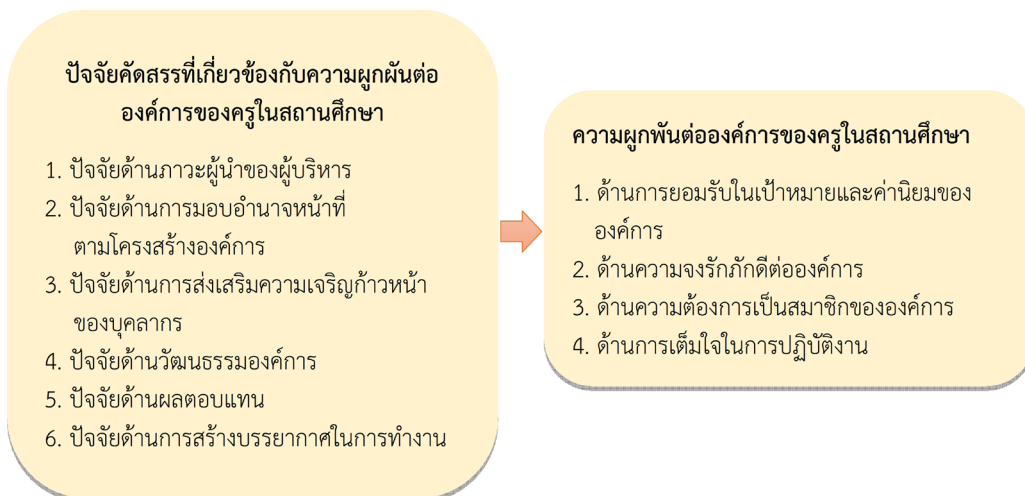
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของสถานศึกษา กับ ความผูกพันต่อองค์กรของครู รวมถึงรูปแบบการพัฒนาความก้าวหน้าในการประกอบวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการทำวิจัยในครั้งนี้ ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันและระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ เพื่อสร้างความผูกพันของครูให้เกิดขึ้นกับสถานศึกษาได้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษากำหนดเป็นนโยบาย เพื่อจัดอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- จิระวัฒน์ ต้นสกุล. (2558). *การพัฒนาโมเดลการวัดและโมเดลสมการเชิงโครงสร้างพหุระดับ ความผูกพันของครู*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุไรวรรณ บินดุเหล็ม. (2562). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจคงอยู่ในงานของข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นรา สมประสงค์. (2562). *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประยงค์ เนาวบุตร. (2562). *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิชญาภา ยืนยาว และคณะ. (2564). การพัฒนารูปแบบกลไกและระบบการคัดกรองผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา. *วารสารคุรุสภาวิทยากร*, 1(2), 13-26.
- เรืองอุไร โตประภากร. (2561). *ปัจจัยแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์การของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานประจำปี 2559 สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา: การบูรณาการสู่แผนการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). บทบัญญัติด้านการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. เข้าถึงได้จาก <https://library.parliament.go.th>
- สุชาพร ประเสริฐชาติ, สุรัตน์ ไชยชมพู และธนวิน ทองแพง. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 9(2), 333-348.
- สุภาพร นิ่มนวล. (2562). ปัจจัยแรงจูงใจของบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์การของบุคลากรในโรงเรียนเทศบาล จังหวัดสมุทรสาคร. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- อนงค์ศิริ โรจนโสตรม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครูโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Allen, N. J., & Meyer, J. P. (1990). Organizational commitment: Evidence of career stage effect. *Journal of Business Research*, 26(1), 49-61.
- Allen, N. J., Meyer, J. P., & Smith, C. A. (1993). Commitment to organizations and occupations: Some methodological considerations. *Journal of Applied Psychology*, 78(4), 538-551.
- Cameron, K. S., & Quinn, R. E. (1999). *Diagnosing and changing organizational culture: based on the competing values framework*. United States: Addison-Wesley.
- Cooke, R. A., & Lafferty, J. C. (1989). *Organization culture in ventory*. Plymouth MI: Human Synergistics.
- Porter, L. W., & Lawler, E. E. (1987). *Managerial attitudes and performance*. Homewood, IL: Irwin.
- Smith, P. C., Kendall, L. M., & Hulin, C. L. (1969). *The measurement of satisfaction in work and retirement: A strategy for the study of attitudes*. Chicago: Rand McNally.
- Steers, R. M. (1977). Antecedents and outcomes of organizational commitment. *Administrative Science Quarterly*, 22(1), 46-56.
- Steers, R. M., & Porter, L. W. (1983). *Motivation and work behavior*. (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

แม่สะเอง: ความสัมพันธ์ของพิธีกรรม ความเชื่อ และนาฏกรรม*

Mae Sa Eng: The Relationship of Rituals, Beliefs and Performance

ศิริรัตน์ ไชยศิยามงคล, ชนัย วรณะลี¹ และอัศวิทย์ เรืองรอง²

Sirirat Chaisiwamongkhon, Chanai Wannalee and Akhawit Ruengrong

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา²

Bunditpatanasilpa Institute, Thailand

Bansomdetchaopraya Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: siriratchai.15@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพิธีกรรม ความเชื่อ และนาฏกรรม ที่ปรากฏในพิธีกรรมแม่สะเองของชาวกูย บ้านโพนปลัด ตำบลสุขสวัสดิ์ อำเภอบึง จังหวัดศรีสะเกษ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากการสังเกต สัมภาษณ์ และข้อมูลทุติยภูมิ จากวิจัยเอกสาร ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก 17 คน วิจัยภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาโดยผ่านการรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ เลขที่ ว.78/2564

ผลการวิจัยพบว่า “พิธีกรรมแม่สะเอง” เป็นวัฒนธรรมอันเกี่ยวกับสัญลักษณ์ที่แสดงถึงพลังแห่งความเชื่อ ความศรัทธา โดยผ่านการแสดงออกทางนาฏกรรม เพื่อสื่อสารกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ จนเกิดเป็นค่านิยม ขนบธรรมเนียม กฎระเบียบของสังคมชาวกูย พิธีกรรม ประกอบด้วย ผู้ทำพิธีคือแม่ครูใหญ่ ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากชาวกูยในหมู่บ้านนั้น ผู้ร่วมพิธี คือ แม่ครูรองทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยแม่ครูใหญ่ ผู้ที่หายจากอาการเจ็บป่วย ญาติที่มีเชื้อสายสะเองในหมู่บ้าน และครูดนตรี กิจกรรมในพิธีประกอบด้วย การตรวจคาย การไหว้ครูดนตรี การเซ่นไหว้บรรพบุรุษและอัญเชิญพระยาแถน รวมทั้งการละเล่น พิธีบายศรีสู่ขวัญ พิธีลาร่างทรง และพิธีขึ้นหิ้งหรือขึ้นบ้าน ซึ่งมีสัมพันธ์กับความเชื่อ 4 ด้าน คือความเชื่อและศรัทธาต่อพระยาแถน ความเชื่อในผีบรรพบุรุษ ความเชื่อในกฎแห่งกรรมตามพระพุทธศาสนา ความเชื่อในพิธีบวงสรวงบูชาและคาถาอาคมตามศาสนาพราหมณ์ ความเชื่อดังกล่าวสัมพันธ์กับ

*ได้รับบทความ: 12 มิถุนายน 2565; แก้ไขบทความ: 22 สิงหาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 31 สิงหาคม 2565

Received: June 12, 2022; Revised: สิงหาคม 22, 2022; Accepted: August 31, 2022

นาฏกรรม การใช้ลำตัว การใช้มือและแขน การย่ำเท้า การร่ายรำตามจังหวะและธรรมชาติไม่มีกระบวนการทำที่เป็นรูปแบบ รวมทั้งการละเล่นตามจังหวะและทำนองดนตรี แสดงบทบาทตามความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่แต่ละคนนับถือ นาฏกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามีเป้าหมายคือ การบำบัด เยียวยาให้ผู้คนในสังคมอยู่เย็นเป็นสุข มีรูปแบบที่สัมพันธ์แนบแน่นด้านสังคม การทำมาหากิน ความเป็นอยู่ของชาวกูยจนเกิดเป็นประเพณีสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น

คำสำคัญ: แม่สะเอง; พิธีกรรม; ความเชื่อ; นาฏกรรม

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship between rituals, beliefs, and dramatic rites, Mae Sa-Eang Rituals of Kui people, Ban Phon Palad, Suksawat Sub-district, PhraiBueng District, Si Sa ket Province. Study primary data from observations, interviews, and secondary data from research documents, 17 respondents in-depth interviews, field research, and data analysis by the descriptive method. Certified Human Research Ethics No. Wor.78/2564

The research results were found that: “Mae Sa Eng Ritual” is a symbolic culture that expresses the power of belief and faith through dramatic expressions. To communicate with the sacred things that are spiritually binding until becoming the values, customs, rules, and regulations of Kui society. The ceremony consisted of the performers ceremonial, as the chief exorcist, which is a person who is accepted by the Kui people in that village. Participants of the ceremony were The Deputy Chief Sorcerer duty as an assistant of the chief exorcist, Cured patient, descent relatives, Sa-Eang in, and the music teacher. Activities at the ceremony include The examination of the offerings, Music teacher worship, ancestor offering, summoning Phraya-Thaen, and play, Bai Sri Su Kwan Ceremony, Farewell ceremony, and altar ceremony or a new house. This is related to 4 beliefs the belief and faith in Phraya-Thaen, belief in ancestral spirits and belief in the law of karma according to Buddhism, and belief in sacrifices and incantations according to Brahmanism. Such beliefs are associated with tragedy, The use of the body, the use of hands and arms, the stomping of the feet, and the rhythm and nature of the dance without any formal dance movements. Including playing with the rhythm and melody Role play according to the beliefs of the sacred things that each person respects. The tragedy showed that the goal

was therapy to heal people in society to be at peace. There is a pattern that is closely related to society, Livelihood, and well-being of the Kui people until becoming a tradition passed on from generation to generation.

Keywords: Mae Sa Eang; Rituals; Beliefs; Dramatic works

1. บทนำ

พิธีกรรมเป็นสิ่งสำคัญที่มีอยู่ทุกสังคมและทุกศาสนา เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงศาสนาให้ดำรงอยู่เป็นแหล่งก่อเกิดประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมมาจากความเชื่อของมนุษย์เมื่อเชื่อในสิ่งใดก็จะให้ความศรัทธาและบนบานเพื่อขอความช่วยเหลือจากสิ่งนั้นเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ในสิ่งที่ตนนับถือ ซึ่งอมรา พงศาพิชญ์ (2542, หน้า 34) ได้กล่าวว่า พิธีกรรมเกิดจากปัญหาในชีวิตประจำวัน ซึ่งเกินความสามารถที่จะแก้ไขได้ จึงหันไปพึ่งอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติโดยอ้อนวอนเพื่อแก้ปัญหาและบันดาลประโยชน์ต่างๆ แก่มนุษย์เชื่อมโยงกับนาฏกรรมที่นำเอาศิลปะการฟ้อนรำละครที่สร้างขึ้นตามความเชื่อ นำเครื่องแต่งกายทำนองดนตรี บทร้อง แนวคิดนาฏกรรมที่มีแบบแผนยึดถือระเบียบการร่ายรำตามแบบอย่างมาแต่โบราณและพัฒนาไปตามกระบวนการคิดที่แปลกใหม่ตามความถนัดของผู้สร้างสรรค์ผลงานมนตรี ตราโมท (2525, หน้า 43) ได้อธิบาย ทฤษฎีนาฏยศาสตร์ มีการจดบันทึกไว้เป็นภาษาสันสกฤตเมื่อประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 4-5 บรรยายด้วยรูปแบบของร้อยกรอง กล่าวถึงระบำดนตรี ภาษาการประพันธ์ บทละคร การผลิตการแสดงท่าทางสื่อความหมายทางอารมณ์ การวิจารณ์การละคร ผู้ชมเชื่อว่าเป็นท่ารำศักดิ์สิทธิ์เป็นเครื่องหมายแห่งการบูชาความเชื่อเป็นวัฒนธรรมประเภทที่สร้างอิทธิพลต่อแนวคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ที่สืบทอดปลูกฝังสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษถึงปัจจุบัน เป็นเหตุจูงใจให้เกิดการกระทำเพื่อตอบสนองความเชื่อ หากมีปัจจัยในการเปลี่ยนความเชื่อจะส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนตามจะสะท้อนให้เห็นในข้อห้ามและข้อปฏิบัติส่งผลต่อผู้แสดงหรือผู้เล่นและทำให้เกิดพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยความเชื่อนั้นๆ ซึ่งจารุวรรณ ธรรมวัตร (2521, หน้า 36) กล่าวว่า ความเชื่อแต่ละท้องถิ่นเกิดขึ้นจากปัญหาในการดำรงชีวิต เช่น ประสพภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ โรคภัยไข้เจ็บ ที่เกินความสามารถมนุษย์จะแก้ไขได้ อำนาจลึกลับหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูตผีปีศาจ วิญญาณหรือเทพเจ้าบันดาลให้เป็นเพื่อป้องกันภัยมนุษย์จึงสวดมนต์อ้อนวอนขอความช่วยเหลือจากสิ่งเหล่านั้น และแสดงกตัญญูแก่เวทด้วยการประกอบพิธีกรรมต่างๆ บูชาบวงสรวงพ่อนรำ

นาฏกรรม ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารใช้ร่างกายคำพูด สีหน้า และน้ำเสียง เพื่อแสดงความคิดความรู้สึก และความต้องการของผู้แสดงที่สวมบทบาทเป็นตนเอง หรือที่ถูกกำหนดขึ้นรูปแบบของการแสดงมีทั้งแบบสามัญจนไปถึงวิจิตรเนื้อหาทั้งสมจริง และจินตนาการขึ้นมีสาระสำคัญคือ แนวคิดหรือแก่นของการแสดงที่มีอยู่ทั้งที่บทประพันธ์ของการแสดงที่เกิดขึ้นในเวลาปกติและโอกาสพิเศษ เมื่อมนุษย์

อยู่ร่วมกันเป็นสังคม นาฏกรรมถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างบุคคล และสังคม มีรูปแบบการสื่อสารตามความเชื่อ และพิธีกรรมนั้นๆ เพราะนาฏกรรมมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ การแสดงให้เห็นแบบอย่าง การเล่าเรื่องราว ประสบการณ์ให้เห็นภาพ โน้มน้าวจิตใจ ความคิด และการปฏิบัติตาม ในทางกลับกันพบว่า นาฏกรรม เป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้แสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและความต้องการของตนเอง (ศิริมงคล นาฏยกุล, 2557, หน้า 2) การแสดงออกมีทั้งภาพจริงและจินตนาการ หรือจำลองขึ้น การที่มนุษย์อยู่ในสังคมมีทิศทาง แนวคิด และ แนวปฏิบัติของความเชื่อพิธีกรรม และนาฏกรรมกลายเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสดงออกของตัวตนภาพลักษณ์ (วิจิตรวาทการ, หลวง, 2506, หน้า 37) นาฏกรรมที่เป็นศิลปะการฟ้อนรำและการละครที่สร้างขึ้นโดยมีความหมาย เครื่องแต่งกายทำนองดนตรี บทร้อง ตลอดจนแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏกรรมทั้งในรูปแบบจารีตแบบแผนยึดถือระเบียบการร่ายรำตามแบบอย่างมาแต่โบราณ ตลอดจนนาฏยประดิษฐ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นตามยุคสมัยและการพัฒนาไปตามกระบวนความคิดที่แปลกใหม่ตามความถนัดของผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ความเชื่อ พิธีกรรม และนาฏกรรมของชาวอีสานเหมือนปรัชญาในการดำรงชีวิต โดยเกิดจากการสะสมความรู้ ประสบการณ์ และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภายใต้สภาพแวดล้อมบริบททางสังคมที่มีลักษณะเฉพาะตัว ผ่านเวลาและความเห็นดีเห็นงามร่วมกันของคนในสังคม รวมถึงพยายามถ่ายทอดความรู้ของตนเองไปยังคนรุ่นต่อไป ประเพณีส่วนใหญ่มักจะเกิดมาจากความเชื่อ ค่านิยม และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต และอิทธิพลของศาสนาที่มีต่อคนในท้องถิ่น ส่วนนาฏกรรมอันเกิดขึ้นตามห้วงของกาลเวลาในปัจจุบัน และดำเนินไปตามวิถี ประสบการณ์ ความรู้ ความคิดที่นำมาสู่การสร้างสรรค์นาฏกรรมที่เป็นเครื่องมือสะท้อนสังคมผ่านการตีความ ออกแบบการแสดงตามความเชื่อที่อาศัยนาฏกรรมสู่พิธีกรรมอันดั้งเดิมดังพิธีกรรม “แม่สะเอง” ความเชื่อตั้งแต่บรรพชนของชาวกูยในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษที่เชื่อในวิญญาณบรรพบุรุษ ผีและขวัญว่าเป็นพลังความเชื่อพื้นฐานที่กำหนดวิถีชีวิตในแง่มุมต่างๆ เกิดพฤติกรรมส่งผลในทุกด้านสร้างความมั่นใจ พลังความคิด ปัญญาในการแก้ปัญหาหรือปรับตัว สร้างแรงบันดาลใจความสามัคคี พิธีกรรมต่อสิ่งที่เหนือธรรมชาติที่ไม่มีตัวตน จากอดีตจนปัจจุบันนำนาฏกรรมมาใช้ในการฟ้อนขอฝน รักษาโรค สู้ขวัญบวงสรวงต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (ธีรรัตน์ สีสาลิศสุระกุล, 2559, หน้า 106)

ชาวกูย เชื่อว่า ทุกคนมีวิญญาณบรรพบุรุษคอยปกป้องรักษาคุ้มครองตลอดเวลา “แม่สะเอง” เป็นพิธีกรรมที่เกิดจากความเชื่อที่มีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เชื่อว่าการเจ็บไข้ได้ป่วยที่ไม่ทราบสาเหตุ เกิดจาก “สะเอง” เป็นผู้กระทำเนื่องจากหลบหลู่ดูหมิ่นบรรพบุรุษ ที่เรียกว่า “กำเนิดหรือสะเอง” และได้บนบานศาลกล่าวให้หายกาป่วย เมื่อหายป่วยก็จะจัดพิธีกรรม “แม่สะเอง” เป็นการแก้บน นำเครื่องเซ่นไหว้บูชา บรรเลงดนตรีประกอบ นำนาฏกรรมร่ายรำ เต้นร้อง เพื่อบูชาและแสดงความเคารพนับถือ โดยแม่ครูใหญ่จะติดต่อสื่อสารกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และอัญเชิญให้เข้ามาสิงสถิตในร่างและรับเอากำเนิดหรือสะเองมาเป็นเครื่องบูชา

ประจำบ้านต่อไป สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวและชุมชนให้เหนียวแน่นส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น โดยเชื่อว่า เมื่อผีบรรพบุรุษ (กำเนิดหรือสะเอง) มาขออยู่ด้วยหากไม่ยอมรับก็จะเจ็บป่วย และจะต้องทำการบะ (บนบาน) และยอมรับเอากำเนิดหรือสะเองมาถือปฏิบัติก็หายป่วยไข้และได้รับการปกป้องรักษาคุ้มครองเกิดความปรองดอง สมัคสมานสามัคคี ลูกหลานได้รู้จักกับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไป พิธีกรรม “แม่สะเอง” เป็นการให้กำลังใจทำให้อาการเจ็บไข้ได้ป่วยหายเร็วยิ่งขึ้น ทั้งยังทำให้สังคมเป็นระเบียบ เข้าใจและให้เกียรติกัน จึงมีคุณค่าและสำคัญต่อสังคมชาว “กูย” เป็นอย่างมาก

ความเจริญก้าวหน้าทั้งเทคโนโลยี วิทยาการต่างๆทำให้พิธีกรรม “แม่สะเอง” ดำรงอยู่ด้วยความยากลำบากมีแต่ผู้แก่เพียงไม่กี่คน ที่ยังคงดำรงไว้ซึ่งเชื้อสาย “กำเนิดหรือสะเอง” ถ้าไม่อนุรักษ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้เท่าทันกระแสสังคมอาจเสื่อมสูญไป ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าประเด็นสำคัญในนาฏกรรม พิธีกรรมของกลุ่มชาวกูย ที่ยังไม่มีผู้ใดศึกษาค้นคว้ามาก่อน จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า พิธีกรรม “แม่สะเอง” มีนาฏกรรมปรากฏเป็นเรื่องราว มีการร้องรำ เล่าเรื่องราวและรำรายการตรวจคาย การไหว้ ครูดนตรี การเซ่นไหว้บรรพบุรุษ การอัญเชิญพระยาแถน รวมทั้งการละเล่น พิธีบายศรีสู่ขวัญ พิธีลาร่างทรง และพิธีขึ้นหิ้งหรือขึ้นบ้านมีแม่ครูใหญ่ และแม่ครูรองเป็นผู้เชื่อมพิธีกรรม ความเชื่อ กับนาฏกรรม เข้าด้วยกัน มีผู้ศึกษาพิธีกรรมแม่สะเองไว้ในหลายมิติ แต่ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ของ พิธีกรรม ความเชื่อ และนาฏกรรม “แม่สะเอง” ของกลุ่มชาวกูยให้น่าสนใจและเป็นประโยชน์ได้เรียนรู้ และเข้าใจความสัมพันธ์ของพิธีกรรม ความเชื่อ และนาฏกรรมที่ปรากฏในพิธีกรรม “แม่สะเอง” ของชาวกูย บ้านโนนปลัด ตำบลสุขสวัสดิ์ อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพิธีกรรม ความเชื่อ และนาฏกรรมที่ปรากฏในพิธีกรรมแม่สะเองของชาวกูย บ้านโนนปลัด ตำบลสุขสวัสดิ์ อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอน ดังนี้

1. วิจัยเอกสาร (documentary research) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าความสัมพันธ์ของพิธีกรรมแม่สะเองกับความเชื่อของชาวกูย โดยศึกษาจากวิทยานิพนธ์บทความ เว็บไซต์ เอกสารอื่น
2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Interview Expert) สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) พูดคุยเปิดประเด็นสนทนาที่ไม่เตรียมการไว้ล่วงหน้าให้ผู้ให้ข้อมูลคัดเลือก ตามหลักวิธีการเลือกเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) ไม่กำหนดลักษณะของผู้ให้ข้อมูลหลักไว้ล่วงหน้า Strauss & Corbin (1998, p. 236) เก็บข้อมูลที่นำไปสู่พิธีกรรม ความเชื่อ และนาฏกรรมผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย

วัฒนธรรมอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน แม่ครูใหญ่ แม่ครูรอง เจ้าภาพ กำหนดหรือสะท้อนที่มาร่วมพิธีครุตนตรี และผู้ชม

3. วิจัยภาคสนาม (field research) ศึกษาสภาพปัจจัยที่สัมพันธ์กับพิธีกรรมความเชื่อและนาฏกรรมพื้นที่วิจัยเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมพิธีกรรมแม่สะเองเชิงประจักษ์และอนุรักษ์ยึดตามประเพณีโบราณของชาวกูย คัดเลือกเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) เพื่อให้ได้ชุมชนนำไปสู่ปรากฏการณ์ที่สอดคล้องกับการวิจัยสังเกตศึกษารวบรวมข้อมูล วัฒนธรรม พฤติกรรมชุมชนที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมความเชื่อ และนาฏกรรมสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation Observation) สัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) สัมภาษณ์อย่างไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านพิธีกรรมแม่สะเองเครื่องมือใช้แบบบันทึกการสังเกตแบบบันทึกการสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลธันวาคม พ.ศ. 2563 ถึงสิงหาคม พ.ศ. 2564

4. วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสร้างเป็นมโนทัศน์ (concept) กรอบแนวคิดจัดหมวดหมู่ (categorize) ของมโนทัศน์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง สรุปความถูกต้องของข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาสรุปแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ ตาราง และภาพ

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยความสัมพันธ์ของพิธีกรรม ความเชื่อ และนาฏกรรมที่ปรากฏในพิธีกรรมแม่สะเองสรุปได้ 3 ประเด็น ดังนี้ รูปแบบพิธีกรรม ความเชื่อ และนาฏกรรม

1. รูปแบบพิธีกรรม “แม่สะเอง” ชาวบ้านโพนปลัด ตำบลสุขสวัสดิ์ อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ประกอบสำคัญสำหรับพิธีกรรม และลำดับขั้นตอนพิธีกรรมดังนี้

1.1 องค์ประกอบของการประกอบพิธีกรรมแม่สะเอง ประกอบด้วยบุคคลดังนี้ 1) แม่ครูใหญ่ เป็นบุคคลสำคัญที่สุด เป็นผู้ที่มีเชื้อสายพระยาเถน เทพยดา ที่มาอาศัยสิงสถิตอยู่ด้วย แม่ครูใหญ่ จะควบคุมดูแลพิธีกรรมทุกขั้นตอน 2) แม่ครูรอง เป็นลูกศิษย์แม่ครูใหญ่รับใช้ใกล้ชิดได้รับการคัดเลือกและทำหน้าที่แทนแม่ครูใหญ่คอยให้คำแนะนำในการจัดเตรียมพิธีกรรม ช่วยหยิบส่งเครื่องประกอบพิธีต่างๆ ให้กับแม่ครูใหญ่ มีหรือไม่ได้ขึ้นอยู่กับความพอใจของแม่ครูใหญ่แม่ครูรองจะได้รับการสืบทอดต่อจากแม่ครูใหญ่คนเก่าที่มีอายุมากไม่สะดวกต่อการไปมา เพื่อมอบให้เป็นแม่ครูใหญ่คนต่อไป 3) เจ้าภาพหรือผู้ที่หายจากอาการป่วย 4) ญาติคนป่วยที่ใกล้ชิดทางเชื้อสาย 5) กำหนดหรือสะท้อนในหมู่บ้านผู้ที่เคยผ่านการรักษามาแล้ว ซึ่งนับถือและมีกำหนดหรือสะท้อนของตนเอง ถูกเชิญให้มาร่วมรำ 6) ครุตนตรีควบคุมการบรรเลงเพลงในพิธีกรรม การเปลี่ยนเพลงในขณะที่เข้าทรงอยู่ในดุลยพินิจและตามอารมณ์ความรู้สึกของผีสะเองซึ่งเข้าใจกันเองระหว่างแม่ครูใหญ่กับนักดนตรี

1.2 ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมแม่สะเอง มีดังนี้ 1) กำหนดวัน เจ้าภาพไปให้แม่ครูใหญ่กำหนดวันวันพระ และไม่ให้ตรงกับเจ้าภาพอื่น 2) เชิญแม่ครูใหญ่ แม่ครูรอง ด้วยขว (กรวยที่ใส่ดอก

ลีลาวดีสีขาว) จำนวน 4 อันให้มาร่วมงาน

1.2.1 ขั้นการเตรียมการก่อนการประกอบพิธีกรรม จะทำล่วงหน้า 3-4 วัน ซึ่งจะจัดเตรียม ใบตอง กล้วยสูกดอกลีลาวดี หมากพลู บุหรี่เตรียมอาหารคาวหวาน จัดทำปะรำพิธี หิ้งบูชา ห่อข้าวต้มมัด เย็บชวย (กรวย) ขึ้นหมากเบ็ง ร้อยมาลัยดอกลีลาวดีเป็นเครื่องประดับผู้มาร่วมรำสละเอง ในช่วงเช้ามีดจะไปเลี้ยงปู่ตาบอกกล่าวขออนุญาตเพื่ออัญเชิญแถนมาเล่นสละเอง และนำจิ้งหรีดไปทำบุญ อุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ

1.2.2 ขั้นประกอบพิธีกรรม “แม่สละเอง” เริ่มด้วย ขั้นที่ 1 ตรวจคาย แม่ครูใหญ่จะทำการตรวจคายว่าครบถูกต้องหรือไม่ ประกอบด้วย ผ้าขาว 1 ผืน ผ้าชิ้นใหม่ 1 ผืน ผ้าโสร่งใหม่ 1 ผืน ผ้าขาวม้า 1 ผืน เหล้าขาว 1 ขวด ชวย (กรวย) เป 5 คู่ ชวย (กรวย) กลม 8 คู่ ชวย (กรวย) ยาว 1 คู่ เทียนเล่มบาท 1 คู่ บายศรีปากชาม 1 คู่ ข้าวสาร 1 ถ้วยเล็ก ไข่ 1 ฟอง เงิน 24 บาท หมากพลู 4 คำ ยาสูบ มวนใบตอง 4 มวน กล้วย ขนม ข้าวต้มขั้นที่ 2 ให้อำนาจคนตรี เจ้าภาพนำเครื่องไหว้หรือคายนครคนตรี ประกอบด้วยชวยดอกไม้ (กรวยดอกไม้) 4 อัน เหล้าขาว 1 ขวด เปียร์ 1 ขวด บุหรี่ 1 ซอง ผ้าโสร่ง 1 ผืน เงิน 24 บาท ไปให้อำนาจคนตรีคนละชุดขอให้เล่นดนตรีด้วยความราบรื่นขั้นที่ 3 เซ่นไหว้บรรพบุรุษแม่ครูใหญ่บอกกล่าวขออนุญาตพระยาแถนอัญเชิญให้กำเนิดมาสังขารของผู้ที่จะรำแก่นบน เจ้าภาพนำขันคาย (เหล้า 1 ขวด หมากพลู ยาเส้นมวนใบตอง 4 ชุด) ไหว้แม่ครูใหญ่ แม่ครูใหญ่จุดเทียนเซ่นไหว้บรรพบุรุษหน้าหิ้งกลางปะรำพิธีแล้วมอบขันให้ผู้จะรำแก่นบน เรียกว่า “มอบช่วง” การเข้ารำทรงแม่สละเองมี 2 ลักษณะ คือ พิธีลงช่วงเป็นพิธีสำหรับ “สละเอง” ที่จะรับขึ้นหรือเริ่มรำใหม่ หลังจากที่ได้เบะ (บนบาน) ไว้ พิธีลงสักเป็นพิธีสำหรับ “สละเอง” ที่เคยรับขึ้นสละเองมาแล้ว ต้องทำครบ 3 ปี มีขั้นตอนและการประกอบพิธีกรรมเช่นเดียวกันกับพิธีลงช่วงขั้นที่ 4 การละเล่น ประกอบด้วย 1) พิธีแห่ขันหมากเบ็ง เป็นการบูชาพระพุทธรเจ้าและบวงสรวงวิญญาณบรรพบุรุษหรือกำเนิดที่ทรงร่าง 2) พิธีจับโจร เป็นบทบาทสมมุติ แสดงถึงการทำหน้าที่ปกครองลูกบ้าน ไม่ให้สิ่งชั่วร้ายมากล้ำกราย มอบหมายให้ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นโจร แม่ครูรองถือไม้สมมุติว่าเป็นดาบหรือปืนนำร้ายรำเพื่อตามจับโจรมาปรับไหมไล่โทษ นำค่าปรับที่ได้มาแจกจ่ายให้กับสละเองที่มาพร้อมพิธีได้ดื่มกินสร้างความสนุกสนานครึกครื้น 3) พิธีล่ากวาง เพื่อนำเลือดและเนื้อมาทำเป็นเครื่องเซ่นไหว้พระยาแถน แม่ครูรองจะทำหน้าที่เป็นนายพรานออกล่ากวาง ใช้ธนูเป็นอาวุธ สมมุติว่าข้าวต้ม ขนมกล้วยที่แขวนอยู่ในปะรำพิธีเป็นเนื้อกวางเครื่องดื่มที่สมมุติว่าเป็นเลือดกวางถูกนำไปมอบให้กับแม่ครูใหญ่ แม่ครูใหญ่รับและหยิบกิน แล้วแจกจ่ายให้กับผู้มาร่วมพิธี 4) พิธีบุญบังไฟ บวงสรวงพระยาแถน แม่ครูรองนำแม่สละเองร้ายรำเซ่งบังไฟเวียนรอบหิ้ง แล้วรำไปยังบริเวณร้านบังไฟจำลองใกล้กับปะรำพิธี จุดบังไฟเล็กประทัด เพื่อขอฝนให้ความอุดมสมบูรณ์แก่พืชพันธุ์และนาข้าว ขั้นที่ 5 พิธีบายศรีสู่ขวัญ สร้างความเป็นสิริมงคลตามความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ แม่ครูรองอัญเชิญพระยาแถนให้มาสู่ขวัญและผูกข้อมือให้กับเจ้าภาพ ขั้นที่ 6 พิธีลาโรงทรง เมื่อเสร็จสิ้นพิธีบายศรีสู่ขวัญ สละเองทุกคนกราบสามครั้งที่หิ้งกลางปะรำพิธี

พนมมือเชิญแม่กำเนิดหรือแม่สะเองของตนเองกลับ ชั้นที่ 7 พิธีขึ้นหิ้งหรือขึ้นบ้านแม่ครูใหญ่ แม่ครูรอง สะเองเครือญาติ และผู้รำแก้บนนำขึ้นขึ้นหิ้งบนบ้าน สะเองที่รำแก้บนลาร่างทรง แม่ครูใหญ่ แม่ครูรอง เชิญพระยาแถนที่เป็นครูบาใหญ่กลับ เป็นอันเสร็จสิ้นพิธีกรรม

สรุปรูปแบบพิธีกรรมแม่สะเองมีองค์ประกอบ คือ แม่ครูใหญ่ แม่ครูรอง (มีหรือไม่มีขึ้นอยู่กับแม่ครูใหญ่กำหนด) เจ้าภาพหรือผู้ที่หายป่วย ญาติคนป่วยที่ใกล้ชิดทางเชื้อสาย กำเนิดหรือสะเองที่มาร่วมพิธี และครูดนตรี มีขั้นตอนคือ เตรียมการ ประกอบพิธี ตรวจคายไหว้ครูดนตรีไหว้บรรพบุรุษอัญเชิญพระยาแถน ละเล่นบายศรีสู่ขวัญลาร่างทรง และขึ้นหิ้ง

ภาพที่ 1 แม่ครูเชิญพระยาแถนทรงร่าง

ภาพที่ 2 บรรดาสะเองร่ายรำเพื่อแก้บน

2. ความเชื่อในพิธีกรรม“แม่สะเอง” ชาวภูยกบ้านโนนปลัดมีความเชื่อ ดังนี้

2.1 ความเชื่อต่อเทพยดา เชื่อว่า “พระยาแถน” เป็นผู้สร้างโลกให้ทุกชีวิตอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างมีกฎเกณฑ์ ชาวภูยกให้ความเคารพพระยาแถนมาก ขอฝนเพื่อทำไร่นา ช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย “พิธีกรรมแม่สะเอง”ชาวภูยกนำความเชื่อพระยาแถนมายึดโยงเกาะเกี่ยวจิตใจคนในชุมชนสมาชิกหลักที่เป็นแกนคือผู้หญิงล้วนมีแม่ครูใหญ่ผู้เป็นหัวหน้าประกอบพิธีในฐานะผู้ส่งสารถึง “พระยาแถน” และผู้สืบทอดภาระหน้าที่สำคัญนี้ตามสายตระกูลผู้กระทำพิธีและผู้เข้าร่วมพิธีมีลักษณะอารมณ์และการแสดงออกดังนี้ 1) อุปมาตามความเชื่อ “บรรพชนพระยาแถน” มาสิงร่างทรงคนป่วยจะมีพลังจิตจากพลังศรัทธาที่มีต่อแถน ใช้ความเชื่อมั่นศรัทธาในการต่อสู้กับการเจ็บไข้ได้ป่วย ผ่อนคลาย ลดความตึงเครียดจิตใจปลอดโปร่ง ไร้วิตกกังวล จนอาการดีขึ้นหรือหายขาด 2) เป็นจิตวิทยาบำบัด เยียวยาคนป่วยโดยตรงแล้ว และสร้างเสริมจิตสำนึกรำลึกถึงบรรพชนด้วยความนอบน้อม กตัญญูต่อบุพการี รักใคร่ปรองดองในเครือญาติและลูกหลานแถนด้วยกัน เป็นลักษณะ “อุดมการณ์เชิงโครงสร้าง” คตินิยมที่เกิดจากการหายป่วยหรือเห็นผลของการรักษาบำบัดเยียวยา และ 3) เกิดความศรัทธาจนสืบทอดต่อกันกลายเป็นจารีตประเพณีที่เคร่งครัด พิธีกรรมแม่สะเองเสมือนเป็นเครื่องมือพึ่งพาและเยียวยาวิถีชีวิตชาวภูยก กำเนิดประเพณีและวัฒนธรรม มีรากฐานมาจากความเชื่อความศรัทธา ประสบการณ์แต่ละปัจเจกบุคคลนำไปสู่พิธีกรรมเป็นสื่อหรือหนทางที่ทำให้สำเร็จในสิ่งที่คาดหวัง เกิดความสบายใจ มีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิต

2.2 ความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษชาวภูยเชื่อว่า การเจ็บป่วยที่เกิดจาก การลบลูไม่เคารพ จะทำให้ผีโกรธ และเกิดอาการเจ็บป่วยต้องใช้เวทมนต์คาถาในการขับไล่ และต้องมีพิธีกรรมเช่นไหว้ บวงสรวงอำนาจที่มองไม่เห็นเพื่อให้หายอาการเจ็บป่วย

2.3 ความเชื่อในพระพุทธศาสนา เชื่อในกฎแห่งกรรม การบูชาพระรัตนตรัย เชื่อมโยง พิธีกรรมที่มีความเชื่อเรื่องผี การทำบุญ อุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษก่อนประกอบพิธีกรรม “แม่สะเอง” การบูชาพระรัตนตรัย ทำทักษิณาวรรตคล้ายการเวียนเทียนระลึกถึงคุณพระพุทธเจ้า อธิษฐานจิตอุทิศ ส่วนกุศลให้วิญญาณบรรพบุรุษ พบในพิธีแห่ขันหมากเบ็ง

2.4 ความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ เชื่อว่าสาเหตุของโรคมาจากอำนาจเหนือธรรมชาติหรือ ผี ต้องสะเดาะเคราะห์ ใช้เวทมนต์คาถาประกอบพิธีกรรมเพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย

สรุปได้ว่าพิธีกรรม “แม่สะเอง” เกิดจากความเชื่อ 4 ประการ คือเชื่อต่อพระยาแถน เชื่อผี บรรพบุรุษ เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมของพระพุทธศาสนา และเชื่อในการประกอบพิธีบวงสรวงบูชาและ คาถาอาคมของศาสนาพราหมณ์ ให้น้ำหนักของพระยาแถน ผีบรรพบุรุษ และพิธีกรรมเป็นหลัก

ภาพที่ 3 แม่ครูเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ

ภาพที่ 4 แม่ครูสวดมนต์อัญเชิญเทพยดา

3. นาฏกรรมอันสัมพันธ์กับพิธีกรรม “แม่สะเอง” ดังนี้จากการวิจัยภาคสนามพบว่า 1) แม่ครูใหญ่เริ่มพิธี ทำสมาธิ สวดบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์และผีแถน ร่างกายขยับ ขย่มเป็นจังหวะขึ้นลง โยกลำตัวซ้ายขวาสลับไปมาสื่อว่า “แถนกำลังจะสิงร่าง” ในลักษณะกึ่งตกอยู่ในภวังค์สอดประสานไปกับท่วงทำนองของดนตรี 2) เมื่อแถนสิงร่างแล้ว แม่ครูร่อนนำมัลลย์ดอกกลีลาวดีมอบให้กับสะเองสวมศีรษะคล้องมาลัยเครื่องดนตรี และนักดนตรี ร่วมกันร่ายรำ

นาฏกรรมอันเกิดจากพิธีกรรมของชาวบ้าน การร่ายรำที่ปราศจากการปรุงแต่ง ไม่มีข้อกำหนดตายตัวหรือบังคับในการเคลื่อนไหวร่างกายไม่เน้นความพร้อมเพรียง ใช้สรีระในการร่ายรำดังนี้

ก) การใช้ลำตัวสรีระที่วางในลักษณะตรง มีทั้งการก้มตัวร่ายรำในท่ายกเข่า กระทบกันแอ่นตัวไปด้านหลัง เอียงศีรษะไปด้านข้างตามภาวะของอารมณ์ของผู้ร่วมพิธี การใช้ลำตัวนั้นจะเคลื่อนไหวและปล่อยไปตามจังหวะอย่างเป็นธรรมชาติ

ภาพที่ 5 ลักษณะการใช้ลำตัวในขณะรำของแม่สะเอง

ข) การใช้มือและแขนวาดวงในลักษณะการม้วนมือแล้วปล่อยในตำแหน่งต่ำ สลับกับม้วนมือขึ้นสูงตั้งเป็นวงสลับกันไปมา ใช้มือและแขนปล่อยให้เป็นจังหวะและธรรมชาติไม่มีกระบวนท่ารำที่เป็นรูปแบบ

ภาพที่ 6 ลักษณะการใช้มือและแขนขณะรำของแม่สะเอง

ค) การย่อเท้า การขยับเท้าไปในทิศทางเดียวกันไปมาซ้ายและขวา ทั้งมีการรำรำเดินสวนแถวแบบทวนเข็มนาฬิกาอย่างสนุกสนาน เสมือนเป็นการปลุกเร้าซึ่งกันและกัน สะท้อนมิตรภาพ สามัคคี ผู้วิจัยเรียกว่า “ประสบการณ์สุนทรีย์ของชาวกูย” แสดงความสนใจ ด้วยกิริยาท่าทางออกมาพร้อมกับเสียงดนตรีที่เร้าอารมณ์และเสียงขับร้องของแม่ครูรอง

ภาพที่ 7 ลักษณะการย่อเท้าในขณะรำของแม่สะเอง

ง) การละเล่นต่างๆ มีการละเล่น กำหนดโดยแม่ครู เริ่มด้วยการแห่ขันหมากเบ็งเป็นการบูชาพระรัตนตรัย แสดงออกถึงความแนบแน่นในพุทธศาสนา การจับโจรและปรับโทษกัน สะท้อนจารีตประเพณี การดำเนินชีวิต เป็นสัญลักษณ์การหาอาหารในสมัยโบราณปกครองดูแลคุ้มครอง และแบ่งปันกัน พิธีบั้งไฟเพื่อขอฝนในการทำมาหากินพิธีบายศรีสู่ขวัญ ให้กำลังใจผู้ป่วย และสุดท้ายพิธีขึ้นหิ้งเป็นการแสดงถึงการน้อมรับแม่สะเองมาเป็นที่พึ่งให้ปกป้องรักษาดูแลครอบครัวสะท้อนวิถีชีวิตของชาวกูยทำร้ายรำไม่มีการฝึกหัดหรือรำเรียนแต่เป็นการรำตามที่ฝึกลงเข้าทรง การรำรำมีทั้งลีลาอ่อนช้อย มีเนิบๆ สวยงาม ทั้งยังมีการลีลาตามจังหวะที่รวดเร็วและเร้าใจ ทำให้สนุกสนานและมีความขลัง

สรุปได้ว่า นาฏกรรมที่ปรากฏในพิธีกรรม “แม่สะเอง” เกิดจากความเชื่อและศรัทธาต่อพระยาแถน ความเชื่อเรื่อง ผีบรรพบุรุษ ความเชื่อใน การประกอบพิธีบวงสรวงบูชาและคาถาอาคม

4. ความสัมพันธ์ พิธีกรรม ความเชื่อ และนาฏกรรม พิธีกรรม “แม่สะเอง” แสดงถึงองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และปราชญ์ชาวบ้าน ความเชื่อ พิธีกรรม และนาฏกรรม ได้นำ 3 สิ่งนี้ถ่ายทอดผ่านพิธีกรรมใช้รักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วยของชาวกูยควบคู่ไปกับการรักษาทางการแพทย์ปัจจุบันชุมชนชาวกูยบ้านโปนปลัดนับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อดั้งเดิมเรื่องการบูชาเทพเทวดา ผีบรรพบุรุษ ตลอดจนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายถูกกำหนดไว้เป็นสิ่งสูงสุดที่ชาวกูย ต้องเคารพบูชามีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่อย่างมากถูกนำมาสร้างเป็นพิธีกรรมเกิดนาฏกรรม เป็นทุนทางวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ เชื่อมโยงความเชื่อ พิธีกรรม และนาฏกรรมแยกจากกันไม่ได้ มีความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ ให้ร่วมมือและเสียสละ เป็นจุดแข็ง และศักยภาพที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน

ความเชื่อนำมาสู่พิธีกรรม “แม่สะเอง” และนาฏกรรมที่นำมาประกอบในพิธีนั้นมีความสัมพันธ์ใน 4 ประเด็นได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ด้านสังคมสะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคมที่ปฏิบัติต่อกัน เกิดความเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกัน ให้ความสำคัญในระบบเครือญาติเป็นอย่างมากได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ นอกจากจะเป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการแก้บนในสิ่งได้บนบานไว้กับเทพเทวดา จนหายป่วยแล้วยังเป็นการเล่นเพื่อให้เกิดความบันเทิง สนุกสนาน ชาวกูยจะมาร่วมพิธีกันเป็นจำนวนมากเสียงเพลงของวงดนตรีการบรรเลงเพลงในจังหวะที่เร้าเร้าดังอีกทีก็เป็นการบอกให้รู้ว่าพิธีกรรม “แม่สะเองได้เริ่มขึ้นแล้ว” ของผู้มาร่วมพิธีกรรมที่ล้อเลียนโห่ร้องด้วยความขบขัน ขำขัน สนุกสนาน เมื่อมีการเข้าทรงของสะเองที่มาร่วมพิธีกรรม หรือจากการที่สะเองได้เลียนแบบอาการปฏิกิริยา ท่าทาง เป็นนาฏกรรมหรือพฤติกรรมแปลกๆ ของคนผู้นั้นออกมาเห็นได้ในทุกขั้นตอนของพิธีกรรม 2) ความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตในด้านการทำมาหากินที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตร และวิถีชีวิตการทำมาหากินโดยตรง ชาวกูยในชุมชนยึดการทำนาปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก สร้างรายได้และเลี้ยงปากท้อง นาฏกรรมที่พบในพิธีบั้งไฟ จึงเกิดขึ้นในลักษณะการเลียนแบบพิธีการจากความเชื่อสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์เช่น อำนาจดินฟ้าอากาศ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่เข้าใจสาเหตุ มีพิธีกรรมอ้อนวอนขอความช่วยเหลือ บูชาคุณให้เกิดสิริมงคล 3) ความสัมพันธ์ต่อวิถี

ชีวิตในด้านความเป็นอยู่ สะท้อนวิถีชีวิตชาวภูยกบนพื้นฐานคติความเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เกิดเป็นคุณธรรมของตัวบุคคล เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตตั้งแต่บรรพชนพิธีกรรม “แม่สะเอง” เชื่อมโยงความเชื่อพิธีกรรม และนาฏกรรมการแสดงออกในรูปแบบต่างๆ สัมพันธ์กับวิถีความเป็นอยู่ คุณค่าที่ดี ความถูกต้องวัฒนธรรมชาวภูยก ผ่านกาย วาจา จิตใจแต่ละบุคคล มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของชาวภูยก 4) ความสัมพันธ์ของพิธีกรรม ความเชื่อ และนาฏกรรมที่ปรากฏในพิธีกรรมแม่สะเอง สะท้อนถึงความสัมพันธ์ชาวภูยกในชุมชนอย่างเด่นชัด ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคลที่สัมพันธ์ระหว่างบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วหรือที่ยังมีชีวิตอยู่ แสดงให้เห็นว่าลูกหลานรุ่นปัจจุบันต้องทำหน้าที่ของตนเพื่อคนรุ่นต่อไปจะเห็นในการประพฤติปฏิบัติของ ให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ดีและแน่นแฟ้นมาก รักและผูกพันในครอบครัวปรากฏให้เห็นในความเชื่อพิธีกรรม “แม่สะเอง” ที่ต้องสัมพันธ์ทางสายเลือดกับวิญญาณบรรพบุรุษ เชื่อว่าหาก “สะเอง” ไม่ใช่สายเลือดแล้ว ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษก็จะไม่เข้ามาในร่างของสะเองที่สำคัญต้องมีดวงจิตอันคิดถึงบรรพบุรุษ ญาติพี่น้องของตนสะท้อนความสัมพันธ์ของบรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปนานแล้วแต่ลูกหลานยังเป็นห่วงและระลึกถึงอยู่เสมอ

5. อภิปรายผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ของพิธีกรรมความเชื่อ และนาฏกรรมที่ปรากฏในพิธีกรรมแม่สะเองของชาวภูยก สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตกลไกทางสังคมมาจากความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ วิญญาณผีบรรพบุรุษ ความเชื่อในศาสนาพราหมณ์เน้นพิธีกรรมคาถาอาคม การสื่อสารกับวิญญาณ รวมถึงความเชื่อในเรื่องกรรมตามหลักศาสนาพุทธ นำไปสู่การนาฏกรรมการรำรำที่แสดงออกตามลักษณะความเชื่อที่สืบทอดกันมา การรำรำเกิดมาจากความเชื่อในสิ่งต่างๆ ของชาวภูยก สอดคล้องกับพรรณวดี ศรีขาว (2554, หน้า 144) ได้ทำวิจัยเรื่องการสืบทอดและบทบาทของพิธีเลี้ยงผีบรรพบุรุษของชาวภูยกที่บ้านละเอาะ อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ชาวภูยกบ้านละเอาะนับถือทั้งผีสะเองและผีแถนเป็นผีบรรพบุรุษประจำสายตระกูลทุกปี จะจัดพิธีเลี้ยงผีบรรพบุรุษขึ้น มีปัจจัยภายใน คือ มีครุบาเป็นผู้สืบทอดองค์ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับพิธีเลี้ยงผีบรรพบุรุษและบริบทชุมชนบ้านละเอาะปัจจัยภายนอกคือนโยบายของภาครัฐที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึกทางชาติพันธุ์บทบาทของพิธีเลี้ยงผีบรรพบุรุษที่มีต่อชุมชนบ้านละเอาะในปัจจุบัน คือ บทบาทในการสืบทอดฮีดคองของชาวภูยกบ้านละเอาะ และบทบาทในการสั่งสอนลูกหลาน ทั้งยังมีบทบาทในการสร้างกำลังใจให้กับปัจเจกบุคคล รวมถึงมีบทบาทในการแสดงความเป็นเจ้าของพื้นที่เดิมของชาวภูยกพิธีกรรม “แม่สะเอง” ตอบสนองความต้องการทางจิตใจและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนชาวภูยกดำรงอยู่กลายเป็นอัตลักษณ์สำคัญความเชื่อศรัทธาสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น เกิดเป็นภูมิปัญญาที่เสริมสร้างกำลังใจและหลอมรวมความสามัคคีกันต่างๆ จากการศึกษาและสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พิธีกรรมแม่สะเองมีบทบาทต่อชาวภูยก ดังนี้ 1) ด้านการรักษาพยาบาล มีลักษณะเป็นที่พึ่งและความหวังของผู้ป่วยที่หมด

ทางรักษา 2) ด้านการสร้างเอกภาพในสังคมการอบรมสั่งสอน ตักเตือนชาวบ้านไม่ให้ทะเลาะวิวาท อาจเป็นสาเหตุทำให้ผิดผีและแตกแยกกัน 3) ด้านการควบคุมพฤติกรรมสังคมอำนาจอิทธิฤทธิ์ของผีทำให้มนุษย์ต้องมัวนเป็นไปทั้งดีและร้าย ผู้ที่ประพฤตินอกกฎไม่เคารพยำเกรงต่อผู้เฒ่าผู้แก่หรือผีบรรพบุรุษ จะเจ็บป่วยได้ 4) ด้านการคลี่คลายปัญหาน่าคิดเกี่ยวกับผีเป็นแนวทางลดความตึงเครียดทางสังคม อ้างว่า ผีไม่พอใจที่บุคคลทำไม่ดีทำให้เจ็บป่วยและทำให้ผู้ที่มาร่วมพิธีสนุกสนาน 5) อิทธิพลต่อผู้นับถือตนเอง ต้องปฏิบัติตนตามแบบแผนอย่างเคร่งครัดและ 6) การสร้างสรรค์นาฏกรรมอาศัยขนบจารีตสู่นาฏกรรม เป็นสื่อในการอธิบายระเบียบวิธีผสมผสานกับศาสตร์วิชาทางศิลปะการแสดงและสุนทรียองค์ประกอบ ศิลป์ ผ่านสรีระ กระบวนท่า องค์ประกอบทางศิลปกรรมเพื่อเผยแพร่และอนุรักษ์ประเพณีชาวภูยให้ ประจักษ์แก่สาธารณชนซึ่งมีความสอดคล้องกับกนกวรรณ ระลึก (2542, หน้า 577) การฟ้อนตนเองของ ชาวไทยภูย พิธีกรรมการฟ้อนตนเอง ของชาวไทยภูย บ้านกระแซงใหญ่ ตำบลกระแซง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รูปแบบ สัญลักษณ์ความเชื่อ และบทบาทของพิธีกรรม วิธีการ ศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการลงไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ชุมชน และการสังเกตอย่างมี ส่วนร่วม ในพิธีกรรม ตลอดจนการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ชาวไทยภูยบ้านกระแซงใหญ่ มีจักรวาลความ เชื่อแบบพราหมณ์-พุทธ-ผี ความเชื่อกับผีบรรพบุรุษ เป็นรากฐานความเชื่อนำไปสู่กระบวนประกอบ พิธีกรรมและยังสอดคล้องกับกิริติ ปาริสาร (2559, หน้า 256) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบและ โครงสร้างทำรำในพิธีกรรมบุญโงลมะมีวัดในเขตอีสานใต้ พบว่า พิธีกรรมบุญโงลมะมีวัดเป็นพิธีกรรม ที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่สมัยโบราณและชาวบ้านเขตอีสานใต้ที่เป็นกลุ่มวัฒนธรรมชาวไทย-เขมร ให้การยอมรับเชื่อถือว่าเป็นพิธีที่มีความศักดิ์สิทธิ์ นับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คิดหาหนทางเพื่อเยียวยา ขวัญและเสริมสร้างกำลังใจผ่านการบรรเลงดนตรีและการร่ายรำร่วมด้วยรูปแบบการประกอบพิธีกรรม บุญโงลมะมีวัดในเขตอีสานใต้ สามารถแยกได้ 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านบุคคลและองค์ ประกอบด้านพิธีกรรมรูปแบบทำรำที่ปรากฏอยู่ในการประกอบพิธีกรรมบุญโงลมะมีวัดในเขตอีสานใต้ ที่มีความคล้ายคลึงและความแตกต่างได้รูปแบบทำรำ ความหมายของทำรำเพื่อเชิญวิญญาณที่มีอำนาจ มาช่วยปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายต่างๆ ให้สูญสลายไป

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.1 พิธีกรรม “แม่สะเอง” เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนในท้องถิ่น มีคุณค่ามีประโยชน์ต่อ สังคม ควรอนุรักษ์ส่งเสริมให้มีการประกอบพิธีกรรมในสังคมต่อไป

1.2 ควรมีการเผยแพร่พิธีกรรม “แม่สะเอง” ให้ตระหนักถึงคุณค่าเข้าใจวัตถุประสงค์ความ สำคัญของพิธีกรรมที่มีผลต่อจิตใจเป็นแนวทางอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของสังคม ให้คงอยู่อย่างเหมาะสม

กับระเบียบแบบแผน และวิถีชีวิตของสังคมปัจจุบัน

1.3 ควรมีการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสืบสานความเชื่อและพิธีกรรมที่มีคุณค่าไว้วางแนวทางในการถ่ายทอด สืบทอดพิธีกรรมไว้ให้คงอยู่คู่ชุมชนต่อไป

1.4 ควรศึกษาประเพณีวัฒนธรรมชาวกูยพื้นถิ่น ที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตจากอดีตถึงปัจจุบันเพื่อประยุกต์ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

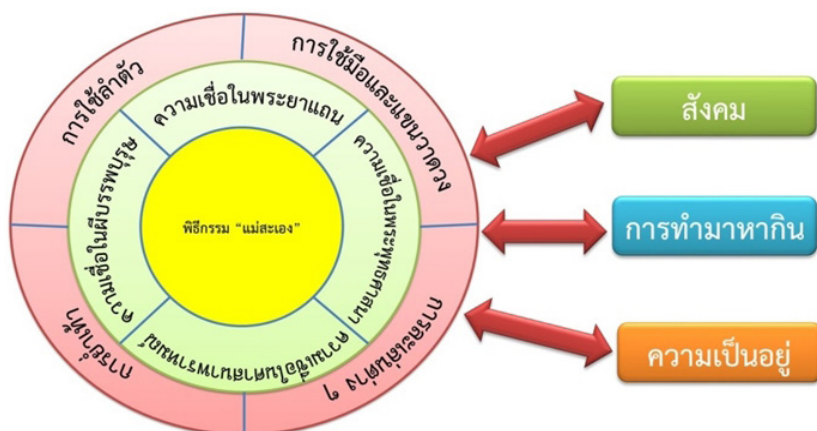
2.1 ควรมีการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อพิธีกรรม “แม่สะเอง” ปัจจัยเกี่ยวพันและอุปสรรคต่อความเชื่อศรัทธาในพิธีกรรมของคนในสังคมอย่างไร

2.2 ควรมีการวิจัยพิธีกรรม “แม่สะเอง” ชาวกูยในท้องถิ่นอื่น วิเคราะห์เปรียบเทียบความคล้าย ความสอดคล้อง และอิทธิพลทางจิตใจแตกต่างกันมากน้อยอย่างไร

2.3 ควรมีการวิจัยถึงความสัมพันธ์ ผลกระทบพิธีกรรม “แม่สะเอง” ด้านเศรษฐกิจ สังคม ประเพณีวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมในสังคมเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความเชื่อพิธีกรรม “แม่สะเอง” เพื่ออนุรักษ์อย่างไรในอนาคต

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่สำคัญคือ ความเชื่อในพระยาแถน ความเชื่อในผีบรรพบุรุษความเชื่อกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา และความเชื่อพิธีกรรมในศาสนาพราหมณ์นาฏกรรมที่มีการใช้ลำตัว การใช้มือและแขนวาดวง การย่ำเท้า และการและเล่นต่างๆ มีความสัมพันธ์ทางสังคม การทำมาหากิน และความ เป็นอยู่ของสังคมชาวกูย นำมาสู่พิธีกรรม “แม่สะเอง”

ภาพที่ 8 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ระลึก. (2542). *การฟ้อนสะเอ็งของชาวไทยกูย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กิริติ ปาริสาร. (2559). *การศึกษาโครงสร้างท่ารำในพิธีกรรมบุญโกลมะมั่วดในเขตอีสานใต้*. (วิทยานิพนธ์
หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2521). *ลักษณะวรรณกรรมอีสาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรรัตน์ ลีลาเลิศสุระกุล. (2558). *ที่มาของการแสดงพื้นบ้านอีสานชุด เซิ้งโปง*. กาฬสินธุ์: วิทยาลัยนาฏ
ศิลปกาฬสินธุ์.
- พรรณวดี ศรีขาว. (2554). *การสืบทอดและบทบาทของพิธีเลี้ยงผีบรรพบุรุษของชาวกูยที่บ้านละเอาะ
อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- มนตรี ตราโมท. (2526). *ดนตรีไทย*. ดนตรีไทยมัธยมศึกษา ครั้งที่ 9 มหาตุริยางค์ไทย. กรุงเทพฯ: รุ่งเรือง
สาสน์.
- วิจิตรวาทการ, หลวง. (2506). *นาฏศิลป์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). พระนครศรีอยุธยา: พระจันทร์.
- ศิริมงคล นาฏยกุล. (2557). *นาฏศิลป์ตะวันตกปริทัศน์*. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2542). *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม: กระบวนทัศน์และบทบาทในประชาสังคม*.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures
for developing grounded theory*. (2nd ed.). Thousand Oaks: Sage publications.

การวางรากฐานแก่เยาวชนไทยแบบการมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของไทยให้ก้าวหน้าและยั่งยืน*
Laying the Foundation for Thai Youth with participative
Development for Progressive and Sustainable Thai Democracy

พระครูวินัยธร วรชาติ ทะสา¹ และพระมหาไถยน้อย ญาณเมธี (สาลงสิงห์)²

Phrakhru Winaithorn Worrachat Thasa and Phramaha Thainoi Yanamethi (Salangsing)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน¹

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด²

Mahamakut Buddhist University, Isan Campus, Thailand

Mahamakut Buddhist University, Roi-Et Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: nikkybaty2012@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอประเด็นศึกษาการวางรากฐานแก่เยาวชนไทยแบบการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของไทยให้ก้าวหน้าที่ยั่งยืน พบว่า การวางรากฐานของเยาวชนไทยเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยโดยเฉพาะในการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของไทย เริ่มตั้งแต่การเรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตยให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ การปฏิบัติตนความเป็นพลเมืองของประเทศไทยที่อยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย โดยยึดหลักสากลในระบอบประชาธิปไตยและมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ของเยาวชนไทย ถือเป็นความสำคัญในการวางรากฐานประชาธิปไตยของไทยที่เข้มแข็ง และยังช่วยส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยของไทยให้ก้าวหน้า ยั่งยืน ต่อไป

คำสำคัญ: การวางรากฐานเยาวชนไทย; การมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย; ก้าวหน้าที่ยั่งยืน

*ได้รับบทความ: 1 สิงหาคม 2565; แก้ไขบทความ: 23 สิงหาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 27 สิงหาคม 2565

Received: August 1, 2022; Revised: August 23, 2022; Accepted: August 27, 2022

Abstract

This academic article aim was to propose study issues on laying the foundation for participation of Thai youths, the development of Thailand's democratic to be progressive and sustainable. The results showed that laying the foundations of Thai youths for knowledge and understanding Thailand's democratic regime, especially in participating in the development of Thai democracy. Starting from learning the democratic regime to fully understand. Practice of citizenship of a Thai State under a democratic regime by adhering to universal principles of democracy and standards of morality and ethics in life. Including the creative participation of Thai youths in politics. It is important to lay a strong foundation for Thai democracy and also help promote the development of Thai democracy for sustainable progress.

Keywords: laying the foundation for Thai youths; participation in the development of democracy; progressive and sustainable

1. บทนำ

ระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทยทุกคน เพราะการดำรงชีวิตตามวิถีทางของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยเหมาะสมสำหรับประเทศไทย เป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ประเทศไทยใช้รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาเป็นระยะเวลากว่า 90 ปีแล้ว ประชาธิปไตยได้พัฒนาไปได้ระดับหนึ่ง เนื่องจากความเข้าใจในหลักการของประชาธิปไตยยังมีไม่ทั่วถึงในหมู่ประชาชนชาวไทย จนอาจทำให้ขาดความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย การจะพัฒนาระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดความยั่งยืนได้นั้น ต้องปลูกฝังความรู้ความเข้าใจ และค่านิยมประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้แก่เยาวชน คนรุ่นใหม่ที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศ (กรมประชาสัมพันธ์, 2551)

คำว่า เยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี กลุ่มเยาวชนดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจากเยาวชนคนหนุ่มสาวเหล่านี้จะเติบโตเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยต่อไป ประกอบกับองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ปี พ.ศ. 2528 เป็นปีเยาวชนสากลและประเทศไทยได้กำหนดให้วันที่ 20 กันยายนของทุกปี เป็นวันเยาวชนแห่งชาติ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเยาวชนของชาติ (สถาบันพระปกเกล้า สำนักวิจัยและพัฒนา, 2555) จึงได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน และพัฒนาประเทศชาติได้อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การที่เยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติ และต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาชุมชนและสังคม เนื่องจากประชาธิปไตยมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกบริบทในสังคม และการดำเนินชีวิตการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยของเยาวชนนั้น (สถาบันพระปกเกล้า สำนัก แผนพัฒนาการเมือง สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง, 2554) เริ่มตั้งแต่การเรียนรู้และการทำความเข้าใจ ในหลักการ และแนวคิดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้ถ่องแท้และตระหนักในคุณค่าจนเกิด ศรัทธา รัก และหวงแหนระบอบประชาธิปไตย พร้อมทั้งปฏิบัติตนเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย โดยมีจิตสาธารณะ ยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการ ดำรงชีวิตจนเกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคม รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยในลักษณะต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ โดยเยาวชน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ประชาธิปไตย ดังที่กล่าวข้างต้นนี้

2. การวางรากฐานเยาวชนของไทยเพื่อการเรียนรู้ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาประชาธิปไตย สิ่งสำคัญ กล่าวคือ ด้านจัดการส่งเสริม การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ถึงหลักการและแนวคิดพื้นฐาน ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะ หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หลักความเสมอภาค สิทธิ เสรีภาพ หลักนิติธรรม หลักเหตุผล หลัก การถือเสียงข้างมาก หลักประนีประนอม ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานทางประชาธิปไตย ที่สำคัญโดยต้องศึกษา ทำความเข้าใจ เข้าถึงอย่างลึกซึ้งละเอียด ครบถ้วน ถูกต้องอย่างถ่องแท้ รวมทั้งการใส่ใจกระตือรือร้น ตั้งใจ ขวนขวายศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ (สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) การเข้าใจระบอบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ จะส่งผลให้เยาวชน เข้าใจถึงสิทธิ เสรีภาพ บทบาทของตนในฐานะเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย การศึกษาเรียนรู้เป็น สิ่งที่เยาวชนควรทำอย่างมีจิตสำนึก ซึ่งถือเป็นบันไดขั้นแรกของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนา ประชาธิปไตยให้เข้มแข็งตลอดไป ทั้งนี้ การเรียนรู้เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยไม่จำเป็นต้อง ศึกษาเฉพาะในตำราหรือในห้องเรียนเท่านั้น เยาวชนสามารถหาความรู้ภายนอกด้วยการเข้าร่วมใน โครงการจัดกิจกรรมของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย ณ ปัจจุบันมีหลากหลาย โครงการที่หน่วยงานจัดทำขึ้นเพื่อให้เยาวชนได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างเสริมประสบการณ์และ สร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น (กิตติทัศน์ ผกาทอง, 2563) เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้รับองค์ความรู้เชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนาประเทศและประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสร้างความสามัคคีสมานฉันท์ในสังคม และขยายเครือข่าย เยาวชนของรัฐสภาให้ครอบคลุมทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรม กับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนภารกิจขององค์กร

นิติบัญญัติ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558)

นอกจากนี้ การเรียนรู้เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้แล้วความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย และตระหนักถึงคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ความหมายของศรัทธา คือ พลังแห่งความเชื่อมั่น ศรัทธาเป็นพลัง ช่วยให้มีความอยากความปรารถนาประสบความสำเร็จให้สูงขึ้น “ศรัทธา” เป็นความเชื่อมั่นที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ที่แท้จริง (อมร รักษาสัตย์, 2541) กล่าวคือ ในแต่ละความเชื่อศรัทธาต้องผ่านการวิเคราะห์ มีการพิสูจน์อย่างมีเหตุผลให้เป็นไปตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทั้งทางจิตและกายภาพ เรียกว่า ความศรัทธาที่แท้จริง เป็นศรัทธาในองค์ความรู้ ดังนั้น การศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะศรัทธาจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นว่า แม้จะเกิดอะไรขึ้นก็ตาม ระบอบประชาธิปไตยจะเป็นระบบการเมืองที่ต้องจรรโลงไว้ ทั้งนี้ (สถาบันพระปกเกล้า สำนักวิจัยและพัฒนา, 2555) เนื่องจากเป็นระบบที่มีการประชุมต่อรองหาข้อยุติและเคารพในหลักการแห่งสิทธิเสรีภาพ ด้วยเหตุนี้ จิตสำนึกและศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ต้องมีความศรัทธาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง หากขาดความศรัทธาหรือขาดความเชื่อมั่นว่าระบบดังกล่าว ไม่สามารถแก้ปัญหาของประเทศชาติหรือสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศชาติได้แล้ว จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน (พลิชฐ์ ไชยวัฒน์ และสตีธร ธนานิธิโชติ, 2561)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้และศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย จะสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยภายในประเทศที่มีลักษณะของสังคมประชาธิปไตย กล่าวคือ สังคมที่มีกติกากันจะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม คนในสังคมเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย มีวินัยและความรับผิดชอบ เคารพความแตกต่างและใช้เหตุผล ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ และตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย สังคมใดจะเป็นสังคมประชาธิปไตยหรือไม่ ดูได้จากพฤติกรรมของคนในสังคมว่ามีการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย มีวินัยและความรับผิดชอบ เคารพความแตกต่างและใช้เหตุผล ประชาชนมีส่วนร่วม และมีการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยทุกรูปแบบหรือไม่

3. ความเข้าใจของเยาวชนไทยในความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

เยาวชนควรปฏิบัติตนเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ สมาชิกของสังคม มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ ใช้สิทธิเสรีภาพควบคู่กับความรับผิดชอบ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ และกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อหรือร่วมขับเคลื่อนสังคม และแก้ปัญหาสังคมในระดับต่างๆ (ทสมล ชนาดิษฐ์, 2558) ตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ ระดับอาเซียน และระดับประชาคมโลก

ว่าเป็นคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558)

1. รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ระบอบประชาธิปไตยคือระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดของประเทศประชาชนในประเทศ จึงมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงเป็นเจ้าของชีวิต และมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง ทำนองเดียวกับเจ้าของบ้านมีสิทธิเสรีภาพในบ้านของตน ระบอบประชาธิปไตยจึงทำให้เกิดหลักสิทธิเสรีภาพและทำให้ประชาชนมีอิสรภาพ กล่าวคือ เป็นเจ้าของชีวิตตนเองความเป็นพลเมืองของรัฐ ในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็น ไท คือเป็น อิสระชน ที่รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ไม่ยอมตนอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจหรือภายใต้ “ระบบอุปถัมภ์” ของผู้ใด เด็กจะกลายเป็น “ผู้ใหญ่” และความเป็นพลเมืองของรัฐหรือสมาชิกคนหนึ่งของสังคมได้อย่างแท้จริง เมื่อสามารถรับผิดชอบตนเองได้

2. เคารพสิทธิผู้อื่น ในระบอบประชาธิปไตย ทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ ทุกคนจึงมีสิทธิเสรีภาพ แต่ถ้าทุกคนใช้สิทธิเสรีภาพโดยคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเองหรือเอาแต่ความคิดของตนเองเป็นที่ตั้งโดยไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นหรือ ไม่สนใจว่าจะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใด ย่อมจะทำให้เกิดการใช้สิทธิเสรีภาพที่กระทบกระทั่งกันจนกระทั่งไม่อาจที่จะอยู่ร่วมกัน อย่างผาสุกต่อไปได้หรือประชาธิปไตยก็อาจจะกลายเป็นอนาธิปไตย แบบภาวะที่บ้านเมืองไม่มีรัฐบาลไม่มีกฎหมาย และระเบียบ ทำให้เกิดความวุ่นวายทางการเมืองก็ได้เพราะว่าทุกคน เอาแต่สิทธิเสรีภาพของตนเองเป็นใหญ่ สุดท้ายประเทศชาติย่อมจะไปไม่รอด ดังนั้น การใช้สิทธิเสรีภาพภายใต้ระบอบประชาธิปไตย จึงจำเป็นต้องมีอยู่ในขอบเขตด้านสิทธิและเสรีภาพที่ปรากฏ กล่าวคือ การใช้สิทธิเสรีภาพได้นั้นต้องไม่ไปละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น ความเป็นพลเมืองของรัฐที่อยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่มีความ จำเป็นต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นด้วย และจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นในขณะเดียวกัน

3. เคารพความแตกต่าง เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงมีเสรีภาพในประเทศของตนเองดังที่ได้กล่าวมาแล้วคือ ระบอบประชาธิปไตยจึงให้เสรีภาพ และยอมรับความ หลากหลายของประชาชน ประชาชนจึงแตกต่างกันได้ไม่ว่าจะเป็น เรื่องการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนาหรือความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้น เพื่อมิให้ความแตกต่างนำมาซึ่งความแตกแยกของความเป็นพลเมืองของรัฐภายใต้ระบอบประชาธิปไตยจึงต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างซึ่งกันและกันได้ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ ถึงแม้จะแตกต่างกันก็ตาม และควรจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นข้อแตกต่างไปจากตนเอง ถึงแม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม แต่จะต้องยอมรับว่าคนอื่นมีสิทธิที่จะแตกต่างหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเราได้ต้องยอมรับโดยไม่จำเป็นที่จะต้องเข้าใจว่าทำไมเขาถึงเชื่อหรือเห็นแตกต่างไปจากเรา และไม่ต้องพยายามไปบังคับให้คนอื่น มาคิดเหมือนเราความเป็นพลเมืองของรัฐ จึงคุยเรื่องการเมืองกันในบ้านได้ ถึงแม้จะเลือกพรรคการเมืองคนละพรรคหรือมีความคิดเห็นทางการเมืองคนละข้างกันก็ตาม

4. เคารพหลักความเสมอภาค อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของประชาชนทุกคน ประชาชนทุกคนจึงเป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน เมื่อเป็นเจ้าของร่วมกันทุกคน จึงมีส่วนในประเทศอย่างเท่าๆ กัน ดังนั้น ประชาชนทุกคนไม่ว่าจะเป็นใคร ไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากจนไม่ว่าจะจบดอกเตอร์หรือจบ ป.4 ไม่ว่าจะมียาชีพอะไร ไม่ว่าจะเป็เจ้านายหรือเป็นลูกน้อง สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นเพียงความแตกต่าง โดยทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ ดังนั้น ความเป็นพลเมืองของรัฐ จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาคและจะต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน คือ เห็นคนเป็นแนวนราบ (horizontal) เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกับตน ไม่ว่าจะยากดีมีจน ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศอย่างเสมอกัน ถึงแม้จะมีการพึ่งพาอาศัยแต่จะเป็นไปอย่างเท่าเทียม ซึ่งจะแตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากสังคมแบบอำนาจนิยมหรือสังคมนิยมแบบอุปถัมภ์ ซึ่งโครงสร้างสังคมจะเป็นแนวดิ่ง (vertical) ที่ประชาชนไม่เสมอภาค ไม่เท่าเทียม ไม่ใช่อิสระชน และมองเห็นคนเป็นแนวดิ่ง มีคนที่อยู่สูงกว่าและมีคนที่อยู่ต่ำกว่า โดยจะยอมคนที่อยู่สูงกว่า แต่จะเหยียดคนที่อยู่ต่ำกว่า ซึ่งมีใช้ลักษณะของความเป็นพลเมืองของรัฐ จะต้องอยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยนั่นเอง

5. เคารพกติกา ประชาธิปไตยต้องใช้กติกาหรือกฎหมายในการปกครอง ไม่ใช่อำเภอใจหรือใช้กำลัง โดยทุกคนต้องเสมอภาคกันภายใต้กติกานั้น แต่ถึงแม้จะมีกฎหมายหรือมีกติกา แต่หากว่าประชาชนไม่เคารพหรือไม่ปฏิบัติตามกติกาก็หาประโยชน์ อันใดไม่ระบอบประชาธิปไตยจึงจะประสบความสำเร็จได้ ต่อเมื่อมี “ความเป็นพลเมือง” ที่เคารพกติกาและยอมรับผลของการละเมิดกติกา ความเป็นพลเมืองของรัฐจึงต้องเคารพ “กติกา” ถ้ามีปัญหาหรือมีความขัดแย้ง เกิดขึ้นก็ต้องใช้วิถีทางประชาธิปไตยและใช้กติกาในการแก้ไข ไม่เล่นนอกกติกา และไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง

6. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม สังคมหรือประเทศชาติมิได้ดีขึ้นหรือแย่ลงโดยตัวของมันเองที่สังคมแย่ลงไปทุกวันนี้ เป็นเพราะการกระทำของคน ในทางกลับกันสังคมก็ย่อมจะดีขึ้นได้ด้วยการกระทำของคนในสังคมความเป็นพลเมืองของรัฐที่อยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นผู้ที่ตระหนักว่าตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม และรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ความเป็นพลเมืองของรัฐจึงไม่ใช่คนที่ใช้สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจ แล้วทำให้สังคมเสื่อมหรือเลวร้ายลงไป หากเป็นผู้ที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยตระหนักอยู่เสมอว่าการกระทำใดๆ ของตนเองย่อมมีผลต่อสังคมและส่วนรวม ความเป็นพลเมืองของรัฐจึงต้องรับผิดชอบต่อสังคม และมองตนเองเชื่อมโยงกับสังคม เห็นตนเองเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นั้น โดยเริ่มต้นที่ตนเอง คือร่วมแก้ปัญหาด้วยการไม่ก่อปัญหาและลงมือทำด้วยตนเอง ไม่ใช่เอาแต่เรียกร้องคนอื่นหรือเรียกร้องแต่รัฐบาลให้แก้ปัญหาแล้วตนเองก็ก่อปัญหานั้นต่อไป (สถาบันพระปกเกล้า สำนักแผนพัฒนาการเมือง สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง, 2554)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองของรัฐที่อยู่ใต้ระบอบประชาธิปไตยทั้งหกประการนี้ สามารถกล่าวโดยสรุปให้สั้นกำชับเน้นประเด็นสำคัญ 3 ประการคือ

1) เคารพผู้อื่น เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค 2) เคารพกติกา และ 3) มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมและพึ่งตนเอง เมื่อประชาชนเป็นความเป็นพลเมืองของรัฐก็จะเปลี่ยนจากภาระ หรือปัญหา กลายเป็นพลของเมือง หรือกำลังของเมือง ปัญหาทุกอย่างของสังคมก็จะแก้ไขได้ สังคมก็จะเข้มแข็ง และประชาธิปไตยก็จะประสบความสำเร็จได้แบบยั่งยืน

4. เยาวชนไทยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองของประเทศ (ภูสิทธิ์ ชันติกุล, 2553) และที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยที่สังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคมนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยต่ำ ถ้ามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงแสดงว่าสังคมนั้น (อมร รักชาติ, 2541) มีการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูง อีกทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวบ่งบอกถึงอุดมการณ์เจตคติทางการเมืองของประชาชนในชาติได้อีกด้วย (สถาบันพระปกเกล้า สำนักวิจัยและพัฒนา, 2555)

สำหรับเยาวชนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสามารถทำได้หลายรูปแบบ อย่างเช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่น เมื่ออายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ในวันออกเสียงเลือกตั้ง การใช้สิทธิดังกล่าวเป็นการแสดงออกทางการเมือง และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้ง่ายที่สุด (สถาบันพระปกเกล้า สำนักวิจัยและพัฒนา, 2555) เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงเจตนารมณ์ของประชาชนต่อการตัดสินใจเลือกตัวแทนเข้าสภาโดยการลงคะแนนเสียงตามความเห็นชอบ ของตนว่าจะเลือกผู้ใดเข้าไปทำหน้าที่ในการตรากฎหมายและบริหารประเทศการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับประเทศ หรือการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (กิตติทัศน์ ผกาทอง, 2563) หากเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและตระหนักถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เลือกคนที่ชอบ และคนที่ใช่ เข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการบริหารประเทศ เยาวชนคนรุ่นใหม่ก็จะเป็นพลังขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยให้เกิดการ พัฒนาก้าวหน้านั่นคง (พลิชฐ์ ไชยวัฒน์ และสตีล ธนาธิโชติ, 2561) นอกจากนี้ การเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองหรือการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเมืองในสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม สร้างสรรค์สังคมก็เป็นส่วนหนึ่งในการมี

โดยมีจุดมุ่งหมายให้มีการพัฒนาเด็กและเยาวชนในวิถีทางประชาธิปไตย รู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น รวมทั้งเคารพกฎกติกาของสังคม รู้จักคิด อย่างมีเหตุผลและมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ โดยคำนึงถึงหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาคมท้องถิ่น ต่อไป (ทวิ สุรฤทธิกุล, 2562)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนอกจากที่กล่าวมาเยาวชนยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการติดตามข้อมูลข่าวสารด้านการเมือง ตรวจสอบการทำงาน และพฤติกรรมของนักการเมืองสนับสนุนผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ดีต่อต้านนักการเมืองที่ไม่ดี รวมทั้งให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาประเทศ เช่น เสียภาษี ปฏิบัติตามกฎหมาย ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี คัดค้านนโยบายที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวม โดยศึกษาข้อเท็จจริงให้ถี่ถ้วน นำเสนอปัญหาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบจนคัดค้านโดยไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น ร่วมกันปกป้องสิทธิของตนไม่ให้ถูกละเมิด และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องทางการเมืองให้กับประชาชนทั่วไปหรือเยาวชนในท้องถิ่นของตน

5. แนวทางการปฏิบัติตนของเยาวชนไทยที่ดีภายใต้ประชาธิปไตยของไทย

ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองในท้องถิ่นและประเทศชาติ ซึ่งความเป็นเยาวชนไทยที่ดีในวิถีประชาธิปไตย ดังที่กล่าวนี้ จะส่งผลทำให้สังคมและประเทศชาติมีความสงบสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อย ประเทศชาติพัฒนาก้าวหน้าอย่างมั่นคง สมาชิกในสังคมใช้ชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข ทำให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคมและประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ที่ประกอบ ดังนี้ (ธนบัตร อารีสวัสดิ์, 2554)

1. ด้านสังคม การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น การยอมรับเมื่อผู้อื่นมีเหตุผลที่ดีกว่า การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ การเคารพระเบียบของสังคม การกตัญญูต่อบิดา มารดาและผู้มีพระคุณ การมีจิตสาธารณะ คือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและรักษาสาธารณสมบัติของชาติ

2. ด้านเศรษฐกิจ การประหยัดและอดออมในครอบครัว การซื้อสัตย์สุจริตต่ออาชีพที่ทำการพัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การสร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทย และสังคมโลก การเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี มีความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ดีของชาติเป็นสำคัญ

3. ด้านการเมืองการปกครอง การเคารพกฎหมาย การรับฟังข้อคิดเห็นของทุกคนโดยอดทนต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น การยอมรับในเหตุผลที่ดีกว่า การซื้อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

การกล้าเสนอความคิดเห็นต่อส่วนรวม การทำงานอย่างเต็มความสามารถ เต็มเวลา (สมบุญ สุขสำราญ, 2556)

นอกจากนี้ เยาวชนยังสามารถสนับสนุนส่งเสริมบุคคลอื่น ให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยได้ โดยเฉพาะบุคคลในครอบครัว เพื่อนฝูงและบุคคลทั่วไปด้วยวิธีการ กล่าวคือ 1) ส่งเสริมความสามัคคี สังคมใดหากขาดซึ่งความสมัคร สมานสามัคคีสังคมนั้นก็ประสบกับมหันตภัย ความรักใคร่สามัคคีทำให้ประเทศชาติสามารถตั้งอยู่ได้ตราบเท่าทุกวันนี้ ดังคำสาส์นที่ว่า “สามัคคีคือพลัง” โดยเฉพาะในสภาพปัจจุบัน ของสังคมไทย ความสามัคคีเป็นสิ่งสำคัญที่จะไม่ก่อให้เกิดความ แตกแยกทางสังคมแม้จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันทางการเมือง ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีพื้นฐานของความจริงใจต่อกัน เพราะหากคนในสังคมขาดความจริงใจต่อกัน การทำงานหรือการติดต่อสมาคมระหว่างกันจะติดขัดไม่ราบรื่น เนื่องจากแต่ละฝ่ายจะไม่ไว้วางใจกัน ซึ่งนอกจากความจริงใจต่อกันแล้วจะต้องปราศจากอคติต่อกันด้วย มิเช่นนั้น จะมีการนำความรู้สึกส่วนตัว ความชอบ ความโกรธ ความเกลียดมาใช้ในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน หากเป็นเช่นนั้นแล้วความสามัคคีย่อมไม่อาจเกิดขึ้น สังคมนั้นจะจมูมไปด้วยความหวาดระแวง ไม่มีพลัง เชิงสร้างสรรค์ที่จะผลักดันสังคมให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมความสามัคคีสามารถทำได้หลายประการ เช่น การจัดให้มีการประชุมหารือปรึกษากิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องและลงมือทำกิจกรรมนั้นอย่างพร้อมเพียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันจนกระทั่งสำเร็จลุล่วง เป็นต้น 2) ส่งเสริมสันติวิธี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้กันโดยเฉพาะ ในสังคมปัจจุบัน เยาวชนจะใช้กำลังในการแก้ไขปัญหา

จะเห็นได้ว่า จากข่าวสารที่เผยแพร่ตามช่องทางต่างๆ การใช้กำลังในการแก้ไขปัญหาไม่ใช่แนวทางของระบอบประชาธิปไตยที่ต้องใช้เหตุผลเคารพซึ่งกันและกันในฐานะที่เป็นมนุษย์ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข หลักความสันติสุขเป็นแนวทางสำคัญในการขจัดความขัดแย้งทั้งความรุนแรง และเรื่องทั่วไปได้เป็นอย่างดี การส่งเสริมสันติสุขสามารถกระทำได้ ด้วยการยึดหลักเหตุผลการเปิดใจให้กว้างยอมรับความแตกต่างที่มีในสังคม สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่สันติวิธีอันเป็นหลัก การสำคัญของระบอบประชาธิปไตย 3) ส่งเสริมให้รักความยุติธรรม กล่าวคือ ส่งเสริมให้ยึดมั่นในความดี ความถูกต้อง ไม่ลำเอียง กระทำการ ทั้งปวงโดยปราศจากอคติใช้ปัญญาไตร่ตรองวิเคราะห์เหตุผลอันเกิดขึ้นโดยสมควรแก่เหตุ และตระหนักว่าพึงปฏิบัติอย่างไรจึงจะพอเหมาะพอควรแก่เหตุนั้นๆ การส่งเสริมความยุติธรรมสามารถทำได้โดยรู้จักจำแนกผลประโยชน์ส่วนตนออกจากผลประโยชน์สาธารณะ ยึดถือหลักเหตุผลและความสมเหตุสมผล โดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปกป้องสิ่งที่ไม่ถูกต้อง 4) ส่งเสริมการสร้างมิตรภาพ กล่าวคือ การสร้างมิตรภาพเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับเยาวชนเพราะมิตรภาพที่ดีสามารถลดความขัดแย้งหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมได้เป็นอย่างดีในการเป็นมิตรที่ดีต่อกันนั้น เราต้องพยายามที่จะเข้าใจผู้อื่นก่อนที่จะเรียกร้อง ให้ผู้อื่นมาเข้าใจเรา ไม่ขัดแย้งกันและไม่มุ่ง ทำลายกัน 5) การแสดงความไม่ลำเอียง กล่าวคือ ความลำเอียงที่สำคัญมี 4 ประการคือ ความลำเอียงเพราะรักใคร่ ความลำเอียงเพราะ

ไม่ชอบกัน ความลำเอียงเพราะโง่เขลา ความลำเอียงเพราะกลัวหรือเกรงใจกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดปัญหามากเพราะถ้าเห็นว่า การปฏิบัติแบบนี้ทำให้ได้ดี คนจะปฏิบัติตามและจะนำไปสู่ความ รุนแรงในสังคมได้ ดังนั้นการแสดงความไม่ลำเอียงจึงมีความสำคัญการไม่ลำเอียงหมายถึง การกระทำด้วยความ เป็นกลาง ปราศจากอคติทั้งปวง กระทำสิ่งต่างๆ อย่างมีสติปัญญา คือ พิจารณาเหตุผลอันเกิดขึ้นโดย สมควรแก่เหตุรู้ว่าพึงปฏิบัติอย่างไรจึงเหมาะสมกับเหตุผลนั้น รู้ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ผู้ใดที่กระทำผิดก็ไม่ ปกป้อง บุคคลที่กระทำได้อย่างดีได้รับการยอมรับยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความยุติธรรม และยังเป็นแบบ อย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่นถือปฏิบัติต่อไป 6) การไม่ชักนำเพื่อนไปในทางที่ผิด สังคมไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับความเจริญทางด้านวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ สังคมวัตถุนิยม สังคมบริโภคนิยม สังคมที่บริโภค เงินตรา และบริโภคทรัพย์กลายเป็นเครื่องชี้วัดคุณค่าของคนโดยไม่คำนึงด้านคุณธรรม จริยธรรม คนมี เงินได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี ความมีหน้ามีตา มีเกียรติของบุคคลวัดด้วยจำนวนเงิน ด้วยเหตุนี้ คนจึงแสวงหาเงิน ให้มากที่สุดโดยไม่คำนึงว่าจะเป็นวิธีการที่ถูกต้องหรือไม่ หรือไม่ชอบต่อคุณธรรมและ จริยธรรม กฎหมายและสังคมจะเสียหายหรือไม่ เช่น การเล่นเกมพนัน การเสพยาเสพติด พฤติกรรม ดังกล่าวจะทำให้ผู้ปฏิบัติเสื่อมเสีย แล้วยังทำให้สังคมเสื่อมทรามด้วย เช่น การเล่นเกมพนันเป็นสิ่งที่ ผิดกฎหมาย ประเทศชาติขาดแรงงานสำคัญในการพัฒนาประเทศเยาวชนจึงควรชี้ชวนให้คนในสังคม เช่น เพื่อนฝูง คนในครอบครัว เกิดมโนสำนึกต่อความถูกต้องดีงาม คำนึงถึงประโยชน์ต่อส่วนรวมและ สนับสนุนส่งเสริมให้บุคคลอื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี (สถาบันพระปกเกล้า สำนักแผนพัฒนาการเมือง สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง, 2554)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีภายใต้วิถีประชาธิปไตย ของเยาวชนคนรุ่นใหม่ ร่วมมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตยของเยาวชนโดยการเรียนรู้การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดำเนิน ชีวิตเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย มีคุณธรรมและจริยธรรมในระบอบประชาธิปไตยเป็นหลัก ในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้เป็นการปลูกฝัง ให้เยาวชนมีวิถีคิดและการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย ซึ่งจะเป็นการสร้าง วัฒนธรรมประชาธิปไตย ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย วัฒนธรรมประชาธิปไตย วิถีชีวิต หรือแนวทางการดำรง ตนในการดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมของประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย โดยการที่ ประชาชน นำเอาหลักการและความเชื่อของระบอบประชาธิปไตยมาประพฤติปฏิบัติตน ทั้งในระดับ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ตลอดจนการประกอบอาชีพและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้ การประพฤติ ตนจะต้องสอดคล้องกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ตามที่กฎหมายกำหนด และเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองระดับต่างๆ อย่างกว้างขวาง เช่น การเคารพ ในสิทธิของผู้อื่น ไม่ละเมิดร่างกาย ชีวิต สิ่งของของผู้อื่น ให้ความเคารพกฎเกณฑ์ของสังคมทุกระดับ

รู้จัก รู้ผิด รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย มีจิตใจเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงต่อผู้อื่น และมีจิตสำนึกในกิจกรรมของส่วนรวม ช่วยกันพัฒนาครอบครัว ชุมชน หมู่บ้านของตนให้น่าอยู่และช่วยกันทำสิ่งเจริญให้เกิดขึ้นในประเทศและท้องถิ่นของตน เป็นต้น และหากเยาวชนได้มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในสังคมหรือชุมชนนำเอาหลักการของประชาธิปไตย มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต จนกลายเป็นเรื่องปกติหรือความเป็นนิสัยในชีวิตประจำวัน จะเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคมไทยให้เข้มแข็งมากขึ้น

6. สรุป

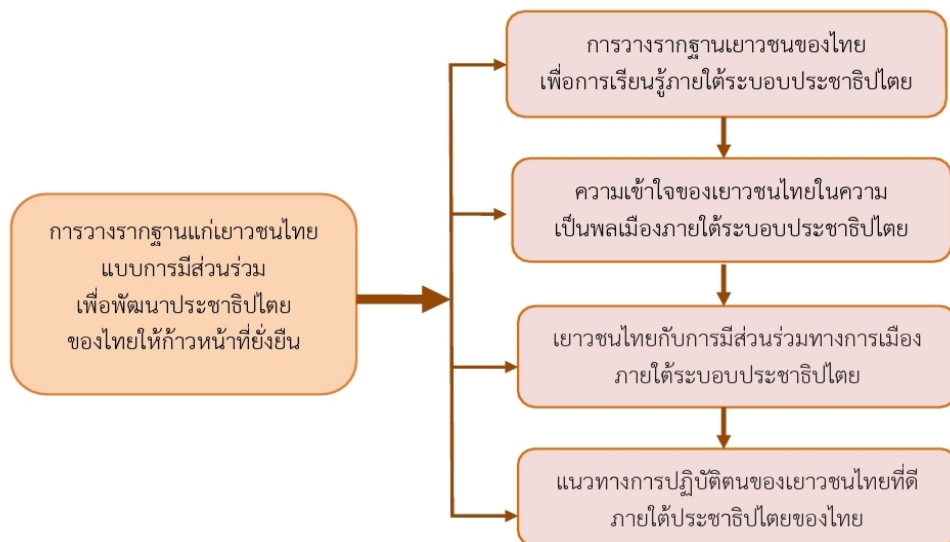
เยาวชนเป็นรากฐานสำคัญของประเทศในอนาคตและเป็นเสมือนคลื่นลูกใหม่ ที่มีพลังขับเคลื่อนประชาธิปไตย มีพลังความมุ่งมั่นสร้างสรรค์ มีดวงจิตที่สะอาด บริสุทธิ์ งดงาม ปราศจาก เลศนัย และผลประโยชน์ที่แฝงเร้นอยู่เบื้องหลัง ดังนั้น เยาวชนจึงเป็นต้นกล้าประชาธิปไตยที่สำคัญยิ่งที่จะงอกงามขึ้นมาอย่างอุดมสมบูรณ์ด้วยความเป็นประชาธิปไตย และด้วยสภาพการณ์ปัจจุบัน เป็นยุคแห่งความขัดแย้งทางการเมือง ส่งผลให้การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยไม่พัฒนาก้าวหน้าเท่าที่ควร และในบางครั้งก็ถดถอยลงด้วยซ้ำ หากเยาวชน คนหนุ่มสาวเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตย ด้วยการศึกษารเรียนรู้และตระหนักในคุณค่าระบอบประชาธิปไตย รู้บทบาทและหน้าที่ของตน ดำเนินชีวิตตามหลักประชาธิปไตย โดยยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต และเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์การปฏิบัติตนตามแนวทาง ดังกล่าว จะสามารถแก้ไข้ปัญหาของประเทศ พร้อมทั้งส่งผลให้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยเกิดการพัฒนาอย่างไ้ก่ตามการที่จะให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องส่งเสริมสนับสนุนทั้งเรื่องการศึกษาการมีพื้นที่ให้กลุ่มเยาวชนได้แสดงออกทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ โดยการส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนโดยการประพฤติตนให้เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยสิ่งเหล่านี้ จะส่งเสริมการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การดำเนินชีวิตให้สอดคล้องตามหลักการประชาธิปไตย ยังทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่หมายถึงอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน เพื่อประชาชนและโดยประชาชน เพื่อประชาชนที่มีสิทธิและเสรีภาพในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองและชุมชน สังคมที่ตนอาศัยอยู่ด้วยความรับผิดชอบ ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันมีความเข้มแข็งเป็นจริงมากขึ้น เพราะเยาวชนได้เรียนรู้และเข้าใจดังนั้น การเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตยของเยาวชนเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนมีวิธีคิด และการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ซึ่งจะสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยพร้อมทั้งสังคมประชาธิปไตย และยังทำให้อำนาจอธิปไตยของประชาชนมีความเข้มแข็งเป็นจริงมากขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยให้เข้มแข็งและดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวางรูปแบบรากฐานความรู้ความเข้าใจการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยให้ก้าวหน้าที่ยั่งยืน เป็นสิ่งที่ชาติมิได้กล่าวคือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนไทย ถือเป็นการวางรากฐานที่สำคัญเพื่อให้เกิดความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง เพื่อการร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาไปสู่ความต้องการอย่างแท้จริง โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนไทย ยุคใหม่ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เยาวชนไทยในปัจจุบันจะมีการตื่นตัวมาก ซึ่งเป็นเหตุผลทำให้มีบทบาทอย่างมากในการขับเคลื่อนในภาคส่วนต่างๆ จึงทำให้เกิดคลื่นลูกใหม่ความเป็นเยาวชนไทยที่มีการตื่นตัวในปัจจุบันอย่างชัดเจน จึงมีความมุ่งหวังในการปกครองประเทศเป็นรูปแบบประชาธิปไตยที่มีความเป็นเสถียรภาพอย่างแท้จริง ดังนั้น เยาวชนไทยคนรุ่นในปัจจุบันจึงเป็นผู้ที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลยุคนี้เป็นผู้ที่จะนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองแบบก้าวหน้า มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนแบบระบอบประชาธิปไตยที่มีส่วนร่วมทางการเมืองไทย ต่อไป

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

กรมประชาสัมพันธ์. (2551). *สาระความรู้เพื่อประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

กิตติพิศน์ ผนาทอง. (2563). *คนรุ่นใหม่กับกิจกรรมทางการเมือง*. เข้าถึงได้จาก <https://www.matichon.co.th/columnists/news>

- ทสมล ขนาดิตย. (2558). *หน้าที่พลเมือง*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.
- ทวี สุรฤทธิกุล. (2562). *คนรุ่นใหม่กับประชาธิปไตยใหม่*. เข้าถึงได้จาก <https://www.posttoday.com/politic/columnist/603407>
- ธนบัตร อาริสวัสดิ์. (2554). *ประชาธิปไตยคำที่มีปัญหาต่อการปกครองของประเทศไทยในปัจจุบัน*. เข้าถึงได้จาก <https://web.facebook.com/notes/>
- บุญธรรม เลิศสุขีเกษม. (2543). *บทบาทของประชาชนต่อการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พลิชฐ์ ไชยวัฒน์ และสตีธร ธนานิติโชติ. (2561). *คนรุ่นใหม่ประชาธิปไตยช่วงเปลี่ยนผ่าน*. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal>
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2553). *รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สถาบันพระปกเกล้า สำนักวิจัยและพัฒนา. (2555). *เพิ่มพลังพลเมืองเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: เอ.พี.กราฟิคดีไซน์.
- สถาบันพระปกเกล้า สำนักแผนพัฒนาการเมือง สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง. (2554). *รายงานการศึกษาแนวทางการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- _____. (2554). *รายงานวิจัยสำนึกพลเมือง*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สมบุญ สุธำราญ. (2556). *อุดมการณ์ วัฒนธรรมและการเป็นผู้แทนในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: ส เจริญ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (2553). *การสร้างสรรค์วัฒนธรรมประชาธิปไตย ตอน การเคารพ สิทธิของตนเองและผู้อื่น*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- _____. (2558). *วิถีประชาธิปไตยในสังคมประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อมร รักษาสัตย์. (2541). *การศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

จิตสำบูรณ์ตามทัศนะเฮเกิล*

The Absolutemind in Hegel's View

พระรักเกียรติพงษ์ อินเปื่อย และจักรพรรณ วงศ์พรพจน์

Phra Rakkietpong Inpeuy and Chakkapan Wongpornpavan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: inpeuy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ “จิตสำบูรณ์” (the absolute mind) ในทัศนะของเฮเกิล ซึ่งเขากล่าวว่า จิตนั้นมีลักษณะพิเศษในการพัฒนาสำนึกภายในตนเองโดยอิสระไร้ขอบเขตและไม่ถูกปิดกั้นในเชิงแนวคิดเพื่อให้หลุดพ้นจาก “ตรรกเหตุผล” ผ่านการสังเคราะห์ให้เกิดความรู้ใหม่เพื่อแสวงหาความจริง (truth) ไปสู่สิ่งสูงสุดได้ด้วยปัญญา เป็นกระบวนการของระบบทางความคิดเชิงตรรกศาสตร์เชิงจิตนิยมว่าด้วยความแท้จริงของจิตใต้สำนึก (Mind or Spirit) ที่มีกระบวนการพัฒนาแนวคิดจนสูงสุดนำไปสู่ภาวะจิตสำบูรณ์อันแท้จริง และเกิดขึ้นเป็นความรู้ (Knowledge) โดยมีลักษณะสำคัญคือความรู้ที่เป็นสากล (Universe) สามารถที่จะบังเกิดเป็นจริงได้โดยไม่จำกัดกาล (Time) และสถานที่ (Space) โดยการสังเคราะห์ (Synthesis) จากสำนึกภายในที่มีในจิตใต้สำนึกมนุษย์

แนวคิดจิตสำบูรณ์ของเฮเกิลนั้นถือเป็นฐานแนวคิดนักปรัชญาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ที่เน้นจุดสำคัญทางความคิดอย่างอิสระโดยปัญญาอย่างไม่ถูกปิดกั้นทางแนวคิด เพื่อให้มนุษย์สามารถที่จะพัฒนาปัญญาได้ไปสู่สิ่งสูงสุด โดยมีรูปแบบของระบบในตรรกวิทยาของความรู้ที่มีเหตุผลจนบังเกิดการสังเคราะห์ความรู้ใหม่ทางปัญญา (Intellectually) อย่างสูงสุดนั่นเอง อันจะส่งผลประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ตัวมนุษย์เองและสังคมโลก

คำสำคัญ: จิตสำบูรณ์; เฮเกิล

*ได้รับบทความ: 10 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 18 สิงหาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 31 สิงหาคม 2565

Received: March 10, 2022; Revised: August 18, 2022; Accepted: August 31, 2022

Abstract

This academic paper aims to present 'the absolute mind' in Hegel's view which he said The mind is unique in that it develops its own instinct without boundaries. and is not blocked in concept In order to break free from 'rational reasoning' through synthesis to create new knowledge To seek truth (truth) to the highest with wisdom. It is the process of logical thinking, ideological, about the true nature of the subconscious mind (Mind or Spirit) that has a process of conceptual development to the maximum leading to the real state of absolute consciousness. and arises as 'Knowledge', with the main characteristics being Universal knowledge (Universe) can be realized indefinitely (Time) and space (Space) by synthesis (Synthesis) from the intuition in the human subconscious.

Hegel's Absolute Mind It is considered the conceptual base of 20th century philosophers who emphasized the importance of thinking independently without obstruction of ideas. for human beings to be able to develop their wisdom to the highest. There is a systematic model in the dialectic of rationality. until resulting in the synthesis of new intellectual knowledge (Intellectually) at the highest that will result in creative benefits for the human being and the world society.

Keywords: Absolute; Hegel

1. บทนำ

มนุษย์ตั้งแต่ในอดีตดำรงเผ่าพันธุ์ของตนอยู่มาได้ด้วยลักษณะประจักษ์นิยม คือการสั่งสมประสบการณ์สืบเนื่องมาเป็นเวลาช้านาน โดยแสวงหาความรู้ (Knowledge) ซึ่งหมายถึง การค้นคว้าศึกษา หรือแสวงหาความจริง (Truth) เช่น อภิปรัชญากลุ่มสสารนิยม (Materialism) ที่เชื่อว่าความรู้ คือสิ่งที่พิสูจน์หรือตรวจสอบได้จากประสาทสัมผัส และกลุ่มอภิปรัชญาทฤษฎีทวินิยม (dualism) ที่เชื่อว่าความจริงแท้สูงสุดเป็นทั้งจิตและสสาร (พระราชวรมนี (ประยูร) ธมจิตโต, 2544, หน้า 14) หรือหมายถึงปรัชญา กลุ่ม idealism ซึ่งมักแปลกันว่าจิตนิยม คือ อุดมการณ์ที่เชื่อว่าจิตและสสารเป็นความเป็นจริงแต่จิตสำคัญกว่าสสาร หากแต่ idealism มาจาก จิตภาพ (Idea) และจิตนี้รับรู้ได้ด้วยปัญญา ไม่ได้ปฏิเสธความมีอยู่ของสสารหรือวัตถุ หากแต่ความมีอยู่ของสสารหรือวัตถุต้องขึ้นอยู่กับจิต มีหลายชื่อย่อย เช่น Idealism, spiritism, monism, psychism, animatims (เอนก สุวรรณบัณฑิต, 2560, หน้า 2) (ในที่นี้หมายถึง

mind, mental ตามภาษาละตินว่า Menssanaincorporeano ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า sound mind in sound body) สามารถมองเป็นแนวการเน้นจิตเป็นนาย กายเป็นบ่าวคล้ายกับหลักทางพุทธปรัชญาโดยจิตมนุษย์แต่ละบุคคลนั้น ก็มีกรอบควบคุมของจิตตามวิถีชีวิตแต่ละคนขึ้นอยู่กับคุณสมบัติที่แตกต่างกันไป ร่างกายเป็นเพียงการสนองตอบเจตจำนงของจิตเท่านั้น หากไม่มีจิต สสารก็จะเป็นสิ่งที่ไร้ความหมาย เพราะจิตเป็นสิ่งที่สำคัญของระบบหรือกลไกของสสารเหล่านั้น (ผู้เขียน)

เฮเกลอาจมองว่าแนวคิดการพัฒนาการของมนุษย์ให้ไปสู่เป้าหมายสูงสุดแบบอุดมคติของอริสโตเติลนั้นถือว่าเป็นเอกคติ นั่นคือ ความดีความงามของตัวมนุษย์ (หรือสุนทรียศาสตร์) ซึ่งเขาเรียกสิ่งนี้ว่า ความสุข (Happiness, Eudaimonia) ดังนั้น จึงควรพิจารณาจุดยืนของอริสโตเติลในการมีคุณธรรม อริสโตเติลเชื่อว่า การตระหนักรู้ในตนเองของแต่ละคน (ในแนวคิดเชิงบวกของมนุษย์ในอัตถิภาวนิยม) นี่คือนิยามที่เราดำเนินการด้วย 'จิตใต้สำนึก' อันเป็นสัญชาตญาณของตัวเอง (Ryff & Singer, 2008, p. 17) และยอมรับว่าโชคชะตาหรือพรหมลิขิตนั้นก็อาจจะมียุทธศาสตร์ในวิถีแห่งความสุขในชีวิตของเราได้แนวคิดจิตสำนึกของเฮเกลนั้นเป็นการสะท้อนออกถึงการบรรลุสู่เป้าหมายสูงสุดภายในตัวเอง โดยพัฒนาการทางปัญญาเพื่อแสวงหาความจริง (Truth) ไปสู่สิ่งสูงสุดได้โดยอย่างอิสระโดยไร้ขอบเขตและไม่ถูกปิดกั้นในเชิงความคิด หรืออาจเทียบเคียงได้ว่า 'จิต' เป็นเสรีภาพสิ่งเดียวที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ ไม่สามารถถูกจองจำได้ แม้ร่างกายจะถูกบังคับจองจำเปรียบดั่งทาสแต่ความคิดก็ยังมีอิสระจิตวิญญาณนั้นมีความเป็นคุณลักษณะพิเศษคือ มีคุณสมบัติต่อการพัฒนาการตัวมันเอง เพื่อให้หลุดพ้นจาก "ตรรกะเหตุผล" ไปสู่สิ่งสูงสุดได้ด้วยปัญญา อันจะส่งผลในการสังเคราะห์ให้เกิดความรู้ใหม่เป็นเครื่องมือนำพาตนเองและสังคมให้พัฒนาก้าวหน้าอย่างรุ่งเรืองได้ (Hegel, 1964, p. 801) คงต้องกล่าวว่าจิตหรือสัญชาตญาณนั้น เป็นสิ่งที่เรามียู้อยู่ตั้งแต่เกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์ เพียงแต่ปัจจุบันนี้ต้องมีแรงจูงใจ สิ่งผลักดันให้นำมันขึ้นมาขัดเกลาเพื่อพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาขึ้น เช่น ทฤษฎีของปรัชญาเมธีต่างๆ นั่นเอง

2. แนวคิดเรื่องจิตสำนึก (Absolute)

ยอร์ช วิลเฮล์ม ฟรีดริช เฮเกล (Georg Wilhelm Friedrich Hegel, 1770-1831) เป็นนักปรัชญาสำคัญชาวเยอรมันสำนักคิดจิตนิยม (idealism) ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้เวลาในการคิดค่อนข้างนาน ละเอียดรอบคอบ และมั่นคง เขาได้สนใจปรัชญาของคานท์ (Immanuel Kant) ปรัชญาจิตของเฮเกลกลายเป็นฐานของปรัชญาตะวันตกสมัยใหม่และการขยายขอบเขตการศึกษาปรัชญาร่วมสมัยทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics), ภาววิทยา (Ontology) และในการเมืองการปกครอง (Politics) ผลงานสำคัญของเฮเกลคือการพัฒนาปัญญาแนวคิดจิตนิยม หรือจิตนิยมสัมบูรณ์ (absolute idealism) ปรัชญาเรื่องจิตสำนึกของเฮเกลส่งอิทธิพลต่อฐานแนวคิดให้แก่ักปรัชญาในรุ่นหลังต่อไป มาเช่นผลงานเรื่องวิภาษวิธีของนายกับทาส (Master-Slave Dialectic) ของเขามีความสำคัญอย่างมากต่อความคิดของนักปรัชญาในช่วงคริสต์

ศตวรรษที่ 20

เฮเกิลได้เขียนหนังสือปรากฏการณ์แห่งจิต (The Phenomenology of Mind, 1807) ในปี ค.ศ. 1806 ที่เมืองเยนา (Jena) ในเยอรมนีช่วงขณะที่กองทัพโปเลียนยกทัพทำสงครามกับปรัสเซีย เฮเกิลเกิดแรงกระตุ้นแนวคิดทางปรัชญาต่อจุดเปลี่ยนทางประวัติศาสตร์ของการปฏิวัติฝรั่งเศสว่ามันไม่ใช่การมุ่งหาความสมบูรณ์แห่งเสรีภาพแต่เป็นการสร้างระบอบเผด็จการใหม่ขึ้นมา ทั้งได้สรุปว่าการบรรลุถึงสิ่งสมบูรณ์ในการจัดระเบียบทางสังคมของรัฐอย่างแท้ที่จริงนั้น ต้องประกอบด้วยบริบทความรู้ทั่วด้าน ให้เกิดความเชื่อมต่อในทางปรัชญา สังคมการเมือง หลักคุณธรรม สิ่งแวดล้อมใดๆ ศิลปะ และตรรกะของความมีเหตุมีผลให้ทุกภาคส่วนยอมรับบทบาทซึ่งกันและกันใช้ขอบเขตอย่างผสมผสานและมีเสรีภาพสามารถประยุกต์เข้าร่วมกันได้กับบริบทสังคมที่เป็นอยู่ หรือการดำรงอยู่ (Existence) โดยปราศจากเงื่อนไขทางการเมือง โดยแนวคิดวิธีการปฏิพัฒนาการ (Absolute) ปรากฏการณ์แห่งจิตหรือจิตสมบูรณ์ของเฮเกิลนี้ เขาได้นำเสนอกระบวนการทางตรรกวิธี (Schluss or Logical Process) ที่ให้มองเชิงลบต่อหลักการของต้นเหตุในจุดประสงค์นั้นของตัวเอง แล้วหานัยสำคัญเชิงบวก (Significant Positive) อื่นๆ มาย้อนแย้งหลักการเดิม โดยการเปิดกว้างทางแนวคิดอย่างเป็นสากล (Universal) เพื่อสร้างสมมุติฐานใหม่ (Assumes) ขึ้นมา (Hegel, 1964, p. 266) ซึ่งเป็นปรัชญาทางจิตอย่างแรกของเฮเกิลโดยภาษาวิธีแบบเฮเกิล (Hegel's Dialectic) แต่ก็สร้างชื่อเสียงให้เขาเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีจิตสมบูรณ์ดูเหมือนเป็นเพียงเชิงนามธรรมกลับกลายเป็นสิ่งที่ได้ปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมออกมาอีกด้วย (Caputo, John D., 2016, p. 127) เช่น การใช้ชานาญภาษาวิธีขั้นสูง โดยคาร์ลมาร์กซ (Karl Marx) เป็นต้น โดยการใช้เหตุผลที่จะชวนให้เชื่อโดยการโต้แย้งอย่างมีระบบเหตุผลและหลักฐานที่เป็นจริง ในงานเขียนและเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไรน์ (Rheinische Zeitung) ของเยอรมันในช่วงศตวรรษที่ 19 (Lewis A. Coser, 1971, p. 82) ในหลักวิชาวิธี (Dialectic) จุดสำคัญของสิ่งสมบูรณ์นั้น เฮเกิลเสนอแนวคิดในเรื่อง "จิต" หรือ "สัญชาตญาณ" (Geist or mind) เทียบเคียงได้กับจิตใต้สำนึก (Subconsciousness) ที่ใช้พิจารณาวิเคราะห์คิดอย่างลึกซึ้งและมีองค์ประกอบส่วนอื่นๆ มาช่วยเกื้อหนุนเสริมเหตุผลในบริบทสังคมหรือประวัติศาสตร์ที่มีมาก่อนหน้านี้

ในคำว่า "สมบูรณ์" มีนักปรัชญาชื่อ เดสการ์ต (Rene Descartes, 1596-1650) เคยนำมาใช้ในแนวคิดของตนว่าได้นำหลักความรู้ทางคณิตศาสตร์แบบนิรนัย (Deduction) มาเป็นเอกรูปเพื่อใช้สร้างระบบ (System) ของปรัชญาโดยเริ่มจากปฐมเหตุและผลอย่างง่ายๆ ก่อนนำขยายไปสู่ข้อที่ยากสับสนมากกว่าโดยเขาวินิจฉัย (Intuition) เท่านั้น จะเป็นวิถีทางแห่งการทำความรู้โดยสมบูรณ์ได้อย่างแน่นอนที่สุด เขาสรุปว่าต้องใช้ "จิต" โดยเครื่องมือกระบวนการวิชาวิธี (Dialectical Method) สำหรับการวิเคราะห์ (Analysis) ตัดสินใจในการสร้างระบบความรู้ (Synthesis) ซึ่งเขาจะไม่ใช้ระบบสิ่งสัมพัทธ์เป็นหลักวิเคราะห์ (บุญมี แท่นแก้ว, 2541, หน้า 140) ซึ่งเดสการ์ตมีแนวคิดที่ว่าจำเป็นต้องมีความชัดเจนใน

ระบบความคิดของตนเองก่อน แล้วค่อยไปค้นหาความจริงในสรรพสิ่ง แต่ก่อนนั้นในปรัชญาโบราณก็ได้เคยสนใจว่ามนุษย์มีกระบวนการในการพัฒนาตนเองทำความเข้าใจสรรพสิ่งของโลกวัตถุ (Object) ได้อย่างไร? โดยอาศัยประสบการณ์รับรู้ผ่านประสาทสัมผัส (sense) หรือไม่? หรือด้วยโลกแห่งจิตวิญญาณ (Insight) กันแน่ มนุษย์ในตามทัศนคติของเพลโตคือธรรมชาติของมนุษย์นั้นมิ่งองค์ประกอบ 2 อย่างคือ กายกับจิต แนวคิดนี้จอห์น ล็อก (John Locke, 1632-1704) ได้กล่าวว่า สิ่งที่เรารับรู้ได้เกิดจากวัตถุสัมผัสกับส่วนของร่างกายที่ส่งถึงส่วนเยื่อเส้นประสาททางสมองเราจะเห็นภาพหรือได้ยินนั้นเกิดจากสื่อกลางหรือการรับรู้ผ่านตัวแทน (Representationalism) อันรับรู้ได้จากสิ่งเกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ทางจิต (Consciousness) จิตภาพ (Idea) นั้นเอง สอดคล้องกับ เบิร์กเลย์ (George Berkeley, 1685-1753) นักปรัชญาจิตนิยม ที่เชื่อว่าสรรพสิ่งก็คือจิต (Mind) หรือขึ้นอยู่กับจิตการรับรู้ว่าวัตถุนั้นมีอยู่จริง (Exist) ก็ต่อเมื่อมันถูกรับรู้เป็นประสบการณ์ (Phenomena) จากจิตบนความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับเวลาและสถานที่ (Phenomenalism) วัตถุในธรรมชาตินั้นไม่อาจจะมียุโดยเป็นอิสระจากจิตได้ นั่นคือ การมีอยู่ (Being) การถูกรับรู้ (being Perceived) โดยสรรพสิ่งมีอยู่เพราะมีมนุษย์เป็นผู้รับรู้ทั้งนี้อริสโตเติลถือว่าจิตของมนุษย์นั้นเป็นสิ่งสมบูรณ์ คือ “จิตสำนึก” (Consciousness) ซึ่งเป็นคุณสมบัติของจิต (Faculties) จิตมีสมรรถภาพหลายระดับ เช่น ความจำ (Memory) เป็นในระดับเดียวกับการสร้างจินตนาการ (Faculty of Imagination) ซึ่งเป็นสิ่งลอกแบบความรู้สึก ทางผัสสะในอดีต ในการปลุกความทรงจำให้กลับคือมาได้คือ “การระลึกได้” (Recollection)

ในขณะที่นักปรัชญาเยอรมันชื่อ ค้านท์ (Immanuel Kant, 1724-1804) ได้ค้นพบทฤษฎีโครงสร้างทางปัญญา (Categories) ว่าปัญญาของมนุษย์ทำงานเป็น 2 แบบคือ 1) แบบเหตุผลบริสุทธิ์ (Pure Reason) ซึ่งต้องผ่านสื่อกลางคือผัสสะและกลไกของวิภาคทางฟิสิกส์ คณิตศาสตร์หรือประสบการณ์ 2) แบบเหตุผลปฏิบัติ (Practical Reason) สิ่งรับรู้ในโลกความจริงแท้ในทางด้านศีลธรรมและศาสนา (พระเจ้า) ที่ความรู้มนุษย์จะหยั่งถึงไม่ได้ทั้งผัสสะและเหตุผลต่างก็เป็นเพียงความรู้เท่าที่ปรากฏให้แก่ปัญญาของเรา (Phenomena) ได้เท่านั้น ส่วนความรู้แท้จริงสูงสุด (พระเจ้า) จะเกิดโดยตรงกับมนุษย์ในโลกปรากฏการณ์ (ภายนอก) นั้นไม่ได้ (เอนก สุวรรณบัณฑิต, 2560, หน้า 74) ในแนวคิดของผู้เขียนสมมุติฐานว่าเฮเกิลนั้น ได้ศึกษาทฤษฎีทางปรัชญายุคก่อนเก่าอย่างถ่องแท้ แล้วได้นำข้อดีเหล่านั้นมาประยุกต์องค์ประกอบรวมกันเป็น “เอกคติ” (unity) และนำองค์ความรู้ที่เป็นเอกคตินี้ เข้าสู่ระบบวิภาษวิธี (dialectic) ในรูปแบบตรรกวิทยา (Logic) จนได้สังเคราะห์ขึ้นไปหาสู่สิ่งสูงสุด คือ “สิ่งสมบูรณ์” เฮเกิลกล่าวว่า จิตใจไม่ได้แยกออกจากโลกวัตถุแท้จริง แต่มันรวมอยู่ด้วยกัน มนุษย์จะหาความจริงแท้ของโลกระบบชาติจักรวาลได้โดยการใช้จิตคิดวิเคราะห์ตามกระบวนการวิภาษวิธีที่มีรูปแบบชัดเจนทั้งนี้เฮเกิลได้มีแนวคิดเห็นย้อนแย้งจากแนวคิดของค้านท์ว่ามนุษย์สามารถพัฒนาจิตเข้าถึงความจริงแท้ได้ด้วยปรากฏการณ์แห่งจิต ที่มีอยู่ในสัจยชาติญาณของตนเอง มิใช่จากสิ่งบันดาลใดๆ โดยประสงค์ของพระเจ้า หรือพรสวรรค์

3. จิตสัมบูรณ์ตามทัศนะของเฮเกล

ในทัศนะของเฮเกล “จิต”(Spirit/Mind) หรือ “Geist” ในภาษาเยอรมัน เป็นหัวใจสำคัญของปรัชญาจิตนิยมของเฮเกล เขาเชื่อว่า “เสรีภาพในการเปิดกว้างทางความคิด ย่อมเป็นปัจจัยเอื้อหนุนต่อการพัฒนาการของปัญญา” (To the intelligence, as thinking, the object or content remains universal) (Hegel, 2012, p. 31) จากประวัติศาสตร์และบริบทต่างๆ เมื่อรวมเข้ากับสัจยัตถญาณภายในของมนุษย์ที่เปิดกว้างอิสระ จะเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญจากนั้นแล้วให้นำแนวคิดในตรงกันข้ามกับหลักการนั้นมาข้อยแย้งในระบบวิภาษวิธีโดยให้ดำเนินการบนรูปแบบตรรกวิทยา (เหตุผล) โดยนำหัวข้อประเด็นเป็นบทตั้งต้น (Thesis) และหักล้างกันด้วย บทแย้ง (Antithesis) อันนำไปสู่ผลลัพธ์ใหม่หรือบทสรุป (Synthesis) เป็นสิ่งนำพาจิตสำนึกให้หลุดพ้นจากสิ่งครอบงำนำไปสู่การเกิด ‘ปัญญา’ (จิตสัมบูรณ์) ในท้ายที่สุด (Peter Singer, 2001.p.60-63) ส่วนนักปรัชญาชาวเยอรมันชื่อ “ไฮเดกเกอร์” (Martin Heidegger, 1889-1976) มีทัศนะ “สัมบูรณ์” ว่า แนวคิดเฮเกลตามที่เขาได้เข้าใจนั้นคือ “สาร์ตอะ” (แก่นแท้) ของความตระหนักรู้ในตนเองได้อย่างไม่มีเงื่อนไขอันเป็นแก่นแท้จริงของจิต คือ ปัญญาที่อยู่ในตัวมนุษย์นั่นเอง (Yong Huang, 1996, p. 73)

อภิปรายด้านจิตนิยมของเฮเกลเรื่องสิ่งสัมบูรณ์และพัฒนาการของจิต มีจุดเริ่มต้นจากแนวคิดที่ว่าปรัชญาเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งของมนุษย์ผู้มีปัญญา เฮเกลจึงถือมูลบทเริ่มแรกว่า ศาสตร์ความจริงทั้งหลายควรประสานกลมกลืนเป็นระบบเดียวกัน (Harmonious System) หรือเอกคตินักปรัชญาควรมีหน้าที่สร้างระบบแนวคิดขึ้นมา และอธิบายเนื้อหาความแตกต่างและสิ่งขัดแย้งที่เห็นจากภาพประวัติศาสตร์ (ประจักษ์ศาสตร์) เฮเกลได้สร้างระบบความคิดที่มีตรรกเหตุผลขึ้นมาตามหลักตรรกศาสตร์ที่เรียกว่า “ปฏิพัฒนาการ” หรือระบบวิภาษวิธี (Dialectical Logic) หรือกระบวนการทางตรรกวิธี (Schluss or Logical Process) โดยเฮเกลเชื่อว่า สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นความจริงนั้นจะต้องมีกระบวนการคิดเป็น 3 ระยะ คือ ระยะพื้นฐานหรือบทตั้ง (Thesis) ระยะขัดแย้ง (Antithesis) และระยะสังเคราะห์ (Synthesis) หรือปรองดอง (จักรพรรณ วงศ์พรพวน, 2563, หน้า 271) ทั้งนี้ขอกล่าวว่า ขั้นตอนการสังเคราะห์หรือการผสมผสานนี้เป็นขั้นที่มีปฏิพัฒนาการก้าวหน้าสูงขึ้นกว่าปฐมเหตุที่เริ่มต้น ครั้นเมื่อมีการสังเคราะห์แล้ว ข้อสรุปที่สังเคราะห์แล้วก็อาจจะมีการข้อยแย้งเกิดขึ้นได้ต่อไปอีกก็ควรจะนำข้อสรุปสังเคราะห์แล้วนั้นๆ ให้นำมาเป็นจุดตั้งต้นปฐมเหตุเพื่อเริ่มขบวนการวิภาษวิธี (ปฏิพัฒนาการ) ในขั้นตอนต่อไปถึงที่สุดจนความคิดได้สิ่งสัมบูรณ์นั่นเอง

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นั้น แนวการแสวงหาความรู้แบบสัจนิยมมีรากฐานการมองความเป็นจริงมุมมองด้านภววิทยาแบบสัจนิยมที่เห็นว่า ความเป็นจริงของสิ่งใดขึ้นอยู่กับดำรงอยู่จริงของสิ่งนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ของมนุษย์ แต่มนุษย์สามารถแสวงหาความจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้นได้ในภายหลัง ด้วยเหตุนี้สัจนิยมจึงมีทัศนะด้านปรัชญาความรู้ว่าการแสวงหาความรู้เป็นการแสวงหาความเป็น

จริงตามธรรมชาติที่มนุษย์ไม่รู้จักรับรู้มาก่อน เพราะสิ่งที่เป็ความจริงนั้นบางครั้งอาจจะมองไม่เห็น หรือสัมผัสไม่ได้โดยตรง สิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นความรู้ (Knowledge) เมื่อมนุษย์สามารถค้นพบและยืนยัน ได้ว่าเป็นโลกปรากฏการณ์ที่มีอยู่จริง (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2541, หน้า 50-51) หรือปรากฏการณ์ที่อยู่ เหนืออุดมคติที่เกินกว่ามนุษย์จะรับรู้ได้ ไม่ว่าจะเป็นในแง่คุณธรรมทางเทวนิยม (Theological Morals) แนวคิดของเฮเกิลจึงเป็นการดึงโลกอุดมคติ (พระเจ้า) ให้มนุษย์สามารถเชื่อมโยงเข้าถึงภายในตัวเองได้ โดยไม่มีสิ่งใดเกินความสามารถที่จะเอื้อมถึง เกิดเป็นความจริงแท้ที่รับรู้ได้ด้วยสัญชาตญาณของตนเอง เฮ เกิลเรียกภาวะที่จิตรู้ว่าถูกก่อรูปจากจิตตระหนักรู้ กลายเป็นปัญญา หรือความรู้สัมบูรณ์ (Absolute Knowledge) เช่น มนุษย์เรียนรู้เข้าถึงในสสารหรือสรรพสิ่งได้ด้วยความสามารถตระหนักรู้ (Singer, Peter, 2001, p. 93)

ทั้งนี้ การสื่อความหมายถึงความเข้าใจที่อธิบายถึงความรู้ผ่านสื่อตัวกลางนั้น บางทีอาจจะเกิด สิ่งบิตเป็นอนันต์ได้ แต่ก็ไม่ใช่เพราะเกิดจากสรรพสิ่งสารัตถะนั้นๆ เนื่องจากสรรพสิ่งมีการดำรงอยู่ได้โดย ตัวมันเอง (thing-in-itself) คือแก่นแท้ในตนที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติสรรสร้างแต่ความจริงสูงสุดคือความ จจริงมีแท้ในสถานะตัวตนแท้จริงของมัน ที่อยู่ในรูปแบบของสิ่งสมบูรณ์ในฐานะปัญญาสูงสุด (Absolute Mind) จิตปัญญาสูงสุดคือความจริงแท้ (Truth) คือสารัตถะแก่น (Essence) นั่นก็คือสิ่งที่เป็ในตัวตนเองเป็สิ่งที่ สัมพันธ์โดยตัวมันเองอย่างมั่นคงเพื่อความเป็นจริงในภาวะดำรงอยู่ของตัวมันเอง นั่นคือแก่นแท้ทางจิต วิญญาณที่หล่อหลอมรวมกับสิ่งอื่นๆ เข้ามาไว้ที่ตัวตนมันเอง (Hegel, 1979, p. 14) แนวคิดอภิปรัชญาที่ เกี่ยวกับจิตที่สำคัญของฟรอยด์ (Sigmund Freud, 1856-1939) กล่าวว่ามนุษย์มีจิตที่เป็แก่นสำคัญคือ ‘ภาวะจิตไร้สำนึก’ (Superego) คือ หลักคุณธรรมที่คอยบัญชาการแนวคิด(Ego)ตั้งนั้นด้วยความเป็นมา ดังกล่าวของจิตสมบูรณ์ของเฮเกิล ที่ผู้เขียนบทความได้เสนอในตอนต้นนั้นสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลทาง แนวคิดปรัชญาเฮเกิลที่มีต่อแวดวงนักคิดทางปรัชญา ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าญาณ (Insight) หรือปรัชญา ความรู้จึงเป็ตัวเชื่อมเข้าหามนุษย์ให้เข้าถึงสภาวะ (ผู้รู้) ของสสารหรือสรรพสิ่งนั้นๆ (ตัวถูกรู้)ได้นั่นเอง อีกทั้งเป็การเสนอทางออกในปัญหาของคานท์ (Kant) ที่ไม่สามารถนำไปเชื่อมโยงสู่ความจริงสมบูรณ์ได้ นั้นเพราะโลกทางอุดมคติของคานท์ (คุณธรรม) สื่อตัวกลางที่กลายเป็นปัญหาเสียเองต่อการรับรู้ที่จะเข้า ถึงเข้าใจได้ แต่กลายเป็นสิ่งปิดกั้นแนวความคิดมนุษย์ (ในทางความรู้) เสียเอง

4. อิทธิพลของจิตสมบูรณ์

ไมเคิล ฮาร์ดท์ (Michael Hardt, 1993) ให้ทัศนะไว้ว่าแนวคิดของเฮเกิลหรือ‘จิตนิยมเฮเกิล’ (Hegelian) เป็แนวคิดที่นิยมทั่วยุโรปในช่วงก่อนเปลี่ยนโครงสร้างนิยมในช่วงศตวรรษที่ 20 ที่เรียกว่า ‘นายทุนนิยมสายกลาง’ (moderate postmodernism) เป็การรอบแนวคิดเป็กลางไม่มีอคติเปิดใจกว้าง (Reread all, reject none) แลกเปลี่ยนทัศนะ (dialogue) แสวงหาจุดร่วมเพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพของ

มนุษย์ ดังนั้นแนวคิดจิตสมบูรณ์ (Absolute) ถือเป็นปรัชญาที่มีอิทธิพลต่อปรัชญาสังคมในโลก ดังนี้

1. การโต้แย้งกับแนวคิดของคานท์ (Immanuel Kant) ที่เชื่อว่าความเรียนรู้ของมนุษย์ถูกจำกัดอยู่ในโลกภววิทยา ความสุขทางคุณธรรมของพระเจ้าที่แรงบันดาลใจให้แก่มนุษย์และไม่มีวันเข้าถึงโลกแห่งนาม (พระเจ้า) ได้ (จากสื่อตัวกลาง) จนไม่สามารถบรรลุความจริงสมบูรณ์ได้เฮเกลแย้งว่า มนุษย์มีสิทธิที่จะกำหนดหรือขบคิดว่าสรรพสิ่งต่างๆ ควรเป็นและไม่ควรเป็นอย่างไรต่อสรรพสิ่งต่างๆ เกี่ยวกับความจริงแท้ได้โดยอาศัยสัญชาตญาณบนพื้นฐานความคิดอิสระ โดยกฎสากล หรือกิจกรรมเชิงภูมิปัญญาในรูปแบบแห่งตรรกเหตุผลต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ได้เอง สิ่งที่มีมนุษย์ได้ตระหนักรู้นั้นย่อมอยู่ในตัวของมนุษย์เอง ให้ถือว่าความจริงแท้ของสรรพสิ่งนั้นๆ อยู่ภายใต้กฎธรรมชาติ (Law) ที่มนุษย์เลือกจะวิเคราะห์พิจารณาในสรรพสิ่งต่างๆ สังเคราะห์ได้ตามความเป็นจริงโดยความสามารถทางสติปัญญาและตรรกเหตุผล (Hegel, 2012, p.13) เฮเกลจึงได้นำเสนอแนวคิดคือการสร้างรูปแบบเสมือนว่าโลกอุดมคติ (พระเจ้า) นั้นสามารถเข้าถึงรวมเป็นหนึ่งเดียวกับจิตสำนึกได้ ซึ่งตัวมนุษย์นั้นมีสามัญสำนึก (commonsense) อยู่แล้วโดยธรรมชาติ จิตสำนึกนี้มีลักษณะไม่หยุดนิ่ง มีการพัฒนาตัวมันเองอยู่ตลอดเวลาคือองค์สัมพันธ์ หรือจิตสมบูรณ์ กระบวนการแห่งเหตุผลหรือเป็นตรรกศาสตร์วิภาษวิธี (จักรพรรณ วงศ์พรพวัน, 2563, หน้า 247-267)แนวคิดในจิตสมบูรณ์ของเฮเกลจึงเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับแนวคิดเดิมและส่งผลไม่ให้มีสิ่งใดครอบงำอยู่เหนือตัวของมันเอง (Nothing Beyond Itself) ความจริงแท้ที่รับรู้ได้ด้วยจิตสำนึกตัวเองได้โดยตรงคือผู้รู้ผ่านทางสภาวะจิตที่รู้ตัวนี้เฮเกลเรียกว่าความรู้สมบูรณ์ (Absolute Knowledge) หรือปัญญา (Singer, Peter, 2001, p. 93)

ในหนังสือเรื่อง Elements of the Philosophy of Right (2012) เฮเกล อธิบายจิตสำนึก (Spirit) ว่าจิตสำนึกนี้ ประกอบด้วยกฎสองกฎ (1) กฎแห่งธรรมชาติ (Laws of Nature) และ (2) กฎว่าด้วยสิทธิ (Laws of Right) (Hegel, 2012, p. 11) กฎแห่งธรรมชาติ หมายถึง สภาวะสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ที่มนุษย์สามารถจะเข้าใจธรรมชาติผ่านสัมผัสหรือเจตคติต่างๆ (แต่ผลลัพธ์นั้น อาจขัดต่อเอกคัตติที่เป็นประสงค์ของพระเจ้า) เมื่อจิตสำนึกได้หล่อหลอมรวมเข้ากับตรรกเหตุผลอย่างเอกภาพความจริงแท้ของสรรพสิ่งตามธรรมชาตก็จะเกิดขึ้น (Hegel, 2012, p. 20) ครั้นหากว่าด้วยสิทธิของจิตที่จะเป็น ผู้รู้ และสามารถหยั่งถึงความจริงของสิ่งต่างๆ ได้นั้นจิตสำนึกก็จะกลายเป็นผู้ตระหนักรู้ ดังนั้นจิตสำนึกนั้นคือสิ่งมี คุณค่าทางภูมิปัญญา (Hegel, 2012, p. 20) สิ่งสมบูรณ์ หมายถึงคุณภาพอันสูงส่งทางปัญญาที่สมบูรณ์แบบเป็นภูมิปัญญาที่มีระดับเป็นเอกภาวะ จิตสมบูรณ์จึงมีความเป็นสิ่งสากล เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากกว่ามโนทัศน์ใดๆ ของความพอใจทางอารมณ์ทั้งปวงที่มนุษย์สร้างขึ้น (Hegel, 1979, p. 4-6) สิ่งที่มีมนุษย์ได้สังเคราะห์เกิดขึ้นแท้จริงเป็นเอกคัตติทางภูมิปัญญา เขาจึงสรุปว่า สิ่งที่มีเหตุผลคือสิ่งที่แท้จริงและสิ่งที่แท้จริงก็คือเหตุผล(Hegel, 2012, p. 20)

อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดเฮเกลนี้ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ที่จะแข่งขันกันในเรื่องปัญญาโดยผ่านกระบวนการตรรกวิธี และมนุษย์ย่อมมีสิทธิสะท้อนตัวตนที่จะปฏิเสธต่อโลกอุดมคติ (พระเจ้า) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสิ่งภายนอก อันเป็นบริบทตามธรรมชาติคือภววิทยา(Ontology) ของบริบทสังคมมนุษย์ เขาจึงคิดว่ามนุษย์เองนั้นมีคุณค่าสำคัญอันเป็นปัจจัยภายในอุดมคติแห่งจิตอยู่ภายในตนเองโดยตามธรรมชาติอยู่แล้ว ความขัดแย้งเชิงทฤษฎีต่างๆ ที่หลากหลายย่อมทำให้เกิดการพัฒนาตัวมันเองได้ โดยยืนอยู่บนระบบตรรกะ

2. จิตสมบูรณ์ (Absolute) ของเฮเกลเป็นกระบวนการทางตรรกวิธี (Schluss or Logical Process)ตั้งสารถะแนวคิดดั้งเดิม → แล้วให้เปิดกว้างทางทัศนะ หันยเชิงบวกมาย้อนแย้งกับหลักการเดิม (SignificantPositive) โดยทฤษฎีที่ยอมรับสากล (Universal) → สร้างสมมุติฐานใหม่ (Assumes) ขึ้นมา (Hegel, 1964, p. 266) เฮเกลกล่าวว่า ความรู้แท้จริงทั้งหลายที่เราคิดว่าเป็นความจริงและความแท้จริงนั้นล้วนต้องยืนอยู่บนตรรกะคือหลักเหตุผล (Rational) ด้วยเหตุนี้เราจำเป็นต้องใช้จิตวิญาณของเราสร้างความคิดเพื่อเอาชนะอุปสรรคและทะลุทะลวงกรอบแห่งตรรกะนั้นออกมาเพื่อให้ได้อุดมการณ์ใหม่ที่ดีกว่าของเดิม (Hegel's theTrinity) นั่นคือสัจฐานไตรลักษณ์ (Basic Triad) อันได้แก่ 1) สิ่งที่เป็นอยู่ (Being) 2) สิ่งที่ไม่ได้อยู่(Nothingness) 3) การต่อเนื่องไม่สิ้นสุด (Becoming) จนได้ความจริงแท้สูงสุดคือจิตสมบูรณ์ (The Absolute) หรือองค์สัมพัทธ์จิตแห่งความจริงแท้ต้องมีลักษณะสมบูรณ์ทั่วด้าน (Hegel, 1964, pp. 591-593)

5. จิตสมบูรณ์ตามทัศนะเฮเกล

โครงสร้างของความเป็นจิตสมบูรณ์ เริ่มต้นโดยวางแนวคิดอุดมคติ(Ideal) เป็นกลางอย่างไม่มีอคติ,เปิดใจกว้างในการแลกเปลี่ยนทัศนะพร้อมแสวงหาจุดร่วมกันได้คือ1)ขั้นตอนให้หาสิ่งย้อนแย้งตรงกันข้ามกับเหตุผลแรก คือ 2)โดยยืนอยู่บนตรรกะแบบวิภาษวิธี (Dialectical Method) เราจะได้ข้อสรุปคือ 3) บทสรุปนี้จะกลายเป็นบทตั้งต้นใหม่ แล้วสังเคราะห์วนรอบไปเรื่อยๆ เช่น 1, 2, 3, → 1, 2, 3, → 1, 2, 3, →.....ไม่สิ้นสุด เป็นการสร้างสรรค์เติบโตทางปัญญา คล้ายดังยอดต้นไม้ที่เติบโตพัฒนาต่อยอดขึ้นไปเรื่อยๆ ดังนี้

แผนภาพการปฏิพัฒนาของเฮเกล

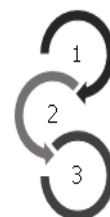
1. Idea = กรอบแนวคิด > เป็นกลาง, เปิดกว้างแลกทัศนะ, หาจุดร่วม = หัวข้อ

2. Logic = ตรรกเหตุผล วิภาษวิธี (Dialectical) = สิ่งย้อนแย้ง

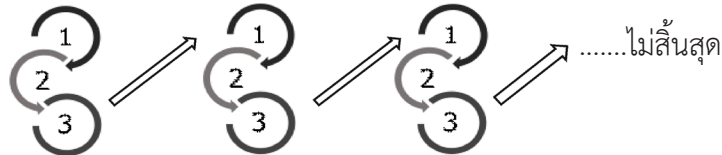
3. Spirit = ความจริงแท้ = Absolute

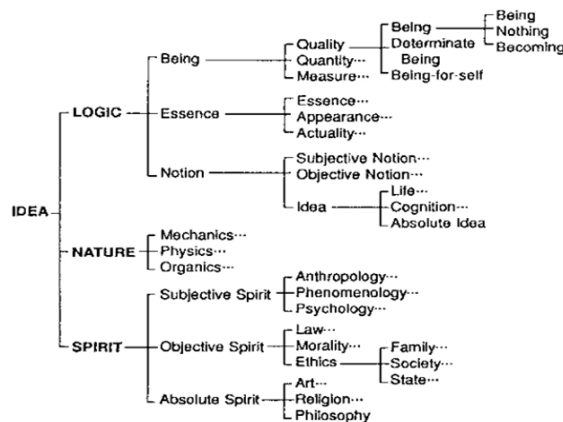
“Absolute” จากบทสรุปนี้จะกลายเป็น “บทตั้งต้นใหม่”

แล้วสังเคราะห์วนรอบไปเรื่อยๆ เช่น 1, 2, 3, →, 1, 2, 3, →, 1, 2, 3, →ไม่สิ้นสุด

ภาพที่ 1 กระบวนการวิภาษวิธี

วิเคราะห์แนวคิดสิ่งสัมบูรณ์ (The Absolute Analysis) แนวทางสิ่งสัมบูรณ์ (The Absolute) คือ กระบวนการของตรรกวิธี (Schluss or Logical Process) ที่คณะของเฮเกิลใช้ความกลมกลืน อาศัยซึ่งกันและกันเพื่อให้ดำรงอยู่ได้ของสรรพสิ่ง (Existence) แล้วผสมผสานในทุกวิถีทางปรัชญา ไม่ว่าจะเป็นจริยธรรม ศิลปะ บริบทสิ่งแวดล้อมบนฐานตรรกเหตุผลโดยมีทัศนะเปิดกว้างไร้ขอบเขตให้เป็นการปฏิบัติพัฒนาการ (Absolute) ไปสู่ทฤษฎีสากล โดยมนุษย์แต่ละคนนั้น มีอุดมคติเป็นส่วนย่อยๆ แต่เมื่อได้แนวคิด จากนักปรัชญาเมธี สิ่งเหล่านั้นสามารถนำมารวมเป็นจิตวิญญาณที่ยิ่งใหญ่ได้และนำไปสู่ความเจริญแบบก้าวกระโดดได้

ภาพที่ 2 Articles: Hegel's theTrinity

ที่มา: https://philosophynow.org/issues/42/Hegel_and_the_Trinity

โดยแนวคิดวิธีการพัฒนาการของเฮเกลนี้ เป็นการวางระบบความคิดแรกเริ่มที่ต่ำสุด (Idea) ให้ไปสู่ความเป็นสิ่งสัมบูรณ์สูงสุด (The Absolute) โดยมีองค์ประกอบเกี่ยวพันอื่นๆ เข้าไปเสริม โดยเรา

จะใช้หลักทฤษฎีเริ่มต้นที่ง่าย ๆ ก่อน เช่น Idea “นก” สัตว์ปีกบินได้กลางอากาศ (Thesis) Nature “เปิด” สัตว์ปีกที่หากินในน้ำ (Antithesis) Spirit “นกเปิดน้ำ” สัตว์ปีกที่บินได้กลางอากาศและหากินในน้ำได้ (synthesis)

จะเห็นได้ว่าเป็นแนวคิดแบบปฐมภูมิง่าย ๆ ที่มีหลักการหยาบๆ ต่อไปทำให้มันยุ่งยากขึ้นอีก ที่นี้เรามาทำให้ตรรกะเริ่มยากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น โทรศัพท์พกพาไอโฟน (iPhone Mobile) Idea “โทรศัพท์พกพา” Mobile Phone (Thesis) Nature “คอมพิวเตอร์พกพา” Laptop (Antithesis) Spirit “โทรศัพท์อัจฉริยะ” คือ Smart Phone (synthesis) โดยนำวิภาษวิธีเฮเกลมาใช้ดังนี้

1. บทตั้งคืออุดมคติ (Ideal) เช่น วิศวกรรมเทคโนโลยี (Technology) อุปกรณ์ที่ดีคุณภาพสูง สร้างระบบปฏิบัติการ (IOS) ให้เหนือกว่าระบบอื่นใช้ศิลปะออกแบบให้มีคุณค่าความสง่า (Design) วัสดุที่ใช้ (Materials) ให้เป็นผลิตภัณฑ์หรูหรา มีราคาศูนย์บริการที่ดูทันสมัยไฮโซ การดูแลต่อเนื่อง (Service & Maintenance) สนองต่อลูกค้า (Customers) และการตลาด (Multimedia) ทั้งหมดนี้คือ ‘ผลิตภัณฑ์’ (Products) รุ่นแรก (Generation1)

2. บทแย้งคือการค้นหาจุดบกพร่องของผลิตภัณฑ์รุ่นแรกว่าขาดความสมบูรณ์สิ่งไหน หรือมีการเสริมสิ่งใหม่ นวัตกรรม (Revolution) ระบบปฏิบัติการใหม่ (IOS) ขึ้นมาในกระบวนการตรรกวิธี (Logical Process) นี่คือการพัฒนาก้าวเป็นรุ่นที่สอง (Gen.2) และเสริมสร้างวงจรกลยุทธ์การค้า การผลิตอย่างทั่วด้านตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำเพื่อการพัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืนทางธุรกิจ (Sustainable Business) ผลที่ได้คือข้อ

3. สรุปคือ สิ่งสัมบูรณ์ (The Absolute) นั้นเองแล้วก็จะเกิดการพัฒนาก้าวกันต่อ เป็นรุ่นๆ ไปโดยกระบวนการตรรกวิธีวิภาษ คือ 1, 2, 3, → ... ไม่สิ้นสุด

อาจกล่าวได้ว่า สิ่งสัมบูรณ์ของเฮเกล คือหลักการประนีประนอมทางแนวคิดเข้าด้วยกันโดยการกลั่นกรองปรัชญาที่เป็นประโยชน์และที่ดีที่สุดสู่แนวคิดสัมบูรณ์ต่อการพัฒนาคุณค่าทางจิตสำนึก (ปัญญา) ของมนุษย์ให้ได้สูงที่สุดตามวิถีอัตวิสัยนั่นเองเปรียบได้ปรัชญาทั้งหมดจำเป็นต้องเป็นจิตนิยม หรืออย่างน้อยก็ต้องมีจิตนิยมเป็นหลักการ (เอนก สุวรรณบัณฑิต, 2560, หน้า 3)

6. สรุป

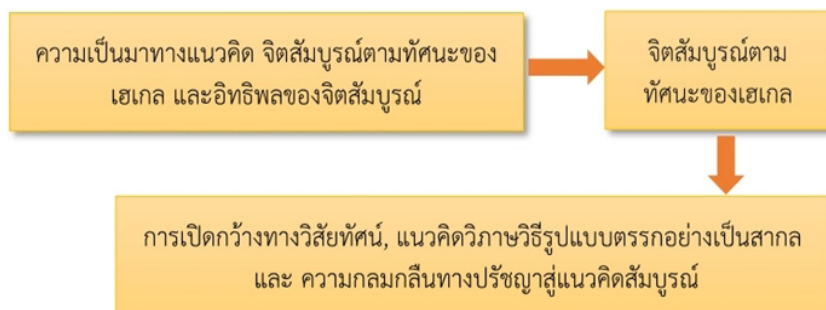
บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนจะนำเสนอข้อมูลของทัศนะจิตสัมบูรณ์ (Absolute) ของเฮเกลจากหนังสือปรากฏการณ์แห่งจิต (The Phenomenology of Mind) เป็นการวิเคราะห์ (Analysis) สังเคราะห์ และการตีความ (Hermeneutic) ของความคิดเฮเกลในยุคนั้นเมื่อเกือบสองร้อยปี ในตามทัศนะของผู้เขียนเองเฮเกลใช้วิธียกแนวคิดขึ้นมาใหม่แต่ไม่ละทิ้งในสิ่งเก่า (reread all, reject none) คือ การประนีประนอมอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อให้ดำรงอยู่ได้ ทั้งเรียนรู้จากบริบทสังคมของแนวคิดปรัชญาดั้งเดิม แต่ข้อเท็จจริง

เท่านั้นยังไม่พอต้องแสดงให้เห็นถึง ลักษณะวิธีแนวคิดมุมมองทั่วด้านในสิ่งอื่นๆ ทั้งด้านประวัติศาสตร์ จารีตประเพณี การเมืองการปกครอง ศาสนา บริบทสังคม แม้แต่เรื่องงานศิลปะก็ตาม นำมาผสมผสาน ให้เป็นเอกภาพ (Unity) โดยข้อคิดตรรกและเหตุผล แล้วให้นำมาเข้าระบบรูปแบบของวิชาวิธี (Hegelian Dialectic) จะทำให้เกิดการปฏิพัฒนาสิ่งใหม่ที่สูงขึ้นกว่าเดิมครั้งเมื่อมีแนวคิดใหม่ขึ้นมาครอบงำในสิ่งเดิม ย่อมเกิดการปะทะด้านอุดมการณ์ขึ้นมาใหม่อีกในลักษณะเช่นนี้จะทำให้มีการพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ เกิดขึ้น อีก และมีความขัดแย้งใหม่ๆ เกิดขึ้นอีกซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างไม่หยุดนิ่ง จนกว่าวิถีแห่งจิตจะเข้าสู่สัจธรรม อย่างมีระบบเพื่อให้ได้ทฤษฎีสากลที่พิสูจน์ได้แน่นอนแบบหลักฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น จิตสัจธรรม ของเฮเกลเป็นวิธีนามธรรม (ทัศน์) เพื่อหาคำตอบที่มนุษย์สามารถเข้าถึงได้ จนสร้างเป็นสัจธรรมทาง รูปธรรม (ศาสตร์) ทางด้านจิตนิยมของกลุ่มทวินิยม ในอภิปรัชญาเฮเกลนั่นเอง

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ลักษณะจุดเด่นในกระบวนการแนวคิดจิตสัจธรรมของเฮเกล (The Absolute) คือ วิธีการสร้าง แนวคิด (จิต) แบบมีเหตุผลเป็นสากล (Spirit, Logics & Freedom) โดยทั้งนี้ปรัชญาต้องสนใจพยายาม ชี้ให้เห็นถึงความหมายความสำคัญในทัศนะปรัชญานั้นๆ ในแง่การมองย้อนกลับ (Review) ถึงสิ่งที่รังสรรค์ ความคิดของมนุษย์ศาสตร์ความรู้ นั้น มีหลากหลายในทุกแนวคิดมีประโยชน์โดยไม่มองข้ามว่าไรค่าซึ่งแต่ละ ความแท้จริงทุกแนวคิดก็แตกต่างกันออกไป การเปิดวิสัยทัศน์ (Universe) ย่อมส่งผลบวกต่อปัจเจก แล้วนำแนวคิดนั้นเข้ามาสู่ระบบ (Logic Process) โดยมนุษย์สามารถสร้างคุณประโยชน์จากความเข้าใจ สิ่งที่ตนเองตระหนักรู้สามารถพัฒนาปัญญาให้สูงขึ้นเมื่อมีปัจจัยพร้อมทั้งโอกาสและเวลาที่เหมาะสม (Time & Space) ผู้เขียนได้เห็นการผสมผสานทางปรัชญา นำมาวิชาวิธีวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดอย่าง ทั่วด้านคือการปฏิพัฒนาทางปัญญาสูงสุด เข้าไปสู่จิตสัจธรรมของเฮเกล คือการรวมยอมทางแนวคิด (Compromised) อุปมาดังแนว ‘อธิปัญญาศึกษา’(การพัฒนาปัญญา) ทางพุทธปรัชญา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

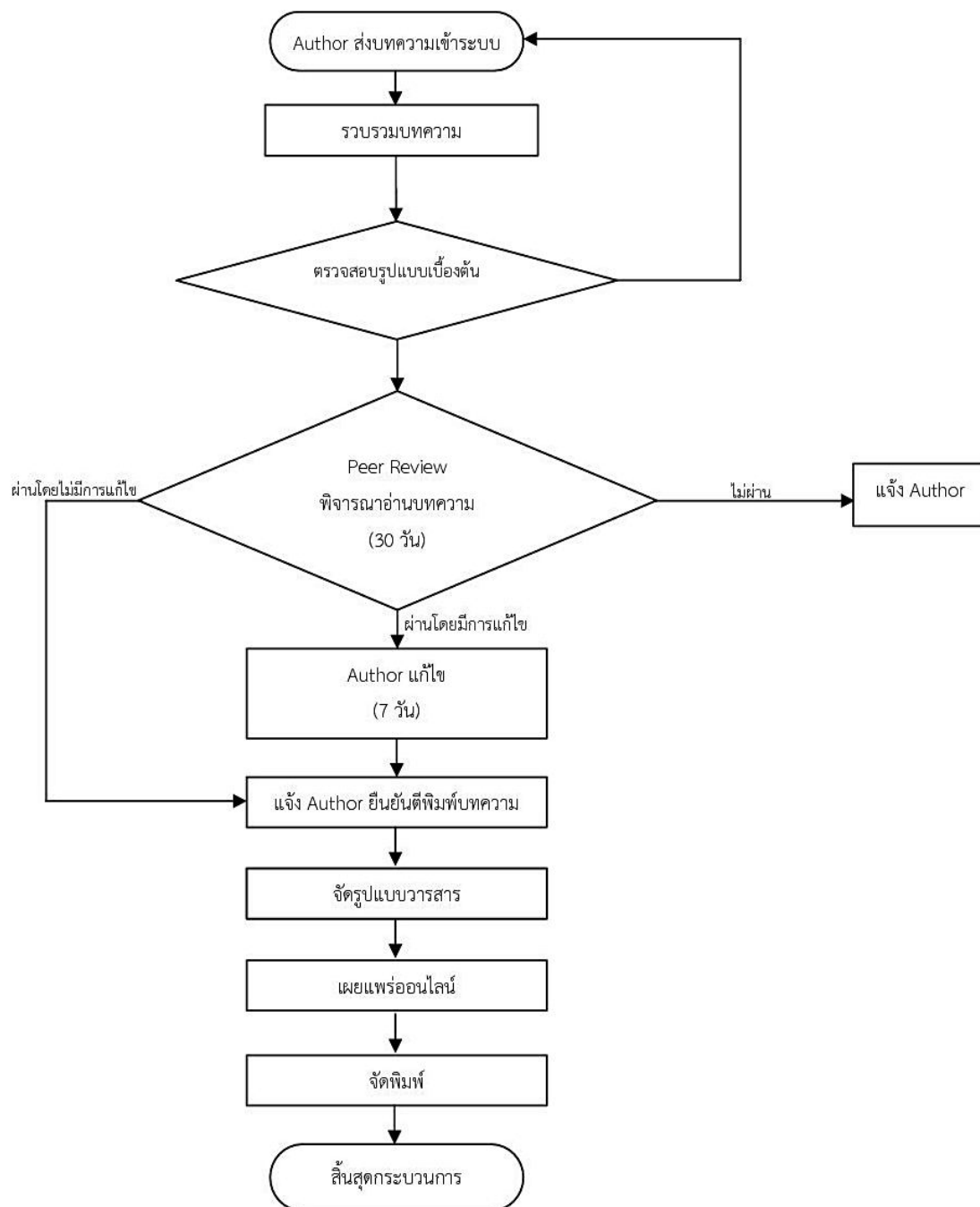
- จักรพรรณ วงศ์พรพวิณ. (2563). *อภิปรัชญา*. ขอนแก่น: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2541). *ประวัติศาสตร์นิยม: จาก Giambattista Vico สู่ Antonio Gramsci*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญมี แทนแก้ว. (2541). *ปรัชญา*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง.
- พระราชวรมนี (ประยูร ธมจิตโต). (2544). *ปรัชญากรีก: บ่อเกิดภูมิปรัชญาตะวันตก*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สยาม.
- เอนก สุวรรณบัณฑิต. (2560). *ปรัชญาจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: อุดลพัฒน์กิจ.
- Caputo, John D. (2016). *Hegel's Critique of the Enlightenment in Truth: The Search for Wisdom in the Postmodern Age*. London: Penguin.
- Hegel, G. W. F. (1979). *Hegel's Phenomenology of Spirit, Translated by Miller, A. V.* New York: Oxford University Press.
- _____. (1964). *The Phenomenology of Mind, Translated by Baillie, J. B.* New York: Humanities Press.
- _____. (2012). *The Phenomenology of Mind, Translated by Kim, J. W.* Colorado: Westview Press.
- _____. (2001). *Hegel's Philosophy of Right, Translated by S.W Dyde*. Ontario: Batoche Books Limited.
- Lewis A. Coser. (1971). *Masters of Sociological Thought: Ideas in Historical and Social Context*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Michael Hardt. (1993). *Gilles Deleuze: an Apprenticeship in Philosophy*. United States: University of Minnesota Press.
- Ryff, C. D., & Singer, B. H. (2008). Know Thyself and Become What You Are: A Eudaimonic Approach to Psychological Well-Being. *Journal of Happiness Studies*.
- Singer, Peter. (2001). *Hegel: A Very Short Introduction*. New York: Oxford University Press.
- Yong Huang. (1996). *Religious Studies*. Cambridge: Cambridge University Press.

ภาคผนวก

กระบวนการพิจารณาบทความของวารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

30 หมู่ 1 ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 043-283-546-7 (ต่อ 114)

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความทางวิชาการ ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์สังเคราะห์วิจารณ์เปรียบเทียบกัน

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม ต้องส่งผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ Website: <http://www.ojs.mcu.ac.th/index.php/kkjin/> และรอการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการ

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้พิมพ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (font) ชนิตไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษ (A4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษ ด้านซ้าย และด้านขวา ขนาด 3.81 ซม. ด้านบน ขนาด 4.5 ซม. และด้านล่าง ขนาด 4.01 ซม. พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 12 หน้ากระดาษพิมพ์ (A4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double - blind Peer Review)

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัย/วิชาการต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และให้มีเพียง 2 ส่วนเท่านั้น คือ

- 1) **วัตถุประสงค์** ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- 2) **ผลการวิจัยพบว่า** ควรประกอบด้วย ผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)
- 3) **คำสำคัญ** ควรมีคำสำคัญไม่เกิน 3 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษาและจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (;)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้

3.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย รวมถึงรวบรวมหลักการ วิธีการ โดยมีรายละเอียดว่าจะต้องศึกษาอะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน

3.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) เป็นการกำหนด วิธีการ กิจกรรม รายละเอียดของการวิจัย การศึกษาประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.1.4 สรุปผลการวิจัย (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ ในข้อ 3.1.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยาย ในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.1.5 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์ นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้อง กับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรค ต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.1.6 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะแนวการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.1.7 องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge Assets) ระบุง่องค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้ จากการสังเคราะห์ หลักการ วิธีการ ในลักษณะความเรียง แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ เพื่อให้ได้ ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนั้น

3.1.8 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลัก เกณฑ์ APA (American Psychological Association) 6th edition เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความ ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์ การอ้างอิงที่ออกแบบมา เพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และการปฏิบัติ

3.2 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิชาการ ประกอบด้วย

3.2.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้ง

3.2.2 เนื้อหา (Content) เรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการจะให้อ่านได้รับทราบ เนื้อหาที่ดีต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนและน่าสนใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางความคิดของผู้เขียนเป็นสำคัญ

3.2.3 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนบทความที่ผู้เขียนจะต้องเขียนให้เหลือเฉพาะส่วนที่มีความสำคัญ เป็นการกลั่นกรอง การรวบรวมหรือการลดข้อความให้เหลือส่วนที่สำคัญเท่านั้น

3.2.4 องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge Assets) ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการสังเคราะห์ หลักการ วิธีการ ในลักษณะความเรียง แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ เพื่อให้ได้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนั้น

3.2.5 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) 6th edition เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการปฏิบัติ

3.3 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

3.3.1 ชื่อเรื่องของหนังสือ (Title) ให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.3.2 ชื่อผู้เขียนหนังสือ (Author) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุสถาบันหรือหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด

3.3.3 ชื่อผู้วิจารณ์ (Name of Reviews) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุสถาบันหรือหน่วยงานของผู้วิจารณ์สังกัด

3.3.4 เนื้อหาการวิจารณ์ (Reviews Content) ในการเขียนเกี่ยวกับหนังสือวิจารณ์ เนื้อเรื่องจะเป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอเรื่องราวจุดเด่น จุดบกพร่องของเรื่อง โดยทำการวิจารณ์หรือวิพากษ์อย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผลตามหลักวิชาการ

3.3.5 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนสรุปความคิดเห็นทั้งหมดที่วิจารณ์ รวมถึงให้ข้อคิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่าน

3.3.6 องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge Assets) ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการสังเคราะห์ หลักการ วิธีการ ในลักษณะความเรียง แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ เพื่อให้ได้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนั้น

3.3.7 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) 6th edition เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่ง่ายต่อการศึกษาและการปฏิบัติ

การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA 6th edition

1. หนังสือ

1.1 คัมภีร์พระไตรปิฎกหรือหนังสือสำคัญพิมพ์เป็นชุด

ให้อ้างชื่อย่อคัมภีร์. เล่ม/ข้อ/หน้า. และให้วงเล็บคำว่า (บาลี) ไว้หลังคำย่อในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีหรือวงเล็บคำว่า (ไทย) ไว้หลังคำย่อในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ตัวอย่างเช่น (อง.ทศ. (ไทย) 20/395/106)

1.2 หนังสือ

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่พิมพ์/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล/ปีที่พิมพ์/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

ผู้แต่ง 1 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไป ให้ใส่คำว่าพระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ตามด้วย **กรณีผู้แต่งมีสมณศักดิ์**

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2557, หน้า 15)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2557, หน้า 15)

กรณีผู้แต่งมีเป็นกลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคล

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น เจษฎา ทองรุ่งโรจน์ (2547)

Yamane (1967)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (เจษฎา ทองรุ่งโรจน์, 2547)

(Yamane, 1967)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระชนันท์ ฐานุตตโร และบุญชนะ ทาโยธี (2559)

Bruce and Blackburn (1992)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระชนนันท ฐานุตโร และบุญชนะ ทาโยธี, 2559)

(Bruce and Blackburn, 1992)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม (2552)

Dokchan, Phromkun and Yothum (2009)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม, 2552)

(Dokchan, Phromkun and Yothum, 2009)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2525, หน้า 100)

Prasitratsin et al. (1982, p. 100)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2525, หน้า 100)

(Prasitratsin et al., 1982, p. 100)

1.3 วารสาร

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

ผู้แต่ง 1 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไป ให้ใส่คำว่าพระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ตามด้วย

กรณีผู้แต่งมีสมณศักดิ์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2557, หน้า 15)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2557, หน้า 15)

กรณีผู้แต่งมีเป็นกลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคล

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น เจษฎา ทองรุ่งโรจน์ (2547)

Yamane (1967)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (เจษฎา ทองรุ่งโรจน์, 2547)

(Yamane, 1967)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระชนนันท ฐานุตโตโร และบุญชนะ ทาโยธี (2559)
Bruce and Blackburn (1992)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระชนนันท ฐานุตโตโร และบุญชนะ ทาโยธี, 2559)
(Bruce and Blackburn, 1992)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่ง คนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม (2552)
Dokchan, Phromkun and Yothum (2009)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม, 2552)
(Dokchan, Phromkun and Yothum, 2009)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2525, หน้า 100)
Prasitratsin et al. (1982, p. 100)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2525, หน้า 100)
(Prasitratsin et al., 1982, p. 100)

1.4 วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

ผู้แต่ง 1 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไป ให้ใส่คำว่าพระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ตามด้วย

กรณีผู้แต่งมีสมณศักดิ์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต) (2557, หน้า 15)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต), 2557, หน้า 15)

กรณีผู้แต่งมีเป็นกลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคล

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น เจษฎา ทองรุ่งโรจน์ (2547)
Yamane (1967)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (เจษฎา ทองรุ่งโรจน์, 2547)
(Yamane, 1967)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระชนนันท ฐานุตโตโร และบุญชนะ ทาโยธี (2559)
Bruce and Blackburn (1992)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระชนนันท ฐานุตโตโร และบุญชนะ ทาโยธี, 2559)
(Bruce and Blackburn, 1992)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อนามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่ง คนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม (2552)
Dokchan, Phromkun and Yothum (2009)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม, 2552)
(Dokchan, Phromkun and Yothum, 2009)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2525, หน้า 100)
Prasitratsin et al. (1982, p. 100)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2525, หน้า 100)
(Prasitratsin et al., 1982, p. 100)

1.5 รายงานการวิจัย

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

(ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือ)

1.6 ราชกิจจานุเบกษา

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อพระราชบัญญัติ/(ปีที่พิมพ์)

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อพระราชบัญญัติ,/ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุศิลปวัตถุและ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (2544)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุศิลปวัตถุและ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, 2544)

1.7 สัมภาษณ์

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(การสัมภาษณ์,/วันที่/เดือน/พ.ศ.)

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/การสัมภาษณ์,/วันที่/เดือน/พ.ศ.)

ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไป
ให้ใส่คำว่าพระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ตามด้วย
ชื่อตัวในเครื่องหมายวงเล็บ

กรณีผู้แต่งมีสมณศักดิ์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต (การสัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2557)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต, การสัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2557)

1.8 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่จัดทำ)

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/ปีที่จัดทำ)

ตัวอย่าง เว็บไซต์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น กรวรรณ สังขกร (2558)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (กรวรรณ สังขกร, 2558)

ตัวอย่าง วิกีพีเดีย

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น Wikipedia (2558)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (Wikipedia, 2558)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

1. คัมภีร์พระไตรปิฎก:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี) ใส่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2. หนังสือ:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี) ใส่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

เจษฎา ทองรุ่งโรจน์. (2547). *พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย ปรชญา*. กรุงเทพฯ: โบแดง.

Yamane, T. (1967). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper and Row.

3. วารสาร:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)./ เลขหน้า.

พระธรรณันท์ ฐานุตโตโร และบุญชนะ ทาโยธี. (2559). การบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 16(1), 1-13.

Prescott, S. G. (2015). Will Instructors Save Time Using a Specifications Grading System?. *Journal of Microbiology & Biology Education*, 16(2), 298.

4. วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตหรือวิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือชื่อมหาวิทยาลัย.

พระมหาบุญพิเศษฐ์ จันทร์เมือง. (2553). *การจัดการการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอกในเกาะรัตนโกสินทร์*. (ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

Phrachanna Bhaddharakhito. (2015). *An Analytical Study of Morality in Cambodian Traditional Wedding at Chamnomkuet Village, Chamnom Sub-district, Mongkol borei District, Banteay Meanchey Province Based on Buddhist Principle*. (Master of arts). Khon Kaen: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

5. รายงานการวิจัย:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง (รายงานการวิจัย)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

สมเกียรติ ชัยพิบูลย์. (2550). การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

6. ราชกิจจานุเบกษา:

ชื่อพระราชบัญญัติ./ (ปีที่พิมพ์./วันที่/เดือน)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่มที่/ตอนที่/หน้า.

พระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504. (2544, 21 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 118 ตอนพิเศษ 127ง, หน้า 13-17.

7. สัมภาษณ์:

การสัมภาษณ์ให้ทำการอ้างอิงในเนื้อหาโดยไม่ต้องลงรายการในเอกสารอ้างอิง

8. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./เข้าถึงได้จาก/http://www.xxxxxxx

(คำว่า เข้าถึงได้จาก ใช้สำหรับเอกสารภาษาไทย Retrieved from สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ) กรวรรณ สังขกร. (2558). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับวิถีไทย. เข้าถึงได้จาก <http://www.slideshare.net/amicsangkakorn/ss-48803224>

Bhandari, P., Rishi, P. and Prabha, V. (2014). *Positive Effect of Probiotic Lactobacillus Plantarum in Reversing the LPS Induced Infertility in Mouse Model*. Retrieved from <http://www.jmm.microbiologyresearch.org/content/journal/jmm/10.1099/jmm.0.000230;jsessionid=1me6a81o04g7o.x-sgm-live-03>

9. วิกีพีเดีย :

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./วันที่สืบค้น./จาก/http://www.xxxxxxx

วิกิพีเดีย. (2561). ข้าวสารจังหวัดขอนแก่น พ.ศ.2560. วันที่สืบค้น 3 มิถุนายน 2562, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki>

ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม กรุณาติดต่อ “บรรณาธิการวารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม” สำนักวิชาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น อาคาร 100 ปี สมเด็จพระพุทธมหาราช (อจ. อาสภมหาราช) เลขที่ 30 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทรศัพท์ 082-855-8962

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/prij/> E-mail: phimoldhamma.prij@gmail.com

1) ผศ.ดร.นิเทศ สนั่นนารี 089-711-1190

2) นางสาวมารีสา ไสวงาม 082-855-8962

กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้พิมพ์ต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสารฯ พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้พิมพ์ต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะในวารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรมเพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้พิมพ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้พิมพ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อนพร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

